Programmabegroting 2022

Gemeente Culemborg

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2022 1

Gemeente Culemborg 1

Inhoudsopgave 3

Leeswijzer 5

Hoofdstuk 1 De Beleidsbegroting 6

Inleiding 7
Bestuurlijke inleiding 7
Financieel perspectief 9

Democratisch akkoord 19

Zorgzame stad 21

Programma Zorgzame stad 22

Sociale stad 41

Programma Sociale stad 42

Groene stad 61

Programma Groene stad 62

Leefbare stad 77

Programma Leefbare stad 78

Ondernemende stad 105

Programma Ondernemende stad 106
Algemene dekkingsmiddelen 123
Paragraaf bedrijfsvoering 132
Paragraaf lokale heffingen 137
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 143
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 163
Paragraaf financiering 168
Paragraaf verbonden partijen 174
Paragraaf grondbeleid 193
Paragraaf subsidieplafonds 197

Hoofdstuk 2 De Financiële Begroting 198

Overzicht van baten en lasten 199
Financieel perspectief 202
Meerjarige financiële ontwikkeling 2022-2025 202
Primitieve begroting 204
Overzicht van incidentele baten en lasten 210
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 212
De uiteenzetting van de financiële positie 213
Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume 213

De financiering....214
De stand en het verloop van de reserves en voorzieningen....214
Uitgangspunten van deze begroting....215
Kerngegevens....215
Overige uitgangspunten van deze begroting....215
Geprognosticeerde balans....217
Overzicht van taakvelden....218
Het EMU-saldo....223

Bijlagen....224

Bijlage 1: De stand en het verloop van de reserves en voorzieningen....225
Bijlage 2: Vervangingsinvesteringen 2022-2025....226
Bijlage 3: Geldleningen....227

Leeswijzer

De begroting bestaat uit verschillende delen. In hoofdstuk 1 komt allereerst de beleidsbegroting aan de orde. Deze bestaat naast de bestuurlijke inleiding en het financieel perspectief uit de onderdelen:

- Het programmaplan;
- De paragrafen.

Het programmaplan

Het programmaplan bestaat uit vijf programma's, die samenvallen met de vijf hoofdstukken van het raadsprogramma, en het hoofdstuk Algemene Dekkingsmiddelen. Alle programma's beginnen met het maatschappelijke effect van het programma en de opbouw van het programma.

Taakvelden

De programma's zijn opgebouwd uit taakvelden. Deze taakvelden zijn voor alle gemeenten gelijk. Daarmee is onze begroting vergelijkbaar met begrotingen van andere gemeenten. Bij ieder taakveld beschrijven welke doelen we willen bereiken en wat we gaan doen om deze doelen te realiseren. Daarnaast bevatten verschillende taakvelden indicatoren. Tot slot wordt per taakveld gepresenteerd welke financiële middelen worden ingezet.

Indicatoren / Beleidskader / Partners

Ieder programma bevat een overzicht van de (verplichte) *indicatoren per taakveld*. Vervolgens komt in het onderdeel: *Wettelijk en/of beleidskader,* het kader terug dat is vastgelegd. Daarna wordt in het onderdeel *Partners* aangegeven welke partners betrokken zijn bij het betreffende programma. Aansluitend worden de belangrijkste ontwikkelingen van de Verbonden Partijen - die onder het betreffende programma vallen - beschreven.

Verbonden partijen

Informatie over de verbonden partijen, met betrekking tot de belangrijkste ontwikkelingen worden opgenomen in de programma's waarvoor de betreffende verbonden partij werkt. Daarnaast is bij het onderdeel paragrafen uitgebreidere informatie opgenomen over de verbonden partijen.

Overzicht baten en lasten en analyse

In de eerste tabel onder "wat mag het programma kosten" zijn de lasten en baten van het bestaande beleid opgenomen. Dat betekent de voortzetting van het beleid uit de begroting 2021 (inclusief wijzigingen) en de uitwerking van de kaders, richtlijnen en uitgangspunten zoals die door de raad zijn vastgesteld in de kadernota 2022-2025. Dit geheel wordt de primitieve begroting genoemd. Deze tabel wordt gevolgd door een analyse van de grotere verschillen in deze tabel.

Wanneer er bij een programma nieuw beleid of wijzigingen in het bestaand beleid op de primitieve begroting zijn, dan treft u onder het kopje "nieuw" de budgetaanpassingen aan. Budgetaanpassingen zijn voorzien van een toelichting.

De paragrafen

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen en vallen daarom onder de beleidsbegroting. Via de paragrafen kan de gemeenteraad ook de beleidsuitgangspunten vaststellen. De overeenkomst tussen de paragrafen is dat ze dwarsdoorsneden van de begroting geven.

In hoofdstuk 2 komt de financiële begroting aan de orde.

Hoofdstuk 1 De Beleidsbegroting

Inleiding

Bestuurlijke inleiding

Voor u ligt de Programmabegroting 2022 – 2025. In deze begroting worden de beleidsdoelstellingen en de bijbehorende financiële middelen voor het komende jaar en de jaren daarna vastgesteld door de gemeenteraad. Daarmee geeft de begroting aan met welke zaken onze gemeente in de komende jaren aan de slag gaat en op welke manier de gemeente dus ook in de komende jaren wil bijdragen aan de ontwikkeling van onze stad Culemborg. Uitgangspunt voor de begroting zijn de zaken die in de Kadernota 2022, die voor het zomerreces door de raad is vastgesteld, zijn vastgelegd.

De begroting voor het jaar 2022 is de laatste begroting van deze bestuursperiode. In maart vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Na die verkiezingen zullen een nieuwe raad en een nieuw college het bestuur van onze stad vormen. Dat betekent dat de begroting die nu voorligt weinig nieuwe plannen bevat, zoals dat ook bij de kadernota al het geval was. We geven daarmee het nieuwe gemeentebestuur de ruimte om keuzes te maken na de verkiezingen en bieden met deze begroting de financiële ruimte die daarvoor nodig is. Tegelijkertijd beschrijven we in deze begroting uiteraard wel de zaken die nodig zijn om verder te werken aan ontwikkelingen die we eerder in gang hebben gezet, die nodig zijn voor de toekomstbestendigheid van onze gemeente of die noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld door gewijzigde wet- en regelgeving. Zo doen we in de voorliggende begroting onder meer voorstellen om onze organisatie structureel toe te rusten op de uitdagingen waarvoor we gesteld staan, werken we de herijking van het subsidiebeleid financieel uit en doen we voorstellen voor de voortzetting van de wijkaanpak en de Transformatieagenda Sociaal Domein. De belangrijkste ontwikkelingen met financiële gevolgen lichten we onder het kopje Financieel perspectief nader toe.

De Kadernota 2022 hebben we geschreven aan de hand van de maatschappelijke opgaven “weerbaarheid” en “toekomstbestendigheid”. We zien een belangrijke taak voor ons als gemeente om aan deze opgaven van onze stad te werken. Voor een deel is dit noodzakelijk door de effecten van de coronacrisis. De pandemie die nu al ruim anderhalf jaar rondgaat en de maatregelen die daarbij nodig waren en zijn om de verspreiding van het virus te beperken, hebben op diverse plekken in onze Culemborgse samenleving gevolgen. We zien dat de coronacrisis ons leven flink overhoop geschud heeft. Voor een deel van onze inwoners, ondernemers en organisaties betekent dit dat wij ze ondersteunen bij het omgaan met de gevolgen van de coronacrisis. In andere gevallen zien we echter ook dat de coronacrisis kansen heeft geboden om van vaste patronen af te wijken, om zo een trendbreuk te realiseren.

Hoewel de coronacrisis het afgelopen jaar ons leven in grote mate heeft beheerst, is dit natuurlijk niet de enige reden om te werken aan maatschappelijke opgaven. Ook zonder de coronacrisis zien we diverse opgaven waar we mee aan de slag moeten. Voorbeelden hiervan zijn de grote opgaven waar we voor staan op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Een andere opgave is het op een goede en efficiënte wijze ondersteunen van inwoners die hulp nodig hebben. We zien mogelijkheden om onze lokale economie verder te versterken. We werken aan een Culemborg waarin jongeren op een goede manier kunnen opgroeien, mede door het onderwijs dat ze in onze stad krijgen. We pakken opgaven op het gebied van veiligheid op, om de veiligheid in onze stad verder te verbeteren. Met deze en de andere plannen die in deze begroting zijn opgenomen willen we dan ook de weerbaarheid en toekomstbestendigheid van onze stad verder versterken. In de begroting beschrijven dan ook we wat we in de komende jaren willen doen en welke maatschappelijke effecten we daarmee willen bereiken.

Vorig jaar bij de behandeling van de begroting was het noodzakelijk om een pakket aan bezuinigingen vast te stellen. In deze begroting zien we dat deze bezuinigingen effect hebben gehad.

We kunnen een sluitende begroting presenteren. Tegelijkertijd zien we dat de financiële ruimte beperkt blijft en er onzekerheden en risico's blijven bestaan. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de herverdeling van het gemeentefonds, de financiële gevolgen van de Omgevingswet, de volumegroei van met name de Wmo en in mindere mate de jeugdzorg en de ontwikkelingen rondom het BTW-compensatiefonds. Op dit moment is nog niet duidelijk in welke mate deze risico's zich voor zullen doen en wat de gevolgen dan zijn. Daarom zijn ze ook nog niet in de begroting verwerkt. Het is wel van belang dat we ons bewust zijn van deze mogelijke risico's. Onder "financieel perspectief" worden deze dan ook wel verder beschreven. Richting de volgende bestuursperiode zullen we deze risico's verder in beeld brengen, zodat deze door een nieuwe raad meegenomen kunnen worden bij het opstellen van de plannen voor de periode 2022-2026. Financiële voorzichtigheid blijft dan ook noodzakelijk om ook in de toekomst onze financiële situatie gezond te houden.

Ook in 2022 willen we werken aan de weerbaarheid en toekomstbestendigheid van Culemborg. Deze begroting bevat daar diverse plannen voor. We blijven een gemeente met een grote ambitie, die op diverse terreinen volop in ontwikkeling is. Dat doen we natuurlijk niet alleen. Culemborg maken we met elkaar, samen met al die inwoners, ondernemers en organisaties die zich inzetten voor de ontwikkeling van de stad. We zien er dan ook naar uit om ook in het komende jaar weer met elkaar te werken aan de verdere ontwikkeling van Culemborg.

Het college van Burgemeester en Wethouders

Financieel perspectief

De Programmabegroting 2022-2025 gaat in basis uit van bestaand beleid zoals in de Kadernota 2022 is vastgesteld. De afgelopen maanden hebben zich echter ook ontwikkelingen voorgedaan, waar we in de begroting voor 2022 op willen en moeten anticiperen. Deze ontwikkelingen zijn dan ook opgenomen in de Programmabegroting 2022-2025, waarmee de begroting nog altijd structureel sluitend is. Zoals hierboven al aangeven vinden we het ook van belang dat de begroting voor 2022 en verder deze ruimte bevat, om daarmee ook na de verkiezingen keuzes te kunnen maken. Hieronder geven we een toelichting op de ontwikkelingen die in deze begroting zijn verwerkt en die we in het bijzonder onder de aandacht willen brengen.

Extra inkomsten:

Allereerst gaat het hierbij om extra inkomsten vanuit het gemeentefonds. De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2021. De uitkering op basis van de meicirculaire stijgt ten opzichte van de eerdere berekening vanuit de maartbrief 2021, waarin gemeenten door de Rijksoverheid zijn geïnformeerd over extra middelen in verband met corona. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar de informatienotitie over de meicirculaire 2021.

Zoals bekend krijgen de gemeenten voor het jaar 2022 een bedrag van € 1,314 miljard extra als compensatie voor de enorm gestegen kosten van jeugdzorg. Over de jaren vanaf 2023 waren nog geen afspraken gemaakt, omdat een nieuw kabinet hierover zal besluiten. Om een eenduidige basis te hebben voor de Programmabegroting 2022-2025 hebben het ministerie van BZK, VNG en IPO onderling afgesproken dat 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de Arbitragecommissie voor jeugdzorgkosten van uit gaat. Landelijk gaat het hiermee om de volgende bedragen:

Extra middelen Jeugd	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Nieuwe basiscompensatie	1,528 miljard	1,828 miljard	1,828 miljard	1,828 miljard
Voor additionele maatregelen	-214 miljoen	-374 miljoen	-463 miljoen	-570 miljoen
Compensatie via gemeentefonds	1,314 miljard	1,454 miljard	1,365 miljard	1,258 miljard
compensatiepercentage begroting	100%	75%	75%	75%
Te verwerken compensatie	1,314 miljard	1,090 miljard	1,023 miljard	943 mln.

De extra middelen waar we voor onze gemeente vanuit mogen gaan ziet er als volgt uit:

Effect voor Culemborg:				
Compensatie	2.078.648	1.724.297	1.618.308	1.491.754
Afgerond extra opnemen	**2.050.000**	**1.700.000**	**1.600.000**	**1.450.000**
Correctie: eerder verwerkte stelpost		**-471.000**	**-471.000**	**-471.000**
Extra budget in begroting 2022	**2.050.000**	**1.229.000**	**1.129.000**	**979.000**

Deze middelen zijn verwerkt in de begroting. Hierbij is het van belang om aan te geven dat de Rijksoverheid heeft aangegeven dat deze extra middelen voortkomen uit de tekorten op jeugdzorg bij gemeenten, maar dat deze middelen hier niet specifiek voor gelabeld zijn. Deze zijn voor gemeenten dan ook vrij in te zetten in de begroting. Om onderstaande bedragen in perspectief te plaatsen is het goed in herinnering te roepen dat vanaf 2019 onze budgetten voor jeugd/WMO in onze begroting met circa €2,5mio zijn verhoogd.

Extra uitgaven:

Jeugd/Wmo

In deze begroting is rekening gehouden met een indexering van 2,5% op de tarieven van de zorgaanbieders. De index van 2021 op de tarieven van de zorgaanbieders (conform VNG) is 3,82%, deze verhoging heeft ook zijn doorwerking in de cijfers van het jaar 2022. In 2021 was al rekening gehouden met indexering van 3%. Dit betekent structureel een aanvullende stijging van 0,82%. Voor het jaar 2022 wordt een lagere VNG prijsindexatie verwacht, omdat de laatst geprognosticeerde prijsindex voor overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA) een gunstigere beeld laat zien.

Voor de begroting 2022 gaan we niet uit van een volumestijging, buiten de trends die al zichtbaar zijn in het jaar 2021. Dit in tegenstelling tot het jaar 2021 waarbij er een extra stijging werd verwacht op de jeugdmiddelen door de gevolgen en doorwerking van de corona pandemie. Voor 2021 kan dit opgevangen worden met de extra bijdrage vanuit het Rijk. Voor de meerjarenbegroting blijven er risico's bestaan op volume en kostenstijgingen voor Wmo en jeugdzorg. In de Wmo met name vanwege de vergrijzing. In de jeugdzorg met name vanwege toenemende complexiteit van hulpvragen en verbeterplannen voor de jeugdbeschermingsketen, huiselijk geweld en kindermishandeling en suïcidepreventie die nog in ontwikkeling zijn.

Verdeelsystematiek BWB vertraagd

In 2019 is, na een intensieve voorbereiding, gewerkt aan een nieuwe verdeelsleutel van de bijdragen van de drie deelnemende gemeente in de BWB. Daarbij is afgesproken dat 2020 een 'testjaar' zou worden om door middel van tijdschrijven te beproeven hoe de beoogde verdeelsleutel aansluit bij de daadwerkelijke dienstverlening in de praktijk . Omdat 2020 door corona geen representatief jaar was, is eind 2020 besloten om dit testjaar te verlengen t/m 2021. De uitkomsten van de evaluatie zijn nog niet bekend bij het opstellen van deze begroting. Daarom wordt conform afspraak in het bestuur van BWB, voorlopig in afwachting van de definitieve cijfers op basis van de uitkomsten van de evaluatie, de 50% van het beoogde effect van de verdeelsystematiek structureel verwerkt in de begroting.

Omdat in een eerder stadium de verdeelsleutel volledig was doorgevoerd in de begroting, resulteert dit vooralsnog in structurele negatieve bijstelling van € 250.000. Deze structurele bijstelling denken we op te kunnen vangen vanaf 2023 binnen de stelpost automatisering, omdat de samenwerking in BWB verband op automatisering ook tot meer structurele voordelen leidt dan eerder ingeschat.

Wijkaanpak

Drugscriminaliteit is een groot probleem in Nederland. Er wordt veel (makkelijk) geld verdiend en is daarmee voor sommige jongeren een aanlokkelijk beeld. Ook in Culemborg zien we dit gebeuren, vooral wanneer jongeren opgroeien in kwetsbare sociaal-economische omstandigheden, in het bijzonder jongeren met een licht verstandelijke beperking. Dit patroon, soms van generatie op generatie, is voor de gemeente niet acceptabel. De gemeente wil deze cirkel van criminaliteit, ondermijning en onaantastbaarheid doorbreken. En de gemeente wil jongeren een ander, beter perspectief bieden. In 2021 zijn we kleinschalig gestart met de pilot Schoolhof. Deze aanpak rollen we in 2022 uit over de hele stad, waarbij we focussen op specifieke wijken, gebruikmakend van de beschikbare data uit de leefbaarheidsmonitor en de GGD-monitor . Met een persoons- en gezinsgerichte aanpak waarbij criminele jongeren of gezinnen met gerichte interventies aangepakt worden. Intensief casemanagement is een belangrijke voorwaarde in de aanpak om gericht zorg en ondersteuning te bieden aan hen die voor een positief perspectief kiezen. Dit betekent ook een ander jeugdbeleid: gericht op vroegsignalering, preventie en tijdig ingrijpen. Met als doel het

toewerken naar een goede startkwalificatie voor de arbeidsmarkt, het opbouwen van sociaal steunend netwerk en een veilige opgroeisituatie. We onderzoeken de opties om het jeugd- en jongerenwerk uit te breiden en te versterken. In de wijkaanpak willen we ook de kracht van de inwoners zichtbaar maken door hun talenten te benutten. Dit doen we door positieve bewonersinitiatieven te ondersteunen en mede mogelijk te maken.

Dit alles betekent echt een andere 'speelstijl' van gemeente, politie, welzijnswerk en vele andere partners. Bijvoorbeeld door te kiezen om de gemeentelijke ketenregie om te vormen naar intensief casemanagement. Ook investeren we fors om onze informatiepositie te verbeteren door het netwerk in de wijk te verbeteren en informatie op een structurele wijze te delen, te beheren en als uitgangspunt voor gerichte interventies te gebruiken. Deze nieuwe manier van werken heeft impact op de samenwerkingscultuur tussen de verschillende partners. Zoals we ook op andere plekken in Nederland zien, vergt het structureel aanpakken van dergelijke complexe problematieken in de wijk, van preventie tot repressie, een langjarige aanpak en investering. Het vraagt om vasthoudendheid, creativiteit en lef.

In 2021 heeft de gemeenteraad een budget van €300.000 ter beschikking gesteld om te starten met deze aanpak. Ook voor 2022 wordt de gemeenteraad hetzelfde budget gevraagd. We zetten deze middelen in 2022 in voor externe projectleiding (€160.000), het stimuleren en faciliteren van bewonersinitiatieven en activiteiten die de binding met de wijk versterken (€40.000), het inrichten van een informatiesysteem (€65.000) en een maatwerkbudget om snel en niet-bureaucratisch te kunnen handelen om een doorbraak te forceren in specifieke situaties (€35.000).

Voor de verandering van werkwijze en het regisseren van casuistiek met tot de persoon/gezinsaanpak, is het van belang dat deze verandering op een goede manier wordt opgezet en ingezet zodat dit een duurzame borging krijgt. Daarvoor hebben we specifieke kennis van buiten nodig in de vorm van externe projectleiding. In te zetten activiteiten in het kader van het positief jeugdbeleid worden nader geanalyseerd en uitgewerkt met gebruikmaking van de kennis en ondersteuning van het Nederlands Jeugdinstituut, (NJI). Denk daarbij aan het vergoten van ouderbetrokkenheid en het versterken van de weerbaarheid van jonge mensen. De dekking van de benodigde €300.000 wordt voor € 200.000 gevonden in de lopende begroting, middelen voor beschermd wonen en reserve sociaal domein. In deze begroting is de resterende € 100.000 opgenomen. Voor het inzetten van intensief casemanagement in het kader van de pilot Schoolhof maken we gebruik van de reserve sociaal domein (€120.000). Voor activiteiten in het kader van het positief jeugdbeleid maken we gebruik van (extra) middelen in de begroting en zijn we in overleg met lokale partners. Daarnaast maken we samen met partners, een beeld welke capaciteit en middelen de aanpak structureel vergt en welke mogelijkheden er zijn om nog extra (co)financiering aan te boren bij provincie en Rijk. Dit alles om ook een langdurig positief effect te creëren op leefbaarheid in de wijken van Culemborg die dat nodig hebben.

Het college houdt de raad op de hoogte over de verdere voortgang van de wijkaanpak. Op het moment dat hier nieuwe ontwikkelingen over te melden zijn, ontvangt de raad hierover een informatienotitie.

Strategische personeelsplanning (SPP) en inhuur

We merken dat door de Culemborgse ambities, taken vanuit het Rijk, de krappe arbeidsmarkt en een toenemende vraag voor dienstverlening, het nodig is om de werkorganisatie (duurzaam) te versterken. Dit we gaan doen door op enkele geselecteerde onderdelen personeelsleden (vast) te werven en door het tijdelijk oplossen van capaciteitsvraagstukken met extra inhuur. Hieronder vindt u een aantal illustraties van situaties die het nodig maken om onze organisatie te versterken:

- Onze gemeente heeft op diverse beleidsvelden grote ambities geformuleerd. Voorbeelden daarvan zijn het opnieuw vormgegeven van het Sociaal Domein aan de hand van het beleidsplan Wmo/Jeugd, de grote woningbouwopgave en een ambitieus ontwikkelplan voor de spoorzone en de Wijkaanpak met als doel zorg en veiligheid te verbinden.
- Er komen nieuwe wettelijke taken naar de gemeenten zoals de Omgevingswet, inburgering, en beschermd wonen/maatschappelijke opvang. Daarnaast zijn er ontwikkeling in jeugdzorg (zoals de verbeteragenda voor jeugdbescherming, suicidepreventie en de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling) waarop ingespeeld moet worden. Deze vragen soms extra capaciteit, soms ook meer strategische kwaliteit vragen. Die strategische kwaliteit is nodig om de beleidsvelden te overzien en de onderdelen aan elkaar te verbinden.
- De samenleving stelt nieuwe eisen aan de gemeente als het gaat om communicatie en dienstverlening.

Er is een analyse gemaakt van alle teams binnen de organisatie. Er is onderzocht wat de ontwikkelingen zijn die voor dat team van belang zijn en welke kwaliteiten (kennis, vaardigheden, houding en gedrag) hiervoor de komende jaren nodig zijn. Dit onder de noemer van Strategische Personeelsplanning (SPP) zoals aangekondigd in de Kadernota. Het SPP leidt tot een medewerker gerichte aanpak, waarbij gekeken wordt naar (collectieve) opleiding, functiewaardering, ontwikkeling en mobiliteit. Daarnaast heeft het SPP ertoe geleid dat het college voorstelt om de organisatie op een aantal geselecteerde onderdelen duurzaam te versterken:

- Communicatiemedewerker (0,8 FTE); vanwege het toenemende (bestuurlijke, maatschappelijke, wettelijke) belang van communicatie op alle beleidsterreinen.
- Beleidsadviseur Maatschappelijke Ontwikkeling (1 FTE): vanwege de gemeentelijke ambitie, extra taken, verbinding Sociaal Domein aan de Omgevingswet en strategisch vermogen.
- Adviseur Wonen (1 FTE): vanwege de gemeentelijke ambitie, extra taken, de relatie met Sociaal Domein en Omgevingswet.
- Senior vergunningverlener/beleidsmedewerker APV (0,77 FTE voor 2 jaar); verhogen kwaliteit vergunningverlening/handhaving APV vanwege complexere aanvragen. Hierdoor ontstaat ook meer ruimte voor beleid op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid. Na 2 jaar daalt deze capaciteit in, in de huidige formatie.
- Jeugdconsulent 1 FTE; vanwege de toegenomen en complexere vraag.

Op dit moment is er sprake van een dynamische arbeidsmarkt met veel mobiliteit. Dit betekent dat er medewerkers vertrekken en er op sommige onderdelen moeilijk nieuwe mensen te werven zijn. We zullen dan ook in blijven zetten op het behouden (voor zover mogelijk) en opleiden van onze eigen medewerkers. Voor enkele functies wordt ook de inschaling aangepast om meer marktconform te kunnen werven.

Extra inhuur voorsorterend op de organisatieontwikkeling

Voor 2022 is meer budget voor inhuur nodig is dan in de Programmabegroting 2021-2024 was opgenomen. Voorsorterend op de organisatieontwikkeling binnen Veiligheid (ketenregie) en Sociaal Domein (Integrale Toegang) zijn er enkele functies die nu nog niet vast ingevuld kunnen worden omdat het eindplaatje van deze ontwikkelingen nog niet duidelijk zijn (dit wordt verwacht in Q2 van 2022).

Voor inhuur in het kader van arbeidsmarktproblematiek of ziekteverzuim gebruiken we in 2022 in eerste instantie het inhuurbudget wat standaard in de begroting daarvoor is opgenomen (omvang € 200.00). Mocht dit onvoldoende blijken in 2022, dan wordt daarover een afweging gemaakt in de voorjaars- en/of najaarsrapportage.

In dit proces zijn de volgende alternatieven bekeken, maar is een andere keuze gemaakt:

1. Incidentele In plaats van structurele versterking van de organisatie:
   Inhuur is vaak een goede oplossing om een korte termijn probleem op te lossen. Echter, de ontwikkelingen die geschetst worden zijn voor de lange termijn.
2. Niet inhuren:
   Het niet inhuren betekent dat er een aantal ontwikkelingen niet kan worden gerealiseerd, en dat er onaanvaardbare knelpunten ontstaan in de directe dienstverlening.

	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Gemeentelijke organisatie (formatie)	-414.400	-414.400	-346.400	-346.400
Inhuur	-129.000	-	-	-
Totaal	**-543.400**	**-414.400**	**-346.400**	**-346.400**

Naast de Programmabegroting 2022-2025 wordt ook de Najaarsrapportage 2021 opgesteld. In de Najaarsrapportage 2021 wordt gerapporteerd over de verschillende effecten in de Programmabegroting 2021-2024. De najaarsrapportage bevat ook financiële wijzigingen die structureel doorwerken naar de voorliggende begroting. Die effecten hebben wij dus ook verwekt.

Al deze maatregelen leiden tot het volgende perspectief:

Tabel 1. Financieel perspectief 2022-2025

Bedragen x € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Financieel perspectief vastgestelde begroting 2021	-219	-122	43	-110
Voorjaarsrapportage 2021	-71	-99	-6	19
Financieel perspectief na voorjaarsrapportage 2021	**-290**	**-221**	**37**	**-91**
Structurele doorwerking najaarsrapportage 2021	**-122**	**-122**	**-64**	**-64**
Mutaties doorgevoerd in begroting 2022-2025	**1.317**	**400**	**363**	**828**
Financieel perspectief begroting 2022-2025	**905**	**57**	**336**	**673**

Voortgang majeure onderwerpen:

Investeringsagenda Sociaal Domein

De transformatie van het sociaal domein is een proces van lange adem, waarbij we inzetten op “de dingen anders doen”. We ontwikkelen nieuwe activiteiten om de beweging naar de voorkant te maken. Dat wil zeggen een verschuiving realiseren van (gespecialiseerde) zorg die via een indicatie beschikbaar wordt gesteld naar laagdrempelig zorg die dichtbij en zonder indicatie beschikbaar is. Daarbij willen we de verschillende domeinen beter aan elkaar verbinden, zodat onze inwoners, wanneer zij dat nodig hebben, eerder ondersteuning krijgen. Tegelijkertijd gaat het ook om het betaalbaar houden van de zorg. De speerpunten zijn:

1. Aansluiting zorg en onderwijs. Hier valt veel winst te behalen, enerzijds omdat binnen het onderwijs veel zicht is op de ontwikkeling van kinderen en veel eerder de juiste zorg geboden kan worden. Anderzijds omdat we op deze manier kunnen bijdragen aan het verkleinen van de kansenongelijkheid. We realiseren twee projecten waarbij we (beschikkingsloos) capaciteit en expertise inzetten op de Culemborgse scholen, zowel in het speciaal als in het regulier onderwijs. De kosten bedragen € 150.000.
2. Samenwerking huisartsen. Dit is van groot belang voor het verminderen van de doorverwijzing naar zwaardere vormen van zorg, met name de jeugd-GGZ, en het versterken van de keten onderwijs, huisartsen, voorliggende voorzieningen, gemeente, jeugdgezondheidszorg. We maken afspraken met de huisartsen over de inzet van een praktijkondersteuner. De kosten bedragen € 80.000.
3. Versterken sociale basis. Dit een kernpunt van de transformatie. Er is al heel veel. Het brede lokaal beschikbare aanbod van zorg en ondersteuning willen beter ontsluiten voor professionals en inwoners. Hiervoor verbeteren we de website www.culemborgkanmeer.nl. Aanvullend hierop onderzoeken we welke vormen van informele zorg of algemene voorzieningen in Culemborg van toegevoegde waarde zijn, bovenop het bestaande aanbod. Waar nodig creëren we nieuw voorliggend aanbod. De kosten bedragen € 50.000.
4. Versterken integrale toegang. Doel is voor inwoners een duidelijk herkenbare, laagdrempelige toegangspoort tot zorg en ondersteuning te realiseren. We zetten in op het verbinden van het sociaal wijkteam en de toegangsteams van de gemeente en het toevoegen en vergroten van kennis en expertise. De kosten bedragen € 70.000.
5. Nieuwe inkoopstrategie. We zetten in op een andere manier van inkopen, waarbinnen meer plaats is voor innovatie, partnerschap en beheersing van kosten. Hiervoor is het nodig ook de samenwerking tussen de gemeenten in de regio te versterken. Om nieuwe inkoopvormen uit te testen in de praktijk zetten we regionale pilots op. De kosten bedragen € 150.000.
6. Vernieuwing van monitoring en evaluatie. Randvoorwaardelijk aan bovenstaande ontwikkelingen is het kunnen beschikken over een adequate monitorings- en evaluatie systematiek. Zodanig dat we sneller trends signaleren en tijdig de juiste keuzes maken. De ontwikkeling van een beheersmatig dashboard is vrijwel gereed. De volgende fase is hier beleidsmatige indicatoren aan toe te voegen, die inzicht geven op de behaalde maatschappelijke effecten op de wat langere termijn. Maar het gaat niet alleen om de koude cijfers. Om de betekenis van de koude data te kunnen duiden zetten we in op het systematisch verzamelen en analyseren van de verhalen en ervaringen van inwoners én professionals. De kosten bedragen € 50.000.

De totale investeringen bedragen € 550.000. Deze dekken we uit de investeringsagenda sociaal domein. We zullen alle speerpunten nader toelichten via informatienotities.

GVVP

In januari 2021 heeft de raad het GVVP vastgesteld. Dit mobiliteitsplan bestaat uit 19 maatregelen om de bereikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en veiligheid te verbeteren. Het plan heeft een looptijd van 10 jaar. Jaarlijks vindt bij de begroting een prioritering plaats van de maatregelen die in het komende begrotingsjaar worden uitgevoerd. Hieronder staan de voorstellen voor 2022. In een informatienotitie die voor de begrotingsbehandeling nog wordt toegestuurd, vindt u de volledige onderbouwing.

Naast het GVVP wordt er ook gewerkt aan het uitwerking van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid, het inzetten op slimme en duurzame mobiliteit, de instandhouding van het openbaar vervoer en het versterken en verbeteren van (regionale) verbindingen. Een voorbeeld hiervan is het de potentie-analyse naar de fietsroute Culemborg – Houten e.v. die afgelopen maanden is uitgevoerd in samenwerking met Provincies Utrecht en Gelderland en gemeenten Culemborg en Houten. De uitkomsten uit deze fietspotentiescan bieden aanleiding voor een vervolgstudie, bestaande uit een

indicatieve tracéverkenning, schetsontwerp en kostenraming. Dit vervolgonderzoek is een belangrijke stap die noodzakelijk is om een goede onderbouwing te maken voor een go/no-go van de realisatie van de fietsverbinding. De kosten voor het vervolgonderzoek van ca. € 140.000 worden evenredig door alle 4 partijen gedragen.

Voor het GVVP ligt in 2022 en 2023 de focus op de ontwikkelingen in de stationsomgeving. Mobiliteit speelt hierbij een belangrijke rol. Het gaat hierbij om bereikbaarheid van het gebied voor alle modaliteiten, het ontwerpen van een langzaam verkeertunnel, de realisatie van een HUB en een volwaardige aansluiting op de N320 en een voorstel voor parkeren voor zowel nieuwe woningbouwlocaties als bestaande wijken. Voor de langzaam verkeertunnel is € 4 mln. gereserveerd. De rotonde maakt deel uit van de WBI-aanvraag.

Er is onderzoek gedaan naar de verkeerssituatie rondom de Dr. Hockesingel en de dijken. Hieruit blijkt dat het nemen van enkele maatregelen bij de Dr. Hockesingel maar beperkt mogelijk is en weinig effect heeft op de verkeersveiligheid. De situatie vraagt om een integraal ontwerp waarbij diverse beleidsthema's betrokken worden en niet alleen om een verkeerskundige benadering.
Voor de dijken ligt dat anders. Er is onderscheid gemaakt in maatregelen op de korte en lange termijn. De korte termijn aanpassingen worden in 2022 uitgevoerd. Hiervoor wordt een bedrag aangevraagd van € 40.000. Voor de maatregelen op lange termijn dient opnieuw een afweging gemaakt te worden wanneer groot onderhoud op de dijken gepland staat.
Om de route van Parijsch naar het centrum via de Vianense Poort te verbeteren, worden in de periode 2021 en 2022 maatregelen getroffen om de Vianense Poort af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer, te monitoren van deze afsluiting en wordt het kruispunt Jan van Riebeeckstraat/Otto van Reesweg heringericht. De aanleg van het resterende deel van de route Parijsch – centrum wordt naar achter geschoven in de prioritering, in verband met de bouwontwikkeling aan de Jan van Riebeeckstraat.

Hoewel de aanleg van de fietsroute op de parallelweg van de Weidsteeg geen hoge prioriteit had in het GVVP, ontstaat nu versneld de kans de route toch aan leggen door werk met werk te maken. Uit de meest recente weginspecties blijkt dat de weg dringend moet worden herstraat. Dit biedt de kans om de weg meteen op de juiste wijze in te richten en een comfortabele situatie te realiseren voor aanwonenden en fietsers. Naast de kosten voor wegonderhoud vraagt het aanpassen van het profiel om een bijdrage van € 50.000 uit het GVVP.

Voor het project Beethovenlaan is eerder een krediet van € 150.000 beschikbaar gesteld. Een proces met grote betrokkenheid van stakeholders heeft geleid tot de conclusie dat het nemen van verkeersremmende maatregelen alleen onvoldoende is om de problematiek op te lossen. Een volledige herinrichting van de weg is noodzakelijk. Om het gedragen ontwerp uit te kunnen voeren is een extra investering van € 170.000 nodig.

Overzicht financiën GVVP
Oorspronkelijk budget reserve Spoorse doorsnijdingen: € 2 mln. Waarvan bestemd: • € 120.000 - planvorming en onderzoekskosten GVVP • € 680.000 - uitvoeren maatregelen 2021 onderzoeken Dr Hockesingel, Beusichemsedijk, afsluiten Vianense Poort inclusief monitoring en herinrichting kruispunt J. van Riebeeckstraat/Otto van Reesweg *Tussenstand krediet: € 375.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag voorlopig beschikbaar te houden in verband met eventueel aanvullende maatregelen als gevolg van afsluiten Vianense Poort. Dit kan een definitieve inrichting van de Vianensestraat zijn of extra maatregelen benodigd als gevolg van neveneffecten.*

Restant budget reserve Spoorse doorsnijdingen: € 1,2 mln.		
Maatregelen 2022: - Onderzoek hoogwaardige fietsverbinding Culemborg - Houten - Verkeersveiligheid Beusichemsedijk - Herinrichting parallelweg Weidsteeg - Verkeerveiligheid Beethovenlaan	investering: € 35.000 € 40.000 € 50.000 € 170.000	dekking: reserve spoorse doorsnijdingen reserve spoorse doorsnijdingen reserve spoorse doorsnijdingen reserve spoorse doorsnijdingen

De onttrekkingen uit de reserves zoals hierboven beschreven worden in de voorjaarsrapportage 2022 financieel verwerkt.

Toekomstige ontwikkelingen:
Zoals hierboven in de inleiding al aangegeven, zien we een aantal ontwikkelingen in de toekomst die mogelijk financiële effecten gaan hebben op onze begroting. Op dit moment kunnen deze onderwerpen nog niet precies financieel vertaald worden, omdat nog niet zeker is of ze zich gaan voordoen en wat het financiële effect is als ze zich zouden voordoen, of omdat deze buiten de planperiode van de huidige begroting vallen. We vinden het wel van belang om deze onderwerpen hier in de begroting te noemen, zodat de raad op de hoogte is van deze onderwerpen en deze ook mee kan nemen bij de behandeling van de begroting.

Herijking Gemeentefonds
De afgelopen twee jaar hebben de fondsbeheerders samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gewerkt aan een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Het ministerie van BZK heeft op 2 februari 2021 de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) gevraagd om advies te geven over het voorstel van de fondsbeheerders. Volgens de ROB roept het verdeelvoorstel op dit moment echter nog te veel vragen op. De adviesraad zet zowel vraagtekens bij de onderbouwing als bij de uitkomsten. Het verdeelvoorstel is door het ministerie nog eens kritisch tegen het licht gehouden. Op basis daarvan is op 9 juli 2021 een aangepaste voorstel verstuurd naar de Tweede Kamer. Een nieuw ROB-advies wordt op korte termijn verwacht. De invoering van de herverdeling van het gemeentefonds staat gepland op 1 januari 2023. Waar het er eerder op leek dat we een voordeelgemeente zouden zijn, laten de huidige cijfers zien dat we een nadeelgemeente zouden zijn met de herverdeling zoals deze nu voorligt. Omdat nog niet bekend is of deze verdeling ook doorgevoerd zal worden, wordt hier in de begroting nog niet op voorgesorteerd.

Cameratoezicht
De kosten van cameratoezicht en het uitlezen van bestanden zijn al jaren stijgende. In 2021 zijn deze kosten opgevangen vanuit incidentele budgetten. In de komende periode inventariseren we wat de structurele stijging financieel zal gaan betekenen. Dit wordt dan ook meegenomen in de voorjaarsrapportage van 2022.

Mogelijke volumetoename Wmo/ Jeugd
In de voorliggende begroting is een bedrag opgenomen voor Wmo en Jeugdzorg, gebaseerd op de huidige verwachtingen. Het is echter niet uit te sluiten dat een volumetoename zal plaatsvinden, bijvoorbeeld door de effecten van corona. Ten aanzien van de Wmo is op grond van de toenemende vergrijzing een volumegroei zelfs in meer of mindere mate te verwachten. Op dit moment is in de begroting geen financiële ruimte gecreëerd voor een volumetoename voor Wmo en Jeugdzorg. Als dit zou optreden, moeten daarvoor extra financiële middelen worden vrijgemaakt.

Ontwikkeling arbeidsmarkt

Op 22 september 2021 heeft de gemeenteraad een informatienotitie ontvangen over de inhuurcijfers van onze gemeente voor het jaar 2021. In deze informatienotitie is aangegeven dat inhuur onder meer noodzakelijk is door de krapte op de arbeidsmarkt. Het is natuurlijk nog niet zeker hoe de arbeidsmarkt zich de komende tijd ontwikkelt, maar het is niet waarschijnlijk dat deze krapte zomaar zal verdwijnen. Ook in de toekomst zal mogelijk dus inhuur nodig zijn door krapte op de arbeidsmarkt. Omdat deze situatie en de omvang daarvan nog niet zeker is, is dit nu nog niet opgenomen in de begroting.

Bouwen – grondexploitaties

Er liggen grote plannen voor het binnenstedelijk bouwen. Hiervoor is ook een aanvraag voor extra ondersteuning van het Rijk en de provincie gedaan. Het gemeentelijke aandeel in de eventuele uitvoering van die plannen, wordt afgedekt via incidentele middelen uit reserves. Deze zijn voldoende beschikbaar om – indien mogelijk – ook uitvoering te gaan geven aan die plannen. De exacte financiële effecten hangen sterk af van de vraag of we een bijdrage van Rijk en provincie zullen ontvangen. Omdat dit nog onzeker is, is in de voorliggende begroting geen rekening gehouden met effecten vanuit die plannen. Op dit moment lijkt dit ook niet noodzakelijk te zijn.

Regieplan Binnenstad

In oktober 2021 bespreekt de gemeenteraad het Regieplan Binnenstad. Dat is een document dat met veel partijen tot stand is gekomen en de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de binnenstad voorziet van richting en kader. Bij dat besluit wordt ook een aanzet gegeven tot de inrichting, afwatering en materialisatie van de straten in de binnenstad en tot een aantal op langere termijn te nemen maatregelen. Voorgesteld wordt de financiële consequenties van die keuzes verder uit te werken en te verwerken in de kadernota en begroting voor 2023. Daarbij is het voor verschillende maatregelen mogelijk aan te sluiten op lopende projecten, subsidies en andere programma's zoals klimaatadaptatie. Ook kan in de planning gekozen worden voor een passend moment. Bij een keuze voor materialisatie moet die keuze consequent worden doorgevoerd, ook bij onderhoud of aanpassingen in de straten en pleinen. Dat betekent dat daarvoor voldoende budget in de (reguliere) begroting moet worden gereserveerd. De verwachting is dat er voor materialisering (inclusief afwatering, inrichting van de straat en ondergrond, etc.) verschillende varianten voor komen te liggen die om een structurele verhoging van het onderhoudsbudget vragen. De verwachte kosten variëren tussen de € 150.000,- en een drievoud van dat bedrag. Dit zal bij de begroting voor 2023 dus verder in beeld moeten worden gebracht.

Verduurzaming en onderhoud vastgoed

De afgelopen jaren is er al veel geïnvesteerd in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. In 2022 zal het college een D-MJOP (duurzaam meerjarenonderhoudsplan) aan de gemeenteraad voorleggen, dat aansluit bij het dan nieuw vastgestelde accommodatiebeleid, en waarin de verduurzaming van de gemeentelijke vastgoedportefeuille volledig is verwerkt. Zoals al verschillende keren eerder aangekondigd, zal dit D-MJOP naar verwachting vragen om structurele aanvullende middelen. De precieze omvang hiervan is op dit moment nog niet bekend.

Onderwijshuisvesting

Het zorgdragen voor goede onderwijshuisvesting is in financiële zin een zorg voor de gemeente. De komende jaren staan een groot aantal verbouwingen of nieuwbouwplannen op de rol. De planning van al deze activiteiten loopt echter duidelijk over de horizon van deze meerjarenbegroting heen en zal grotendeels in de periode na 2025 gestalte gaan krijgen. Samen met de onderwijspartners wordt op dit moment gewerkt aan de plannen.

Via het gemeentefonds ontvangen wij structureel middelen die ook voor deze activiteiten dekking moeten bieden. Er is dus geen mogelijkheid om hiervoor op een andere manier (bij het Rijk of de provincie) aanvullende middelen te verkrijgen.

Het financieel inpassen van de plannen dient op dezelfde manier plaats te vinden als bij andere vervangingsinvesteringen. Dat betekent dus dat dit plaatsvindt via het meerjarig opnemen van de kosten in de stelpost vervangingen. Op basis van het eerste concept van het vernieuwde integrale huisvestingsplan starten vanaf 2026 de eerste forse investeringen. Dit heeft nu nog geen effect op de meerjarenbegroting, omdat dit buiten de planperiode van de begroting valt. In het meerjarig perspectief zullen de kapitaallasten voor het IHP vanaf 2027 structureel met circa € 400.000 toenemen oplopend naar € 700.000. Op dit moment zijn dit nog eerste verwachtingen, die nog verder uitgewerkt moeten worden richting de toekomst.

Zwembad

Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2020 is door het college aandacht gevraagd voor het, op termijn, beschikbaar stellen van extra middelen voor het groot onderhoud van het zwembad. De gemeenteraad heeft besloten vanuit de resultaatbestemming geen gelden toe te voegen voor onderhoud aan het zwembad. Volgens de meerjarenonderhoudsplanning van het zwembad is er in de jaarschijf 2029 een aanvullende incidentele onderhoudsbijdrage nodig. Deze financiële consequenties vallen ook buiten het meerjarenperspectief van deze begroting. Dekking voor deze kosten wordt concreet gevraagd in de begroting van 2026 als de jaarschijf 2029 voor het eerst aan de orde is. Dit vraagstuk zal in de toekomst dus opnieuw aan de orde komen.

Democratisch akkoord

In het Democratisch Akkoord staan zeven bouwstenen die als kader fungeren. Deze bouwstenen leiden in meer of mindere mate tot: het gebruikmaken van aanwezige expertise en ervaringen in de stad, lokaal beleid dat aansluit bij wat leeft in de stad, meer zeggenschap van bewoners over hun eigen leefomgeving, ruimte voor maatschappelijke en particuliere initiatieven en duidelijkheid over de rolverdeling tussen raad, college, werkorganisatie en bewoners. Om ervoor te zorgen dat het Democratisch Akkoord ook daadwerkelijk toegepast kan worden zijn er drie noodzakelijke randvoorwaarden geformuleerd: 1) er komt een netwerk voor en door de stad, 2) er komt deskundigheidsbevordering voor alle betrokkenen en 3) er komt aandacht voor de kwaliteit van de lokale nieuwsvoorziening.

In 2021 is verder gewerkt aan de implementatie van het Democratisch Akkoord. Zo is een start gemaakt met Platform Culemborg, is begonnen met de Quick Scan Lokale Democratie en is Stichting Culemborg Nieuws van start gegaan. Met een tweetal informatienotities is de gemeenteraad geïnformeerd over de plannen voor inwonersparticipatie tot en met het eind van deze bestuursperiode. Daarnaast werd in 2021 gewerkt aan een nieuwe participatieverordening waarmee vanaf 2022 gewerkt wordt en is een Toolbox voor participatie gerealiseerd.

Zorgzame stad

Programma Zorgzame stad

Opbouw programma

Onderstaand overzicht bevat de taakvelden van het programma Zorgzame Stad

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
6.2	Wijkteams	Sascha Baggerman
6.3	Inkomensregelingen	Collin Stolwijk
6.4	Begeleide participatie	Collin Stolwijk
6.5	Arbeidsparticipatie	Collin Stolwijk
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Sascha Baggerman
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	Sascha Baggerman
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Sascha Baggerman
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	Sascha Baggerman
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Sascha Baggerman

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Het programma zorgzame stad gaat in de kern over omzien naar elkaar. Het gaat over het bieden van ondersteuning aan inwoners in kwetsbare situaties. Culemborg heeft van oudsher een rijk verenigingsleven. Er zijn veel vrijwilligers en veel mooie initiatieven om elkaar te steunen. Dat is ook in de coronaperiode weer duidelijk naar voren gekomen. Veel Culemborgers zijn voor elkaar in actie gekomen. We willen deze energie graag vasthouden! Maar er ligt ook een belangrijke opgave om de kosten in het sociaal domein te beheersen. Dit wordt een steeds uitdagender klus. Onze verwachting is dat de coronacrisis ook in het sociaal domein nadelige effecten teweeg zal brengen. Zo verwachten we een groter beroep op ondersteuning.

Doorontwikkeling sociaal domein
De basis gedachte van de transformatie is een betere en efficiëntere ondersteuning voor onze inwoners, die beter aansluit op hun leefwereld. De ondersteuning organiseren we dicht bij huis. Het richt zich op wat de inwoner nog wél kan, in plaats van op wat niet meer lukt. Om dit te realiseren streven we naar een stevige sociale basis en sterke lokale netwerken. Daarbij gaat veel aandacht uit naar preventie. We zetten onder meer in op het stimuleren van gezond gedrag en vroegtijdig signaleren van ondersteuningsvragen. Als toch specialistische zorg nodig is, doen we dit zo kort en licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. We verwachten hierdoor de druk op de specialistische (maatwerk) voorzieningen te verminderen. Zo houden we de kosten beter in de hand.

Transformatie
De transformatie draait vooral om een nieuwe werkwijze van onszelf en onze maatschappelijke partners. We willen samen met onze partners een alternatief bieden voor individuele en

professionele ondersteuning. We hebben alle lokale denkkracht en inzet nodig om samen deze initiatieven te ontwikkelen. We zoeken naar de leemtes in de sociale basis en stimuleren samenwerking. De inzet van ervaringsdeskundigen krijgt daarbij veel aandacht.

Een concreet voorbeeld hiervan is de pilot wijk-GGZ die we in 2022 uitvoeren. Hierin creëren we een sluitend zorgnetwerk voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dit wordt gerealiseerd door laagdrempelig, proactief en beschikkingsvrij GGZ-zorg in de wijk aan te bieden. Dit in nauwe samenwerking met de toegangsteams in het sociaal domein, huisartsen en GGD.

Lokale kracht
We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan de sociale samenhang en onderlinge hulpvaardigheid. Wij gaan door met het herijken van ons subsidiebeleid. We gaan essentiële voorzieningen op structurele basis financieren. Nieuwe initiatieven financieren we vanuit bestaande fondsen en het initiatievenloket. Met onze maatschappelijke partners maken we afspraken over het bevorderen van innovatie. We maken gebruik van de expertise en denkkracht vanuit onze samenleving.

Integrale toegang
In 2022 willen we de integrale toegang realiseren waar we in 2021 al een start mee maken. Doel is te komen tot één laagdrempelige en herkenbare toegang tot het gemeentelijk sociaal domein. Naast het Sociaal Wijkteam betrekken we hierbij de gemeentelijke toegangsteams, leerplicht en veiligheid. Hierbij hebben we de volgende doelstellingen:

1. vereenvoudiging van de ‘klantreis’:
2. betere samenwerking over de verschillende domeinen heen
3. meer inzet van lichte ondersteuning vanuit de toegang zelf, of naadloos aan de toegang aangehaakt
4. sterkere verbindingen en samenwerking met de sociale basis

Diverse landelijke en bovenregionale ontwikkelingen, zoals Geweld Hoort Nergens Thuis, suïcidepreventie en de Gelderse Verbeteragenda Jeugd vragen om verdere versterking van de toegangsfuncties. We verbeteren de samenwerking met Veilig Thuis en de Jeugdbescherming.

Regionale inkoop
In 2022 starten we met de regionale inkoopstrategie van de maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugdhulp. De nieuwe contracten gaan in per 1 januari 2023. We voeren pilots uit om innovatie en samenwerking te bevorderen en ervaring op te doen met alternatieve bekostigingsvarianten. We willen zo meer specialistische kennis lokaal beschikbaar maken. Ook hebben we aandacht voor het bestrijden van zorgfraude en het weren of uitsluiten van malafide zorgaanbieders. De verdere uitwerking en uitvoering van de inkoopstrategie is complex en vergt een regionale programmastructuur.

Dashboard
Om meer grip te krijgen op de kosten in het sociaal domein zetten we de ontwikkeling van data gestuurd werken krachtig door. Het dashboard voor Wmo en jeugd is al operationeel. We voegen een beleidsmonitor toe waarin maatschappelijke effecten, beleidsdoelen en indicatoren zijn opgenomen. Zo komt op alle niveaus sturingsinformatie beschikbaar om tijdig ontwikkeling te kunnen signaleren en waar nodig maatregelen te nemen.

Toenemende vraag
De effecten van de coronacrisis zijn niet eenduidig. We moeten afwachten wat de meerjarige effecten zijn. Door de steunmaatregelen is de werkloosheid in beperkte mate gestegen. De

werkloosheid groeit vooral onder groepen die vaak een tijdelijk of flexibel contract hebben. Dat zijn jongvolwassenen, laagopgeleiden en mensen met een andere culturele achtergrond.
De meeste mensen ondervinden gelukkig weinig inkomensachteruitgang. Een uitzondering hierop vormen werklozen, ondernemers en een deel van de zelfstandigen. Schulden door corona openbaren zich wellicht na de crisis. Nu de economie op gang komt, gaan incassotrajecten weer lopen. Een deel van de huishoudens realiseert zich dat ze er niet meer uitkomen. Dat betekent dat het aantal huishoudens met financiële problemen waarschijnlijk nog zal toenemen. We zetten onverminderd in op het versterken van de weerbaarheid van deze huishoudens. Dat doen we door vroegsignalering, het versterken van de sociale basisinfrastructuur voor rondkomen en het bieden van schuldhulpverlening aan ondernemers.

Als gevolg van de coronacrisis verwachten we dat de problemen in kwetsbare gezinnen verder zijn opgelopen en zij een groter beroep gaan doen op maatwerkvoorzieningen. Ook mentale weerbaarheid van jongeren is onder druk komen te staan. Jongeren zijn relatief zwaar getroffen door corona. De wachtlijsten bij de jeugd-ggz zijn langer geworden. Speciale aandacht is nodig voor jongeren met complexe eetstoornissen, suïcidale gedachten en depressieve klachten. Vanuit het Rijk worden veel incidentele middelen beschikbaar gesteld. We zijn hierover in gesprek met de schoolbesturen van zowel primair als voortgezet onderwijs. Een belangrijk onderwerp is een betere aansluiting van zorg en onderwijs.

Tot slot zetten we in op de aanpak van (dreigende) dak- en thuisloosheid omdat dit tot grote psychische en psychosociale problemen kan leiden. Op regionaal niveau werken we aan een sluitende aanpak voor dak- en thuisloosheid en een herijking van de woonladder. Op lokaal niveau onderzoeken we de mogelijkheden om extra woningen te realiseren, vooral in het lage huur- en koopsegment.

Samenwerking met het onderwijs en de eerstelijnszorg
In 2021 hebben we samenwerkingsafspraken gemaakt met het onderwijs over de inzet van extra specialistische jeugdhulp op school en schoolmaatschappelijk werk. Met de huisartsen willen we soortgelijke afspraken maken. We verwachten in 2022 de eerste resultaten te hebben van deze maatregelen.

Toeslagenaffaire Kinderopvang
Het College hecht grote waarde aan het adequaat ondersteunen van inwoners die moeite hebben met rondkomen. Dat geldt ook voor de gezinnen die ten onrechte door de Belastingdienst/Toeslagen zijn benadeeld in de toeslagenaffaire kinderopvang. Het sociaal wijkteam heeft het afgelopen jaar alle gedupeerden in Culemborg proactief benaderd met als doel om hulp en ondersteuning aan te bieden en om eventuele verergering van problematiek te voorkomen.

Veranderende wetgeving
Per 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking. Het nieuwe inburgeringsstelsel beoogt, nadrukkelijk samen met andere wetgeving binnen het sociaal domein, een bijdrage te leveren aan het maatschappelijke doel van inburgering: alle nieuwkomers in Nederland maken een goede start zodat zij snel volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Met de invoering van de nieuwe wet krijgt de gemeente daadwerkelijk weer de regie over het proces. Statushouders krijgen trajecten aangeboden met de focus op arbeid, participatie en taalonderwijs. Deze trajecten worden op de persoon toegesneden. Daarnaast zullen de inburgeringsplichtigen de eerste periode financieel worden ontzorgd en ontvangen zij ondersteuning van een budgetcoach, zodat zij zich volledig kunnen richten op hun inburgeringstraject. Het huidige leenstelsel en de oplopende schulden zijn daarmee verleden tijd. De grootste zorg van het nieuwe inburgeringsstelsel betreft de vraag of er voldoende middelen zijn om het proces te bekostigen. We hebben hier expliciete aandacht voor door het aanbod effectief en kostenbewust te organiseren.

Wonen
Beschermd Wonen (BW) wordt per 2022 van de centrumgemeenten overgeheveld naar de afzonderlijke gemeenten. Gemeenten ontvangen hiervoor extra middelen op hun Wmo-budget. De hoogte van dit bedrag is nog niet bekend. Uitgangspunt is dat iedereen die intramurale zorg nodig heeft, dat ook krijgt. Daarnaast wordt ingezet op ambulantisering van 30 tot 50% van de huidige populatie cliënten BW over de komende 10 jaar. Een deel van de ambulante cliënten krijgt thuis een beschermd-thuis-voorziening. Voor de groep die in een instelling voor BW verblijft organiseren we een regionale uitstroomtafel. Daar maken gemeenten jaarlijks afspraken over een quotum voor het aantal te huisvesten uitstromers. Zo garanderen we voldoende huisvesting en verdelen we de huisvestingslast evenredig over de regio. De Maatschappelijke Opvang wordt waarschijnlijk in 2026 gedecentraliseerd naar de gemeenten. De voorbereidingen hiervoor zijn reeds gestart met een aanpak van dak- en thuisloosheid en de evaluatie en herijking van de woonladder.

Doelen en prestaties taakvelden Zorgzame stad

6.2 Wijkteams

We bieden één duidelijke toegang voor inwoners met ondersteuningsvragen.
Prestaties
1. We helpen inwoners snel en deskundig. Enkelvoudige vragen worden snel een efficiënt afgehandeld. De toegang is voldoende toegerust om complexe en meervoudige vragen effectief op te pakken. We werken samen over de grenzen van teams en domeinen heen.
2. We werken met één doorlopend werkproces en registratiesysteem.
3. We bieden meer dan voorheen lichte ondersteuning vanuit de toegang zelf of naadloos aan de toegang aangehaakt.
4. We zorgen voor sterke verbindingen en samenwerking met de sociale basis, het onderwijs en de eerstelijnszorg.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	1.561	1.888	1.888	1.888	1.888
Baten					

6.3 Inkomensregelingen

Inwoners zijn duurzaam in staat zichzelf financieel te redden. Zij ervaren dat ze grip hebben op hun geld en hebben voldoende mogelijkheden om rond te komen en mee te doen. Inwoners, vrijwilligers, professionals en preventiepartners zien problemen vroegtijdig en weten wat te doen.
Prestaties
1. De sociale basis informeert inwoners actief over nut en noodzaak van ‘grip op geld’.
2. Inwoners kunnen in Culemborg makkelijk terecht bij de integrale toegang voor informatie, advies en hulp bij rondkomen.
3. Inkomensondersteunende maatregelen zijn goed te vinden en simpel aan te vragen.
4. We creëren een klimaat in de stad waar Inwoners, professionals en vrijwilligers openlijk met elkaar over geldproblemen en de oplossingen praten
5. We werken samen met partners om informatie over betalingsachterstanden te delen met als doel inwoners te ondersteunen met beginnende financiële problemen
6. We versterken de sociale basisinfrastructuur voor rondkomen door middel van inzet op een collectief preventie-aanbod.
7. We zorgen voor een aanbod voor ondernemers met schuldenproblematiek.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	11.115	12.768	13.011	12.961	12.889
Baten	7.858	8.767	8.684	8.593	8.506

6.4 Begeleide participatie

Alle inwoners beschikken over voldoende (digitale) basisvaardigheden op het gebied van lezen, schrijven en rekenen, om naar vermogen mee te kunnen doen aan de samenleving.
Prestaties
1. We stimuleren inwoners om hun lees-, schrijf-, reken- en digitale basisvaardigheden te verbeteren. We werken vindplaatsgericht en zorgen voor een aantrekkelijk en vraaggericht aanbod.
2. Inwoners ervaren meer eigen regie en een verbeterde zelfredzaamheid.
3. We stimuleren activiteiten in het Leerhuis, zodat deelname hieraan toeneemt.
4. Inwoners voelen zich gestimuleerd om meer vrijwilligerswerk te doen ter versterking van hun eigen basisvaardigheden.
5. Door inzet van de versterkte sociale basis signaleren we vroegtijdig isolement en stimuleren we participatie.
6. We zorgen voor voldoende aanbod om laaggeletterdheid te signaleren en te bestrijden.

Inwoners van Culemborg hebben voldoende digitale basisvaardigheden om mee te doen in de samenleving.
Prestaties
1. We bieden digitale geletterdheid als onderdeel van de doorgaande leerlijn cultuur binnen de Brede School Culemborg.
2. We investeren in laagdrempelige toegang tot informatie op het gebied van gezondheid, schulden en laaggeletterdheid.

Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werken aan de ontwikkeling van hun basisvaardigheden en/of startkwalificaties of werken beschut, begeleid of vrijwillig.
Prestaties
1. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt stromen door naar beschut of begeleid werk of vrijwilligerswerk.
2. We zetten extra in op individuele coaching en begeleiding van inwoners met een Participatiewet uitkering met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
3. In 2022 zorgen we voor een zorgvuldige overdracht van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar Werkzaak Rivierenland.
4. We verbeteren de kansen voor mensen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt op werk door in te zetten op inclusie en sociaal ondernemerschap.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	3.228	3.078	2.959	2.853	2.720
Baten					

6.5 Arbeidsparticipatie

Inwoners worden in samenwerking met alle ketenpartners in regio Rivierenland, sneller naar een stageplek, werkplek of van werk naar werk begeleid.
Prestaties
1. We verbeteren de aansluiting tussen de vraag en aanbod van arbeid in samenwerking met alle ketenpartners.
2. We geven uitvoering aan de regionale agenda Onderwijs en Arbeidsmarkt. Daarbij zetten we ook in op de regionale mobiliteitsteams, die inwoners ondersteunen bij het vinden van werk.
3. We zorgen voor voldoende professionele ondersteuning aan lokale werkgevers en ondernemers met betrekking tot personele vraagstukken, zoals coaching of begeleiding naar ander werk.
4. In samenwerking met alle ketenpartners zetten we in op het verminderen van jeugdwerkloosheid.

Het verminderen van regeldruk voor de meeste kwetsbare inwoners
Prestaties
1. Inwoners van Culemborg kunnen via de integrale toegang eenvoudig achterhalen waar zij terecht kunnen voor vragen over werk en inkomen.
2. We zorgen dat Werkzaak ook fysiek lokaal bereikbaar is voor inwoners. We streven ernaar dat elke inwoner persoonlijk contact kan hebben met een werkcoach van Werkzaak.
3. We borduren voort op de uitkomsten van de experimenten rond de regelarme bijstand. De belangrijkste conclusie, namelijk de persoonlijke aandacht, voeren we door bij alle ketenpartners op het gebied van werk en inkomen.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	1.695	966	991	1.015	1.042
Baten					

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Het behouden en/of bevorderen van de zelfredzaamheid van inwoners met een beperking, zodat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.
Prestaties
1. We stimuleren inwoners met een beperking om zelfstandig of met behulp van ondersteuning/hulpmiddelen alle dagelijkse verrichtingen uit te voeren.
2. We stimuleren inwoners met een beperking om, als dat nodig is, te verhuizen naar gelijkvloerse woningen/geschikte aangepaste woningen.

Inwoners met een beperking kunnen naar vermogen deelnemen aan het leven van alle dag.
Prestaties
1. We faciliteren het gebruik van zinvolle daginvulling. In 2022 wordt de inkoop van Wmo voor 2023 voorbereid.
2. We organiseren diverse vormen van vervoer zodat inwoners met een beperking zich kunnen verplaatsen. In 2022 wordt sociaal recreatief vervoer aanbesteed en wijzigt de overeenkomst basismobiliteit 2022 (van gemeente/regio naar provincie).
3. We zorgen ervoor dat inwoners de weg naar informatie, advies en ondersteuning weten te vinden. De doorontwikkeling van de gemeentelijke toegang en Sociale WijkTeams naar een integrale toegangspoort speelt hier een rol bij.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	1.356	1.484	1.484	1.484	1.484
Baten					

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Volwassenen zijn gezond, zelfredzaam en participeren actief in de samenleving. Indien nodig ontvangen zij passende ondersteuning.
Prestaties
1. We zorgen voor een kwalitatief goed, veilig, actueel en effectief zorgaanbod
2. We zetten lichte, korte en meer groepsgewijze zorg in t.o.v. voorgaande jaren.
3. Inwoners beoordelen de dienstverlening van de gemeente en aanbieders als ‘goed’
4. We organiseren zorg zoveel mogelijk in de eigen omgeving
5. We maken bij de ondersteuning gebruik van de inzet van ervaringsdeskundigen
6. We doen al het mogelijke om samen met partners te zoeken naar passende huisvesting

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	4.874	4.838	4.838	4.838	4.838
Baten	132	82	82	82	82

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Jeugdigen groeien veilig, gezond en kansrijk op. Indien nodig ontvangen zij passende ondersteuning
Prestaties
1. Onze ondersteuning verschuift van zwaar naar licht en van lang- naar kortdurend.
2. We bieden een kwalitatief hoogwaardig, actueel en sluitend aanbod van maatwerkvoorzieningen
3. We zetten er op in dat jongeren en hun ouders / opvoeders vaker gebruik maken van voorliggende voorzieningen i.p.v. maatwerkvoorzieningen.
4. We werken aan de doorontwikkeling van jeugd- en jongerenwerk, waarbij ook (tijdelijke) instrumenten als toekomstcoach en interventiewerk worden ingezet.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	4.705	4.972	4.972	4.972	4.972
Baten					

6.81 Geëscaleerde zorg 18+

De-escalatie en uitstroom naar lichtere vorm van ondersteuning. De zorg is doeltreffend van aard, zo kort mogelijk en vindt zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats.
Prestaties
1. We zorgen voor de aanwezigheid van kwalitatief hoogwaardig, actueel en sluitend zorgaanbod, zowel lokaal als (sub)regionaal.
2. We zorgen dat bij crisis of spoed hulp snel is geregeld.
3. We stimuleren dat zorg in de eigen omgeving is geregeld.
4. Zorg verschuift van intramuraal naar ambulant en van (sub) regionaal naar lokaal.
5. We zorgen er voor dat de uitstroom naar lokale huisvesting zo soepel mogelijk verloopt door de inrichting van een regionaal uitstroompunt en de aanwezigheid van voldoende woonruimte, zorg en ondersteuning, ook voor mensen uit het netwerk van de cliënt.
6. We volgen landelijke experimenten rond regelarme overheid en leren van de uitkomsten

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	293	312	312	312	312
Baten					

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

De-escalatie en uitstroom naar lichtere vormen van ondersteuning. De zorg voor de jeugdige is doeltreffend van aard, zo kort mogelijk en vindt zoveel mogelijk in de eigen woonomgeving plaats
Prestaties
1. We zorgen voor de aanwezigheid van kwalitatief hoogwaardig, actueel en sluitend aanbod, zowel lokaal als (sub)regionaal. We werken regionaal samen aan een meerjarig verbeterplan rondom contractering en innovatie van het veiligheidsbeleid.
2. We zorgen dat bij crisis of spoed hulp snel is geregeld.
3. De zorg wordt geschoven van zwaar naar lichter en van lang- naar kortdurend.
4. We stimuleren de inzet van ervaringsdeskundigheid.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	1.671	1.626	1.626	1.626	1.626
Baten					

Indicatoren per taakveld

Indicatoren	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Inkomensregelingen						
Percentage meldingen voor een uitkering dat niet leidt tot een aanvraag (instroompreventie)	60,1%	60%	60%	60%	60%	60%
Inzicht in de hoogte van de gemiddelde uitkering in relatie tot het landelijk gemiddelde	€14.293	€14.250	€14.250	€14.250	€14.250	€14.250
Uitstroom uit de uitkering *Waarvan duurzame uitstroom**	122 -	200 90	150 75	150 75	150 75	150 75
Aantal huishoudens, dat bijzondere bijstand ontvangt	425	450	450	450	450	450
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	591	800	600	600	600	600
Arbeidsparticipatie						
Aantal werkzame personen	13.050	13.090	13.245	13.400	13.555	13.600
Aantal deelnemers Leerhuis	120	90	120	120	120	120
Maatwerkdienstverlening 18+						
Aantal inwoners, dat via bijzondere bijstand een vergoeding krijgt voor budget-beheer en/of bewindvoering	136	130	130	130	130	130
Aantal inwoners preventieve trajecten	181	390	250	250	250	250
Aantal inwoners curatieve trajecten	14	25	30	30	30	30

Aantal inwoners waarmee de gemeente contact heeft n.a.v. aanpak vroegsignalering	nvt	nvt	300	300	300	300

***Cijfers beschikbaar vanaf 2021**

Toelichting indicatoren
Aantal inwoners preventieve trajecten
Het aantal inwoners met een preventief traject is toegenomen door de aandacht voor vroegsignalering en de samenwerking met het sociaal wijkteam.

Aantal inwoners curatieve trajecten
Hierbij wordt het aantal inwoners met een curatief traject weergegeven. Trajecten duren meerdere jaren. Het begrote aantal curatieve trajecten blijft gelijk; door de aandacht voor preventie zijn we er enerzijds vroeger bij en worden problematische schulden voorkomen, maar het aantal curatieve trajecten kan anderzijds ook stijgen als gevolg van meer aandacht.

Verplichte indicatoren

Indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2022	Vergelijkbare gemeenten *	In periode	Bron
Aantal werkzame personen	702,6	700	-	2017	Waarstaatjegemeente
Jongeren met een delict voor de rechter	1%	1%	1,06 %	2015	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	4,30%	2018	Waarstaatjegemeente
Netto arbeidsparticipatie	70,2%	70%	67,5 %	2017	Waarstaatjegemeente
Lopende re-integratievoorzieningen *per 10.000 inwoners 15-64 jr*	5,9	5,9	onbekend	2019	Waarstaatjegemeente
Jongeren met jeugdhulp *% van alle jongeren tot 18 jaar*	7,8%	8%	onbekend	2019	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	0,6%	0,8%	1,0 %	2017	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	0,25	0,25	0,3 %	2017	CBS
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement *per 10.000 inwoners*	45	40	51	2017	GMSD
Werkloze jongeren	1%	1%	2%%	2018	Waar staat je gemeente
Bijstandsuitkeringen *per 10.000 inwoners*	43,1	43	niet bekend	2019	CBS - Participatie Wet

*Gemeenten in de grootteklasse 25.000 - 50.000 inwoners.

Toelichting indicatoren

Jongeren met een delict voor de rechter
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Kinderen in uitkeringsgezin
Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Netto arbeidsparticipatie
Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroeps-bevolking.

Jongeren met jeugdbescherming
Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdreclassering
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).

Cliënten met een maatwerkarrangement WMO
Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO. Voor de WMO gegevens geldt dat een referentiegemiddelde gebaseerd is op het aantal deelnemende gemeenten.

Overzicht wettelijk/ beleidskader

- Jeugdwet 2015
- Participatiewet 2015
- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Wet verplichte GGZ
- Wet Inburgering 2021
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- Beleidsnota Jeugd en Wmo 2020
- Startnotitie doorontwikkeling Integrale Toegang
- Regionale nota van inrichting
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2017
- Re-integratieverordening Participatiewet 2017
- Verordening individuele inkomenstoeslag 2017
- Verordening individuele studietoeslag 2015
- Verordening individuele inkomenstoeslag Participatiewet Culemborg 2017
- Legesverordening
- Verordening individuele inkomenstoeslag 2015
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive
- Verordening tegenprestatie
- Re-integratieverordenning
- Plan Aanpak wijken
- Meerjarenbeleidsplan Werkzaak Rivierenland
- Verordening Wmo en Jeugd 2020
- Beleidsregels Wmo 2021
- Beleidsregels jeugd
- Beleidsplan Schuldhulp-verlening (2019)
- Startnotitie beschermd wonen/maatschappelijke opvang
- Programma doorontwikkeling sociaal domein
- Projectplan sluitende aanpak psychisch kwetsbare personen 2017/2018
- Regionaal beleidsplan beschermd wonen/maatschappelijke opvang 2017/2020 'samen dichtbij'
- Sluitende aanpak psychisch kwetsbare mensen 2018/2019

Betrokken partners

- Werkzaak
- Lokale en regionale sociale en maatschappelijke partners
- Sociale (maatschappelijke) ondernemers
- UWV
- Andere gemeenten en regio Gelderland Zuid
- GGD
- Huisartsen
- GGZ aanbieders
- Vrijwilligersorganisaties
- Leerhuis
- OM
- Cliënt- en ervaringsdeskundigen organisaties

Verbonden partijen

	Werkzaak Rivierenland
Belangrijkste ontwikkelingen:	De GR Werkzaak Rivierenland voert de Participatiewet uit voor de gemeente Culemborg. Samen met Werkzaak zetten we ons in om alle inwoners van Culemborg naar vermogen te laten meedoen in de samenleving. Inmiddels is het onderzoek naar aanleiding van de bestuurlijke agenda 2020 succesvol afgerond. Dat houdt in dat de nieuwe financiële verdeelsleutel tussen de deelnemende gemeenten stapsgewijs wordt ingevoerd. Dit proces is begonnen in 2021 en zal volledig zijn doorgevoerd in 2025. De gemeente Culemborg heeft hierbij structureel financieel voordeel. Het jaar 2022 staat grotendeels in het teken van de overheveling van de begeleiding van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt naar Werkzaak Rivierenland. Deze doelgroep wordt tot heden begeleid door de participatiecoaches van ElkWelzijn. 2022 wordt een overgangsjaar, waarbij ElkWelzijn de nodige begeleiding blijft bieden, maar waar Werkzaak reeds de eindverantwoording krijgt voor deze groep. In 2022 wordt gezamenlijk gekeken naar een definitieve overdracht (inclusief begeleiding) naar Werkzaak. Tot slot zullen in 2022 de effecten van de coronacrisis steeds zichtbaarder worden. In voorgaande jaren heeft Werkzaak diverse coronasteunmaatregelen uitgevoerd, waaronder de TOZO voor zelfstandigen. Wanneer de steunpakketten in 2022 volledig zijn afgebouwd, wordt zichtbaar welke financiële schade de crisis heeft veroorzaakt bij ondernemers en particulieren. Hierbij is het van essentieel belang dat schuldhulpverlening voor ondernemers goed wordt geregeld. Daar zullen we ons in 2022 verder op richten.

Wat mag het programma kosten?

Bestaand

De volgende tabel van de lasten en baten voor dit programma is gebaseerd op bestaand beleid uit de begroting 2021. Ook de uitgangspunten die bij de kadernota 2022 zijn bepaald zijn hierin verwerkt incl. de meerjarige effecten vanuit de najaarsrapportage 2021. Alle uitgangspunten en nieuwe ontwikkelingen zijn doorgerekend. Dit is de primitieve begroting 2022.

Bedragen x € 1.000

Zorgzame stad	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	33.436	30.498	31.931	32.081	31.948	31.769
Baten	11.232	7.990	8.849	8.766	8.675	8.588
Saldo van baten en lasten	**-22.204**	**-22.509**	**-23.082**	**-23.314**	**-23.273**	**-23.182**

Per taakveld	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Geëscaleerde zorg 18-	1.312	1.671	1.626	1.626	1.626	1.626
Wijkteams	1.197	1.561	1.888	1.888	1.888	1.888
Maatwerkdienstverlening 18+	5.327	4.874	4.838	4.838	4.838	4.838
Maatwerkdienstverlening 18-	4.994	4.705	4.972	4.972	4.972	4.972
Arbeidsparticipatie	1.491	1.695	966	991	1.015	1.042
Inkomensregelingen	13.470	11.115	12.768	13.011	12.961	12.889
Geëscaleerde zorg 18+	15	293	312	312	312	312
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.969	1.356	1.484	1.484	1.484	1.484
Begeleide participatie	3.661	3.228	3.078	2.959	2.853	2.720
Lasten	***33.435***	***30.498***	***31.931***	***32.081***	***31.948***	***31.769***
Wijkteams	9	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	27	132	82	82	82	82
Inkomensregelingen	11.027	7.858	8.767	8.684	8.593	8.506
Geëscaleerde zorg 18+	161	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	8	0	0	0	0	0
Baten	***11.232***	***7.990***	***8.849***	***8.766***	***8.675***	***8.588***

Reservemutaties	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Stortingen		0	0	0	0	0
Onttrekkingen		0	0	0	0	0

Zorgzame stad	**-22.204**	**-22.509**	**-23.082**	**-23.314**	**-23.273**	**-23.182**

Analyse primitieve begroting

Lasten

Geëscaleerde zorg 18-
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt voornamelijk door een daling van de bijdrage aan veilig thuis project van de GGD.

Wijkteams
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gestegen. Dit komt door een stijging van de kosten voor het sociaal/wijkteam van € 720.000. Op de toegerekende salarislasten en cliëntondersteuning is een daling van € 393.000.

Maatwerkdienstverlening 18+
Ten opzichte 2021 zijn de lasten gedaald. De voornaamste redenen zijn een stijging in de hulp bij het huishouden. De daling wordt met name veroorzaakt door een daling van de salariskosten en de kosten voor schuldhulpverlening.

Maatwerkdienstverlening 18-
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gestegen. De stijging wordt met name veroorzaakt door de salariskosten € 150.000. Deels komt dit door formatie-uitbreiding en deels door interne toerekening. Daarnaast is er een stijging in de jeugd GGZ en Ambulante kosten voor een bedrag van € 117.000.

Arbeidsparticipatie
In de begroting 2022 is de vastgestelde begroting 2022 van Werkzaak uniform overgenomen.
Er vinden in het jaar 2022 enkele verschuivingen plaats in de verdeling van de kosten over de verschillende onderdelen van het programma. De verschuiving van de kosten in de arbeidsparticipatie zijn hierop van toepassing. De daling betreft € 729.000.

Inkomensregelingen
In de begroting 2022 is de vastgestelde begroting 2022 van Werkzaak uniform overgenomen.
Er vinden in het jaar 2022 enkele verschuivingen plaats in de verdeling van de kosten over de verschillende onderdelen van het programma. De verschuiving van de kosten in de inkomensregelingen zijn hierop van toepassing. Het bedrag dat voor Werkzaak is verschoven bedraagt een stijging van € 1.538.000.
De overige kosten stijging worden met name veroorzaakt door stijging in organisatie kosten van € 234.000 en een daling in de armoederegeling van € 113.000.

Geëscaleerde zorg 18+
Ten opzichte van de lasten 2021 zijn de lasten gestegen. De voornaamste verschuivingen zijn een stijging in de toerekening van de salariskosten en een daling in de kosten voor Beschermd wonen.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Ten opzichte van 2021 zijn de kosten gestegen. Dit wordt met name veroorzaakt door een stijging in de toerekening van de salarislasten voor een bedrag van € 142.000.

Begeleide participatie
In de begroting 2022 is de vastgestelde begroting 2022 van Werkzaak uniform overgenomen.

Er vinden in het jaar 2022 enkele verschuivingen plaats in de verdeling van de kosten over de verschillende onderdelen van het programma. De verschuiving van de kosten in de begeleide participatie zijn hierop van toepassing. Het bedrag dat voor Werkzaak is verschoven bedraagt een daling van € 152.000.

Baten

Maatwerkdienstverlening 18+
Door de wettelijke wijziging van de regelgeving voor de eigen bijdrage WMO is er een daling in de baten.

Inkomensregelingen
In de begroting 2022 is de vastgestelde begroting 2022 van Werkzaak uniform overgenomen. Voor de inkomensregelingen bedraagt de stijging € 909.000 .

Reservemutaties
Geen bijzonderheden

Sociale stad

Programma Sociale stad

Opbouw programma

Onderstaand overzicht bevat de taakvelden van het programma Sociale Stad

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar onderwijs	Sascha Baggerman
4.2	Onderwijshuisvesting	Collin Stolwijk
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Sascha Baggerman
5.1	Sportbeleid en activering	Collin Stolwijk
5.2	Sportaccommodaties	Collin Stolwijk
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Joost Reus
5.6	Media	Joost Reus
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	College
7.1	Volksgezondheid	Sascha Baggerman

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Iedereen die in Culemborg woont, krijgt volop gelegenheid om zich in een positief (opgroei-)klimaat te ontwikkelen tot een veerkrachtige inwoner. Inwoners doen mee en voelen zich verbonden met onze stad. Extra aandacht gaat uit naar de Culemborgse kinderen en jongeren. We laten hen opgroeien tot zelfstandige burgers die hun talenten tot ontplooiing brengen. Het consultatiebureau fungeert daarbij als belangrijke plaats, waar jonge ouders al vroeg worden geïnformeerd over de verschillende voorzieningen die voor hen van belang zijn. Om die reden investeren we in de jeugdgezondheidszorg, de voor- en vroegschoolse educatie en de Brede School Culemborg. Het onderwijsveld is hierbij één van de essentiële partners. De verbinding tussen onderwijs en zorg blijven we stimuleren, waarbij we bekijken hoe we de zorg rondom jeugdigen zo integraal en dichtbij mogelijk vormgeven.

Sportaccommodaties
Culemborg heeft prachtige sportaccommodaties die belangrijk zijn voor de toekomstbestendigheid van onze stad. We zetten daarom blijvend in op het onderhoud van deze sportaccommodaties. 2022 is de laatste jaarschijf van een meerjarig onderhoudsprogramma waarin de renovatie van twee kunstgrasvoetbalvelden op sportpark Parijsch wordt uitgevoerd. Uiteraard voeren we ook na 2022 onderhoud uit op het dan van toepassing zijnde meerjarig onderhoudsprogramma. We stellen tevens een meer-jaren investeringsprogramma buitensportaccommodaties op voor de planperiode 2023-2026 en leggen deze voor aan de raad.

Cultuur
Begin 2021 is de nieuwe cultuurvisie en een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Dit wordt nu uitgevoerd. Cultuur wordt ingezet voor het versterken van onze samenleving, bijvoorbeeld het bereiken van eenzame ouderen, bijdragen aan verbinding in wijken en het bevorderen van inclusie. Met het herijkte cultuurbeleid dragen we bij aan de ontwikkeling van creativiteit en talent, aan het vergroten van het welbevinden van onze inwoners en aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van Culemborg. Zo levert cultuur een belangrijke bijdrage aan de toekomst van Culemborg.

NME
Op diverse onderdelen zetten we met het herijkte NME beleid (2020) Natuur- en Milieueducatie steeds vaker in als verbindend instrument tussen beleidsdoelstellingen en maatschappelijke initiatieven. Daardoor stimuleren we meer inwoners om deel te nemen aan activiteiten zodat een bredere doelgroep wordt bereikt. Hiermee dragen we bij aan de bewustwording van inwoners van hun eigen verantwoordelijkheid en gedrag voor een duurzame leefomgeving en levensstijl.

Meedoen
Mee kunnen doen betekent dat je als volwassene over voldoende basisvaardigheden beschikt. Het maakt niet uit of je hier geboren bent of hier naar toe gekomen bent. Het Leerhuis biedt daar een belangrijke plek voor. Vrijwilligerswerk is een belangrijke vorm van meedoen. Het zorgt voor verbinding onder inwoners. Een bijzondere vorm daarvan zijn bewonersinitiatieven, gericht op een doelgroep of thema, of op de buurt. Het ondersteunen van vrijwilligers en initiatieven wordt door het Vrijwilligersinformatiepunt (VIP) opgepakt. We bieden via het Initiatievenloket en verschillende fondsen de mogelijkheid van financiële ondersteuning.

Burgerparticipatie
Met de inzet van wijkgericht werken en burgerpartcipatie/ overheidsparticipatie werken we aan veerkrachtige, inclusieve en toekomstbestendige wijken. Hiermee stimuleren we dat wijken schoner, sociaal veiliger en aantrekkelijker worden. De toegang tot faciliteiten van de gemeente maken we laagdrempeliger met de inzet van o.a. de pilot burgerparticipatieplatform CitizenLab waardoor inwoners elkaar makkelijker en beter weten te vinden. En dat plannen en activiteiten beter afgestemd zijn op de wensen en behoeften in wijken en buurten. Samen met het Initiatievenloket, het Buurtpanel en andere Culemborgse fondsen gaan we onderzoeken of we kunnen komen tot één loket voor inwoners. Samen met ElkWelzijn organiseren we het Initiatievenfeest. Daar worden initiatieven in het zonnetje gezet waarmee we bijdragen aan dat bewoners zich meer betrokken, gezien en gehoord voelen. Met de Participatieverordening (maart 2022) maken we een kader voor burgerparticipatie. Ook Right to Challenge wordt onderdeel hiervan. Hiermee stimuleren we inwoners om nog meer verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving te nemen.

Gezondheid
Voor jongeren én volwassenen zetten we in op preventie in de vorm van positieve gezondheid, leefstijlprogramma's en vroegsignalering. Concreet is dit vertaald in een preventieakkoord en een sportakkoord. In het preventieakkoord, dat in 2021 ondertekend is, onderschrijven meerdere maatschappelijke partners het belang van gezondheidspreventie en gaan zij meer samenwerken. Bestaande initiatieven worden aan elkaar verbonden en waar nodig worden nieuwe opgestart. Daarbij betrekken de partners ook inwoners, vrijwilligers en zelforganisaties: wat beweegt hen? Welke behoefte hebben ze? Hoe benutten we de energie, talenten en ideeën die er zijn bij de Culemborgers op het gebied van gezondheid? Tevens zetten we ons in om te komen tot stappen die gaan leiden naar een Rookvrije generatie in Culemborg. Daarbij streven we naar een verdubbeling van het aantal rookvrije sportlocaties in 2022, en dat in de opvolgende twee jaren (indien mogelijk sneller) naar 100% te brengen. Aanvullend onderschrijven wij het belang op het rookvrij krijgen van alle openbare speelplekken waar de jeugd verblijft. Dit alles leidt tot een gestructureerde en

integrale aanpak van gezondheidspreventie en het terugdringen van gezondheidsverschillen. Zo werken we samen aan gezondere inwoners en een gezondere stad.

Ouderen
Nederland vergrijst en Culemborg vergrijst bovengemiddeld hard: mensen worden steeds ouder en het aandeel ouderen in de samenleving neemt toe. Er komen steeds meer ouderen met een of meerdere chronische aandoeningen en ook sociale problemen onder ouderen nemen toe. Voor laaggeletterde ouderen en ouderen met een andere culturele achtergrond is extra aandacht nodig. Hoe houden we de groeiende groep ouderen vitaal? In Culemborg houden we de ouderen zo lang mogelijk gezond en ondersteunen we de meer kwetsbare ouderen om hun kwaliteit van leven in stand te houden of te verbeteren. Voor ouderen zetten we in dit kader onder meer in op een duurzaam programma rondom valpreventie, eenzaamheid en dementie.

Coronacrisis
We houden de gevolgen van de coronacrisis nauwlettend in de gaten. Daarbij gaat het vooral om mogelijke toename van schuldenproblematiek en sociaal-emotionele problematiek bij jongeren. Tevens ondersteunen wij de culturele sector om zo goed mogelijk uit de crisis te komen. Waar nodig nemen we maatregelen om dit op te vangen.

Doelen en prestaties taakvelden Sociale stad

4.1 Openbaar onderwijs

Inwoners hebben de mogelijkheid om voor hun kinderen openbaar onderwijs te kiezen.
Prestaties
1. We zorgen dat er – vanuit de toezichthoudende rol van de gemeente – voldoende en kwalitatief goed onderwijs is op openbare scholen, daar waar die aantoonbaar in het gedrang komt.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	114	114	114	114	114
Baten					

4.2 Onderwijshuisvesting

Kinderen uit Culemborg en de regio krijgen (basis en voortgezet) onderwijs in gezonde, veilige en stimulerende gebouwen.
Prestaties
1. We bekostigen (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen.
2. We volgen de trends van leerlingenaantallen en spelen in op de gevolgen van deze trends om onze schoolgebouwen zo optimaal mogelijk in te zetten voor het Culemborgs onderwijs.
3. We zorgen dat basisonderwijs zo dicht mogelijk in de nabije omgeving wordt geboden.

Onze schoolgebouwen zijn duurzaam. **De gemeente en scholen vervullen daarmee ook een voorbeeldfunctie.**
Prestaties
1. We vervolgen de pilot met drie scholen voor het basisonderwijs om duurzaamheidsmaatregelen in/aan het gebouw aan te brengen. Daarbij onderzoeken we de best passende maatregelen voor het gebouw en de mogelijkheden voor financiering vanuit onderwijshuisvesting.
2. We leggen een integraal huisvestingsplan voor aan de gemeenteraad.
3. We onderzoeken (gedeeltelijke) nieuwbouw van het Koningin Wilhelmina College.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	2.707	2.292	2.345	2.346	2.331
Baten	265	260	260	260	260

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Kinderen, jongeren en volwassenen ontdekken hun talenten en ontwikkelen hun mogelijkheden.
Prestaties
1. We zorgen er voor dat jonge kinderen met een (risico op) leerachterstand gebruik maken van een verrijkte leeromgeving. Dat wil zeggen: een aanvullend aanbod op het curriculum van de school.
2. Schoolgaande kinderen en jongeren ontdekken en ontwikkelen zowel binnen als buiten reguliere schooltijden via het gevarieerde activiteitenaanbod van de Brede School hun talenten.
3. Volwassenen en ouderen met weinig basisvaardigheden stimuleren we om zich - bijvoorbeeld via het Leerhuis - verder te ontwikkelen.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	1.470	1.395	1.395	1.395	1.395
Baten	37	37	37	37	37

5.1 Sportbeleid en activering

Inwoners (jong en oud) bewegen met plezier.
Prestaties
1. We bestrijden overgewicht bij kinderen samen met de familie en waarbij wordt samengewerkt met maatschappelijke partners aan een gezamenlijke ondersteuning van een kind met overgewicht en het gezin waarin het opgroeit.
2. We faciliteren de 'Brede School door met diverse partners samen te werken aan de (talent)ontwikkeling van een kind, tijdens en na schooltijd.
3. We ondersteunen basisscholen (in het programma gezonde school) gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl van leerlingen.
4. We stimuleren inwoners en maatschappelijk partners (zorg, welzijn, sport) om samen te werken om gezondheidswinst en beweegwinst bij (kwetsbare) groepen Culemborgers te behalen.
5. Meerdere beweegaanbieders hebben samen een sportakkoord gesloten en een sportplatform opgericht. We ondersteunen het sportakkoord door de aanstelling van een sportregisseur.
6. Meerdere maatschappelijke partners uit het medische en sociale domein hebben samen een preventieakkoord gesloten. We ondersteunen het preventieakkoord door de aanstelling van een preventieregisseur.
7. We stimuleren beweging door het organiseren van laagdrempelige NME activiteiten voor ouderen en door het ondersteunen bij de aanleg van groene en beweegvriendelijke schoolpleinen.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	354	522	522	512	512
Baten	109	115	115	115	115

5.2 Sportaccommodaties

Inwoners kunnen gebruik maken van kwalitatief hoogwaardige en toegankelijke sport- en beweegvoorzieningen.
Prestaties
1. We stellen een procesaanpak op met betrekking tot het meerjarige groot onderhoud van zwembad De Waterlinie.
2. We faciliteren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven van sportverenigingen.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	2.288	2.063	2.056	2.064	1.890
Baten	364	364	364	364	364

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Inwoners maken van jongs af aan kennis met kunst en cultuur en ontdekken en ontwikkelen hun talenten en creativiteit.
Prestaties
1. We faciliteren de ‘Brede School Culemborg’ waarin docenten cultuur en Natuur Milieu Educatie werken aan de (talent)ontwikkeling van een kind, tijdens en na schooltijd.
2. We zetten de samenwerking met Kunst Educatie Culemborg voort met extra aandacht voor samenwerking tussen partijen onderling en met de Voortgezet Onderwijs scholen.
3. We gaan in gesprek met jongeren (12-18 jaar) om hun wensen op te halen.
4. We onderzoeken of er behoefte is onder jongeren (12-18 jaar) om structureler betrokken te worden bij cultuuractiviteiten.
5. We investeren op de Primair Onderwijs scholen in cultuureducatie door de deelname aan het programma Cultuur met Kwaliteit.

We vergroten het welbevinden van de inwoners door te zorgen voor een levendig en cultureel bruisend Culemborg.
Prestaties
1. We verkleinen de eenzaamheid en vergroten de betrokkenheid van kwetsbare inwoners met behulp van culturele activiteiten.
2. Inwoners met ideeën voor culturele activiteiten weten de weg naar het Cultuurfonds Culemborg te vinden.
3. Inwoners met een andere culturele achtergrond zijn actief betrokken bij culturele activiteiten in Culemborg en zoeken daarin de samenwerking.
4. We benutten het Cultuur- en Erfgoedpact 2021-2023 om een breed toegankelijk cultureel aanbod te ontwikkelen.

We vergroten de aantrekkelijkheid van Culemborg voor inwoners, bezoekers, ondernemers en de regio.
Prestaties
1. We zorgen voor een betere zichtbaarheid van alle culturele activiteiten door middel van een toekomstbestendig communicatiemiddel.
2. We zorgen voor inzicht in de noodzakelijke toekomstbestendige culturele infrastructuur (faciliteiten en podia).
3. We stimuleren de samenwerking tussen de verschillende partijen waarbij aandacht is voor een uitgebreid aanbod, uitgebreidere doelgroepen en de verschillende culturen.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	937	608	662	608	662
Baten					

5.6 Media

Culemborg heeft een waardevrije plek waar inwoners elkaar ontmoeten, kennis vergaren en informatievaardigheden leren.
Prestaties
1. Om hun kennis en vaardigheden te vergroten stimuleren we inwoners om gebruik te maken van de laagdrempelige voorzieningen, waaronder de dienstverlening van Bibliotheek Rivierenland, waar ze zich kunnen ontwikkelen.
2. We faciliteren de lokale omroep.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	459	544	544	544	544
Baten					

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Inwoners voelen zich betrokken bij elkaar en bij hun omgeving. Ze doen mee en helpen elkaar. Inwoners voelen zich gestimuleerd om initiatieven te nemen. Ze delen hun talenten en expertise
Prestaties
1. We faciliteren een dynamisch netwerk van vrijwilligers, bewonersinitiatieven en maatschappelijke partners om zelfredzaamheid en eigen initiatief te stimuleren. We streven naar diversiteit in doelgroepen en wijken.
2. We faciliteren dit netwerk met onder andere het Buurtpanel, het Initiatievenloket, het online burgerparticipatie Platform Culemborg (CitizenLab), Uitdaagrecht (voorheen Right to Challenge) en de Toolbox Participatie.
3. We onderzoeken de mogelijkheden van het samenvoegen van de diverse budgetten en fondsen

voor het ondersteunen en faciliteren van bewoners- en buurtinitiatieven in één loket.
4. Aan de hand van wijkanalyses zetten we de methodiek Wijkgericht Werken in bij de aanpak van leefbaarheidsvraagstukken, beleidsontwikkeling en projecten (onder andere energietransitie, transformatie sociaal domein, klimaatadaptatie, biodiversiteit en de Omgevingswet).

De Culemborgse samenleving is opdrachtgever van beleid en de bewoners zijn onze partners.
Prestaties
1. We maken een Participatieverordening met alle lokale afspraken op het gebied van burgerparticipatie en overheidsparticipatie.
2. We zorgen dat wijkgericht werken en burgerparticipatie/ overheidsparticipatie een belangrijke plek krijgen bij het implementeren van de Omgevingswet en andere werkprocessen. Daarbij maken we gebruik van wijkanalyses en het digitale Platform Culemborg (Citizenlab).
3. We verlengen het Platform Culemborg met een jaar om verder te experimenteren met de verschillende participatiemethoden.
4. We versterken de zichtbaarheid en het netwerk van initiatiefnemers/initiatieven, fondsen en andere financieringsmogelijkheden.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	4.348	3.005	2.831	2.823	2.823
Baten	191	187	187	187	187

7.1 Volksgezondheid

Inwoners in Culemborg bewegen voldoende, eten gezond en hebben een gezond gewicht.
Prestaties
1. We informeren, stimuleren en bieden inwoners handvatten om voldoende te bewegen en gezond te eten.
2. We signaleren inwoners met overgewicht of obesitas en krijgen daarvoor passende begeleiding en ondersteuning waarbij goed wordt samengewerkt tussen partners uit zorg en sociaal domein.
3. We hebben extra aandacht voor kwetsbare groepen die meer (risico op) overgewicht hebben en achterliggende oorzaken van overgewicht.

Jeugd is weerbaar om gezonde keuzes te maken en mentaal gezond te blijven.
Prestaties
1. We hebben meer aandacht voor mentale gezondheid en weerbaarheid en maken dit bespreekbaar binnen het Voortgezet Onderwijs.
2. We vergroten waar nodig het aanbod van interventies gericht op voorlichting, het versterken van vaardigheden van jongeren om met drukfactoren om te gaan en mentaal gezond te blijven en een zinvolle vrijetijdsbesteding.
3. We zorgen voor meer samenhang in aanbod/aanpak binnen de scholen, het (preventief) jeugdbeleid van de gemeente en de eerstelijnszorg.
4. We bieden tijdige en lichte ondersteuning bij (beginnende) psychische klachten via vroegsignalering, advies en ondersteuning. In zorg en onderwijs is structureel aandacht voor

	(preventie van) depressie, eenzaamheid en prestatiedruk bij jeugdigen.
5.	Jongeren en ouders hebben meer kennis van wat hoort bij een 'normale' ontwikkeling en weten waar ze terecht kunnen met een aanvullende ondersteuningsvraag.

In Culemborg wordt middelengebruik (roken, alcohol, drugs) onder jongeren en volwassenen teruggedrongen.	
Prestaties	
1.	We werken samen met partners toe naar een rookvrije generatie in 2040.
2.	We ontmoedigen het alcoholgebruik, het drugsgebruik, overmatig alcoholgebruik onder volwassenen en zorgen dat jongeren onder de 18 jaar niet drinken (NIX18).
3.	We zetten in op bewustwording, kennis, toegang, toezicht en handhaving van alcoholgebruik en middelengebruik.
4.	Meer verantwoord medicijn- en slaapmiddelengebruik bij ouderen, mede ter preventie van val incidenten.

Culemborgse ouderen leven vitaal en maken actief deel van de maatschappij.	
Prestaties	
1.	We zorgen ervoor dat in 2025 relatief meer Culemborgse ouderen zich in de derde levensfase (65-80 jaar) vitaal voelen zodat zij (naar vermogen) kunnen blijven meedoen in de samenleving.
2.	We hebben kwetsbare ouderen in beeld waarbij door samenwerking in de driehoek medisch – (thuis)zorg – welzijn/sociaal domein, de ouderen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. Behoudt van eigen regie over leven en positieve gezondheid staat hierbij centraal.
3.	We zetten voor ouderen in op een duurzaam programma rondom valpreventie, eenzaamheid en dementie.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	1.478	1.539	1.539	1.539	1.539
Baten					

Indicatoren per taakveld

Indicatoren	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Meetinstrument
Media							
Aantal jeugdleden bibliotheek	4248	4310	4223	4138	4138	4138	Ledenadministratie
Onderwijsbeleid en leerlingzaken							
Aantal gestarte trajecten geletterdheid	15	45	45	45	45	45	ROC Rivor administratie
Aantal afgeronde trajecten geletterdheid	7	45	25	25	25	25	ROC Rivor administratie
Sportbeleid en activering							
Aantal kinderen dat obv deelname aan 'Brede School programmering' lid wordt van sportvereniging/ amateurkunst-vereniging	41	85	85	85	85	85	Sport-verenigingen bevragen kinderen die zich aanmelden mbt deze indicator
Aantal deelnemers (na-schools) Brede School Culemborg uit aandachtswijken	153 *	300	300	300	300	300	Administratie Brede School Culemborg
Totaal aantal deelnemers Brede School Culemborg naschools	1.664	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400	Administratie Brede School Culemborg
Aantal aanvragen voor cultuur	19	30	30	30	30	30	Administratie JFSC

bij Jeugdfonds Sport en Cultuur							
Aantal aanvragen voor sport bij Jeugdfonds Sport en Cultuur	177	200	200	200	200	200	Administratie JFSC

* 2020 was een afwijkend jaar vanwege corona waardoor er minder mogelijkheden waren. Vandaar dat het beeld een ander cijfer laat zien dan de andere jaren.

Verplichte indicatoren

Indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2022	Vergelijkbare gemeenten	In periode	Bron
Absoluut verzuim *per 1.000 leerlingen*	2,4	2	2,27	2019/2020	DUO – Dienst Uitvoering Onderwijs
Relatief verzuim *per 1.000 leerlingen*	11,4	15	20,03	2019/2020	DUO – Dienst Uitvoering Onderwijs
Vroegtijdige schoolverlaters, zonder startkwalificatie	1,50	1,6%	1,72	2019-2020	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
Niet-sporters	niet bekend	niet bekend	48.7% *	2016	RIVM

* Nederland

Toelichting indicatoren

Absoluut verzuim
Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar. Het leerplichtsysteem is zo dat voor iedere leerling zonder een school direct een absoluut verzuimproces wordt aangemaakt, deze zijn allemaal opgenomen in de telling. Andere gemeenten wachten wat langer met het aanmaken van een absoluut verzuimproces (reden is dat scholen het te laat doorgeven of een verhuizing later wordt verwerkt) met de wetenschap dat de leerlingen vermoedelijk al wel ingeschreven staan op een school. Hierdoor lijkt het of wij meer absoluut verzuimleerlingen hebben dan de andere vergelijkbare gemeenten.

Relatief verzuim
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar.

Vroegtijdige schoolverlaters, zonder startkwalificatie
Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Niet-sporters
Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Overzicht wettelijk/ beleidskader

- Beleidsregels algemene en bijzondere bijstand, participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ2004
- Rijksregeling 'impuls brede school sport en cultuur'
- Fiscale regeling 'verruiming BTW-vrijstelling sport'
- Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid
- Wet Publieke Gezondheid
- Ontwikkelagenda Sociaal Domein
- Cultuurvisie Culemborg 2021 Cultuur voor iedereen
- Uitvoeringsprogramma Onderwijsachterstanden 2020 – 2022
- Inspraakverordening 2008.
- Participatieverordening i.o.
- Actualisatie Wijkgericht Werken 2021.
- Nieuw Convenant wijkgericht werken in Culemborg
- Inspraakverordening 2008.
- Participatieverordening i.o.
- Actualisatie Wijkgericht Werken 2021.
- Nieuw Convenant wijkgericht werken in Culemborg.
- Visie Sociaal Domein
- Beleidsnota Jeugd en Wmo
- Jeugdwet
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- Verordening Wmo/Jeugd 2017
- Beleidsregels Wmo/jeugd 2021
- Rijksregeling Gemeentelijk Onderwijsachterstanden
- Rijksregeling ‘brede regeling combinatiefuncties’
- Preventieakkoord Culemborg

Betrokken partners

- GGD (gemeenschappelijke regeling)
- Lokale en regionale partners zoals bedrijven, welzijn, onderwijs, beweegaanbieders, zorgverleners, Charitas, doorverwijzers etc.
- Inwoners, ondernemers, ELK Welzijn, Kleurrijk Wonen, Politie, Buurtpanel, initiatiefnemers, coöperaties, scholen, Provincie Gelderland, Landschapsbeheer Gelderland, regionale en landelijke leerkringen
- Culturele partners

Verbonden partijen

	GGD Gelderland-Zuid
Belangrijkste ontwikkelingen:	**Algemeen** GGD Gelderland-Zuid is de gemeentelijke gezondheidsdienst van 14 gemeenten in Gelderland-Zuid. Tevens verrichten zij diensten voor Mook en Middelaar. De GGD is regionaal georganiseerd en bundelt kennis en expertise. De uitvoering van taken vinden regionaal én lokaal plaats. De GGD werkt van -9 maanden tot 100+ en biedt haar diensten laagdrempelig aan. De GGD werkt als verlengde arm van de gemeenten samen met burgers, welzijn-, sport- en zorgorganisaties en veiligheidspartners. De GGD voert een divers takenpakket uit op het gebied van publieke gezondheid die wettelijk geborgd zijn in de Wet Publieke gezondheid. De taken zijn gericht op het beschermen, bewaken en bevorderen van gezondheid. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar kwetsbare groepen. <u>Meerjarenstrategie GGD 2020-2023:</u> De maatschappelijke opgave van gemeenten, de gezondheidssituatie van onze inwoners, de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen en de geformuleerde uitgangspunten en ambities in de vorige meerjarenstrategie vormen voor de GGD de basis voor de speerpunten voor de periode 2020 - 2023. Strategische thema's 2020-2023 GGD Gelderland-Zuid: 1. Informatie-gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven 2. Adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg 3. Investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid 4. Gezondheidsbescherming in het sociale en fysieke domein. Voor 2022 wil de GGD naast haar reguliere taken ook inzetten op o.a. data - en informatiegestuurd werken. Gezondheidsopgave worden namelijk steeds integraler benaderd. Het analyseren van gekoppelde data biedt daardoor steeds meer kansen om verbanden tussen verschillende (gemeentelijke) domeinen inzichtelijker te maken. Naar verwachting treedt medio 2022 de Omgevingswet in werking. Welke rol de GGD hier in gaat spelen wordt 2021-2022 met de gemeenten verder uitgezocht. In 2022 hopen we de resultaten te zien van de analyse welke Veilig thuis heeft laten uitvoeren van het logistieke proces. Dit moet er toe leiden dat in 2022 de wettelijke termijnen beter gehaald worden en er geen wachtlijsten meer zijn.

Wat mag het programma kosten?

Bestaand

De volgende tabel van de lasten en baten voor dit programma is gebaseerd op bestaand beleid uit de begroting 2021. Ook de uitgangspunten die bij de kadernota 2022 zijn bepaald zijn hierin verwerkt incl. de meerjarige effecten vanuit de najaarsrapportage 2021. Alle uitgangspunten en nieuwe ontwikkelingen zijn doorgerekend. Dit is de primitieve begroting 2022.

Bedragen x € 1.000

Sociale stad	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	12.925	14.305	12.083	12.009	11.945	11.811
Baten	1.696	966	963	963	963	963
Saldo van baten en lasten	**-11.229**	**-13.339**	**-11.120**	**-11.046**	**-10.982**	**-10.848**

Per taakveld	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Onderwijshuisvesting	2.343	2.707	2.292	2.345	2.346	2.331
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.790	1.470	1.395	1.395	1.395	1.395
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	507	937	608	662	608	662
Samenkracht en burgerparticipatie	2.796	4.348	3.005	2.831	2.823	2.823
Sportaccommodaties	2.097	2.288	2.063	2.056	2.064	1.890
Overige baten en lasten		150	0	0	0	0
Media	521	459	544	544	544	544
Sportbeleid en activering	365	354	522	522	512	512
Volksgezondheid	2.393	1.478	1.539	1.539	1.539	1.539
Openbaar basisonderwijs	113	114	114	114	114	114
Lasten	***12.926***	***14.305***	***12.083***	***12.009***	***11.945***	***11.811***
Onderwijshuisvesting	252	265	260	260	260	260
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	805	37	37	37	37	37
Samenkracht en burgerparticipatie	159	191	187	187	187	187
Sportaccommodaties	362	364	364	364	364	364
Sportbeleid en activering	118	109	115	115	115	115
Baten	***1.696***	***966***	***963***	***963***	***963***	***963***

Reservemutaties	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Stortingen	30	667	30	30	30	30
Onttrekkingen	507	1.228	381	368	368	190

Sociale stad	-10.753	-12.779	-10.770	-10.708	-10.645	-10.687

Analyse primitieve begroting

Lasten

Onderwijshuisvesting
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt doordat in 2021 eenmalig budget voor verduurzaming van onderwijsgebouwen beschikbaar is.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Er zijn stijgingen op de salarislasten. De voornaamste dalingen doen zich voor bij het peuterspeelzaalwerk en schoolmaatschappelijk werk, deze mutaties zijn vooral aanpassingen in de subsidies.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt voornamelijk door een daling op het budget kunst en cultuur waar in 2022 geen corona vergoeding aan toegevoegd is.

Samenkracht en burgerparticipatie
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt voornamelijk door het beschikbaar stellen van de transformatie gelden in het jaar 2021, deze worden gedekt uit de bestemmingsreserve sociaal domein.Verder is voor project wijkaanpak € 100.000 geraamd. In 2021 was dit € 300.000, de rest van de daling met name veroorzaakt door een daling in de toerekening van de salariskosten.

Sportaccommodaties
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt doordat in 2021 eenmalig budget voor de uitvoering van het sportakkoord en het afronden van zaken buitensport beschikbaar is gesteld.

Overige baten en lasten
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt doordat in 2021 ten behoeve van het sociaal domein een stelpost is opgenomen.

Media
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gestegen. Dit komt met name door een verschuiving van de subsidie van de bibliotheek.

Sportbeleid en activering
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gedaald. Dit komt doordat in 2022 een verschuiving heeft plaatsgevonden tussen taakveld sportaccommodaties en sportbeleid. Het betreft de bijdrage aan de stichting turnen.

Volksgezondheid
Ten opzichte van 2021 zijn de kosten gestegen. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling van de GGD. De begroting van de GGD wordt uniform opgenomen in de begroting van de Gemeente Culemborg.

Baten

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Geen bijzonderheden.

Sportbeleid en activering
Geen bijzonderheden.

Sportaccommodaties
Geen bijzonderheden.

Reservemutaties

De dalende trend bij de onttrekkingen hangt samen met de aflopende kapitaallasten op de taakvelden onderwijshuisvesting en sportaccommodaties. Deze kapitaallasten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve kapitaallasten. Deze dekking betreft een inkomst voor het programma Sociale stad. Daarnaast wordt in 2021 een bedrag van 120.000 uit de bestemmingsreserve Sociaal domein onttrokken. Daarmee wordt deze reserve in 2021 geheel gebruikt en kan daarna worden opgeheven.

Groene stad

Programma Groene stad

Opbouw programma

Onderstaand overzicht bevat de taakvelden van het programma Groene stad.

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
7.1	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Joost Reus
7.2	Riolering	Joost Reus
7.3	Afval	Joost Reus
7.4	Milieubeheer	Joost Reus

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

We werken aan een toekomstbestendige stad. Groen is daarin een belangrijk instrument. We werken aan meerdere doelen: een aantrekkelijke stad, een (voor alle leeftijden) gezonde, beweegvriendelijke en uitnodigende leefomgeving, verbetering van de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Samen met inwoners en ondernemers werken we aan het tegengaan van klimaatverandering.
Ook stimuleren we inwoners van Culemborg om zelf aan de slag te gaan. Door te werken aan klimaatadaptie kunnen we in de toekomst de effecten van klimaatverandering (wateroverlast, droogte, hittestress) beter opvangen. Waterberging, een goed functionerende riolering en voldoende groen in stad zijn belangrijke elementen. Een gezonde leefomgeving is daarnaast voor alle leeftijdsgroepen toegankelijk, uitnodigend en beweegvriendelijk. Sociale contacten, ontmoetingsmogelijkheden en beweging zijn voor iedereen belangrijk om gezond te blijven. Voor kinderen en jongeren geldt dit in het bijzonder, omdat ze nog volop in ontwikkeling zijn.

Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie heeft als effect dat de stad zich kan aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering. De stad moet in staat zijn om meer en zwaardere regenval op te kunnen vangen. De gebouwde omgeving heeft een versterkend effect op de opwarming. Hittestress zal meer gevolgen voor de gezondheid hebben (in de binnenstad gaat het aantal warme nachten van 16 naar 45 in 2050). Door de Omgevingswet wordt gezondheid een belangrijk thema bij de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen. We nemen maatregelen om deze hittestress zoveel mogelijk te beperken en om beter in staat te zijn het regenwater op te vangen, te vertragen en af te voeren.

De maatregelen zijn vastgelegd in de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) en worden verder uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. We pakken regionaal op waar het efficiënt is en zorgen voor verbindingen met de lokale aanpak. We werken ook aan de Lokale Adaptatie Strategie (LAS). In voorbereiding daarop hebben wij een specifieke klimaatstresstest voor Culemborg laten maken met daarbij per wijk een analyse van de problematiek. In de uitvoering zien we dat nu en straks terug in

projecten, integrale aanpak van groot onderhoud, de uitvoeringsagenda groen en buurtgerichte bewonersprojecten.

Om weerbaar te worden tegen een verandering van het klimaat zullen we in de komende periode ook meer in moeten zetten op het terugdringen van verharding, zowel op particulier als openbaar terrein. Voor het openbare terrein, kunnen we zelf de regie voeren. Het verminderen van verharding op particulier terrein vraagt om een grote hoeveelheid kleine bewonersprojecten en dus gerichte communicatie en participatie. In 2022 sluit project 'Culemborgers in het Groen' daarop aan. Het beoogde effect is meer bewustzijn creëren onder de bewoners over het onderwerp biodiversiteit en klimaatadaptatie en daarmee meer groen in de wijken. Hiervoor zetten we ook Natuur en Milieueducatie (NME) in en maken we gebruik van voorbeelden van andere gemeenten die aanpakken hebben ontwikkeld die goed passen bij de proeftuingedachte vanuit onze Stadsvisie.

Groen
De coronatijd heeft ons meer bewust gemaakt van de grote waarde van groen voor onze stad. Stadsgroen en -water hebben een directe economische waarde en zijn nodig om in te kunnen spelen, te wandelen, elkaar te ontmoeten en om in te ontspannen. Groene stadsdelen zijn ook hard nodig om zware regenbuien op te vangen. Bomen en gras geven verkoeling op hete dagen en groen is noodzakelijk voor het voortbestaan van een grote diversiteit aan planten- en diersoorten.

Vanuit de Groenvisie sturen we op een aaneensluitende groenstructuur door de hele stad. Dat biedt ruimte en kansen voor zowel mensen als planten en dieren. Waar mogelijk passen we biodiversiteit toe bij het ontwerp, inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Hierdoor kunnen we meer inzetten op de weerbaarheid van onze flora en fauna. Het Groenbeleidsplan fungeert hiervoor als basis. Tegelijkertijd vormt het de groene onderlegger voor de nog op te stellen Omgevingsvisie. Daarin vindt straks de integrale afweging plaats tussen alle ontwikkelingen die ruimte vragen in onze stad. Concrete projecten voor 2022 zijn het herinrichten van de Parkstrook en Bosboomgaard . Dit zijn integrale projecten waarbij thema's als groen & biodiversiteit, natuurlijk spelen, klimaat en wijkgericht werken worden geïntegreerd.

Spelen
Vanuit het Speelbeleid wordt gestreefd om in Culemborg een geschikte uitgangssituatie te creëren voor opgroeiende kinderen en jongeren om te kunnen spelen. Om kinderen te stimuleren om meer en langer buiten te spelen, zijn binnen loopafstand grotere en kleinere speelplekken nodig met een divers, uitdagend, natuurrijk en betekenisvol aanbod. In de vorm van speeltoestellen en als omgeving waar volop geëxperimenteerd kan worden. Een omgeving die de fantasie prikkelt en toegankelijk is voor álle kinderen, dus ook mindervaliden. Het verbinden van speelplekken met veilige, groene en speelse routes kan helpen om de zelfstandige actieradius van kinderen te vergroten. Voor jongeren zijn locaties in de openbare buitenruimte nodig waar ze zichzelf kunnen zijn, zich welkom voelen en waar ze niet geclassificeerd worden als 'overlastgevend'.

Vanuit het Speelruimtebeleidsplan wordt in 2022 verder ingezet op nader onderzoek naar de behoeften van jongeren in brede zin en de aanleg van een aantal grote, natuurlijke speelplekken, om de nu onderbelichte groep kinderen van 10-14 een aantrekkelijke en uitdagende speelomgeving te bieden. De huidige, veelal kleinere speelplekken worden – zodra ze daaraan toe zijn – gerenoveerd en aangelegd met een gevarieerder, uitdagender en meer natuurgericht aanbod voor met name de jongere kinderen.

Energietransitie
Naast het aanpassen van de stad aan de gevolgen van de klimaatverandering werken we ook aan het wegnemen van de oorzaak van klimaatverandering. De warmte- en energietransitie gericht op het tegengaan van de uitstoot van CO_2 is hierbinnen de grootste opgave. Als gemeente streven we naar

energieneutraliteit in 2040. Om dit doel te bereiken is energiebesparing, duurzame opwek en de transitie naar fossielvrije warmte en elektriciteit in de gebouwde omgeving en in het transport belangrijk. In het najaar van 2020 is het programma Energietransitie vastgesteld. Vanuit de investeringsagenda zijn hier aanvullende financiële middelen voor een periode van vijf jaar voor vrijgemaakt.
Het programma Energietransitie kent 3 programmalijnen, namelijk: energiesbesparing, duurzame opwek en warmtetransitie. In 2022 voeren we een groot aantal projecten uit om het centrale doel (energieneutraal in 2040) dichterbij te halen. Nadrukkelijk kijken we daarbij naar de betaalbaarheid van maatregelen. Iedereen moet mee kunnen doen in de energietransitie. Het voorkomen van energiearmoede is dan ook een belangrijk aandachtspunt. De belangrijkste uitdaging voor de komende jaren is het behouden en waar mogelijk uitbreiden van het draagvlak voor de energietransitie. Op de verschillende doelgroepen afgestemde communicatie is daarbij een belangrijk hulpmiddel.

Woonmilieu, onderhoud en beheer
De aantrekkelijkheid van de woonomgeving wordt ook bepaald door de kwaliteit van een aantal milieuthema's zoals luchtkwaliteit, geluidhinder en bijvoorbeeld externe veiligheid. Verder zijn onderhoud en beheer van groot belang voor een mooie, groene, schone en leefbare stad. Naast onderhoud van het groen en de verharding werken we aan onderhoud van de watergangen voor een goede kwaliteit van het oppervlaktewater en een goede doorstroming van het water. We richten samen met bewoners nieuwe speelplaatsen in, en zorgen voor onderhoud van de bestaande speelterreinen. De stad wordt schoon gehouden en we werken aan de bewustwording van met name jongeren om de hoeveelheid zwerfafval te verminderen. Belangrijk is een doelmatige afvalinzameling gericht op het voorkomen van milieuhygiënische risico's en met oog voor de recycling van grondstoffen (circulaire economie).

Participatie
Het werken aan een gezonde en aantrekkelijke stad doen we het liefst in samenwerking met onze inwoners en partners. We doen dat via burger- en overheidsparticipatie gericht op wat goed is voor Culemborg en haar inwoners. We willen daarbij maatschappelijke initiatieven stimuleren en innovatieve projecten helpen realiseren.
Op diverse onderdelen wordt Natuur- en Milieueducatie steeds vaker ingezet als verbindend instrument tussen beleidsdoelstellingen en maatschappelijke initiatieven. Daardoor nemen meer inwoners deel aan activiteiten en wordt een bredere doelgroep bereikt. Hiermee worden meer inwoners zich bewust van hun eigen verantwoordelijkheid en gedrag voor een duurzame leefomgeving en levensstijl.

Doelen en prestaties taakvelden Groene stad

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Een aantrekkelijke en gezonde woon- en leefomgeving met voldoende ruimte voor groen en spelen waarbij Culemborg is voorbereid op de klimaatveranderingen.
Prestaties
1. Bij nieuwbouw, transformatie en inbreiding is groen een belangrijk onderdeel. We besteden in ieder project aandacht of en hoe groen bijdraagt aan de identiteit van de stad, wijk of plek, aan de leefbaarheid, aan meer biodiversiteit en/of klimaatbestendigheid.
2. We voeren het Groenbeleidsplan Culemborg uit met daarin aandacht voor biodiversiteit.
3. We creëren meer bewustzijn onder de bewoners van Culemborg rondom het onderwerp biodiversiteit en klimaatadaptatie en daarmee stimuleren we meer groen in de tuinen. (onder andere project Culemborgers in het Groen)
4. Koesteren van het groen in de stad en waar mogelijk aanleggen/omvormen van verharding voor stroken groen en natuur. Verbeteringen op het gebied van hittestress en wateroverlast en stimulering biodiversiteit. (onder andere Parkstrook, Bosboomgaard en aanpassen ondergronden zodat bomen toegepast kunnen worden)
5. We werken aan een toegankelijk buitengebied.
6. Ons groen/beheer is van goede kwaliteit met aandacht voor biodiversiteit. Bijvoorbeeld het beheer van bermen voeren we gefaseerd uit zodat vegetatie werkt als schuilplaats voor insecten en vogels, als voedselbron functioneert en bloemen zaad kunnen zetten (insectenfauna waar vogels van profiteren). We zetten natuurlijke vijanden in of we stimuleren de populatie van natuurlijke vijanden voor bestrijding.
7. We bieden uitdagende, betekenisvolle en veilige speelmogelijkheden met aandacht voor natuurlijk spelen, die voldoen aan het Attractiebesluit.
8. We voeren het speelruimteplan uit.
9. We zorgen voor meer groen in de binnenstad (onder andere actie geveltuinen).

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	3.265	3.076	2.976	2.965	2.951
Baten	381	360	360	397	397

7.2 Riolering

Een gezond en veerkrachtig stedelijk watersysteem waarbij Culemborg is voorbereid op de klimaatveranderingen.
Prestaties
3. We houden het oppervlaktewater op goede kwaliteit.
4. We bieden een goed werkend, beheerd en onderhouden rioolstelsel/watersysteem.
5. We zamelen en verwerken hemelwater doelmatig en voorkomen structurele (grond)wateroverlast
6. We houden het water langer vast in de zomer om droogte te verminderen.

7. Via het lokale spoor geven we de regionale strategie verder vorm en inhoud via onze eigen gemeentelijke Lokale Adaptatie Strategieën met uitvoeringsplannen en met de investeringsagenda.

Door klimaatadaptatie kan de regio en de stad zich aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering.
Prestaties
1. We werken de komende drie jaar met onze regionale partners aan de speerpunten van de Regionale Adaptatie Strategie (RAS).
2. We stellen een Lokale Adaptatie Strategie (LAS) op met een uitvoeringsagenda.
3. Bij de uitvoering van projecten wordt klimaatadaptatie integraal meegenomen bij de aanpak van groot onderhoud, de uitvoeringsagenda groen en buurtgerichte groenprojecten.
4. In het openbaar gebied vervangen we bij groot onderhoud van wegen in elke wijk in de specifieke parkeervakken de klinkers door halfverharding, zoals bijvoorbeeld grasbetonstenen. Ook in alle nieuwbouw- en transitieprojecten leggen we parkeervakken alleen in halfverharding.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	2.087	2.126	2.149	2.207	2.234
Baten	3.583	3.674	3.625	3.695	3.728

7.3 Afval

Een schone stad behouden samen met de bewoners, bedrijven en partners waarbij ingezet wordt op een circulaire economie.
Prestaties
1. We zorgen voor een schone leefomgeving.
2. We dragen bij aan bewustwording, met name bij de jeugd, over de gevolgen van zwerfafval.
3. We beperken hondenpoep op verharding en in het groen.
4. We faciliteren initiatieven van bewoners, scholen en andere partijen voor een schone leefomgeving.

De doelstelling voor de hoeveelheid te verbranden restafval van 75 kg per inwoner per jaar te bestendigen in 2022.
Prestaties
1. We faciliteren inwoners bij de doelstelling om het restafval te verminderen.
2. In 2022 wordt ingezet op de kwaliteit van onze grondstoffen door minder afkeur en reductie van de kosten.

3. Met het programma GRIP van Avri realiseren we een verbetering van de prijsstabiliteit en de voorspelbaarheid van de afvalstoffenheffing.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	2.842	2.959	2.959	2.959	2.959
Baten	3.203	3.399	3.399	3.399	3.399

7.4 Milieubeheer

Behoud en versterking van de fysieke leefomgevingskwaliteit.
Prestaties
1. We adviseren integraal over diverse milieuthema's in het kader van beleidsvoorbereiding, bestemmingsplanprocedures en Omgevingsvergunningen.

In 2040 is Culemborg energieneutraal.
Prestaties
1. We voeren de communicatiestrategie 'Energiek Culemborg' (gestart najaar 2018) uit, waardoor structureel en veelvuldig over duurzaamheid wordt gecommuniceerd via verschillende kanalen.
2. We voeren de geactualiseerde uitvoeringsagenda Duurzaamheid (het programma energietransitie) uit. • Belangrijke onderwerpen hierin voor 2022 zijn: • Implementatie Transitievisie Warmte; • Werken aan het RES-bod 2.0; • Voortzetting procedure Windwinning Culemborg; • Uitvoeren visie op grondgebonden zonneweides; • Uitvoering Wijkaanpak 2022; • Uitvoering communicatiecampagne 2022; • Uitvoering project Pavijen energieneutraal.

We werken aan een circulaire economie.
Prestaties
1. We verbinden lokale initiatieven, coöperaties en partijen om gezamenlijk te verkennen of de realisatie van een circulair ambachtscentrum in Culemborg haalbaar is.
2. Huishoudelijke afval wordt meer als grondstof beschouwd. In 2022 gaan we inzetten op kwaliteit van onze grondstoffen door minder afkeur en reductie van de kosten.

Om een energieneutrale stad te bereiken, realiseren we duurzame mobiliteit.
Prestaties
1. In samenwerking met ondernemers verkennen we hoe elektrische bevoorrading van de binnenstad kan worden gerealiseerd, inclusief financieringsopties.

2. In het gemeentelijke verkeers- en vervoersplan werken we de verduurzaming van het verkeer in Culemborg uit.

Een Culemborgse samenleving die zich bewust is van de eigen rol en verantwoordelijkheid voor een duurzame leefomgeving en daar naar handelt.
Prestaties
1. We maken een start met het zichtbaar maken van de Sustainable Development Goals om als integraal instrument in te zetten bij beleidsontwikkeling en initiatieven uit de stad.
2. We starten met de verkenning van het toekomstbestendig maken van Kinderboerderij De Heuvel met onder andere als doel een knooppunt te creëren voor laagdrempelige kennismaking met duurzaamheid in Culemborg Oost.
3. We laten de activiteiten op kinderboerderij De Heuvel meer aansluiten op de uitvoering van het gemeentebeleid (klimaat/energie/groen/spelen/cultuur/gezondheid/afval).
4. We vernieuwen het vraaggerichte educatieve aanbod op het gebied van klimaat/energie/groen/spelen/cultuur/gezondheid/afval voor meerdere doelgroepen.
5. We breiden de Natuur- en Milieueducatie (NME) activiteiten verder uit voor verschillende beleidsterreinen (preventie akkoord, cultuur, gezonde leefomgeving, natuurlijk spelen) en daarmee doelgroepen op diverse locaties in de stad.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	495	493	493	493	493
Baten					

Indicatoren per taakveld

Indicatoren	Werkelijk 2019*	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Meetinstrument
Totaal bekend energiegebruik in TJ**	1.821 TJ	1.740 TJ	1714 TJ	1688 TJ	1663 TJ	RWS klimaat-monitor
Totaal bekend energiegebruik excl. snelwegen	1.375 TJ	1314 TJ	1294 TJ	1275 TJ	1256 TJ	RWS klimaat-monitor
% duurzame opwekking	7,2%	10,2%	11,2 %	12,2 %	13,2%	RWS klimaat-monitor

*) de meest recent beschikbare cijfers over het totale energiegebruik in Culemborg gaan over het jaar 2019. Het verbruik bedroeg toen 1821 TeraJoule. Het streven is om jaarlijks 1,5% op het energiegebruik te besparen. Dat leidt tot een hoeveelheid energiegebruik van 1658 TJ in 2021

**) Cijfers zijn gebaseerd op het uitgangsjaar 2019 en gaan uit van 1,5% energiebesparing over de hele linie en de stijging van het percentage duurzame opwek met 1%.

Toelichting indicatoren
De gepresenteerde cijfers lijken nauwkeurig, maar omdat de monitoring van het werkelijke verbruik en opwek pas 2 jaar na dato beschikbaar komen zijn ze vooral indicatief.

Verplichte indicatoren

Indicator	Culemborg 2019	Culemborg 2020	Begroot 2022	Vergelijkbare gemeenten*	In periode	Bron
Hernieuwbare elektriciteit	15,6%*		19,2%	12,6%	2019	RWS klimaatmonitor
Omvang huishoudelijk restafval *kg per inwoner*		77	75			CBS

*) de meest recent beschikbare cijfers over het aandeel hernieuwbare elektriciteit in Culemborg gaan over het jaar 2019. Het percentage bedroeg toen 15,6 % (2018: 14,6 %; 2017: 13,2%; 2016: 11,7% en 2015: 10,8 %). De gemiddelde groei over de laatste 4 beschikbare jaren bedraagt 1,2%. Als die lijn wordt doorgetrokken dan zou het percentage hernieuwbare elektriciteit in 2022 uitkomen op 18,4 %.

Toelichting indicatoren

Hernieuwde elektriciteit
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. De prognose is een inschatting gebaseerd op de verwachtingen dat het aantal huishoudens / bedrijven dat besluit tot installatie van zonnepanelen de komende jaren zal groeien.

Fijn huishoudelijk restafval
Betreft de hoeveelheid niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Overzicht wettelijk/ beleidskader

- Wet milieubeheer (normen en grenswaarden voor onder meer geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid)
- Vanaf 1 juli 2022 de Omgevingswet
- Uitvoeringsagenda Duurzaamheid
- Programma Energietransitie
- Windvisie gemeente Culemborg
- Met NME naar een groener en duurzamer Culemborg
- Groenbeleidsplan Culemborg
- Hondenbeleid

Betrokken partners

- NWrR (Netwerk regio Rivierenland)
- Waterschap Rivierenland
- Rijkswaterstaat
- ProRail
- Provincie Gelderland
- Regio Rivierenland
- Natuur- en Vogelwacht Culemborg
- Milieuadviesraad Culemborg
- Vrijstad Energie
- Regionaal energieloket
- KleurrijkWonen
- Inwoners
- KCB/stichting Pavijen
- NME Rivierenland, Regionale NME-centra
- Avri
- Landschapsbeheer Gelderland
- GDO, RVO, IVN, SME
- Liander

Verbonden partijen

	AVRI
Belangrijkste ontwikkelingen:	Werken aan financieel herstel is de komende jaren een speerpunt voor AVRI. Het weerstandsvermogen is naar 'nul' teruggelopen en dit geeft ook voor de aangesloten gemeenten een financieel risico. Vanaf 2021 wordt het weerstandsvermogen weer opgebouwd met een extra verhoging op de afvalstoffenheffing. Daarnaast worden in 2022 potentiële besparingsmogelijkheden onderzocht. Om het risico van overdracht van de stortplaats van AVRI in de toekomst te verlagen worden diverse financiële scenario's verder uitgewerkt en bij de behandeling van de kadernota 2023 van AVRI aan de gemeenteraden voorgelegd. Verder worden de projecten uit het programma GRIP, dat in 2021 van start is gegaan, uitgevoerd. Doel van het programma is het verbeteren van de voorspelbaarheid van de afvalstoffenheffing door het realiseren van kostenreductie en -beheersing enerzijds en het vergroten van de opbrengst door het leveren van een toegevoegde waarde aan producten en diensten anderzijds door: • Vergroten invloed op de keten • Verbetering weerstandsvermogen • Robuuste en wendbare bedrijfsvoering Tenslotte wordt meer ingezet op communicatie om bewoners nog meer te betrekken bij het scheiden van grondstoffen.

	St. Accommodatiebedrijf Culemborg
Belangrijkste ontwikkelingen:	De Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg blijft beperkt tot de Brede School Oost.

Wat mag het programma kosten?

Bestaand

De volgende tabel van de lasten en baten voor dit programma is gebaseerd op bestaand beleid uit de begroting 2021. Ook de uitgangspunten die bij de kadernota 2022 zijn bepaald zijn hierin verwerkt incl. de meerjarige effecten vanuit de najaarsrapportage 2021. Alle uitgangspunten en nieuwe ontwikkelingen zijn doorgerekend. Dit is de primitieve begroting 2022.

Bedragen x € 1.000

Groene stad	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	7.966	8.726	8.654	8.614	8.699	8.750
Baten	6.734	7.167	7.433	7.385	7.492	7.524
Saldo van baten en lasten	**-1.231**	**-1.559**	**-1.220**	**-1.229**	**-1.207**	**-1.226**

Per taakveld	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Riolering	2.121	2.087	2.126	2.149	2.207	2.234
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.007	3.265	3.076	2.976	2.965	2.951
Overige baten en lasten		38	0	38	75	113
Afval	2.617	2.842	2.959	2.959	2.959	2.959
Milieubeheer	221	495	493	493	493	493
Lasten	***7.965***	***8.726***	***8.654***	***8.614***	***8.699***	***8.750***
Riolering	3.373	3.583	3.674	3.625	3.695	3.728
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	665	381	360	360	397	397
Afval	2.689	3.203	3.399	3.399	3.399	3.399
Milieubeheer	7	0	0	0	0	0
Baten	***6.734***	***7.167***	***7.433***	***7.385***	***7.492***	***7.524***

Reservemutaties	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Stortingen		750	0	0	0	0
Onttrekkingen	606	443	170	170	170	170

Groene stad	-626	-1.865	-1.050	-1.059	-1.037	-1.056

Analyse primitieve begroting

Lasten

Riolering
In maart 2019 is het watertakenplan 2019-2023 (verbreed gemeentelijke rioleringsplan en waterplan) in de raad vastgesteld. Het watertakenplan werkt met een zogenaamd 'gesloten' systeem. Alle uitgaven worden voor 100% gedekt uit de rioolheffing. De uitgaven die worden toegerekend aan de rioolheffing staan op een aantal taakvelden, waaronder riolering.
In 2022 zijn de begrote lasten ten opzichte van 2021 gestegen met € 39.000. Deze stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een stijging van de storting in de onderhoudsvoorziening.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie
De begrote lasten nemen t.o.v. 2021 af, dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat in 2021 enkele incidentele budgetten beschikbaar gesteld voor o.a. het opstellen van het het vervangen van bomen i.v.m. diverse bomenziektes en extra capaciteit onderhoud groen. In 2021 is er een incidenteel budget van € 150.000 voor groen en biodiversiteit.

Overige baten en lasten
De begrote lasten nemen in 2021 incidenteel af door een administratieve technische verschuiving van de onderhoudskosten van de openbare ruimte als gevolg van areaaluitbreidingen.

Afval
De begrote lasten nemen t.o.v. 2021 toe door de hogere bijdrage aan de AVRI. Daar tegenover staan hogere opbrengsten afvalstoffenheffing.

Milieubeheer
Geen bijzonderheden

Baten

Riolering
De begrote baten nemen in 2022 met € 24.600 toe. Dit komt door een toename van het aantal woningen. Om de lasten en baten van de riolering te egaliseren is er in 2022 een onttrekking begroot van € 217.697 uit de egalisatie voorziening riolering.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie
De begrote baten nemen in 2022 af. Dit komt voornamelijk door de lagere huurinkomsten van de kinderboerderij.

Afval
De begrote baten nemen t.o.v. 2021 toe door de hogere inkomsten afvalstoffenheffing. Daar tegenover staat een hogere bijdrage aan de AVRI.

Milieubeheer
Geen bijzonderheden

Reservemutaties

De dalende trend bij de onttrekkingen hangt samen met de aflopende kapitaallasten op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie. De kapitaallasten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve kapitaallasten.

Leefbare stad

Programma Leefbare stad

Opbouw programma

Onderstaand overzicht bevat de taakvelden van het programma Leefbare Stad

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Gerdo van Grootheest
0.2	Burgerzaken	Gerdo van Grootheest
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Collin Stolwijk
0.63	Parkeerbelasting	Joost Reus
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Gerdo van Grootheest
1.2	Openbare orde en veiligheid	Gerdo van Grootheest
2.1	Verkeer en vervoer	Joost Reus
2.2	Parkeren	Joost Reus
2.5	Openbaar vervoer	Joost Reus
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Joost Reus
8.1	Ruimtelijke ordening	Monica Wichgers
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	Collin Stolwijk
8.3	Wonen en bouwen	Monica Wichgers

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Bestuur
In 2022 mogen de inwoners van Culemborg naar de stembus om een nieuwe gemeenteraad te kiezen. We zorgen ervoor dat deze verkiezingen in Culemborg soepel verlopen. In aanloop naar de verkiezingen leveren we informatie over de verkiezingen en geven we op diverse manieren aandacht aan de verkiezingen die er dan aankomen. Op deze manier willen we zoveel mogelijk inwoners van Culemborg oproepen om gebruik te maken van hun stemrecht! Na de verkiezingen werken we met een nieuwe raad en college. We zorgen voor een goed inwerkprogramma voor het nieuwe gemeentebestuur, zodat raad en college zo snel mogelijk uit de startblokken kunnen en aan de slag gaan voor Culemborg.

Het belangrijkste kader voor het werk dat we doen blijft onze Culemborgse stadsvisie. Begin 2021 heeft de gemeenteraad de uitwerking van de stadsvisie vastgesteld. Deze uitgewerkte stadvisie geeft de gemeente een helder en gezamenlijk doel om naar toe te werken. Ze geeft richting bij onze keuzes en een kader bij nieuwe ontwikkelingen die we inzetten. ‘Nederland in het klein’, ‘Proeftuin’ en ‘meervoudig duurzaam’ zijn vertaald naar concretere uitgangspunten en/of kaders. Ook in 2022 toetsen we de dingen die we doen dus aan het DNA zoals dat in onze stadsvisie is vastgelegd.

Voor het bereiken van optimale effecten voor de samenleving, is het in bepaalde gevallen goed om samen te werken met andere gemeenten. Vanuit de stadsvisie en Krachtig Culemborg zetten we in op de samenwerking met de regio Utrecht. In het Rivierenland werken we samen op andere onderwerpen, daar waar dat meerwaarde biedt voor onze gemeente en inwoners.

Leefbaarheid, (sociale) veiligheid en burgerparticipatie
De inzet van wijkgericht werken en burgerparticipatie/ overheidsparticipatie is een belangrijke voorwaarde voor veerkrachtige, inclusieve en toekomstbestendige wijken. Inwoners zijn meer betrokken bij hun leefomgeving en voelen zich meer eigenaar. De wijken zijn schoner, sociaal veiliger en aantrekkelijker. Met de inzet van o.a. de pilot Platform Culemborg faciliteren we een online burgerparticipatieplatform . Hiermee weten inwoners elkaar makkelijker en beter te vinden. Netwerken ontstaan daardoor eenvoudiger. En plannen en activiteiten worden beter afgestemd op de wensen en behoeften in wijken en buurten. Samen met het Initiatievenloket, het Buurtpanel en andere Culemborgse fondsen onderzoeken we of we kunnen komen tot één loket voor initiatieven. Samen met ElkWelzijn organiseren we het jaarlijkse Initiatievenfeest. Daar worden initiatieven in het zonnetje gezet, waarmee we bijdragen aan het zichtbaar maken van initiatieven in de stad en dat bewoners zich meer betrokken, gezien en gehoord voelen. Met de Participatieverordening (maart 2022) maken we een kader voor burgerparticipatie. Ook het Uitdaagrecht (voormalig Right to Challenge) is onderdeel hiervan. Hiermee stimuleren we inwoners om nog meer verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving te nemen door zaken over te nemen van de gemeente.

We werken continu aan de leefbaarheid en veiligheid in de buurten en wijken. Dat doen we samen met onze partners, onder andere in de leefbaarheidswijkteams. Door het wijkgericht werken wordt er altijd vanuit verschillende perspectieven gekeken naar de leefbaarheid in een buurt of wijk. In de wijkteams worden signalen opgehaald over welke problematiek er speelt in de wijken of wat er juist goed gaat. Elke partij bekijkt eerst zelfstandig wat zij zelf kunnen doen. De aanpak van de pilot Schoolhof wordt stadsbreed uitgerold naar een integrale wijkaanpak. Zo werken we aan een integrale wijkaanpak waar we enerzijds zorg, preventie en ondersteuning en anderzijds veiligheid en repressie bij elkaar brengen. Afhankelijk van de inhoud van de casus is er aandacht voor relevante aandachtsvelden zoals complexe zorg, werkgelegenheid, verslavingszorg en onderwijs. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen de verschillende beleidsterreinen intern (binnen de gemeentelijke organisatie), de partners en de inwoners. Daarnaast gaan we onze kennispositie in de wijken versterken door wijkprofielen te ontwikkelen.

De doelstellingen op het gebied van het verbeteren van de openbare orde en veiligheid zijn vormgegeven in de Kadernota Integrale Veiligheid. De uitwerking daarvan wordt concreet gemaakt in de jaarlijkse uitvoeringsplannen. Het jaar 2022 is het laatste jaar van de huidige kadernota waarin wij aandacht blijven besteden aan de drie prioriteiten. Dit zijn ondermijning / cybercrime, verkeersveiligheid en de veiligheid in onveilige wijken.

In 2022 gaan wij de bewustwording op het thema ondermijning / cybercrime verder vergroten onder bewoners en ondernemers. Daarnaast zorgen we met een lokaal ondermijningsoverleg voor een goed voorportaal voor het InterGemeentelijk Projectteam (IGP). Dit om ervoor te zorgen dat wij signalen eerder ontvangen, kunnen wegen en verder kunnen uitwerken. Ook zetten we in op het verder vergroten van de meldingsbereidheid door het meer onder de aandacht brengen van Meld Misdaad Anoniem.

In het verlengde hiervan, geven we verdere invulling aan de Pilot Pavijen waarbij we gericht integrale controles gaan uitvoeren op basis van de uitkomst van de uitgevoerde analyse Pavijen. Daarnaast kiezen wij thema’s of risicobranches die gericht aandacht krijgen bij integrale controles zoals bijvoorbeeld arbeidsmigranten, illegale bewoning en branches die oververtegenwoordigd zijn in Culemborg. Op het gebied van verkeer wordt op ingezet op het afhandelen van meldingen van overlast van parkeren en verkeer. Hierbij kunnen oplossingen worden gezocht in handhaving, fysieke

maatregelen en gedragsbeïnvloeding. Ook wordt er met preventieve campagne geprobeerd om bewustwording op gang te brengen rondom actuele thema's.

Bij het laatste aspect, veiligheid in onveilige wijken, voeren we verschillende projecten uit om het veiligheidsgevoel te vergroten.

De impact van het coronavirus op onze gemeenschap en manier van samenleven is groot. Mogelijk zullen ook in 2022 nog steeds maatregelen nodig zijn, dat is nu nog lastig in te schatten. Ondertussen weten we al dat de coronacrisis maatschappelijke effecten heeft. Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke en culturele instellingen zullen mogelijk nog ondersteuning nodig hebben. De tijdens de coronacrisis opgedane ervaringen zullen door de gemeentelijke organisatie worden gebruikt om interne processen op het gebied van crisisbeheersing te evalueren.

Wonen, werken en leven
De fysieke druk op Culemborg is groot. Veel jonge mensen zoeken een betaalbaar huis in Culemborg, senioren zoeken een levensloopbestendige, kleinere woning op een mooie plek in hun vertrouwde omgeving. De goede verbinding met Utrecht maakt dat er ook woningzoekenden uit de Randstad en met name de regio Utrecht de Culemborgse markt betreden. Ook klimaatadaptatie en de energietransitie vragen om ruimte. De ruimte in Culemborg is beperkt, en dit vraagt om keuzes bij iedere ontwikkeling. We werken aan de uitwerking van onze omgevingsvisie, om daarmee een kader te bieden voor de ontwikkelingen in onze stad.

Daarbij zetten we in op het toevoegen van woningen om de druk op de woningmarkt zo veel mogelijk te verlichten. De uitkomst van het Verdiepend onderzoek woningvraag zal deze precieze woningvraag nog duidelijker maken. De uitkomst gaat ervoor zorgen dat, onderbouwd, de juiste woningen voor de juiste doelgroepen worden gebouwd. Daarbij is het vooral van belang dat Culemborg haar identiteit, haar DNA, behoudt: een complete stad in het groen. Meervoudig duurzaam, Nederland in het klein, met ruimte voor proeftuin-experimenten.

De verschillende ontwikkelingen in de stationsomgeving en Pavijen bieden kansen voor een toekomstbestendig Culemborg. We werken aan verschillende ontwikkelingen in dit gebied waarin de bedrijvigheid wordt verplaatst en vervangen door de voor deze locatie geschikte woningen. Daarbij is extra aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving. Daarmee willen we een brede stationsomgeving ontwikkelen die de regionale positie van Culemborg versterkt, het verbindingspunt is tussen (een deel van) de regio Rivierenland en Utrecht, en de entree van Culemborg. Er is ook veel aandacht voor het behouden van de Culemborgse bedrijven en de bijbehorende werkgelegenheid. Daartoe zijn we in gesprek met ondernemers, en onderzoeken we de mogelijkheden om op Pavijen te verdichten. We brengen een verhuiscarroussel op gang die ervoor zorgt dat er ook voldoende ruimte blijft voor deze bedrijvigheid.

Mobiliteit
Vanuit de stationsomgeving is de verbinding naar de binnenstad logisch en aantrekkelijk. Om een goede bereikbaarheid in het gebied te waarborgen, wordt ingezet op een langzaam verkeertunnel bij het station en een extra ontsluiting op de N320 naar Pavijen. Het station van Culemborg wordt een regionale HUB, waar inwoners en bezoekers op een eenvoudige wijze kunnen overstappen op verschillende vervoerswijzen. Dit vraagt om een nieuwe visie op parkeren en deelmobiliteit. In 2022 wordt hiervoor een nieuw beleid ingevoerd dat invulling geeft aan dit vraagstuk.

Culemborg zet ook in op duurzame mobiliteit. Naast inzet op deelmobiliteit en het stimuleren van fietsverkeer onder andere door inzet van een meer robuuste fietsverbinding tussen Culemborg en Houten, wordt laadinfra nog belangrijker. Om in de toekomstige vraag te kunnen blijven voldoen, dient het aantal laadpalen in Culemborg toe te nemen van de huidige 100 stuks naar 1200 in 2035. Ook pakketbezorging en bevoorrading van winkels en bedrijven vragen om een andere benadering.

Zowel regionaal als lokaal wordt in 2022 invulling gegeven aan het vraagstuk van duurzame mobiliteit. Het laatste ontwikkelveld van Parijsch Zuid en de stationsomgeving worden zo ingericht dat de wijk, met het mobiliteitsconcept als basis, een groenere, prettige en klimaatadaptieve inrichting kan krijgen, die aansluit bij de doelstellingen uit het programma groene stad.

Jaarlijks vallen er steeds meer verkeersslachtoffers. Hoewel deze trend gelukkig in Culemborg nog niet direct zichtbaar is, willen we hier wel op anticiperen en voorkomen dat het aantal slachtoffers ook in Culemborg toeneemt.

Vastgoed
We nemen onze verantwoordelijkheid rondom duurzaamheid met het nieuwe meerjarenonderhoudsplan voor ons vastgoed. Hiervoor zullen we de raad eind 2022 een Duurzaam meerjarenonderhoudsplan (D-MJOP) voorleggen. We grijpen investeringen in ons vastgoed aan om de duurzaamheid van de gebouwen te verhogen.

Dienstverlening
Als gemeente leveren we diverse diensten aan onze inwoners. Inwoners kunnen dan ook met hun (aan)vragen terecht bij de gemeente, krijgen de juiste informatie en kunnen kiezen via welke kanalen zij contact met de gemeente willen hebben. Daarbij zorgen we er voor dat inwoners er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens betrouwbaar en veilig geborgd zijn bij de gemeente.
De Basisregistratie Personen (BRP) is de basisregistratie voor persoonsgegevens binnen het stelsel van basisregistraties. Diverse (semi)overheidsinstanties en inwoners zijn afhankelijk van de registratie in het BRP, bijvoorbeeld met betrekking tot toeslagen en andere rechten en plichten. Iedereen moet er daarom op kunnen vertrouwen dat het BRP van hoge kwaliteit is. Indien dit niet zo is, zijn de maatschappelijke effecten niet te overzien. Tegelijkertijd dienen inwoners erop te kunnen vertrouwen dat hun gegevens betrouwbaar en veilig geborgd zijn bij de gemeente.

Omgevingswet
De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022. In 2021 hebben we zoveel mogelijk de bestaande planning aangehouden. Doordat het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) pas in 2022 door het Rijk afgerond wordt, kunnen we een aantal processen nog niet goed inrichten en dus ook invoeren. Ook wijzigen er nog steeds uitgangspunten, met name op het gebied van de bruidsschat. Dit heeft ook gevolgen voor de gemeentelijke inzet (zie financiële onderbouwing).

De gemeenteraad wordt gevraagd om eind 2021 de noodzakelijke besluiten te nemen die nodig zijn om de minimale acties die vanuit de Omgevingswet nodig zijn om de taken vanaf inwerkingtreding uit te kunnen voeren.
In 2021 zijn we gestart met het maken van een Omgevingsvisie. In 2022 wordt deze, met de stad en de nieuwe gemeenteraad, verder afgerond. In 2022 zullen we in het kader van de verschillende procedures met name voor Parijsch en de stationsomgeving, ervaring opdoen met buitenplanse activiteiten die later zullen landen in het omgevingsplan. We oefenen daarbij met de mogelijkheden die we krijgen om meer eigen keuzes te maken, en met de intensievere samenwerking met de verschillende partners vooraan in het planproces.

In 2021 zijn we gestart met het oefenen met de omgevingstafel, het instrument dat de Omgevingswet biedt voor meer inhoudelijke samenwerking tussen initiatiefnemer, verschillende overheden en andere betrokkenen. Dit instrument zal een substantieel deel van de gemeentelijke werkzaamheden bij vergunningen en facilitaire projecten moeten gaan vervangen. In 2022 zal dat in stappen verder vormgegeven worden. De intaketafel, de eerste stap in het proces van een aanvraag, is in 2022, vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet, al volledig onderdeel van de gemeentelijke werkwijze.

Doelen en prestaties taakvelden Leefbare stad

0.1 Bestuur

Op basis van de werkelijke informatie- en communicatiebehoefte(n) van onze inwoners en ondernemers geven wij strategisch communicatieadvies.
Prestaties
1. We leveren een bijdrage om de organisatie en omgeving met elkaar te verbinden en te laten interacteren. Met een open en positieve houding stimuleren en faciliteren we de omgeving.
2. We versterken van het profiel van de gemeente. Herkenbaar maken van de gemeente als relevante en gewaardeerde samenwerkingspartner. Het faciliteren van nieuwe vormen van samenwerken.

Het bestuur maakt participatie en initiatieven mogelijk.
Prestaties
1. We faciliteren een dynamisch netwerk van vrijwilligers, bewonersinitiatieven en maatschappelijke partners om zelfredzaamheid en eigen initiatief te stimuleren. We streven naar diversiteit in doelgroepen en wijken. We faciliteren dit netwerk met o.a. het Buurtpanel, het Initiatievenloket, het online burgerparticipatie Platform Culemborg (CitizenLab), Uitdaagrecht (voorheen Right to Challenge) en de Toolbox Participatie.
2. We onderzoeken de mogelijkheden van het samenvoegen van de diverse budgetten en fondsen voor het ondersteunen en faciliteren van bewoners- en buurtinitiatieven in één loket.
3. Aan de hand van wijkanalyses zetten we de methodiek Wijkgericht Werken in bij de aanpak van leefbaarheidsvraagstukken, beleidsontwikkeling en projecten (onder andere energietransitie, transformatie sociaal domein, klimaatadaptatie, biodiversiteit en de Omgevingswet).
4. We monitoren tweejaarlijks de beleving van de leefbaarheid in de wijken met de gemeentelijke Beleidsmonitor (GBM). De nieuwe meting vindt plaats in de eerste helft van 2022.
5. Er wordt gewerkt aan een participatieverordening waarin ook een onderdeel wordt opgenomen over de participatie onder de Omgevingswet.
6. We betrekken kinderen bij besluitvorming van de gemeente via de kinderraad en de kinderburgemeester.

We zorgen dat de inwoners gebruik kunnen maken van hun kiesrecht. We organiseren de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 en zorgen voor een goede start van het nieuwe gemeentebestuur.
Prestaties
1. We organiseren diverse (opkomstbevorderende) activiteiten om aandacht te geven aan de gemeenteraadsverkiezingen.
2. We organiseren een inwerkprogramma voor de nieuwe gemeenteraad en nieuwe collegeleden om hen te helpen van start te gaan als nieuwe bestuurders van de gemeente Culemborg.
3. De verkiezingen zijn veilig, transparant en rechtmatig georganiseerd en verlopen rechtmatig.
4. De stemming is voor iedere kiesgerechtigde toegankelijk.

We geven uitvoering aan Krachtig Culemborg door volop in te zetten op regionale samenwerking, in het Rivierenland en met gemeenten in de provincie Utrecht.
Prestaties
1. We versterken onze grip op verbonden partijen, door verder uitvoering te geven aan de nota verbonden partijen.
2. We werken aan het sluiten van allianties met gemeenten in de provincie Utrecht, conform de uitkomsten van Krachtig Culemborg.
3. Raad en college debatteren in het najaar over regionale samenwerking.
4. In het inwerkprogramma van de nieuwe gemeenteraad geven we aandacht aan regionale samenwerking van de gemeente Culemborg.

We bevorderen de lokale bewustwording van mondiaal burgerschap
Prestaties
1. We voeren de regeling Culemborg en Internationale Samenwerking uit die ondersteuning biedt aan projecten en activiteiten van Culemborgse inwoners en organisaties die een bijdrage leveren aan de Global Goals van de Verenigde Naties buiten Nederland.
2. We nemen deel aan de internationale microkredietorganisatie Oikocredit.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	1.902	1.963	1.921	1.921	1.921
Baten					

0.2 Burgerzaken

0.2 Burgerzaken

Zowel digitaal als in het stadskantoor is onze dienstverlening persoonlijk en proactief
Prestaties
1. Inwoners kunnen zelf kiezen via welk kanaal zij contact met burgerzaken zoeken. Onze ambitie is om de digitale dienstverlening steeds verder uit te breiden en verder te perfectioneren.
2. Aanvragen en aangiftes handelen we binnen de (wettelijke) gestelde termijnen af. Inwoners attenderen we op het verloop van documenten evenals de gereed melding daarvan.
3. We zorgen voor correcte en eenduidige informatieverstrekking.

De gegevens van de inwoners in de Basisregistratie Personen (BRP) moeten actueel en betrouwbaar zijn. De BRP is het bronbestand voor alle (semi)overheidsorganisaties.
Prestaties
1. De betrouwbaarheid en correctheid van de gegevens in de BRP zijn geborgd volgens de voorgeschreven wet- en regelgeving, eigen beleid, door eigen kwaliteitsmonitoring en samenwerking met andere (rijks)diensten en organisatieonderdelen.
2. Structureel vinden controles plaats aan de voorkant (de ‘poortwachtersfunctie’) plaats, evenals integrale controle achteraf.
3. Adresfraude sporen we op aan de hand van de methodiek van risicogericht adresonderzoek. We onderzoeken alleen adressen waarover twijfels bestaan. Waar nodig, zoeken we de

samenwerking met in- en externe partners, onder andere met de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA).

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	775	808	827	808	808
Baten	267	245	245	245	245

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wij bieden voor een maatschappelijke prijs accommodaties aan waarin inwoners elkaar kunnen; ontmoeten, sporten, culturele activiteiten ontplooien en tuinieren, ter ondersteuning van de beleidsvelden welzijn, sport en cultuur.
Prestaties
1. Wij beheren het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed op een professionele, transparante en efficiënte manier.
2. Wij bieden de mogelijkheid aan inwoners en maatschappelijke organisaties om bij het Accommodatieloket afspraken te maken over het gebruik van beschikbare accommodaties.
3. Wij sturen op zo optimaal mogelijk gebruik van onze accommodaties.
4. Wij zijn in 2021 begonnen met het herschrijven van het accommodatiebeleid en in 2022 zal dit worden afgerond aan de hand van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.
5. Wij herijken het vastgoedbeleid in 2022 op de beleidsdoelstellingen van de gemeente.

De gemeentelijke organisatie kan haar werk goed doen, is herkenbaar, vindbaar en toegankelijk voor haar inwoners en partners.
Prestaties
1. We beheren de huisvesting van de gemeentelijke organisatie in het stadskantoor, de gemeentewerf, het stadhuis en de kinderboerderij met NME-centrum.
2. We stellen een meerjarenplanning, geïntegreerd in het MJOP, op voor de verduurzaming van het vastgoed. We doen in ieder geval alle investeringen in duurzaamheid die binnen de technische levensduur terugverdiend worden.
3. Op de kinderboerderij onderzoeken we de mogelijkheden om de locatie breder te gebruiken om zo mogelijke een knooppunt te kunnen zijn voor meerdere gemeentelijke beleidsterreinen.

Locaties in de stad die belangrijk zijn voor de stad en haar inwoners, die op een later moment waarde kunnen toevoegen en/of waarvoor (nog) geen structurele invulling is gevonden zijn in eigendom van en worden in stand gehouden en beheerd door de gemeente.
Prestaties
1. We beheren monumenten.
2. We beheren bijzondere locaties (Molen de Hoop, Bartje, de Kiosk op 't Jach).
3. We beheren onze (erf-)pachtgronden en strategische gronden.

Wij zetten in op de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille.
Prestaties
1. Wij gaan onze vastgoedobjecten verduurzamen.
2. In 2022 wordt een duurzaam meerjarenonderhoudsplan (D-MJOP) opgesteld.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	531	458	458	458	458
Baten	47	48	48	48	48

0.63 Parkeerbelasting

Een goede beschikbaarheid van parkeerplaatsen in de binnenstad met daarbij passende parkeertarieven.
Prestaties
1. We evalueren de huidige tarieven en bezetting van parkeerplaatsen.
2. We gaan actief communiceren over de locaties van parkeerplaatsen en de tarieven.
3. We geven invulling aan parkeren van motoren, campers en andere (nieuwe) vormen van mobiliteit.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	9	9	9	9	9
Baten	337	412	412	412	412

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

De gemeente is (in samenwerking met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid) voorbereid op incidenten en crises en wij kunnen de taken die in het kader van bevolkingszorg op ons pad komen naar behoren vervullen.
Prestaties
1. We leveren gemeentelijk personeel voor regionale pools (piketofficieren van Dienst bevolkingszorg (lokaal) en houden deze functionarissen beschikbaar voor deelname aan opleidingen en oefeningen.
2. We werken samen met en adviseren aan de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.
3. We verbeteren daar waar nodig onze interne processen aan de hand van de evaluatie van de coronacrisis.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	2.068	2.117	2.102	2.102	2.102
Baten					

1.2 Openbare orde en veiligheid

We verbinden de inzet van zorg en veiligheid, om met een integrale aanpak de veiligheid(sbeleving) te verbeteren.
Prestaties
1. Waar nodig en mogelijk nemen we eventuele belemmeringen in die samenwerking, onder andere op het gebied van privacy, verschillende werkplekken en dergelijke, weg. Dit onder andere door middel van de pilot wijkaanpak Schoolhof en een convenant informatie delen in het kader van zorg en veiligheid.
2. We geven uitvoering aan de sluitende aanpak personen met verward gedrag met als voornaamste pijler de inrichting van de wijkgerichte GGZ. Culemborg is de eerstvolgende gemeente in Gelderland-Zuid waar deze aanpak is uitgerold na eerdere pilots in Nijmegen en Tiel. De wijkgerichte GGZ is medio 2021 gestart met een Culemborgs team en aansluiting van ervaringsdeskundigheid via Culemborg Herstelt.
3. De rollen en taken binnen de AVE worden verder aangepast in lijn met de ontwikkelingen rondom de inrichting sociaal domein en integrale toegang. Extra aandacht gaat uit naar triage om casuïstiek direct bij de passende persoon/afdeling te beleggen. Extra aandacht gaat ook uit naar het extern uitdragen/positioneren van de rol van casusregisseur en procesregisseur bij ketenpartners zoals ProPersona, GGD en Veiligheidshuis.
4. We ontwikkelen aan de hand van de wijkaanpak Schoolhof een stadsbrede vernieuwde jeugdaanpak en passen waar nodig onze ‘sociale infrastructuur’ (sociaal wijkteam, leefbaarheidsteam, etc.) aan deze tijd.
5. We voeren de reguliere taken op dit gebied uit en optimaliseren deze, zoals: diverse casus overleggen en (persoonsgerichte) aanpak onder andere door samenwerking binnen het Veiligheidshuis en met sociale en leefbaarheidswijkteams. Dit op onderwerpen als: radicalisering, woonoverlast, huiselijk geweld, jeugd, zorgwekkende zorgmijders, complexe multiproblematiek, veelplegers, ex-gedetineerden, verwarde personen, etc.

De regels die gelden binnen Culemborg zijn voor onze inwoners en professionele partners herkenbaar en worden nageleefd, voor een leefbaar en veilig Culemborg. Een belangrijke prioriteit uit de Kadernota Veiligheid (2019-2022) is het verbeteren van (het gevoel rondom) de verkeersveiligheid.
Prestaties
1. Een integrale aanpak op de verkeersveiligheid en -overlast, door middel van extra handhaving, gedragsbeïnvloeding en aanpassingen aan de fysieke ruimte. Zie hiervoor ook de prestaties bij verkeersveiligheid.
2. Het aanpakken van overlast van hondenpoep, verkeerd parkeren, niet houden aan voorschriften vanuit diverse vergunningen nemen we structureel in het jaarplan toezicht en handhaving waaraan de AVRI-Boa’s invulling geven.
3. We voeren de reguliere taken op dit gebied uit en optimaliseren deze. We werken hierin samen met partners als de BOA’s, VRGZ, politie, HALT en GGD.

De leefbaarheid en veiligheid in de buurten en wijken van de gemeente Culemborg is verbeterd, in optimale samenwerking met onze partners. Samen met onze partners blijven we hieraan werken op zowel preventief als repressief gebied.
Prestaties
1. In 2022 en volgende jaren besteden we extra aandacht aan ondermijning en cybercrime.
2. We houden alle beschikbare instrumenten voor bestuurlijk optreden gereed, zorgen ervoor dat dit geactualiseerd wordt en kijken indien nodig naar nieuw beleid (zoals op te stellen beleid op het gebied van mensenhandel).
3. We blijven (preventieve) activiteiten uitvoeren op het gebied van bewustwording en meldingsbereidheid en betrekken daarbij onze partners, maar ook bewoners en ondernemers.
4. Wij zorgen ervoor dat ambtenaren beter gepositioneerd worden en opgeleid zijn om signalen van ondermijning te herkennen en op de juiste wijze te melden.
5. We bedden de aanpak op lokale weerbaarheid in door te werken met een programma weerbaarheid waarin structureel aandacht komt voor dit thema, zowel onder ambtenaren als politiek en bestuurlijk.
6. Voor het uitkijken van de gemeentelijke camerabeelden is inmiddels een alternatief gevonden. De overgang hier naartoe wordt voorbereid en tegelijkertijd wordt een verbeterslag doorgevoerd van het cameratoezicht in Culemborg op organisatorisch, juridisch en financieel vlak.
7. We betrekken bewoners bij de (sociale) veiligheid door de WhatsApp groepen te faciliteren en te ondersteunen.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	1.101	1.140	1.140	1.072	1.072
Baten	42	57	57	57	57

2.1 Verkeer en vervoer

Culemborg veilig en bereikbaar houden voor alle verkeersmodaliteiten door de verkeersruimte zo in te richten dat er een optimale balans ontstaat tussen bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op wegen.
Prestaties
1. We voeren enkele projecten uit die in het GVVP zijn opgenomen.
2. We monitoren de verkeersgegevens.
3. We stellen een jaarlijkse rapportage op van de ongevallen en verkeersveiligheidsrisico's in Culemborg.
4. We stellen een Lokaal Verkeersveiligheidsplan op in het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030.
5. We werken vastgestelde beleidsplannen uit in concrete adviezen en ontwerpen. Specifieke werken we aan de uitvoering van het GVVP.
6. We voeren verkeerseducatieprojecten uit.
7. We pakken verkeersknelpunten aan met specifieke aandacht voor langzaam verkeer en mindervaliden.

Culemborg bereikbaar en begaanbaar te houden door de wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken in voldoende staat van onderhoud te houden.
Prestaties
1. We voeren groot onderhoud aan wegen uit (reconstructies) conform het meerjarenonderhoudsprogramma.
2. We ontwerpen wegen en verkeersknelpunten op een onderhoudsarme wijze.
3. We onderhouden wegen, openbare verlichting, civieltechnische en overige kunstwerken.
4. We houden de beheerssystemen bij.

Verbeteren van de inrichting van de binnenstad volgens de binnenstadsvisie, aansluitend bij reguliere beleidsontwikkeling en (onderhouds)werkzaamheden
Prestaties
1. We werken beleidskeuzes verkeer (GVVP) voor de binnenstad uit: een looproute van station naar binnenstad en parkeren in de binnenstad.
2. Waar mogelijk maken we werk met werk, en richten we straten opnieuw in afgestemd met het regieplan.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	4.915	3.776	3.642	3.418	3.404
Baten	1.045	185	185	185	185

2.2 Parkeren

Zorgen voor voldoende en goed bereikbare (fiets)parkeerplaatsen.
Prestaties
1. We bieden blijvend voldoende kwalitatief goede (fiets-)parkeerfaciliteiten voor alle verkeersdeelnemers aan.
2. We doen een voorstel voor het omzetten van het parkeercompensatiefonds naar een mobiliteitsfonds om een betere invulling te kunnen geven aan andere vormen van (deel)mobiliteit.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	392	300	298	278	278
Baten	97	97	97	97	97

2.5 Openbaar vervoer

Iedereen kan zich binnen de regio zo zelfstandig mogelijk en tegen een redelijk tarief met een vorm van (openbaar) vervoer verplaatsen binnen en buiten de regio.
Prestaties
1. We adviseren ten behoeve van de aanbesteding regiecentrale en gunning aan de vervoerders (basismobiliteit).
2. We adviseren de vervoersautoriteit en behartigen de Culemborgse belangen.
3. We werken mee aan plannen voor herinrichting van de stationsomgeving met het station als regionale HUB.
4. We onderzoeken de mogelijkheden voor alternatieve vormen van vervoer.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	9	8	8	8	8
Baten					

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Het bieden van voldoende mogelijkheden om te begraven
Prestaties
1. We werken samen met de Beheersstichting Begraafplaatsen Culemborg (BBC).
2. We volgen de beschikbaarheid van begraafplaatsen in Culemborg.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	40	40	39	39	39
Baten					

8.1 Ruimtelijke ordening

Opstellen van bestemmings- / omgevingsplannen
Prestaties
1. We ronden het bestemmingsplan af voor Parijsch Zuid.
2. We brengen een bestemmings- / omgevingsplan voor het mogelijk maken van wonen in de stationsomgeving (Spoorzone West en Pavijen I) in procedure.
3. We brengen in 2022 een paraplubestemmingsplan wonen in procedure.

Procesbegeleiding initiatieven en omgevingsvergunningen
Prestaties
1. We volgen lopende processen als project Watertoren, Linawijs of ronden deze af. We

	onderzoeken nieuwe vragen en maken afspraken over de rol van de gemeente.
2.	We ondersteunen partners in facilitaire grondexploitaties. Waar nodig geven we invulling aan het verplichte kostenverhaal. De rapportage hierover vindt plaats via de grondexploitaties.
3.	We werken met een intake- en de omgevingstafel voor het in behandeling nemen van nieuwe initiatieven en verbeteren deze werkwijze door te leren van de opgedane ervaring.

Implementeren Omgevingswet	
Prestaties	
1.	We ronden de Omgevingsvisie af, op basis van de stadsvisie en de Culemborgse uitgangspunten en we maken de (financiële) consequenties inzichtelijk.
2.	We starten met de input die nodig is om een omgevingsplan op te stellen
3.	We doen verdere voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet, via verschillende sporen waar onder: • Informatie, communicatie en bewustwording • Omgevingsvergunning en toezicht en handhaving samen met de ODR • Processen en taken • ICT - aansluiten op het DSO en aanpassen eigen ICT-voorzieningen • Kennis en opleiding • Inzicht en beheersing van kosten • Regels voor milieubelastende activiteiten

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	1.634	271	271	271	271
Baten					

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

Realiseren van een prettige en veilige leefomgeving in een groene (duurzame) stad met aandacht voor de fysiek-sociale wijkontwikkeling. Het grondbeleid draagt bij aan de inhoudelijke doelen van de gemeente, zoals de woonvisie, verdiepend onderzoek woningvraag, groen, duurzaamheid en economisch beleid.	
Prestaties	
1.	We voeren procesmanagement uit voor de gemeentelijke en particuliere grondexploitatie-projecten. Afhankelijk van het project hebben we daarbij een actieve of faciliterende rol.
2.	We maken gebruik van risicomanagement binnen en over projecten.
3.	We actualiseren en sturen bij op het programmatisch en financieel meerjarenperspectief.
4.	We stellen binnen het grondbeleid een nota gebiedsoverstijgend kostenverhaal op.
5.	Bij het woningbouwprogramma stellen we een Meerjaren Programma Grondexploitaties (MPG deel III) op.
6.	We geven verdere invulling aan de verbetering plankwaliteit Parijsch Zuid, de aangepaste samenwerkingsovereenkomst van de CV Parijsch en de verbeteringen in de samenwerking uit het implementatieplan van de evaluatie.
7.	We pakken de verschillende deelgebieden van de spoorzone inclusief Pavijen I integraal aan, zodat er een toekomstgerichte woonomgeving ontstaat die de Culemborgse identiteit laat zien en kracht bijzet.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	4.458	3.562	2.887	1.062	1.060
Baten	3.615	3.598	2.924	1.098	1.098

8.3 Wonen en bouwen

Mensen die een woning zoeken in Culemborg vinden binnen een kortere tijd een bij hun woonwensen en budget passende woning in een prettige wijk en buurt. Nieuwbouwwoningen zijn toegankelijk, levensloopbestendig en geschikt voor een brede doelgroep.
Prestaties
1. In 2022 voegen we ongeveer 150 nieuwbouwwoningen toe aan de voorraad. Dat doen we met name in Parijsch en in enkele kleinere particuliere initiatieven. Vanwege de toenemende vraag en in verband met planuitval schroeven we de planning langzaam op naar 200 woningen per jaar.
2. We bereiden nieuwe woningbouwprojecten voor om ook in toekomstige jaren minimaal 200 woningen per jaar toe te kunnen voegen. Parijsch en Lanxmeer zullen hierbij nog steeds belangrijk zijn evenals het project Spoorzone inclusief Pavijen I.
3. Daarbij zetten we in op woningen voor één en twee persoonshuishoudens, vernieuwende woonvormen, duurzaamheid en levensloopbestendig wonen.
4. We continueren de afspraken met Kleurrijk Wonen en de CV Parijsch, om inwoners van onze stad voorrang te geven bij de toewijzingen van goedkopere woningen en de doorstroming van ‘scheefwoners’ te bevorderen en maken per project ook afspraken met andere ontwikkelaars.
5. Met de omgevingsvisie en de uitkomst van Verdiepend onderzoek woningvraag wordt een (aangepast) woningbouwprogramma opgesteld, om zo een onderbouwd sturing te kunnen geven aan onze woningbouw. Hierbij is aandacht voor de volgende woningtypes: tiny houses, één – en tweepersoonhuishoudens, projecten voor ouderen in de buurt van voorzieningen, starterswoningen, centraal wonen en combinaties van wonen-werken-zorgen.
6. Ter voorbereiding op de decentralisatie van beschermd wonen/maatschappelijke opvang ontwikkelen we met KleurrijkWonen en andere partijen voor specifieke doelgroepen woningen, passend in de behoefte.

De aan ons toegewezen statushouders krijgen op tijd een passende woning in een passende buurt, met voldoende begeleiding en voorzieningen om te integreren
Prestaties
1. We werken samen met Kleurrijk Wonen en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) over de aan ons toe te wijzen statushouders en hervestigde vluchtelingen.
2. We bieden passende woningen aan de aan ons toegewezen statushouders en hervestigde vluchtelingen.
3. We maken afspraken met vluchtelingenwerk, over de begeleiding van statushouders en hervestigde vluchtelingen.

Geen ontruimingen meer op basis van huurschuld.
Prestaties
1. We continueren de afspraken met betrekking tot vroegsignalering, tussen schuldhulpverlening en Kleurrijk Wonen over het voorkomen van ontruimingen.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	2.296	2.140	2.105	2.080	2.079
Baten	796	796	796	796	796

Indicatoren per taakveld

Indicatoren	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Meetinstrument
Bestuur							
Internationale Duurzame Ontwikkeling	4	5-8	5-8	5-8	5-8	5-8	Aantal bijdragen dat vanuit de regeling is verstrekt
Burgerzaken							
Percentage digitale aangiftes en aanvragen	25%	10%	15%	40%	50%	60%	Geautomatiseerd systeem (iBurgerzaken)
Praktische bruikbaarheid van iBurgerzaken is op orde	nihil	-	-	Alle live-gegane digitale producten in iBurgerzaken zijn ook praktisch digitaal ingericht			Zelfevaluatie
Kwaliteitsnorm van BRP behaald	Voldoen aan normen BRP en BIG	Voldoen aan normen BRP en BIG	Voldoen aan normen BRP en BIG	Voldoen aan normen BRP en BIG	Voldoen aan normen BRP en BIG	Voldoen aan normen BRP en BIG	Kwaliteits- monitor BRP van MinBZK/RvIG, interne audits.
Kwaliteitsnorm van reisdocumenten behaald	Voldoen aan normen PUN en BIG??	Voldoen aan normen PUN en BIG	Voldoen aan normen PUN en BIG	Voldoen aan normen PUN en BIG	Voldoen aan normen PUN en BIG	Voldoen aan normen PUN en BIG	Kwaliteitsmonitor Reisdocumenten van MinBZK/ RvIG, Interne audits.
Klachten m.b.t. verkiezingen				Er zijn geen meldingen binnen gekomen van onopgeloste klachten m.b.t. de veiligheid, transparantie, rechtmati			Klachten-registratie

				gheid en toegankelijkheid van de verkiezingen.			

Toelichting indicatoren

Percentage digitale aangiftes en aanvragen
Medio 2021 is 33% van de digitale dienstverlening via iBurgerzaken gedigitaliseerd.

Praktische bruikbaarheid van iBurgerzaken is op orde
De livegang van de verschillende producten in iBurgerzaken vraagt naast een technische implementatie ook om het verder inrichten, o.a. met veelgebruikte documenten. Medio 2021 gebeurt dit nog onvoldoende planmatig, wat resulteert in onvoldoende voortgang. Een inhaalslag is nodig om de efficiency ook daadwerkelijk te behalen die met het invoeren van het iBurgerzaken werd/wordt beoogd.

Kwaliteitsnormen (BRP en reisdocumenten) behaald
Het is van groot belang dat de Basisregistratie personen (BRP) op orde is, dat wil zeggen dat de gegevens kloppen. Alle andere (semi)overheidsinstanties en inwoners zijn afhankelijk hiervan, bijvoorbeeld met betrekking tot toeslagen en andere rechten en plichten. De kwaliteit van zowel de BRP als de processen rond reisdocumenten worden jaarlijks gemonitord middels controles van het Ministerie van BZK.

Verplichte indicatoren

Indicator	Werkelijk 2020	Begroting 2022	Vergelijkbare gemeenten*	In periode	Bron
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte) *aantal per 1.000 inwoners* **	8,6	8,0	6,2	2020	CBS
Verwijzing Halt** *per 10.000 jongeren in de leeftijd 12-18 jaar*	100	105	111	2020	Bureau Halt
Winkeldiefstallen ** *aantal per 1.000 inwoners*	Nog niet bekend	1,1	2,3	2019	CBS
Geweldsmisdrijven ** *aantal per 1.000 inwoners*	3,5	3,4	4,6	2020	CBS
Diefstallen uit woning ** *aantal per 1.000 inwoners*	1,4	2,0	Nog niet bekend	2020	CBS
Nieuw gebouwde woningen *aantal per 1.000 woningen*	14,3	Nog niet bekend	7,2	2020	CBS
Demografische druk	70,9 %	72,1%	77,4 %	2021	CBS

*Gemeenten in de grootteklasse 25.000 - 50.000 inwoners.
** Het bestaand beleid is gericht op het verlagen van de aantallen/percentages.

Toelichting indicatoren
Geweldsmisdrijven
Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Nieuw gebouwde woningen
Is gebaseerd op de periode 2020 en geeft daarmee een actueel beeld van de huidige stand van zaken.

Demografische druk
Betreft de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Overzicht wettelijk/ beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciale verordening
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen Wet Bibob
- Alcoholwet (vanaf 1 juli 2021)
- Wet op de Veiligheidsregio's
- Opiumwet
- Wet ruimtelijke ordening
- BBV
- Grondexploitatiewet
- Omgevingswet (vanaf 1 juli 2022)
- Awb
- Wabo
- Wet verplichte ggz
- Wegenverkeerswet 1994
- Kadernota Integrale Veiligheid 2019-2022
- Veiligheidsstrategie Oost-Nederland
- Horecabeleid
- Evenementenbeleid
- Detailhandelsbeleid
- APV
- Regionaal ambitiedocument 2016-2020
- Nota Grondbeleid
- Grondprijsbrief (jaarlijks vast te stellen)
- Woonvisie Culemborg 2017-2026
- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- GVVP 2021-2030 (Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan)
- SPV 2030 (Strategisch Plan Verkeersveiligheid)
- Inspraakverordening 2008.
- Participatieverordening i.o.
- Actualisatie Wijkgericht Werken 2021.
- Nieuw Convenant wijkgericht werken in Culemborg.
- Visie op dienstverlening
- Wet- en regelgeving op het gebied van burgerlijke stand (Burgerlijk wetboek 1 BRP, Reisdocumenten, rijbewijzen, Kieswet, Wmo, minima
- BRP: Basisregistratie PersonenBIG: Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
- PUN: Paspoortuitvoeringsregeling Nederland.
- Regeling beheer en toezicht BRP
- Verordening BRP
- Reglement BRP
- Kieswet
- WEU
- Wet op de lijkbezorgingKader Burgerparticipatie i.o. http://ikhebeenideevoorculemborg.nl/
- Nieuw plan Wijkgericht werken 2019- i.o.
- Nieuw Convenant wijkgericht werken in Culemborg, i.o.

Betrokken partners

- Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
- Openbaar ministerie
- Provincie Gelderland
- Waterschap Rivierenland
- Politie
- RIEC-ON
- Omliggende/ Regio gemeenten
- Lokale partners zoals:
    - ElkWelzijn
    - KleurrijkWonen
    - CV Parijsch
    - Ondernemers
    - Inwoners en inwonersorganisaties
    - Politie
    - Buurtpanel
    - Initiatiefnemers
    - Coöperaties
    - Scholen
    - Landschapsbeheer Gelderland
    - Regionale en landelijke leerkringen
    - Huurdersbelangenvereniging
    - Vluchtelingenwerk
- Adviesorganen, zoals
    - Welstandscommissie
    - Commissie erfgoed en monumenten
    - MAR
- Fietsersbond Culemborg
- Ketenpartners, zoals Belastingdienst, IND, UWV
- Regionale samenwerkingsverbanden
- Beheersstichting Begraafplaatsen Culemborg
- Initiatiefrijke bewoners(groepen)
- Intergemeentelijke project (IGP)
- Overige samenwerkingspartners in het kader van adresfraude, o.a. Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA), Legitiem, politie, Kleurrijk Wonen, e.d.

Verbonden partijen

	Regio Rivierenland
Belangrijkste ontwikkelingen:	In 2021 is het nieuwe regionaal economisch ambitiedocument van de Regio Rivierenland vastgesteld. Dit nieuwe ambitiedocument, met de speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme, vormt een belangrijk kader voor het werk van de Regio in 2022 en verder. In het nieuwe economisch ambitiedocument is ook een voortzetting van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) opgenomen, zij het met een lagere bijdrage van de gemeenten dan in eerdere jaren. Verder wordt in 2022 uitvoering gegeven aan de regionale gebiedsagenda die in 2021 is ontwikkeld en wordt verder werk gemaakt van de projecten die in het kader van de Regiodeal zijn opgestart. Binnen het programma contractgestuurde dienstverlening van de Regio wordt in 2022 gewerkt aan een nieuw DVO voor de inkoop van jeugdzorg en Wmo-producten met ingang van 2023. In de zienswijze op de begroting van de Regio voor 2022 heeft de gemeenteraad van Culemborg aandacht gevraagd voor de sturing van raden op de activiteiten die plaatsvinden in het kader van contractgestuurde dienstverlening. Hier wordt in 2022 dan ook samen met de Regio onderzocht op welke wijze deze sturing verbeterd kan worden.

	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)
Belangrijkste ontwikkelingen:	De activiteiten voor 2022 zijn hoofdzakelijk gebaseerd op het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 (RBP), dat op 19 december 2019 door het AB werd vastgesteld. Buiten dit beleidsplan heeft de VRGZ geen nieuw beleid opgenomen. Naast de basistaken wordt voor de periode 2020-2023 aandacht geschonken aan de vier accenten die in het RBP zijn benoemd. Het gaat om: samenwerking en afstemming, risicogerichte benadering, weerbare samenleving en een toekomstbestendige Veiligheidsregio. Daarnaast is er extra aandacht voor de gevolgen van cyberrisico's, extreem weer, energietransitie en criminaliteit voor de fysieke leefomgeving/ fysieke veiligheid. Ook de VRGZ heeft nog steeds te maken met de bestrijding van de coronacrisis. De VRGZ streeft ernaar de voorgenomen plannen uit te voeren, maar de invloed van de crisis op de doorkijk naar 2022 brengt ook enige onzekerheid met zich mee. Op de hoofdtaak van de VRGZ, de operationele dienstverlening van brandweer, ambulancezorg en meldkamer, heeft de crisis tot nu toe mede dankzij de grote inzetbereidheid van medewerkers beperkt negatieve invloed gehad. In 2022 wordt ter versterking van de samenwerking en afstemming gewerkt aan het verder ontwikkelen van informatiemanagement voor crisisbeheersing en beleidsadvisering. Door integrale en actuele dataverzameling van regionale en landelijke partners en duiding ervan kan het bestuur beter worden geadviseerd.

	Daarnaast wordt werk gemaakt van de flexibilisering van de crisisorganisatie nu nieuwe typen rampen en crises vragen om (deels) andere expertise, competenties en het aangaan van nieuwe allianties. In het kader van een risicogerichte benadering wordt eind 2021 het programma Risicobeheersing opgeleverd, dat bij bestuurlijke goedkeuring in 2022 van kracht wordt. Om de weerbaarheid van de samenleving te vergroten worden in 2022 de activiteiten op het gebied van risicocommunicatie, voorlichting, inwonersonderzoeken, Brandveilig Leven en het project Iedereen Hulpverlener gecontinueerd. Verder zal in 2022 via pilots worden geëxperimenteerd met een nieuw te ontwikkelen visie op risicocommunicatie, waarin doelgroepencommunicatie en social media belangrijke elementen zijn.

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	
Belangrijkste ontwikkelingen:	De gemeente Culemborg heeft haar taken op het gebied van Bouwen en Milieu in mandaat overgedragen aan de Omgevingsdienst Rivierenland te Tiel (ODR). Door de ODR wordt vergunningen, toezicht en handhaving uitgevoerd. De invoering van de Omgevingswet heeft grote gevolgen voor zowel de gemeente als de ODR. Op hoofdlijnen zijn de volgende ontwikkelingen van invloed: • Waar een omgevingsvergunning nu nog uit vele onderdelen mag bestaan, en de aanvraag voor verschillende onderdelen ook bij verschillende partijen moet worden gedaan (omgevingsdienst, waterschap, rijk), moet de omgevingsvergunning in de toekomst integraal worden aangevraagd, en worden verleend. • Onderdelen van sommige bouwvergunningen worden voortaan niet meer door de vergunningverlener, maar door gecertificeerde deskundigen getoetst. De vergunningverlener toets de certificering. • Een groter deel van de huidige aanvragen zal vergunningsvrij / meldingsplichtig worden. De mate van handhaving is aan de gemeente. • Het is de bedoeling van de wet om het omgevingsplan op te stellen vanuit doelstellingen en gewenste effecten, en minder op basis van regels en beperkingen. Maar doelstellingen en gewenste effecten zijn vaak niet eenduidig. Het vraagt om andere vaardigheden en inzicht in de lokale situatie om daar invulling aan te kunnen geven. Iedere gemeente is vrij om te bepalen hoe ver ze hierin wil gaan. • De aanvrager krijgt een grotere verantwoordelijkheid in het betrekken van de omgeving bij zijn plannen (participatie), en moet aantonen hoe hij daaraan invulling heeft gegeven. • De ODR is opgericht om schaalvoordelen te halen, en het is belangrijk om daarvoor zoveel mogelijk eenduidig beleid op te stellen als partnergemeentes in de ODR. Dat staat op gespannen voet met de bedoeling van de Omgevingwet om meer maatwerk mogelijk te maken voor lokale overheden. De partnergemeentes en ODR geven hier zo goed mogelijk een invulling aan die bij beide

	doelstellingen aansluit. Vanwege de complexiteit en de digitalisering rondom de Omgevingswet, is besloten om deze wet in te laten gaan per 1 juli 2022. Daarnaast wordt momenteel gekeken naar de financiële gevolgen van deze wet voor de gemeenten. Door deze ontwikkelingen verandert de inhoud van het werk van de ODR substantieel, en wordt er op delen ook om andere deskundigheid gevraagd. Daarnaast krijgen gemeenten meer bestuurlijke keuzevrijheid over hoe ze met vergunningverlening en handhaving willen omgaan, terwijl de ODR juist is ingericht op het harmoniseren van de werkwijze van de betrokken gemeentes. Het risico dat gemeenten ook hier financieel op achteruit gaan is substantieel aanwezig. We sturen gezamenlijk om dit risico te beheersen.

	CV Parijsch
Belangrijkste ontwikkelingen:	De CV Parijsch is een samenwerkingsverband tussen de gemeente en Joh. Mourik & Co. Holding B.V. Dit samenwerkingsverband heeft Parijsch Noord, Centrum en een groot deel van Zuid ontwikkeld. Nu ontwikkelen zij het laatste plandeel: ongeveer 700 woningen in de wijk Parijsch Zuid. Dat doen zij op basis van een samenwerkingsovereenkomst, die in 1995 gestart is en in 2021 is geactualiseerd. De gemeente heeft, naast haar rol als partner in de CV, ook haar publiekrechtelijke verantwoordelijk. In die rol stelt zij het bestemmingsplan vast en toetst zij de plannen daaraan. In het bestemmingsplan en de samenwerkingsovereenkomst 2021 zijn de belangrijkste kaders voor de ontwikkeling van de wijk Parijsch opgenomen. In het kader van kwaliteitsverbetering en het toevoegen van extra woningen wordt 2e helft 2021 mogelijk gestart met een bestemmingsplanwijziging voor delen van Parijsch Zuid. Hoofdlijn van de voorgenomen bestemmingswijziging wordt een toename aan het aantal te bouwen woningen, met als voorwaarden; meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen, voldoende groen en duurzaamheid. Om hieraan te kunnen voldoen is een ander mobiliteitsconcept nodig; meer deelauto's, minder parkeren in de straat, meer autovrije straten en parkeren in centrale voorzieningen. Zowel de voorgenomen bestemmingsplanwijziging als een nieuw stedenbouwkundig plan voor het deel Linieveld wordt in 2021 in besluitvorming gebracht. Uitvoering zal starten in 2023. Met de totstandkoming van de wijk Parijsch (Zuid) willen we een woongebied toevoegen aan de stad waar het goed wonen en leven is voor jong en oud. We willen dat de wijk een aanvulling biedt op de bestaande woningvoorraad. Bovendien willen we dat er ook voor bijzondere woongroepen geschikte huisvesting beschikbaar is.

Wat mag het programma kosten?

Bestaand

De volgende tabel van de lasten en baten voor dit programma is gebaseerd op bestaand beleid uit de begroting 2021. Ook de uitgangspunten die bij de kadernota 2022 zijn bepaald zijn hierin verwerkt incl. de meerjarige effecten vanuit de najaarsrapportage 2021. Alle uitgangspunten en nieuwe ontwikkelingen zijn doorgerekend. Dit is de primitieve begroting 2022.

Bedragen x € 1.000

Leefbare stad	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	12.368	20.130	16.593	15.707	13.526	13.508
Baten	3.360	6.246	5.439	4.764	2.939	2.939
Saldo van baten en lasten	**-9.010**	**-13.884**	**-11.154**	**-10.943**	**-10.587**	**-10.570**

Per taakveld	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Verkeer, wegen en water	2.628	4.915	3.776	3.642	3.418	3.404
Beheer overige gebouwen en gronden	466	531	458	458	458	458
Openbare orde en Veiligheid	1.035	1.101	1.140	1.140	1.072	1.072
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.135	4.458	3.562	2.887	1.062	1.060
Bestuur	1.943	1.902	1.963	1.921	1.921	1.921
Crisisbeheersing en Brandweer	2.155	2.068	2.117	2.102	2.102	2.102
Burgerzaken	723	775	808	827	808	808
Wonen en bouwen	1.578	2.296	2.140	2.105	2.080	2.079
Begraafplaatsen	40	40	40	39	39	39
Parkeren	352	392	300	298	278	278
Ruimtelijke Ordening	304	1.634	271	271	271	271
Openbaar vervoer		9	8	8	8	8
Parkeerbelasting	9	9	9	9	9	9
Lasten	***12.370***	***20.130***	***16.593***	***15.707***	***13.526***	***13.508***
Verkeer, wegen en water	261	1.045	185	185	185	185
Beheer overige gebouwen en gronden	68	47	48	48	48	48
Openbare orde en Veiligheid	77	42	57	57	57	57
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.263	3.615	3.598	2.924	1.098	1.098
Bestuur	5	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer	82	0	0	0	0	0

Burgerzaken	250	267	245	245	245	245
Wonen en bouwen	853	796	796	796	796	796
Parkeren	103	97	97	97	97	97
Ruimtelijke Ordening	50	0	0	0	0	0
Parkeerbelasting	348	337	412	412	412	412
Baten	***3.360***	***6.246***	***5.439***	***4.764***	***2.939***	***2.939***

Reservemutaties	**Rekening 2020**	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Stortingen	2.843	82	0	0	0	0
Onttrekkingen	2.487	2.947	17	12	12	12

Leefbare stad	**-9.367**	**-11.020**	**-11.137**	**-10.931**	**-10.575**	**-10.558**

Analyse primitieve begroting

Lasten

Verkeer, wegen en water
De begroten lasten zijn in 2022 lager dan in 2021, dit komt doordat een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor ruimtelijke investeringsplan binnenstad en een lagere storting in de onderhoudsvoorziening wegen.

Beheer overige gebouwen en gronden
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten lager als gevolg van eenmalig beschikbaar gesteld budget voor het opstellen van beleid met betrekking tot Meerjarig onderhoudsplan gebouwen (MJOP)

Openbare orde en Veiligheid
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten hoger, dit komt hoofdzakelijk door hogere subsidies buurtbemiddeling en gestegen bijdrage voor anti discriminatie en slachtofferhulp.

Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)
De lasten zijn in 2022 € 896.000 hoger dan in 2021. Het verschil tussen de jaren 2021 en 2022 komt hoofdzakelijk door verschillen in fasering per jaar. Voor meer informatie over de grondexploitaties verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid en het raadsvoorstel Meerjaren Programma Grondexploitatie 2021.

Bestuur
In 2022 is het uitgavenbudget hoger ten opzichte van andere jaren. Dit heeft te maken met de introductie van de nieuwe raad na de verkiezingen in het voorjaar 2022.

Crisisbeheersing en Brandweer
Ten opzichte van 2021 stijgen de lasten, dit komt door de verhoogde bijdrage van € 49.000 aan de Veiligheidsregio.

Burgerzaken
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten hoger als gevolg van een hogere toerekening van organisatiekosten en gestegen portokosten voor verkiezingen.

Wonen en bouwen

Ten opzichte van 2021 zijn de lasten lager, dit wordt met name veroorzaakt doordat de kosten van inhuur derden afnemen. In 2021 was een incidenteel budget opgenomen voor inhuur wonen, deze is in de begroting 2022 vervallen.

Begraafplaatsen
Geen bijzonderheden

Parkeren
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten lager als gevolg van incidenteel beschikbaar gestelde budgetten voor de extra Corona inzet van BOA's en een onderzoek naar organisatorische inbedding van parkeerbeheer.

Ruimtelijke ordening
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten € 1.363.000 lager. In 2021 zitten een aantal incidentele budgetten o.a. visie Spoorzonen en woningbouwopgaven die dit verschil veroorzaken.

Openbaar vervoer
Geen bijzonderheden

Parkeerbelasting
Geen bijzonderheden

Baten

Verkeer, wegen en water
Ten opzichte van 2021 zijn de inkomsten lager door eenmalige stortingen in de nieuw gevormde reserve onderhoud wegen.

Beheer overige gebouwen en gronden
Geen bijzonderheden.

Openbare orde en Veiligheid
Geen bijzonderheden

Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)
De baten zijn in 2022 € 17.000 lager dan in 2021. Het verschil tussen de jaren 2021 en 2022 komt hoofdzakelijk door verschillen in fasering per jaar. Voor meer informatie over de grondexploitaties verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid en het raadsvoorstel Meerjaren Programma Grondexploitatie 2021.

Bestuur
Geen bijzonderheden

Burgerzaken
Ten opzichte van 2021 dalen de begrote inkomsten als gevolg van minder verstrekking door een langere geldigheidsduur van de documenten. De opbrengsten van reisdocumenten, rijbewijzen, uittreksels en V.O.G. en naturalisatieverzoeken zijn bijgesteld op basis van de laatste prognoses.

Wonen en bouwen
Geen bijzonderheden

Parkeren
Geen bijzonderheden

Ruimtelijke ordening
Geen bijzonderheden

Parkeerbelasting
Ten opzichte van 2021 stijgen de begroten inkomsten voornamelijk door inkomstenderving als gevolg van COVID-19.

Reservemutaties
De stortingen in de reserves nemen vanaf 2021 af, hoofdzakelijk doordat in 2021 eenmalige storting in de reserve Grondexploitatie hebben plaatsgevonden (zie jaarrekening 2020).

De onttrekkingen nemen vanaf 2021 af, hoofdzakelijk doordat in 2021 eenmalig een onttrekking uit de reserve grondexploitatie ten gunsten van herontwikkeling stationsomgeving, woningbouwlocaties en diverse incidentele (project) budgetten heeft plaatsgevonden.

Ondernemende stad

Programma Ondernemende stad

Opbouw programma

Onderstaand overzicht bevat de taakvelden van het programma Ondernemende Stad

Taakveld	Omschrijving	Portefeuillehouder
2.3	Recreatieve havens	Monica Wichgers
3.1	Economische ontwikkeling	Monica Wichgers
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Monica Wichgers
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Monica Wichgers
3.4	Economische promotie	Monica Wichgers
5.4	Musea	Joost Reus
5.5	Cultureel erfgoed	Monica Wichers

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Maatschappelijke effecten

Algemeen
Met dit programma wil de gemeente Culemborg de economische ontwikkeling, lokale werkgelegenheid en duurzaam ondernemen bevorderen. Dat moet leiden tot innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, de fysieke bedrijfsinfrastructuur en de economische promotie. Daarbij zal de komende jaren meer onderlinge samenwerking, meer betrokkenheid op elkaar en bij onze leefomgeving zichtbaar moeten worden. Verlevendiging en aantrekkelijker maken van onze stad is een effect dat we zowel voor inwoners, ondernemers als onze gasten willen bereiken.

Samenwerking
Het effect van goede samenwerking in Culemborg laat zich nu al zien in retailmonitoring. Continuïteit van ons huidige binnenstadsbeleid is van belang om de beoogde effecten te kunnen bereiken. We blijven daarom investeren in de samenwerking met alle partijen in de samenwerking in het Collectief Centrum Culemborg. Het beoogde effect is dat we over een paar jaar kunnen constateren dat Culemborg een vitale en gastvrije stad is geworden. Een stad die trots is op haar erfgoed en er goed gebruik maakt van historische identiteit. Meer effect willen we bereiken door de taakvelden van dit programma geïntegreerd met duurzaamheidsprogramma's en onderhoudsprojecten aan te pakken. Door de samenwerking met ondernemers, vastgoedeigenaren, actieve inwoners, musea, vrijwilligers en kerkbesturen hopen we voldoende slagkracht te ontwikkelen om de stap van ideeën voor projecten naar uitvoering te vergemakkelijken.

Effecten corona
De coronacrisis heeft de economie in Culemborg flink geraakt. We verwachten echter snel herstel nu de economie weer opengesteld wordt na de lockdown. Belangrijk is dat de “koop lokaal” gedachte goed blijft hangen. De gezamenlijke inzet met het Ondernemersfonds op een loyalty-programma via de een Vrijstad Culemborgpas moet dat effect bevorderen. De koop lokaal loyaliteit wordt daarmee structureel geborgd.

De effecten van corona op onze ondernemers zijn echter bijzonder divers. Er zijn ondernemers die met herstel van omzet er nog niet zijn. Verschillende getroffen ondernemers zijn in de schulden geraakt bij verhuurders, leveranciers, financiers en zeker ook de belastingdienst. Bij herstelde omzet is het de vraag of voldoende ruimte ontstaat voor aflossing van schulden. Een schuldsituatie kan ertoe leiden dat een aantal ondernemers alsnog besluit tot faillissement of bedrijfsbeëindiging. De gemeente kan hier niet altijd maatregelen tegen nemen. In samenwerking met de Stichting Over Rood en het programma 155 Red een Bedrijf van het Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf is inmiddels wel advisering en hulp ingericht voor ondernemers met schuldproblematiek. Ook de lokale werkgelegenheid blijft onze aandacht houden. Dankzij de NOW-regeling blijft de groei van werkloosheid beperkt, maar de beëindiging van deze regeling kan als effect hebben dat alsnog ontslagen vallen. De verwachting is dat we in 2022 niet meer midden in de coronacrisis zitten maar nog wel te maken hebben met de effecten en de nasleep ervan. Dat vraagt om flexibiliteit en sneller omschakelen. Verder willen we bereiken dat de arbeidsmarkt beter aan gaat sluiten bij behoeften van kwetsbare inwoners(groepen). Intensieve samenwerking tussen Werkzaak, sociaal ondernemers en vrijwilligers moet als effect hebben dat meer inwoners van de onderkant van de arbeidsmarkt aan het werk komen (arbeidsgerichte participatie).

Actieplan Economie
Het Actieplan Economie zal verder vorm krijgen, met specifieke aandacht voor communicatie, parkmanagement, RIF en de matchmaker. De vaststelling van de detailhandels-, evenementen- en horecavisies heeft voor de detailhandel als effect dat we nu gerichter kunnen toewerken naar een compacte binnenstad en voor het wijkwinkelcentrum Parijsch kan uitbreidingsruimte beschikbaar worden gesteld. Voor horeca- en evenementenbeleid zijn wijzigingen op uitvoeringsniveau nodig: een toetsingskader voor vergunningverlening en handhaving om te voldoen aan de meest recente wet- en regelgeving. Dit wordt verder opgepakt met de prestaties die zijn beschreven in programma Leefbare stad.

Net zoals in de rest van het land blijft de detailhandel onder druk staan en het niet-dagelijkse aanbod blijft afnemen, vrijwel zeker versneld door de coronacrisis. Dit vergt soms transformatie naar andere functies. Daartoe worden, conform het nieuwe detailhandelbeleid, solitair gelegen winkels gestimuleerd om naar het kerngebied (of aanloopgebied) te verplaatsen. Continuering van het verhuisfonds (in 2021 gefinancierd uit niet gebruikte RIF gelden) is daarvoor nodig. Voor het verkrijgen van een bijdrage zullen uitvoeringskaders ontwikkeld worden.

De binnenstad is ook de plek waar cultuur, historie en recreëren samenkomen, gecombineerd met de gemeentelijke dienstverlening aan onze burgers. In de uitvoering door de Matchmaker zullen ook deze sectoren bewust geadresseerd worden voor invulling van leegstand in de binnenstad als waardevolle versterking van de aantrekkelijkheid van het centrum.
Voor horeca is de inzet om met name restaurants te concentreren in de binnenstad waarbij ook de mogelijkheden voor historische gebouwen vergroot worden. Het positieve effect van de grotere terrassen op de uitstraling van de Markt is tijdens de coronacrisis zichtbaar geworden. De kaders daarvoor worden nog nader gesteld onder voorwaarde van een positieve evaluatie van de huidige tijdelijk toegestane situatie, met daarbij aandacht voor de leefbaarheid van de binnenstad als woonwijk. Meer ruimte bieden aan winkel ondersteunende activiteiten moet als effect hebben dat de toekomstbestendigheid van met name de binnenstad te wordt vergroot.

Pavijen
De uitgifte van Pavijen V wordt ingezet in het kader van de herstructurering van de stationsomgeving waar wordt toegewerkt aan de transformatie naar wonen die ook tot verhuizing van bedrijven zal leiden. Initiatieven met effect op een kwalitatief beter functionerend bedrijventerrein blijven onder de aandacht. Daarbij zal ook gekeken moeten worden naar het efficiënter benutten van de ruimte. Koppelingskansen zijn er als bedrijven gaan verhuizen. De inzet van de parkmanager om wensen van bedrijven te kennen is belangrijk. In de regionale aanpak zal de actualisatie van het RPB leiden tot betere afstemming en planning van de regionale opgaven. Met de uitvoering van het wandelpadenplan kan nu een start gemaakt worden door dit te integreren in een klimaatopgave waarvoor middelen beschikbaar worden gesteld uit de Regiodeal. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de toekomstbestendigheid van het bedrijventerrein.
Mogelijke ontwikkelingen in de wijkwinkelcentra worden benaderd vanuit onze faciliterende rol en aan de hand van onze nieuwe detailhandelsvisie.

Toerisme regionaal
In regionaal verband werken we ook aan de toeristische- en recreatieve opgaven van het geactualiseerd Ambitiedocument. Het effect zal zijn dat de ambities beter aansluiten bij de actualiteit en de huidige vraagstukken en geïntegreerd kunnen worden met ander regionaal en provinciaal beleid. Met investeringen in de regionale opgaven voor gastvrije binnensteden, het routeprogramma, de positionering van de rivierbeleving, cultuurhistorische landmarks en het meeliften op de promotie van de Betuwe wordt beoogd meer bezoekers naar Culemborg te lokken en de bezoekers een gastvrijer beeld en beleving van Culemborg te geven. Daarbij wordt ook de samenwerking met de Utrechtse regio inclusief de plaatsen langs de Lek verder opgebouwd.

Binnenstad
We gaan verder met de uitvoering van ruimtelijke projecten uit het investeringsplan voor de binnenstad. De uitvoering van het economische deel gebeurt via de inzet van de regisseur binnenstad en verdere ontwikkeling van het concept ‘story en shop’. 80 procent van ondernemers werkt hieraan als vrijwilliger al op de een of andere manier aan mee. Verdere activatie is wel nodig om inhoud te geven aan het traject. Hiervoor is drie jaar nodig met kennis en steun van het EZ-traject De Nieuwe Winkelstraat om het merk ‘binnenstad’ blijvend te positioneren. Ook verduurzaming (evenementen, bevoorrading, fietsenstalling, verlichting en klimaat in winkels) en samenwerking met onderwijs (stages, citylab) spelen een rol. Het gezamenlijk te bereiken effect is een gastvrije binnenstad die aantrekkelijk, toekomstbestendig en vitaal is.

Cultuur
In 2021 is de nieuwe cultuurvisie vastgesteld. Cultuur wordt daarin beschouwd als een belangrijke pijler met effect op het vergroten van de aantrekkelijkheid van Culemborg. Met een goed mix van culturele voorzieningen, activiteiten en evenementen willen we een brede doelgroep bedienen binnen en buiten Culemborg en de aantrekkelijkheid van onze gemeente vergroten voor bedrijven en bezoekers. Cultuur draagt dan ook bij aan de economische ontwikkeling van de stad.
Het Elisabeth Weeshuismuseum levert een bijdrage aan een levendig en leerzaam cultureel klimaat in Culemborg. Zij neemt met cultuurpartners als de Fransche School, Gelderlandfabriek, Cultuurfonds, Vrijstaddrukker en anderen deel aan de intensievere samenwerking van deze culturele partners om zo cultureel Culemborg op een nog hoger niveau te krijgen. Hierover wordt meer beschreven in het programma Sociale Stad.

Erfgoedzorg
Voor de komende periode is het devies de lopende erfgoedzorg voort te zetten. Momenteel krijgen de nieuwe buurten in Parijsch vorm met ons erfgoed als onderlegger en inspiratie. Met het vastleggen van het regieplan voor de binnenstad in 2021 is een richtinggevend kader beschikbaar

voor de komende 20 jaar voor ontwikkelingen en initiatieven in de openbare ruimte in de binnenstad. De lijn voor de komende periode is om erfgoed in stand te houden en in te zetten voor de ontwikkeling van de stad.

Actueel is het vervolg van de kerkenvisie. Het mogelijk maken van medegebruik in de iconische binnenstadskerken krijgt al vorm via aanpassingen in het economisch beleid. De transformatie van leegstaande kerken of het geven van een duurzame basis voor de exploitatie zoals het opzetten van een beheerstichting voor de Grote of Barbarakerk vraagt , ongeacht welke koers gekozen wordt, capaciteit en financiële middelen van de gemeente. Een oplossing voor de binnenstadskerken kan alleen gevonden worden als er ook aandacht is voor de andere kerken. Die zal moeten worden gevonden binnen de beperkte middelen van de gemeente.
De omgevingsvisie vraagt dat erfgoedgegevens volledig, actueel en voor iedereen raadpleegbaar zijn. In de komende periode zullen we daarom als basis de erfgoedgegevens actualiseren.
De cultuurhistorische waardenkaart is nu een zeer bruikbare onderlegger voor ontwikkelingen in het buitengebied. In 2022 worden de welstands- en erfgoedcommissie omgevormd tot een (regionale) commissie omgevingskwaliteit, aansluitend bij de Omgevingswet.

Om het erfgoed in de stad zichtbaar en bruikbaar te houden is (technische) instandhouding een basis. Om voor de langere termijn onderbouwde en structurele plannen te kunnen maken brengen we nu de technische conditie van het monumentenbestand in beeld. Daarbij is specifieke aandacht voor de middeleeuwse stadsmuur en de collectie van de Groene Schuur van het Kasteel.

Erfgoed moet ook letterlijk en figuurlijk meer toegankelijk worden voor diverse doelgroepen. Actueel is het veilig toegankelijk maken van de toren van de oude Barbara. Het carillon wordt in 2021 weer helemaal in orde gemaakt. Daarom wordt onderzocht wat nodig is om beheerwerkzaamheden veilig te kunnen doen en dit bijzondere erfgoed voor bewoners en bezoekers bereikbaar te maken. Bovendien kan dan het uitzicht vanaf de toren worden benut als attractie in de binnenstad.

Doelen en prestaties taakvelden Ondernemende stad

2.3 Recreatieve Havens

De aantrekkelijke haven en camping langs de Lek zijn een toeristische trekpleister en zorgen daarmee voor meer bezoekers aan Culemborg.	
Prestaties	
1.	We verpachten de jachthaven en de camping aan de Stichting jachthaven en camping De Helling.
2.	Er wordt gekeken naar de mogelijkheid de pachtovereenkomst voor de jachthaven met de Stichting jachthaven en camping De Helling gelijk te trekken met de erfpacht van de grond onder het restaurant.
3.	Het restaurant in de jachthaven staat momenteel in de verkoop. De grond onder het restaurant blijft in eigendom van de gemeente. Aan de verkoop worden randvoorwaarden gesteld. Naar verwachting wordt het restaurant in 2022 weer geëxploiteerd zodat dit weer een bijdrage levert aan de aantrekkingskracht van dit gebied.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	1	1	1	1	1
Baten	8	8	8	8	8

3.1 Economische ontwikkeling

Vitale en ondernemende stad.	
Prestaties	
1.	We zijn faciliterend voor nieuwe winkels en (kennis)bedrijven die zich in Culemborg (zouden) willen vestigen, maar richten ons ook op verplaatsen of optimaal faciliteren van lokale bedrijven.
2.	We werken mee aan de uitvoering van het nieuwe economisch ambitiedocument van de Regio Rivierenland.
3.	Parkmanagement op Pavijen zorgt voor kennen van de wensen van bedrijven, zorgt voor samenwerking met de bedrijven, gezamenlijke inzet op de energietransitie (zonnepanelen en warmtetransitie) en de voortgang van het wandelpadenplan.
4.	We sturen op het benutten van kansen en beweging van bedrijven van het bedrijventerrein waardoor het beschikbare terrein efficiënter benut wordt.

Levendige en aantrekkelijke binnenstad.	
Prestaties	
1.	We zetten in op een uitvoeringsprogramma voor het detailhandels- , evenementen- en horecabeleid. Mocht dat voor de eerste fase (jaar 1 en 2) financiële consequenties hebben dan melden we dit bij de voorjaarsrapportage.
2.	We werken via het regieplan binnenstad aan de inrichting op de lange termijn.

3. Via het investeringsplan binnenstad zijn middelen opgenomen en wordt de uitvoering van de projecten vormgegeven: • Een groene en klimaatadaptieve inrichting van ’t Hof en ’t Jach • Het Vierheemskinderenstraatje • 2 muurschilderingen, waarvan één in de Slotstraat (voormalig Groene Kruisgebouw)
4. Uitvoering van sfeer- en belevingsprojecten (muurschilderingen, cultuur)
5. Verdere ontwikkeling van het concept ‘story en shop’ met kennis en steun van De Nieuwe Winkelstraat en activatie van alle stakeholders (ondernemers, pandeigenaren, gemeente en betrokken bewoners).
6. We werken aan verbetering van de looproutes naar de binnenstad.
7. We zoeken ondersteuning van onze lokale investeringen bij programma’s van de Provincie.

Meer mensen kunnen arbeidsgericht participeren bij Culemborgse (sociaal) ondernemers
Prestaties
1. We stimuleren een intensievere samenwerking tussen Werkzaak, (sociaal) ondernemers en vrijwilligers. In verband met de corona crisis wordt extra aandacht besteed aan (creatieve) oplossingen voor nieuwe of bestaande arbeidsplaatsen.
2. De (sociaal) ondernemers krijgen ondersteuning bij hun vragen in het kader van de corona crisis. We zorgen voor een betere informatievoorziening vanuit Werkzaak voor startende sociaal ondernemers.
3. Bij acquisitie hebben we ook aandacht voor deze doelgroep. Dit wordt concreet meegenomen in het Actieplan Economie.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	488	558	506	506	491
Baten		10			

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Lokale werkgelegenheid handhaven.
Prestaties
1. We organiseren – met de ondernemers en de provincie Gelderland - mogelijkheden voor een verhuiscarrousel en effciënter gebruik van Pavijen.
2. Met behulp van de inzet van de matchmaker pakken we de leegstand in de binnenstad aan.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	5.183	238	120		
Baten	5.183	238	120		

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Bedrijven blijven in Culemborg, omdat zij de samenwerking met de gemeente waarderen en zich gewaardeerd voelen.
Prestaties
1. We faciliteren bedrijven bij hun vragen om informatie.
2. We communiceren gericht met de lokale ondernemers en hebben in beeld welke ondernemers locatiewensen hebben. Daarbij worden synergiemogelijkheden voor het bedrijfsleven in kaart gebracht.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	3	6	6	6	6
Baten	6	6	6	6	6

3.4 Economische promotie

Levendige en aantrekkelijke binnenstad.
Prestaties
1. Samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en de regisseur binnenstad werken we aan een programma met als ambitie: *een toekomstbestendige stad, die dagelijks aantrekkelijker en vitaler wordt, vol positiviteit waar alle Culemborgers trots op zijn.*
2. In dit programma werken we ook aan bereikbaarheid van de binnenstad. De doelstellingen daarvan zijn beschreven in het programma Leefbare stad (verkeer).
3. De regisseur binnenstad zorgt voor de coördinatie van de werkgroepen.

Aantrekkelijke wandel- en fietsroutes.
Prestaties
1. We bouwen het Jan Blankenpad om tot een klompenpad kids.
2. TIP en Gelderlandfabriek worden officieel toeristisch overstappunten (TOP), startpunten voor fietsers en wandelaars.
3. We zoeken cofinanciering bij de Provincie voor de projecten die passen in de pijlers van haar koersnotitie toerisme: routeprogramma, verhaallijnen.
4. We verzorgen marketing en promotie via Bureau Toerisme Rivierenland, TIP, St. Liniebreed Ondernemen en samenwerking met provincies Gelderland en Utrecht.

Evenementenpromotie.
Prestaties
1. We voeren media-acties rondom Culemborg Klopt uit.
2. We verzorgen marketing en promotie via Regionaal Bureau van Toerisme, TIP en St. Liniebreed Ondernemen.
3. We faciliteren het Toeristisch Informatie Punt (TIP).

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	278	154	154	115	115
Baten	52	40	40	40	40

5.4 Musea

Culemborg heeft een levendig en leerzaam cultureel klimaat.
Prestaties
1. Alle kinderen in Culemborg maken kennis met het culturele erfgoed in Culemborg door middel van de erfgoedlessen vanuit de Brede School Culemborg.
2. We stimuleren dat het Museum Elisabeth Weeshuis het culturele erfgoed in zijn collectie toegankelijk maakt voor bezoekers en inwoners van Culemborg.
3. Het 'Verhaal van Gelderland' zal in Culemborg in de kelder van het Elisabeth Weeshuismuseum een plek krijgen als onderdeel van het versterken van de identiteit van Gelderland.
4. We stimuleren de samenwerking tussen culturele partners.

Financiën	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	543	510	516	522	529
Baten					

5.5 Cultureel erfgoed

Levendige en aantrekkelijke binnenstad.
Prestaties
1. Op basis van de vastgestelde kerkenvisie vervolgen we de dialoog met de kerken over hun toekomst in de binnenstad. Concrete doelen zijn het vormgeven van een beheersstichting voor de Grote of Barbarakerk en het ondersteunen de gemeenschap in het zoeken van een passende herbestemming voor de Heilige Barbarakerk.
2. We doen onderzoek ten behoeve van een veilige toegankelijkheid van de toren van de Grote of Barbarakerk.
3. We onderzoeken hoe we met behulp van vrijwilligers een ruimere openstelling van monumenten in het toeristenseizoen kunnen stimuleren.
4. We onderzoeken na herstel en aanpassing van het carillon de speeltijden in het seizoen.

Versterken en beter uitdragen historisch-culturele identiteit.
Prestaties
1. We betrekken cultuurhistorie bij en geven het een plek in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
2. We onderzoeken hoe we de bewaarcondities van de archeologische collectie uit de Groene Schuur het beste kunnen verbeteren.

3.	Er wordt een commissie omgevingskwaliteit ingesteld (verplicht in de Omgevingswet) waarin integraal wordt geadviseerd over welstand en erfgoed.
4.	We doen onderzoek ten behoeve van een plan van aanpak voor instandhouding van de oostelijke stadsmuur.
5.	We actualiseren en digitaliseren de monumentenlijst.
6.	We actualiseren en digitaliseren de cultuurhistorische waardenkaart.
7.	We laten de Monumentenwacht een conditiemeting van de gemeentelijke monumenten uitvoeren.

Financiën	**Begroot 2021**	**Begroot 2022**	**Begroot 2023**	**Begroot 2024**	**Begroot 2025**
Lasten	1.153	814	713	685	685
Baten	121	82	82	82	82

Indicatoren per taakveld

Indicatoren	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Meetinstrument
Fysieke bedrijfsinfrastructuur							
Bedrijfsgrond Pavijen V	0	2,0	1,5	1,0	0,4	0	Uitgifte in ha.
Musea							
Aantal bezoekers museum	10.000	10.000	10.000	8.000	8.000	8.000	Administratie Museum Elisabeth Weeshuis

Toelichting indicatoren

Verplichte indicatoren

Indicator	Werkelijk 2020	Begroot 2022	Vergelijkbare gemeenten*	In periode	Bron
Functiemenging	50,8%	50%	49,9 %	2020	CBS BAG/LISA
Vestiging (van bedrijven) *per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar*	133	140	127	2020	CBS BAG/LISA

*Gemeenten in de grootteklasse 25.000 - 50.000 inwoners.

Toelichting indicatoren

Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Vestigingen

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.

Bruto Gemeentelijk Product

Verhouding tussen verwacht en gemeten product.

Overzicht wettelijk/ beleidskader

- Archiefwet 1995
- Archiefverordening
- Gemeenschappelijke regeling RAR
- Regionaal Ambitiedocument 2021-2024 Regio Rivierenland
- Regionale Planning Werklocaties 2020-2024
- geactualiseerde beleidsnota cultuurhistorie
- Beleidsnota archeologie
- Ontwikkelingsprogramma Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) Culemborg
- Erfgoedwet 2016
- Erfgoedverordening Culemborg (2017)
- Cultuurvisie Culemborg 2021: cultuur voor iedereen
- Detailhandelsvisie 2021
- Evenementenvisie 2021
- Horecavisie 2021
- Kaders voor de Compacte Binnenstad 2021

Betrokken partners

- Openbare Bibliotheek Rivierenland
- Museum Elisabeth Weeshuis
- Amateurkunst Verenigingen
- Initiatiefnemers uit de stad
- Organisatoren van grote lokale evenementen
- Netwerk Brede School Culemborg
- Cultuurfonds Culemborg
- Genootschap AWK Voet van Oudheusden
- Kunst Educatie Culemborg (KEC)
- Brede School Culemborg
- Regionaal Archief Rivierenland
- Projectontwikkelaars
- Stichting Kasteeltuin Culemborg
- Stichting Open Monumentendag Culemborg
- Netwerk Brede School Culemborg
- Commissie Erfgoed & Ruimte
- Leerhuis Culemborg
- Eigenaren monumenten
- Stichting Theater De Fransche School
- Stichting De Gelderland
- Stichting Gispen
- Kring Culemborgse Bedrijven
- Verenigde Ondernemers Culemborg
- Winkeliersvereniging Chopinplein
- Winkeliersvereniging Parijsch
- De Nieuwe Winkelstraat
- Regio Rivierenland
- Logistieke Hotspot Rivierenland
- Stichting Ondernemersfonds Culemborg
- Stichting Pavijen
- Regionaal Bureau voor Toerisme
- Uitvoeringsorganisatie Breedband Rivierenland
- Vrijstaddrukker
- Regisseur binnenstad
- Matchmaker

Verbonden partijen

	Regionaal Archief Rivierenland (RAR)
Belangrijkste ontwikkelingen:	Het Regionaal Archief Rivierenland maakt gemeentearchieven, kaarten en tekeningen toegankelijk en integreert bibliotheek- en documentatiecollecties. Het neemt actief deel aan en faciliteert diverse culturele activiteiten binnen de gemeenten. Daarnaast worden voor de inwoners in het werkgebied verschillende cursussen en workshops aangeboden en kan iedereen er met zijn onderzoeksvraag terecht. Het Regionaal Archief Rivierenland werkt aan verschillende digitale ontwikkelingen, waaronder: • de digitalisering van archiefmateriaal, • digitale acquisitie, • pilot website archiveren • mogelijke acquisitie Corona gerelateerde collecties • de implementatie van e-depot workflow in de keten (inclusief het gebruik van metadatatools), • de advisering voor diverse digitaliseringsprojecten, het vervolg van het Strategisch Informatie Overleg, zo veel mogelijk in regionaal verband.

	Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR)
Belangrijkste ontwikkelingen:	UBR Rivierenland gaat in 2022 verder met de aanleg van het glasvezelnetwerk in het buitengebied van Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel en Culemborg. Eind 2022 moeten er in totaal 8.880 aansluitingen zijn aangelegd. Inwoners betalen geen kosten voor de aanleg van hun aansluiting. Vanaf de start van de aanleg van het breedbandnetwerk bouwt de UBR kapitaal en vermogen op en kan aan alle betalingsverplichtingen voldoen. Op de langere termijn (na 2025) groeit het eigen vermogen en neemt het saldo liquide middelen verder toe als gevolg van de oplopende exploitatie-overschotten. Het is daarom niet te verwachten dat de deelnemende gemeenten vanuit hun eigenaarschap of garantiestelling voor de lening financiële nadelen zullen ondervinden. De aanleg van glasvezel in Culemborg start in het laatste kwartaal van 2021 en loopt door in 2022.

	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal
Belangrijkste ontwikkelingen:	Samen met Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Het recreatieschap behartigt de gezamenlijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie, toerisme, landschapsschoon en natuurbescherming op bovenlokaal niveau .

Wat mag het programma kosten?

Bestaand

De volgende tabel van de lasten en baten voor dit programma is gebaseerd op bestaand beleid uit de begroting 2021. Ook de uitgangspunten die bij de kadernota 2022 zijn bepaald zijn hierin verwerkt incl. de meerjarige effecten vanuit de najaarsrapportage 2021. Alle uitgangspunten en nieuwe ontwikkelingen zijn doorgerekend. Dit is de primitieve begroting 2022.

Bedragen x € 1.000

Ondernemende stad	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	2.160	7.648	2.281	2.016	1.835	1.826
Baten	201	5.371	384	256	136	136
Saldo van baten en lasten	**-1.960**	**-2.278**	**-1.897**	**-1.760**	**-1.699**	**-1.690**

Per taakveld	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Musea	453	543	510	516	522	529
Cultureel erfgoed	1.006	1.153	814	713	685	685
Economische promotie	126	278	154	154	115	115
Economische ontwikkeling	531	488	558	506	506	491
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6	5.183	238	120	0	0
Recreatieve Havens	1	1	1	1	1	1
Bedrijfsloket en -regelingen	37	3	6	6	6	6
Lasten	***2.161***	***7.648***	***2.281***	***2.016***	***1.835***	***1.826***
Cultureel erfgoed	84	121	82	82	82	82
Economische promotie	57	52	40	40	40	40
Economische ontwikkeling	32	0	10	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur		5.183	238	120	0	0
Recreatieve Havens	8	8	8	8	8	8
Bedrijfsloket en -regelingen	20	6	6	6	6	6
Baten	***201***	***5.371***	***384***	***256***	***136***	***136***

Reservemutaties	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Stortingen		0	0	0	0	0
Onttrekkingen	146	146	146	119	119	119
Ondernemende stad	**-1.814**	**-2.131**	**-1.750**	**-1.641**	**-1.581**	**-1.572**

Analyse primitieve begroting

Lasten

Musea
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten lager, dit komt hoofdzakelijk door een incidenteel budget dat in 2021 beschikbaar was gesteld voor conservering inventaris groene schuur.

Cultureel erfgoed
De daling van de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de incidentele kosten van 2021 voor de Fransche school, die in 2022 niet meer benodigd zijn.

Economische promotie
In de periode 2022 zijn de lasten lager, de daling wordt met name veroorzaakt door een daling van de toegekende incidentele middelen conform economisch investeringsplan binnenstad.

Economische ontwikkeling
Ten opzichte van 2021 zijn de lasten gestegen, dit komt mede door incidentele budgetten voor projecten zoals het verhuisfonds binnenstad, werkbudget matchmaker en voor de ondersteuning van activiteiten, gericht op de positionering van het merk binnenstad.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Binnen dit taakveld worden de lasten van de grondexploitatie bedrijventerrein Pavijen begroot.
De lasten zijn in 2022 € 4,9 miljoen lager dan in 2021. Het verschil tussen de jaren 2021 en 2022 komt door verschillen in fasering per jaar. Voor meer informatie over de grondexploitaties verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid en het raadsvoorstel Meerjaren Programma Grondexploitatie 2021.

Recreatieve Havens
Geen bijzonderheden

Bedrijfsloket en -regelingen
Geen bijzonderheden

Baten

Cultureel erfgoed
Ten opzichte van 2021 dalen de baten door de structurele aframing van de begrote huurinkomsten van het Stadhuis, Oude Vismarkt 4.

Economische promotie
De bijdrage binnen bevordering toerisme is gedaald.

Economische ontwikkeling
Ten opzichte van 2021 stijgen de baten met € 10.000, door incidentele aanvullende bijdrage van de provincie op de uitwerking van het merk binnenstad.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Binnen dit taakveld worden de baten van de grondexploitatie bedrijventerrein Pavijen begroot.
De baten zijn in 2022 € 4,9 miljoen lager dan in 2021. Het verschil tussen de jaren 2021 en 2022 komt door verschillen in fasering per jaar. Voor meer informatie over de grondexploitaties verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid en het raadsvoorstel Meerjaren Programma Grondexploitatie 2021.

Recreatieve havens
Geen bijzonderheden

Bedrijfsloket en -regelingen
geen bijzonderheden

Reservemutaties

Geen bijzonderheden

Algemene dekkingsmiddelen

In dit programma worden de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de vennootschapsbelasting (Vpb) en de post onvoorzien begroot.

Algemene dekkingsmiddelen
Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor ophalen afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten en dergelijke) hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen zijn als baten bij op de betreffende programma's begroot.
De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de andere programma's en de hierna genoemde bestedingen.

Algemene uitkering
De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt bepaald door de circulaires die wij van het ministerie ontvangen. Wij baseren ons voor de begroting daarbij op de jaarlijkse mei-circulaire en hebben dus nu voor de begroting 2022 de mei-circulaire 2021 in de begroting verwerkt.

Accres
De voeding van het gemeentefonds als gevolg van de methode 'samen de trap op en samen de trap af' wordt het accres genoemd. De accressen 2020 en 2021 zijn vastgeklikt op het niveau van de meicirculaire 2020 ter waarde van respectievelijk € 1.240 en € 1.030 miljoen. Dit om rust en stabiliteit te creëren tijdens de corona-pandemie. Er vindt dus geen afrekening plaats. Anders dan in de septembercirculaire 2020 zijn deze keer de accressen vanaf 2022 bijgewerkt, alle jaren vallen negatief uit. In alle jaren zijn de lagere accressen volgens de circulaire het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaartse bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en lagere EU-afdrachten. Het accres heeft een negatief effect op het meerjarenbegrotingsaldo.

Sociaal domein
Tot nu toe heeft voor ruim € 3 miljard ten behoeve van enkele deeltaken in het sociaal domein geen overheveling plaats gevonden naar de algemene uitkering. Ze zijn achtergebleven in een integratie-uitkering. Daar is het oude regime nog op van toepassing, ofwel jaarlijks wordt in de meicirculaire compensatie ontvangen voor loon- en prijscompensatie (LPO) en volume. .

Zoals bekend krijgen de gemeenten voor jaar 2022 een bedrag van € 1,314 miljard extra als compensatie voor de enorm gestegen kosten van jeugd. Over de jaren vanaf 2023 waren nog geen afspraken gemaakt. Daar gaat een nieuw kabinet over. Om een eenduidige basis te hebben voor de programmabegroting 2022-2025. Hebben ministerie BZK, VNG en IPO onderling afgesproken dat 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de Arbitragecommissie van uit gaat.

Loon/prijscompensatie
Bij elke meicirculaire wordt de algemene loon- en prijscompensatie beschikbaar gesteld voor het komende jaar. Daarmee kunnen we de hogere kosten dekken die we ook in onze begroting moeten opnemen om de bestaande doelstellingen te kunnen blijven uitvoeren. Het beschikbare bedrag

neemt in de periode 2022-2025 af, dit komt omdat de Rijksoverheid een andere systematiek voor het berekenen van loon- en prijscompensatie hanteert dan de gemeente.

Onroerende zakenbelasting (OZB)
De grondslag voor de heffing van onroerende-zaakbelastingen (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2022 wordt bepaald naar waardepeildatum 1 januari 2021. Er is rekening gehouden met een verhoging voor de algemene prijsontwikkeling. Aangezien de herwaardering nog niet is afgerond, is het niet zinvol nu al tariefberekeningen te maken. Onder de voorwaarde dat de resultaten van de herwaardering tijdig bekend zijn, zullen in de raadsvergadering van december tarieven worden voorgelegd.

Treasury
Dit betreft alle activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury-functie zoals: financiering, beleggingen, dividenden etc. Alle betaalde en ontvangen rente worden op dit taakveld verantwoord. Vanaf dit taakveld wordt de reële rente (op basis van de boekwaarde van de investeringen aan het begin van het begrotingsjaar) toegerekend andere taakvelden. Het rentepercentage voor 2022 is bepaald op 0,25% Toegerekende rente is vervolgens onderdeel van de kapitaalslasten.

Overhead
Overhead wordt gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces', en bevat naast personele kosten ook een aantal andere kostenposten. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De toerekening van overheadkosten bij het bepalen van tarieven voor heffingen en leges gebeurt buiten de begroting om.

Vennootschapsbelasting (Vpb)
De resultaten op fiscaal belaste activiteiten worden onderling verrekend en over het totale (gesaldeerde) resultaat wordt aangifte gedaan. Daarom wordt de VpB-heffing begroot en verantwoord op een centrale post in de programmabegroting en vindt geen nadere toerekening plaats aan producten/programma's. De VpB-heffing wordt verwerkt als een last op het programma Algemene dekkingsmiddelen en maakt op die manier onderdeel uit van het saldo van baten en lasten en het resultaat.

In het onderstaande overzicht ziet u de taakvelden behorende bij de algemene dekkingsmiddelen.

Taak-veld	Omschrijving	Portefeuillehouder
0.10	Mutaties reserves	Collin Stolwijk
0.4	Overhead	Collin Stolwijk
0.5	Treasury	Collin Stolwijk
0.61	OZB woningen	Collin Stolwijk
0.62	OZB niet-woningen	Collin Stolwijk
0.64	Belastingen overig	Collin Stolwijk
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Collin Stolwijk
0.8	Overige baten en lasten	Collin Stolwijk
0.9	Vennootschapsbelasting	Collin Stolwijk

Verbonden partijen

	Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)
Belangrijkste ontwikkelingen:	BSR wil haar dienstverlening in het belang van haar deelnemers en burgers voortdurend verbeteren. In de meerjarenbegroting is met diverse ontwikkelingen rekening gehouden, zoals voortgaande standaardisatie, automatisering en digitalisering en voldoen aan wet- en regelgeving. BSR blijft investeren in medewerkers, ondersteunende systemen en processen. Dit moet tot efficiency en optimalisatie van belastinginkomsten voor de deelnemers leiden, tegen zo laag mogelijke kosten.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe
Belangrijkste ontwikkelingen:	De Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) is opgericht om de bedrijfsvoering van de gemeenten Tiel, Geldermalsen en Culemborg minder kwetsbaar te maken, meer kwaliteit te leveren, kosten-effectiever te laten zijn en kansen voor medewerkers te creëren. Als zodanig heeft BWB grote indirecte impact voor het werk van de gemeente ten behoeve van de stad. De BWB faciliteert de medewerker en organisatie in de werkzaamheden die zij uitvoeren t.b.v. de maatschappij. Als dit niet goed geregeld is dan heeft dat gevolgen voor de inwoners van de stad. **Begroting 2022 BWB** • In 2022 staat een solide en toekomstbestendige bedrijfsvoering voorop. De conclusies van benchmarkonderzoeken naar onze ICT en financiële administratie worden opgepakt. En de wijziging in dienstverlening aan gemeente West Betuwe krijgt zijn beslag. • De organisatieontwikkeling van BWB zelf heeft fors te lijden gehad onder de coronabeperkingen; hopelijk is dat in 2022 geheel achter de rug. Stabiliteit en doorontwikkeling in kennis, kunde en vaardigheden staan centraal. • Met deze begroting zetten wij weer een stap in verdere professionalisering. De projectenplanning 2022 is voor het eerst integraal opgenomen en voor 2022 indicatief ingerekend. Medio 2021 volgt een herijking. • Het financiële perspectief ingaande 2022 is conform de Kaderbrief vanuit soberheid en doelmatigheid ingezet. **Verrekensystematiek** De totale begrotingsomvang van BWB wordt via een verrekensystematiek omgezet naar de bijdrage van de deelnemende gemeenten. Deze jaarlijkse bijdrage is ook verwerkt in de begroting van Culemborg. De huidige verrekensystematiek wordt in 2021 geëvalueerd. Deze evaluatie kan tot bijstelling van verdeelsleutels leiden, en daarmee financiële effecten hebben voor de jaarlijkse bijdrage vanuit de gemeente Culemborg komende jaren. De resultaten van de evaluatie worden verwerkt bij de Voorjaarsrapportage 2022.

	Weerstandsvermogen en risicobeheersing BWB loopt net als de deelnemende gemeenten, en andere gemeenschappelijke regelingen, risico's. Een deel van deze risico's wordt afgedekt door het treffen van beheersmaatregelen (o.a. door het inrichten van de administratieve organisatie en interne controle) of het vormen van reserves. BWB heeft momenteel echter geen weerstandsvermogen/reserve om deze risico's uit te dekken. Bestuurlijk is besloten om het weerstandsvermogen dat nodig is voor de risico's van BWB binnen de gemeenten aan te houden. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting van de gemeente staat toegelicht wat de financiële impact is van de risico's bij BWB.

	BNG Bank
Belangrijkste ontwikkelingen:	De strategische doelstellingen van BNG Bank zijn gericht op de lange termijn. Zo streeft BNG Bank niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen. Dit komt deels als dividend weer ten goede aan de aandeelhouders. BNG Bank kijkt tevreden terug naar de financiële resultaten die in het eerste halfjaar zijn behaald. De nettowinst van BNG Bank over het eerste halfjaar van 2021 bedraagt EUR 187 miljoen. De stijging van EUR 87 miljoen ten opzichte van het eerste halfjaar in 2020 is het gevolg van afnemende effecten van de COVID-19-pandemie op de economie van de westerse landen. De verbeterde economische vooruitzichten hebben met name een positief effect op de ontwikkeling van het resultaat financiële transacties en de modelmatige kredietvoorzieningen van de bank. Eind juli 2021 heeft de ECB aangekondigd de dividendrestricties te laten vervallen vanaf 1 oktober 2021. BNG Bank zal in oktober het resterende dividendbedrag ter grootte van EUR 148 miljoen uitkeren.

	Vitens N.V.
Belangrijkste ontwikkelingen:	Als we onze klanten ook in de toekomst drinkwater willen blijven leveren, moet er een hoop gebeuren. Onze ambitie is dan ook zo helder als het product dat we leveren: in 2030 is Vitens een duurzaam drinkwaterbedrijf, maatschappelijk verankerd en met een positieve impact op mens en natuur. Oftewel: *Elke druppel duurzaam in 2030*. Om die ambitie werkelijkheid te kunnen maken, moeten we verschillende keuzes maken. De belangrijkste keuzes om onze doelen voor 2030 te halen zijn: 1. Duurzaam watersysteem Binnen tien jaar willen we water ten behoeve van drinkwater winnen in een duurzaam drinkwatersysteem. Met positieve impact op mens en natuur. Om dat te bereiken, werken we samen met provincies, waterschappen en andere drinkwaterbedrijven. Het nieuwe duurzame systeem zorgt ervoor dat we het zoete water beter kunnen vasthouden en benutten.

	2. Duurzame bronnen We streven met onze waterwinning naar een minimale – of zelfs positieve – impact op de natuur. Heeft een bron een (te hoge) negatieve impact op de omgeving of wordt de kwaliteit van de bron bedreigd? Dan gaan we op zoek naar een andere bron, zodat de duurzaamheid gewaarborgd blijft. 3. Duurzaam gebruik van drinkwater Duurzaam omgaan met water begint voor veel klanten in huis. Om hen te helpen zuiniger met water om te gaan, starten we initiatieven als slimme watermeters, een proefproject met recyclesystemen en een webpagina met inspirerende verhalen en bespaartips. Het nettoresultaat over het boekjaar 2020 bedraagt € 23,9 miljoen. De RvC stelt met de directie voor het volledige bedrag, met het oog op onze solvabiliteitsdoelstelling, toe te voegen aan de reserves.

Wat mag het programma kosten?

Bestaand

De volgende tabel van de lasten en baten voor dit programma is gebaseerd op bestaand beleid uit de begroting 2021. Ook de uitgangspunten die bij de kadernota 2022 zijn bepaald zijn hierin verwerkt incl. de meerjarige effecten vanuit de najaarsrapportage 2021. Alle uitgangspunten en nieuwe ontwikkelingen zijn doorgerekend. Dit is de primitieve begroting 2022.

Bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	10.716	24.064	10.640	9.931	10.297	10.855
Baten	56.836	69.473	57.498	57.009	57.172	57.683
Saldo van baten en lasten	**46.120**	**45.409**	**46.858**	**47.078**	**46.874**	**46.829**

Per taakveld	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Resultaat van de rekening van baten en lasten		1.570	905	57	336	673
Treasury	452	363	263	221	178	157
OZB woningen	350	298	321	321	321	321
OZB niet-woningen	78	139	118	118	118	118
Belastingen Overig	7	6	7	7	7	7
Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		0	-2.200	-1.700	-1.600	-1.450
Overige baten en lasten		11.278	608	906	978	1.083
Lasten	***887***	***13.653***	***21***	***-70***	***338***	***909***
Resultaat van de rekening van baten en lasten		744	0	0	0	0
Treasury	570	402	322	280	237	216
OZB woningen	3.716	4.340	4.476	4.551	4.626	4.701
OZB niet-woningen	2.678	3.120	3.164	3.164	3.164	3.164
Belastingen Overig	2.133	2.110	131	131	131	131
Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	47.338	48.211	49.047	48.552	48.683	49.141
Overige baten en lasten		10.092	0	0	0	0
Baten	***56.434***	***69.018***	***57.139***	***56.678***	***56.840***	***57.352***

Overhead	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	9.828	10.411	10.619	10.002	9.960	9.946
Baten	402	455	359	331	331	331

Vennootschapsbelasting	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten		0	0	0	0	0
Baten		0	0	0	0	0

Onvoorzien	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten		75	75	75	75	75

Reservemutaties	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Stortingen	159	209	0	0	0	0
Onttrekkingen	1.590	5.178	1.007	651	311	300

Saldo algemene dekkingsmiddelen	47.551	50.304	47.789	47.654	47.110	47.054

Analyse primitieve begroting

Lasten

Resultaat van rekening van baten en lasten
Dit is het saldo van de begroting.

Treasury
De rentelasten nemen af. Dit wordt veroorzaakt doordat onze leningenportefeuille ook afneemt, terwijl de uitzonderlijk lage rente (dan wel de negatieve rente) ertoe leidt, dat wij voor de korte financiering geen lasten opnemen. De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen. Ook wordt rekening gehouden met minder dividend uitkeringen vanuit BNG bank.

OZB woningen / niet-woningen
Het betreft hier voornamelijk uitvoeringskosten voor het heffen en innen. Dit gebeurt via onze samenwerkingsverband voor belastingen BSR. De gemeentelijke bijdrage is conform de vastgestelde begroting van de BSR. Daarnaast hebben we een vast bedrag opgenomen voor het vormen van een voorziening i.v.m. oninbare vorderingen.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
Extra middelen voor de jeugdzorg zijn overgeheveld van taakveld overige basten en lasten naar taakveld algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Overige baten en lasten
Op dit taakveld wordt onder meer de stelpost algemene dekkingsmiddelen begroot. Dit betreft de budgetten voor het gemeentelijk apparaat en de bedrijfsvoering. Ook stelposten ten behoeve van afschrijvingskosten voor vervangingsinvesteringen worden hier geparkeerd. Deze stelpost loopt op als gevolg van de geplande vervangingsinvesteringen voor de komende jaren.
Verder wordt via het gemeentefonds extra middelen beschikbaar gekomen voor de Wet Open Overheid. Het is in deze fase nog onduidelijk hoe dit financieel gaat uitpakken. Tot die tijd worden de extra middelen geparkeerd op een stelpost. Extra middelen voor de jeugdzorg zijn overgeheveld van taakveld overige basten en lasten naar taakveld algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Overhead
De kosten voor overhead stijgen ten opzichte van 2021. Dit heeft deels te maken met extra inhuur voor teams waar vacatures moeilijk in te vullen zijn bijvoorbeeld door transformatie richting integrale toegang binnen het sociaal domein. Ook een deel van de formatie-uitbreiding komt hier tot uitdrukking.

Onvoorzien
Voor echte onvoorziene uitgaven wordt in de programmabegroting een budget opgenomen. De omvang van dit bedrag bedraagt afgerond € 75.000 (circa € 2,50 per inwoner).

Baten

Overige baten en lasten
Geen bijzonderheden. Dit betreft het budgetneutraal verwerken van de mutaties uit de grondexploraties.

Belastingen overig
Gemeenten mogen tot uiterlijk 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken heffen. Wij heffen precario voor het elektriciteitsnetwerk en voor het gasleidingnetwerk.
Deze opbrengsten vervallen vanaf 2022.

OZB woningen / niet-woningen
De grondslag voor de heffing van onroerende-zaakbelastingen (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2022 wordt bepaald naar waardepeildatum 1 januari 2021. Er is rekening gehouden met een verhoging voor de algemene prijsontwikkeling. Aangezien de herwaardering nog niet is afgerond, is het niet zinvol nu al tariefberekeningen te maken. Onder de voorwaarde dat de resultaten van de herwaardering tijdig bekend zijn, zullen in de raadsvergadering van december tarieven worden voorgelegd.

Treasury
De renteopbrengsten zijn lager. Een aantal leningen zijn in het verleden aangetrokken en doorgeleend aan onze partners zoals Kleurrijk wonen en CV Parijsch. Een aantal leningen lopen nu af, waardoor zowel de renteopbrengsten als de rentelasten lager zijn.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
De algemene uitkering uit het gemeentefonds is veruit de grootste inkomstenbron van de gemeente. Het gemeentefonds wordt beheerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Via een uitgebreid

systeem van objectieve maatstaven wordt de algemene uitkering verdeeld over de gemeenten. De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (systeem 'samen de trap op en samen de trap af').
De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt bepaald door de circulaires die wij van het ministerie ontvangen. Wij baseren ons voor de begroting daarbij op de jaarlijkse mei-circulaire en hebben dus nu voor de begroting 2022 de mei-circulaire 2021 in de begroting verwerkt.

Accres
De voeding van het gemeentefonds als gevolg van de methode ‘samen de trap op en samen de trap af’ wordt het accres genoemd. De accressen 2020 en 2021 zijn vastgeklikt op het niveau van de meicirculaire 2020 ter waarde van respectievelijk € 1.240 en € 1.030 miljoen. Dit om rust en stabiliteit te creëren tijdens de corona-pandemie. Er vindt dus geen afrekening plaats. Anders dan in de septembercirculaire 2020 zijn deze keer de accressen vanaf 2022 bijgewerkt, alle jaren vallen negatief uit. In alle jaren zijn de lagere accressen volgens de circulaire het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaartse bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en lagere EU-afdrachten. Het accres heeft een negatief effect op het meerjarenbegrotingsaldo.

Sociaal domein
Tot nu toe heeft voor ruim € 3 miljard ten behoeve van enkele deeltaken in het sociaal domein geen overheveling plaats gevonden naar de algemene uitkering. Ze zijn achtergebleven in een integratie-uitkering. Daar is het oude regime nog op van toepassing, ofwel jaarlijks wordt in de meicirculaire compensatie ontvangen voor loon- en prijscompensatie (LPO) en volume. .

Zoals bekend krijgen de gemeenten voor jaar 2022 een bedrag van € 1,314 miljard extra als compensatie voor de enorm gestegen kosten van jeugd. Over de jaren vanaf 2023 waren nog geen afspraken gemaakt. Daar gaat een nieuw kabinet over. Om een eenduidige basis te hebben voor de programmabegroting 2022-2025. Hebben ministerie BZK, VNG en IPO onderling afgesproken dat 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de Arbitragecommissie van uit gaat.

Loon/prijscompensatie
Bij elke meicirculaire wordt de algemene loon- en prijscompensatie beschikbaar gesteld voor het komende jaar. Daarmee kunnen we de hogere kosten dekken die we ook in onze begroting moeten opnemen om de bestaande doelstellingen te kunnen blijven uitvoeren. Het beschikbare bedrag neemt in de periode 2022-2025 af, dit komt omdat de Rijksoverheid een andere systematiek voor het berekenen van loon- en prijscompensatie hanteert dan de gemeente.

Reservemutaties
De onttrekkingen in de begroting 2021 hebben voornamelijk betrekking op incidentele zaken, zoals de resultaatbestemming via de overhevelingen vanuit 2020 naar 2021. Voor 2022 (en volgende jaren) is rekening gehouden met een onttrekking aan de algemene reserve voor alle incidentele activiteiten, die niet uit een specifieke reserve zijn gedekt. Ook is er meerjarig rekening gehouden met een onttrekking uit de BR reorganisatie. Het gaat hierbij om verplichtingen uit vaststellingsovereenkomsten.

Paragraaf bedrijfsvoering

Wat is het maatschappelijk effect van het programma?

Wij werken op een eigentijdse manier voor en met onze burgers en partners. Burgers en partners kunnen de gemeente benaderen zoals dat hen het beste past. Wij bieden onze dienstverlening zo veel mogelijk digitaal aan. Als iemand persoonlijk contact zoekt wordt hij of zij ook persoonlijk geholpen.

Medewerkers van de gemeente werken in de stad, thuis, bij partners en op het stadskantoor.
Mensen
voelen zich welkom bij de gemeente, in het stadhuis, het stadskantoor, de gemeentewerf en in de voorzieningen waar de gemeente voor zorgt.

Onze medewerkers kunnen hun werk efficiënt doen, met de juiste informatie en met goede voorzieningen. Medewerkers werken hier graag. De gemeente is transparant, en veilig als het gaat om persoonsgegevens en vertrouwelijke informatie. Door middel van de bedrijfsvoeringsagenda werken we continu aan verbeteringen binnen onze bedrijfsvoering en zorgen we ervoor dat de bedrijfsvoering passend is aan de uitdagingen waar de gemeente voor staat.

Opbouw programma

In onderstaande tabel staan de onderwerpen die vallen onder de bedrijfsvoering van de gemeente. De Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB) voert een deel van die taken uit. Over onze eigen inhoudelijke doelen en resultaten wordt in deze paragraaf gerapporteerd. Over de Bedrijfsvoeringsorganisatie zelf wordt in paragraaf Verbonden Partijen gerapporteerd. De financiële consequenties zijn opgenomen in het programma Algemene Dekkingsmiddelen.

Omschrijving Taakveld	Portefeuillehouder
Business control	Gerdo van Grootheest / Collin Stolwijk
Financiën	Collin Stolwijk
Personeel en Organisatie	Gerdo van Grootheest
Informatie	Gerdo van Grootheest
Facilitair	Gerdo van Grootheest

Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe

De samenwerking met BWB verloopt goed en de dienstverlening sluit goed aan bij de Culemborgse bestuurlijke keuzes en werkwijze.
Prestaties
1. Professioneel opdrachtgeverschap vullen we onder andere in door middel van uitvoering van het jaarplan 2022 en periodieke Opdrachtgever-Opdrachtnemer gesprekken die plaatvinden.
2. Om te leren van elkaar en gezamenlijk grip houden op de bedrijfsvoering, vindt er periodiek afstemming plaats op het gebied van Control en interne controle met Tiel, West-Betuwe en BWB. Concreet betekent dit dat we gezamenlijke beleidsregels voor de interne controle opstellen. En dat we extra aandacht besteden aan de processen die BWB voor ons uitvoert, waarbij we oog

hebben voor de aansluiting met de processen in de organisatie (koppelvlakken).
3. Om de dienstverlening verder te verbeteren wordt aan de producten-dienstencatalogus (PDC) uitvoering gegeven. Jaarlijks wordt gecheckt en geëvalueerd of de PDC moet worden bijgesteld en of de dienstverlening conform afspraken is verlopen.

Business control

De gemeente is in control voor haar financiën, processen en risico's.
Prestaties
1. De planning en control cyclus wordt verder verbeterd. In verband met het verkiezingsjaar wordt met name aandacht besteed aan de vertaalslag van een raad- of collegeakkoord in de P&C documenten.
2. Verbijzonderde interne controles vinden periodiek plaats en dragen bij aan het continu in control zijn van het financiële proces. Dit draagt bij aan een goede spreiding van de werkzaamheden en verbeteren van de financiële sturing & beheersing.
3. Er wordt onderzoek gedaan naar methodieken van risicomanagement die passen bij de nieuwe organisatiestructuur & cultuur.
4. Rechtmatigheidsverantwoording: • In 2022 worden de interne controles uitgevoerd in opdracht van het college, volgens de nieuwe werkwijze met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording. • Bij de jaarafsluiting over 2021 evalueren we - in samenwerking met de accountant - of de organisatie goed is toegerust op de rechtmatigheidsverantwoording. Waar nodig worden procedures bijgesteld.
5. In 2022 werken we een aantal processen uit conform de afspraken uit de bedrijfsvoeringsagenda 2021/2022.
6. In 2022 wordt de Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (artikel 213a gemeentewet) geactualiseerd. Afhankelijk van het gekozen ambitieniveau wordt bij de voorjaarsrapportage een voorstel gedaan voor dekking van de onderzoeken in komende jaren. Inhoudelijke afstemming over de onderzoeken vindt plaats in de auditcommissie.

Financiën

De gemeente is transparant over hoe zij haar middelen inzet. Ze voldoet aan financiële wet- en regelgeving en legt hierover verantwoording af.
Prestaties
1. We leveren betrouwbare en volledige financiële informatie, advies en rapportages. De advisering wordt verder geprofessionaliseerd, hierbij wordt gebruik gemaakt van het dashboard en de periodieke rapportages uit het financieel systeem.
2. We voeren de financiële administratie van de gemeente (incl. treasury) binnen de vastgestelde dienstverleningsnormen. Hierbij wordt in 2022 uitvoering gegeven aan het ontwikkelplan financieel beheer van de BWB.
3. In 2022 worden de voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van het financieel pakket in 2023.
4. In 2022 wordt de verplichtingenadministratie in gebruik genomen.
5. In 2021 is het treasury-statuut van een update voorzien. Op basis daarvan, komt de treasury-commissie periodiek bij elkaar om de risico's en ontwikkelingen te bespreken.

Personeel en Organisatie

Onze werkorganisatie is een vooruitstrevende professionele, wendbare, lerende en aantrekkelijke organisatie. De arbeidsproductiviteit is hoog en er is een prettige werkomgeving.
Prestaties
1. We geven uitvoering aan het strategisch personeelsplan. Daarbij werken we met de organisatie aan een aantal ontwikkelingslijnen: • Plan- en projectmatig werken • Programmatisch werken • Een hoger beheersniveau • Professionele ambtelijk / bestuurlijke verhoudingen • Regie op verbonden partijen • Invulling geven aan het democratisch akkoord • Management development • Teamontwikkeling • Leren en ontwikkelen o.b.v. strategische personeelsanalyse
2. Samen met de BWB-partners creëren we een (online) academie waarmee we vormgeven aan de lerende organisatie en samenwerken in het opleiden van onze medewerkers.
3. We werken vanuit visie aan de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van de medewerkers.
4. We zorgen voor onze verantwoordelijkheid als werkgever, en onze voorbeeldrol daarbij.
5. We verwerken de inzichten vanuit de coronaperiode in het nieuwe thuiswerkbeleid.
6. Er is extra aandacht voor de gemeente als publieke werkgever: het herijkte integriteitsbeleid en het agressieprotocol worden verder geïmplementeerd en liggen aan de basis van ons werk.

De werkorganisatie van de gemeente Culemborg is een diverse organisatie waar mensen een kans krijgen.
Prestaties
1. We voldoen aan de wettelijke eisen voor garantiebanen, en zoeken waar mogelijk ook actief naar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
2. Bij de werving en selectie is diversiteit een belangrijk onderdeel en we passen het ook toe vanuit de te vormen recruitmentdesk
3. Waar passend houden we rekening met de specifieke omstandigheden en wensen van verschillende groepen mensen (bv leeftijdsbewust personeelsbeleid)
4. We nemen deel aan het regio rivierenland traineeship en we zetten ons in om stage plekken te creëren voor verschillende opleidingsniveaus.

Informatievoorziening

De gemeente kan voldoende eigentijdse communicatieplatforms inzetten en verbetert de dienstverlening om de burger en andere betrokkenen te bereiken
Prestaties
1. We hebben een digitaal toegankelijke gemeentelijke website en kunnen communiceren via verschillende social media kanalen. Daarbij sluiten we aan op de behoefte van de burger. Voor elk medium hebben we een eigen aanpak.
2. Als gemeente leveren we diverse diensten aan onze inwoners. Inwoners kunnen dan ook met hun (aan)vragen terecht bij de gemeente, krijgen de juiste informatie en kunnen kiezen via welke kanalen zij contact met de gemeente willen hebben.
3. Het systeem voor Burgerzaken (iBurgerzaken) wordt verder uitgebreid met onderdelen waardoor de organisatie efficiënter kan werken en we een betere service voor burgers kunnen realiseren.

Naast de uitbreiding van het systeem besteden we extra aandacht aan de inrichting ervan.
4. In 2022 wordt een plan gemaakt voor de verbetering van (een deel) van de dienstverlening van de gemeente Culemborg met daarbij een prestatie indicator voor klanttevredenheid. Tevens zal de uitvoering van dit plan ook in 2022 starten.

Systemen zijn vernieuwd en/of opnieuw ingericht om 'de basis op orde' te faciliteren en stuurinformatie te genereren.
Prestaties
1. Nadat de visie op het thuiswerken en werkplek van de toekomst is ontwikkeld, starten we met het aanpassen van de werkplekken en het inregelen van de benodigde faciliteiten voor de medewerkers en organisatie.
2. In 2022 stellen we een strategie op voor het datagestuurd werken en maken we een uitvoeringsplan voor het implementeren van datagedreven werken binnen de organisatie.
3. Er wordt een systeem ingericht voor het ontsluiten van managementinformatie en het faciliteren van (kwaliteits)controles op de bedrijfsprocessen.
4. In 2022 ronden we het project Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) af, waarmee we voldoen aan de geldende wetgeving en onze informatie ook beter beschermen.

De informatie waar wij verantwoordelijk voor zijn is beschikbaar en toegankelijk, integriteit en - waar nodig - vertrouwelijkheid is gewaarborgd.
Prestaties
1. We gaan aan de slag met het verder uitbouwen en optimaliseren van het zaaksysteem, zodat de organisatie efficiënter kan werken en dienstverlening beter georganiseerd kan worden.
2. We werken aan het verder digitaliseren van de informatiestromen binnen de organisatie.
3. We ontwikkelen een dashboard waardoor we inkomende post en archiefopbouw in het zaaksysteem beter kunnen monitoren en (indien nodig) tijdig kunnen sturen.
4. Wij beheren de documentatievoorziening en archieven conform de geldende wet- en regelgeving en toetsen dit periodiek.
5. We hebben een privacy officer en een functionaris gegevensbescherming. Zij regisseren het proces, zorgen dat we daarvan leren, toetsen onze systemen en zetten daarnaast vooral in op bewust gedrag van medewerkers.

Facilitair

Onze huisvesting en facilitaire dienstverlening is duurzaam, (kosten-)efficiënt en prettig, ook voor onze huurders
Prestaties
1. We beheren onze gebouwen en het interieur en verzorgen de facilitaire dienstverlening voor gemeentelijke gebouwen. We kijken daarbij actief naar de effecten die hybride werken voor ons voor gevolgen hebben.
2. Bij het afsluiten van contracten, en waar mogelijk ook apart, doen we aanpassingen die het gebruik van onze gebouwen duurzamer maken en passen we waar het kan actief social return toe;
3. In 2022 wordt het toegangsverleningssysteem in de kantoren en locaties vernieuwd, hiermee wordt de toegangsbeveiliging weer conform huidige eisen en wetgeving ingeregeld.

Juridische Zaken

De gemeente houdt zich aan wet- en regelgeving, is zorgvuldig bij het maken van afspraken en sluiten van overeenkomsten en heeft een goede mogelijkheid voor bezwaar en beroep.
Prestaties
1. We bieden onze inwoners een zorgvuldige mogelijkheid voor het indienen van bezwaar en beroep.
2. We zorgen ervoor dat we de regelgeving tijdig bekend maken.
3. We behandelen aansprakelijkheidsverzoeken in samenwerking met de verzekeraars.
4. We voeren de wet tijdelijke huisverboden uit .
5. Zorgen voor de behandeling van WOB- en AVG-inzageverzoeken.

Verplichte indicatoren

Naam indicator	**Eenheid**	**Waarde**
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	5,4
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	5,0
Overhead	Bedrag per inwoner	€ 352
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom	10,9%
Overheadkosten	% van totale lasten	12,5%

Indicatoren per taakveld

Financiën

Naam indicator	**Eenheid**	**Waarde**	**Bron**
Betaaltermijn facturen	% binnen wettelijke betaaltermijn	91%	Monitor betaaltermijnen overheid

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding
In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen en onze voornemens voor 2022 op dit gebied, voor zover het gaat om heffingen die de gemeente mag opleggen vanuit haar publiekrechtelijke taak. Lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten (retributies), die volgens de Gemeentewet worden aangemerkt als gemeentelijke belastingen.

Belastingen
Kenmerkend aan belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. Met andere woorden: de burger draagt bij aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een gedeelte van de uitgaven worden betaald.

Voor de begroting 2022 wordt een inflatiepercentage van 1,4% gehanteerd. Vrijwel alle daarvoor in aanmerking komende tarieven van de lokale heffingen worden (waar mogelijk) met dit inflatiepercentage gecorrigeerd.

Rechten
Kenmerkend aan rechten is dat er wel sprake is van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Het streven is 100% kostendekkendheid. Bij rechten mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak.

Belangrijke ontwikkelingen
Omgevingswet
De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld. Deze treedt naar verwachting in op 1 juli 2022. Op basis van deze verwachting behoeft de legesheffing op dit punt voor 2022 geen aanpassing.

Gemeentelijke belastingen

Algemeen
De gemeente Culemborg heft de volgende belastingen:

- onroerende-zaakbelastingen *
- hondenbelasting*
- parkeerbelastingen
- precariobelasting
- rioolheffing*
- toeristenbelasting

De heffingen gemerkt met een * worden verzorgd door de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR). Tevens verzorgt BSR de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ).

Culemborg heeft de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen ondergebracht bij Avri. Avri is een gemeentelijk samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De belangrijkste taken van Avri zijn inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, beheer van openbare ruimte en handhaving. De tarieven afvalstoffenheffing worden jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur van Avri.

Onroerende-zaakbelasting
De grondslag voor de heffing van onroerende-zaakbelastingen (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2022 wordt bepaald naar waardepeildatum 1 januari 2021.

Tussen de waardepeildatum 1 januari 2019 en de waardepeildatum 1 januari 2020 is er sprake geweest van een landelijke gemiddelde stijging van 7,3%. De waardeontwikkeling over dezelfde periode voor de gemeente Culemborg bedraagt 10,0%

Bij de samenstelling van deze paragraaf is de herwaardering naar waardepeildatum 1 januari 2021 nog in volle gang. De uitkomsten zijn uiteraard nog niet bekend. In de mei circulaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken staat vermeld dat de landelijke marktontwikkeling tussen 1-1-2020 en 1-1-2021 voor woningen, op basis van informatie van de Waarderingskamer, wordt geschat op + 9%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling geschat op - 0,5%.

Rioolheffing

Rioolheffing
Binnen de gemeente Culemborg geldt als maatstaf van heffing een vast bedrag per eigendom.

Voor de planperiode van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 (vGRP) is bezien welke investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater. Alle financiële en personele aspecten rondom de verbrede rioleringszorg, inclusief grondwater, zijn in het vGRP verwerkt.

De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn en de gemeente Culemborg streeft ook naar 100% kostendekkendheid. Onderstaand is een overzicht opgenomen van de lasten en baten die betrekking hebben op de rioolheffing:

Kostendekkendheid rioolheffing (bedragen x € 1.000)	**Riolering**
Direct aan onderdeel toe te rekenen lasten	
Lasten	3.329
Toe te rekenen kosten aan het onderdeel	
Overhead (inclusief rente overhead)	338
Totale lasten van het onderdeel	**3.667**
Baten	
Opbrengst heffingen	**3.667**
Kostendekkendheid rioolheffing	**100%**

Hondenbelasting
De hondenbelasting is, conform artikel 226 van de Gemeentewet, een algemene belasting. Hondenbelasting wordt geheven van de houder van één of meer honden. Het aantal honden is bepalend voor de hoogte van de belasting. Jaarlijks wordt door BSR een controle gehouden op het

houden van honden. In onze gemeente zijn ongeveer 1.700 honden geregistreerd. Bij de bepaling van de tarieven 2022 is uitgegaan van het inflatiepercentage van 1,4%.

Toeristenbelasting
Voor het houden van verblijf met overnachting in Culemborg door personen van 12 jaar en ouder, die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen staan ingeschreven, wordt toeristenbelasting geheven. In de door de Raad vastgestelde verordening is het tarief voor 2021 verhoogd naar € 0,80. Dit tarief geldt voor 5 jaar.

Precariobelasting
Deze belasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Hierin is geregeld dat "terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, een precariobelasting kan worden geheven".

Verkoopstandplaatsen en terrassen
Voor deze heffing wordt geen jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast. Conform afspraak wordt het tarief voor belastingjaar 2022 verhoogd met het gecumuleerde inflatiepercentage van de afgelopen 5 jaar.

Afschaffen precariobelasting voor nutsbedrijven.
De mogelijkheid tot het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen van nutsbedrijven vervalt met ingang van 2022.

Parkeerbelasting
In Culemborg geldt voor bepaalde delen van de binnenstad de verplichting om parkeerbelasting te betalen. Deze opbrengst wordt gebruikt om de kosten van de parkeervoorzieningen te bestrijden en het parkeren in de binnenstad te reguleren. In 2018 is uitvoering gegeven aan het vastgestelde beleid 'verkeer in de binnenstad'. Dit heeft geleid tot een uniform parkeerbeleid in de binnenstad.

Er is een amendement aangenomen waarbij vanaf 2022 een taakstelling van € 25.000 voor parkeren in zijn algemeenheid geldt. De wijze waarop deze taakstelling wordt gerealiseerd, wordt in samenspraak met de ondernemers verder uitgewerkt.

Kosten naheffingsaanslag
Indien niet of onvoldoende parkeerbelasting op aangifte wordt voldaan, volgt bij controle een naheffingsaanslag parkeerbelasting. Deze bestaat uit het tarief voor één uur, verhoogd met kosten. Voor 2020 bedroegen deze kosten € 64,50. De minister van BZK stelt jaarlijks het maximum bedrag vast dat mag worden doorberekend. Voor 2021 geldt het wettelijk bepaalde maximum bedrag van € 65,30.

Gemeentelijke rechten

Algemeen
De gemeente Culemborg heft de volgende retributies:

- Leges

Leges algemeen
Het uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening (leges) kostendekkend zijn.
Om te voldoen aan de verplichting vast te leggen hoe we de kostendekkende tarieven onderbouwen is in het najaar van 2019 opdracht verleend aan een externe partij om transparante berekeningen op te stellen van de kostendekking. Deze berekeningen voldoen aan de wettelijke vereisten en het BBV en worden jaarlijks geactualiseerd.

De bij de Legesverordening behorende Tarieventabel bestaat uit 3 titels. Titel 1 omvat de algemene dienstverlening zoals de Burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen etc. Titel 2 heeft betrekking op de omgevingsvergunningen, terwijl Titel 3 bestaat uit vergunningen die onder de werking van de Europese Dienstenrichtlijn vallen, zoals horecavergunningen, evenementen en markten, etc. Wij stellen voor de tarieven, waar mogelijk en toegestaan, met het inflatiepercentage te verhogen.

Ten aanzien van de kostendekkendheid van de bouwleges (omgevingsvergunningen) is medio 2020 een verhoging van de tarieven doorgevoerd. Op basis van de begrotingscijfers leidt deze verhoging tot 90% kostendekkendheid.

Lokale lastendruk

Uit de rapporten over 2020 en 2021 van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), is onderstaand overzicht samengesteld van de lokale lastenontwikkeling in Culemborg. Hierbij is zowel een vergelijking gemaakt met buurgemeenten als met het landelijk gemiddelde.

Overzicht bruto woonlasten 2021

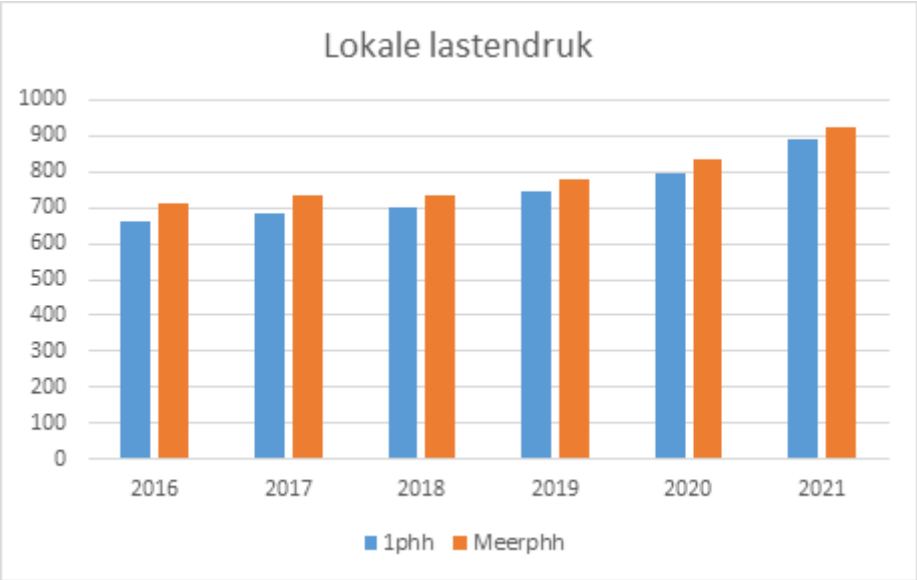
Vergelijking tarieven bruto woonlasten met regiogemeenten						
Gemeente	Eenpersoons-huishouden		Meerpersoons-huishouden		Rangnummer meerpersoons huishouden	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Buren	932	1.033	971	1.062	354	354
Culemborg	795	892	836	922	258	307
Houten	623	662	789	853	181	219
Maasdriel	815	865	857	879	276	258
Neder-Betuwe	867	912	910	926	331	312
Tiel	702	770	794	838	189	201
Vijfheerenlanden	800	809	860	879	283	259
West Betuwe	969	1.036	1.009	1.050	361	353
West Maas en Waal	815	859	850	872	272	250
Zaltbommel	823	865	865	880	292	263
Landelijk gemiddelde	705	737	776	813		

Bron: COELO-Atlas van de lokale lasten 2020 en 2021

Ontwikkeling lokale lastendruk

Bovengenoemde rapporten van het Coelo hebben tevens als uitgangspunt gediend om onderstaande grafiek te genereren waarmee inzicht wordt gegeven in de ontwikkeling van de lokale woonlastendruk binnen de gemeente Culemborg in de afgelopen 6 jaar.

Om de lastendruk te bepalen wordt uitgegaan van de grootste heffingen, te weten OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Tevens wordt onderscheidt gemaakt in eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens.

Kwijtscheldingsbeleid

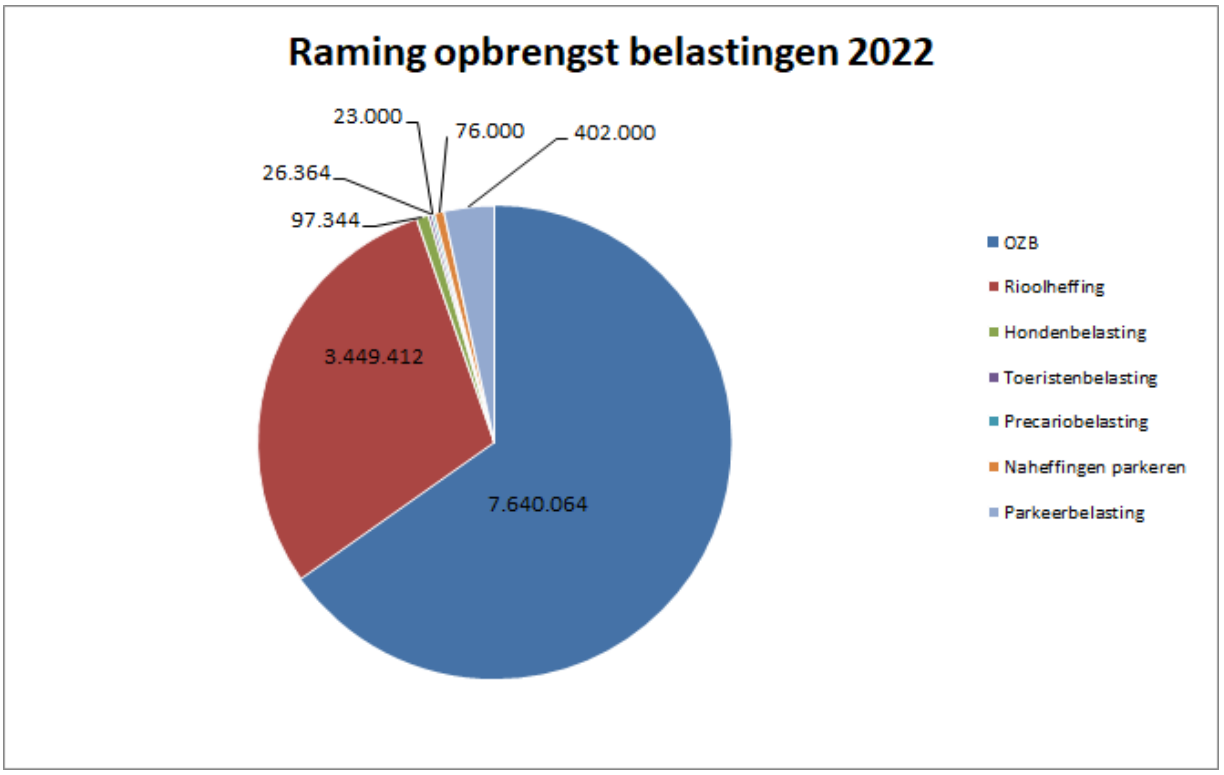
De mogelijkheid om kwijtschelding van lokale heffingen te verlenen is geregeld in artikel 255 van de Gemeentewet. Hoofdregel is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de rijksoverheid volgen, zoals geregeld in de Uitvoeringsregeling. Een uitzondering is dat het gemeenten is toegestaan om bij de berekening in het kader van een kwijtscheldingsverzoek uit te gaan van 100% van de bijstandsnorm. Het Rijk hanteert 90%.

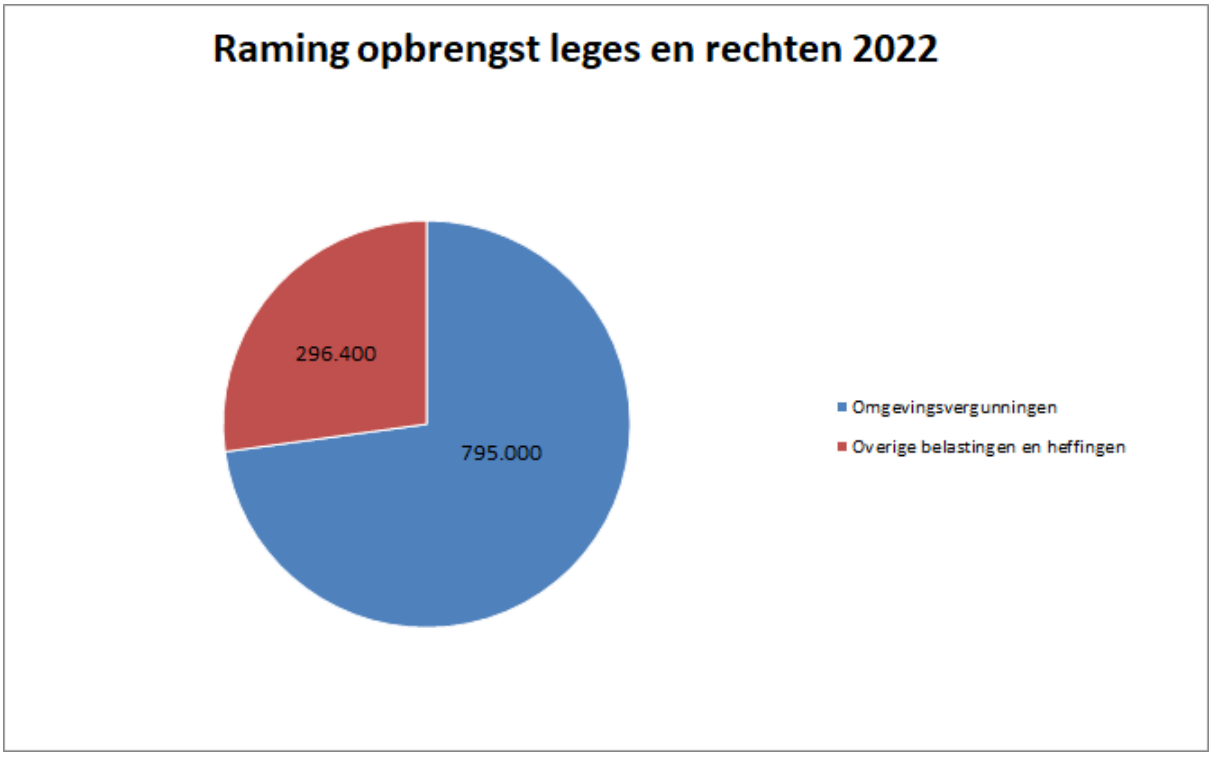
De behandeling van kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats door BSR. Sinds de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB is het aantal toegekende kwijtscheldingsverzoeken minimaal.

Overzicht opbrengst gemeentelijke belastingen en rechten

Belastingen	**Raming opbrengst begroting 2022**	
Onroerende-zaakbelastingen	€	7.640.064
Hondenbelasting	€	97.344
Toeristenbelasting	€	26.364
Precariobelasting	€	23.000
Parkeerbelasting	€	402.000
Naheffingen parkeren	€	76.000
Rioolheffing	€	3.449.412

Rechten / heffingen	**Raming opbrengst begroting 2022**	
Leges omgevingsvergunningen	€	795.000
Overige rechten/heffingen	€	296.400

Raming opbrengst belastingen 2022
23.000
76.000
402.000
26.364
97.344
3.449.412
7.640.064
OZB
Rioolheffing
Hondenbelasting
Toeristenbelasting
Precariobelasting
Naheffingen parkeren
Parkeerbelasting

Raming opbrengst leges en rechten 2022
296.400
795.000
Omgevingsvergunningen
Overige belastingen en heffingen

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de mate waarin de gemeente Culemborg in staat is om de gevolgen van financiële risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de robuustheid van de financiële positie van de gemeente en geeft een indicatie in hoeverre de gemeente risico's kan opvangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt.

Alle gemeenten lopen risico's als gevolg van de steeds complexere samenleving, de veelzijdige gemeentelijke activiteiten en veranderingen in wet- en regelgeving. De gemeente beschikt over vrij aanwendbare middelen, die, wanneer dat nodig is, kunnen worden ingezet om tegenvallers op te vangen; de zogeheten weerstandscapaciteit. Risico's zijn onvermijdelijk, maar kunnen wel worden beheerst en moeten in het uiterste geval worden opgevangen via de beschikbare weerstands-capaciteit.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door enerzijds de beschikbare en anderzijds de benodigde weerstandscapaciteit. In het vervolg van deze paragraaf komen deze begrippen nader aan de orde.

Weerstandsvermogen is de mogelijkheid financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat de normale begrotingsuitvoering en bedrijfsvoering (direct) aangepast hoeft te worden.

Deze paragraaf gaat achtereenvolgens in op:

1. Beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen;
2. Weerstandscapaciteit;
3. Risico's en beheersmaatregelen;
4. Weerstandsvermogen;
5. Kengetallen.

Weerstandscapaciteit incidenteel
> Algemene reserve
> Stille reserves
> Jaarrekeningresultaat

Weerstandscapaciteit structureel
> Begrotingssaldo
> Resterende belastingcapaciteit
> Onvoorzien

Risico's
Financiële gevolgen van onvoorziene gebeurtenissen, waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. Hieronder vallen niet de risico's waarvoor we verzekerd zijn, of waarvoor een budget of voorziening beschikbaar is.

1. Beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen

We spreken van een toereikend weerstandsvermogen wanneer de benodigde weerstandscapaciteit tenminste gelijk is aan de beschikbare weerstandscapaciteit. De weerstandsratio is dan groter dan of gelijk aan 1.

Gedurende het jaar heeft risicomanagement doorlopend aandacht. Niet alleen tijdens de planning- en controlcyclus maar ook bij de advisering over voorstellen binnen de verschillende beleidsterreinen

worden potentiële risico's betrokken. Het blijft altijd een aandachtspunt binnen de organisatie om risico's tijdig en goed in beeld te brengen.

Bij de opstelling van de begroting en bij de jaarrekening worden de geïdentificeerde risico's integraal beoordeeld en actualiseren we de berekening van de weerstandscapaciteit. Hierbij ligt de nadruk op risico's met een financieel gevolg.

2. Weerstandscapaciteit

Zoals aangegeven duiden we met de weerstandscapaciteit de beschikbare middelen aan waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken (risico's). Hierbij onderscheiden we de incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit direct van invloed is op het voorzieningenniveau van de gemeente. Het incidentele weerstandsvermogen wordt ook wel de *weerstandscapaciteit van het vermogen* genoemd.

De volgende onderdelen maken deel uit van de incidentele weerstandscapaciteit:

> Algemene reserve en de vrij besteedbare bestemmingsreserves.
  Naast de algemene reserve betreft dit de volgende bestemmingsreserves: reserve precariobelasting (deel vrij besteedbaar), reserve internationale samenwerking, reserve buurtbudgetten, reserve bovenwijkse voorzieningen en de reserve flexibiliteit en mobiliteit.

> Stille reserves.
  Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van de gemeentelijke bezittingen groter is dan de boekwaarde. Voorwaarde voor het kunnen inzetten van stille reserves in de weerstandscapaciteit is, dat de activa direct verkoopbaar zijn indien de gemeente dat zou willen. Op dit moment kent de gemeente zulke beschikbare stille reserves niet.

> Jaarrekeningresultaat.
  Over de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2020 heeft besluitvorming plaats gevonden in de gemeenteraadsvergadering bij de vaststelling van de jaarstukken 2020. Dit is inmiddels verwerkt in de algemene reserve waardoor hier € 0 wordt gepresenteerd.

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt:

Incidentele weerstandscapaciteit (x 1.000)	**Begroting 2022**
Algemene reserve	5.744
Bestemmingsreserves (vrij besteedbare deel)	4.584
Stille reserves	0
Jaarrekeningresultaat 2020 Af: bestemmingsvoorstellen/vrijval reserves	520
Totale incidentele weerstandscapaciteit	**10.848**

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit is de mate waarin de gemeente in staat is om onverwachte structurele tegenvallers op te vangen zonder dat het noodzakelijk is om te bezuinigen of te heroverwegen binnen de (meerjaren)begroting. De structurele weerstandscapaciteit wordt ook wel aangeduid als de weerstandscapaciteit van de exploitatie.

Hiertoe behoren:

> Begrotingssaldo.

Het begrotingssaldo is het tekort of het overschot over de begroting. Voor 2022 is dat saldo € 905.000 (overschot). We gaan uit van een structurele begrotingsoverschot van € 233.000 wat van belang is voor de weerstandscapaciteit.

> Resterende belastingcapaciteit.

De resterende belastingcapaciteit heeft betrekking op de mogelijkheid om de lokale lasten te verhogen. De berekening is gebaseerd op de drie belangrijkste gemeentelijke heffingen, te weten: de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De resterende belastingcapaciteit is het verschil tussen het minimumniveau, gehanteerd bij artikel 12-gemeenten en het totaal van de opbrengsten op basis van de vastgestelde tarieven en de WOZ-waarden.
De rioolrechten en de afvalstoffenheffing zijn kostendekkend vastgesteld, hierin bevindt zich dus geen resterende belastingcapaciteit. De resterende belastingcapaciteit bij de OZB in het jaar 2022 is € 0

> Post onvoorzien.

Jaarlijks wordt standaard de post onvoorzien opgenomen in de begroting. De raming op deze post is voor 2022 € 75.000.

De structurele weerstandscapaciteit is als volgt:

Structurele weerstandscapaciteit (x 1.000)	**Begroting 2022**
Begrotingsoverschot structureel	233
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien	75
Totale structurele weerstandscapaciteit	**308**

Totale weerstandscapaciteit

In onderstaand overzicht staat de totale weerstandscapaciteit. Ten opzichte van de begroting 2021 is de totale weerstandscapaciteit met € 1.141.000 afgenomen. Deze afname is te verklaren door de besloten claims uit de investeringsagenda die rusten op de bestemmingsreserve precariobelasting

Totale weerstandscapaciteit (x 1.000)	**Begroting 2022**
Incidentele weerstandscapaciteit	10.848
Structurele weerstandscapaciteit	308
Totale weerstandscapaciteit	**11.156**

3. Risico's

Een risico is de onzekerheid dat een gebeurtenis zich voordoet, waarbij zowel positieve als negatieve effecten kunnen optreden. Gebeurtenissen waarvan bekend is dat ze zullen optreden en gebeurtenissen die voor de gemeente geen financiële gevolgen hebben, behoren niet tot de risico's waarmee rekening wordt gehouden bij het vaststellen van het weerstandsvermogen.

Identificeren en kwantificeren risico's

Het kwantificeren van geïdentificeerde risico's heeft twee doelen:

- aanbrengen van ordening voor sturing en beheersing van de risico's;
- bepalen van de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit.

Het is onmogelijk en onwenselijk om te sturen op grote aantallen risico's. Bij risicokwantificering gaat het om het aanbrengen van ordening in de lijst met risico's, zodat prioriteit gegeven kan worden aan de risico's die de grootste impact kunnen hebben op de organisatie. Handvatten om de mogelijke impact van risico's te bepalen zijn:

- de geschatte omvang van het risico;
- de waarschijnlijkheid (kans) dat het risico zich daadwerkelijk voordoet.

Afhankelijk van de geschatte omvang van het risico kan een ordening worden aangebracht, die kan helpen bij de sturing op en de beheersing van risico's. Bij het bepalen van de omvang van het risico wordt uitgegaan van een situatie waarin het risico zich daadwerkelijk voordoet. Vanuit die gedachte wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat de gemeente kwijt is, met een maximum en minimum. De geschatte omvang is ingedeeld over een vijftal klassen met daaraan gekoppeld een score. De volgende klassen worden onderscheiden:

Geschatte omvang risico (maximum en minimum)	**Score**
€ 1 < € 250.000	1
€ 250.000 < € 500.000	2
€ 500.000 < € 1.000.000	3
€ 1.000.000 € 2.500.000	4
> € 2.500.000	5

Voor de waarschijnlijkheid (kans) dat risico's zich daadwerkelijk voordoen, zijn de risico's te onderscheiden in een vijftal klassen met ook bijbehorende scores:

Waarschijnlijkheid/ kans	**Score**
Zeer klein (1%-24%)	1
Klein (25% < 50%)	2
Niet klein/niet groot (50% < 70%)	3
Groot (70% < 90%)	4
Zeer groot (90% -100%)	5

1. Zeer klein: dit zijn risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar daadwerkelijk voor zullen doen. Het zijn risico's die zich slechts 1 keer in de 20 jaar voordoen of aan risico's waarvan de kans op optreden erg laag is (5-10%);
2. Klein hanteren we voor risico's waarvan het niet zo waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar daadwerkelijk voor zullen doen. Het zijn risico's die zich 1 keer in de 4 jaar voordoen of risico's waarvan de kans op optreden laag is (25%);
3. Niet klein/niet groot: risico's die nog beide kanten op kunnen. Het kan zijn dat ze zich komend jaar voordoen, het kan ook zijn van niet. Het zijn risico's die zich 1 keer in de 2 jaar voordoen of risico's waarvan de kans op optreden gemiddeld is (50%);
4. Groot: hanteren we voor risico's waarvan het waarschijnlijk is dat ze zich voor zullen doen in het komende jaar, of risico's waarvan de kans op optreden groot is (70%);
5. Zeer groot: hanteren we voor risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich komend jaar daadwerkelijk voor zullen doen of risico's waarvan de kans op optreden zeer groot is (90%).

Door de "geschatte omvang" te vermenigvuldigen met de "waarschijnlijkheid/ kans" kan per risico de financiële impact worden uitgerekend. Het totaal daarvan is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicoscore wordt berekend door de scores van de geschatte omvang en de scores van de waarschijnlijkheid / kans te vermenigvuldigen. De ordening die hieruit volgt is behulpzaam voor het aanbrengen van prioriteiten bij het beheersen van de risico's.

Risicotabel per september 2021

In het kader van deze begroting zijn alle risico's – zoals opgenomen in de jaarrekening 2020 – kritisch bekeken en waar nodig geactualiseerd. De geactualiseerde versie van de risicotabel is op de volgende pagina gepresenteerd.

Risicotabel

(Zie volgende pagina)

Risicotabel Begroting 2022

	Maximaal risico-profiel				Minimaal-risico profiel			
Omschrijving	Max risico	Kans	Impact	Risico score	Min risico	Kans	Impact	Risico score
Programma Zorgzame Stad								
Wmo	250.000	50%	125.000	6	250.000	25%	62.500	4
Jeugd	250.000	50%	125.000	6	250.000	25%	62.500	4
Programma Sociale Stad								
Vandalismeschade	100.000	90%	90.000	5	25.000	25%	6.250	2
Regeling Specifieke Uitkering Sport	55.000	50%	27.500	3	55.000	25%	13.750	2
RVO subsidie verduurzaming BSCW (VERVALT)								
Programma Leefbare Stad								
Niet tijdig en/of onjuist publiceren van (voorgenomen) bestuursbesluiten	100.000	25%	25.000	2	100.000	5%	5.000	1
Gerechtelijke procedure: aanspraak derden A	500.000	50%	250.000	3	100.000	20%	20.000	1
Verontreinigde grond	500.000	25%	125.000	6	50.000	25%	12.500	2
Onderhoud openbare ruimte	150.000	33%	49.500	2	50.000	33%	16.500	2
Dumpen van drugsafval	50.700	50%	25.350	3	25.350	25%	6.338	2
Rampen en (sociale) calamiteiten van een buitengewone impact	2.000.000	1%	20.000	4	20.000	1%	200	1
Programma Ondernemende Stad								
Mindere marktomstandigheden in de bouw	300.000	5%	15.000	2	100.000	10%	10.000	1
Planschade ruimtelijke ordening	1.000.000	20%	200.000	4	2.500	50%	1.250	3
Algemene Dekkingsmiddelen								
Corona	1.000.000	50%	500.000	12	1.000.000	25%	250.000	8
Paragraaf Bedrijfsvoering								
Regelgeving gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid	100.000	50%	50.000	3	50.000	50%	25.000	3
Onvoorziene kosten onderhoud en investeringen	650.000	20%	130.000	3	650.000	10%	65.000	3
Inkoop- en aanbesteding	500.000	10%	50.000	3	200.000	25%	50.000	2
Niet voorziene effecten fiscaliteiten	1.250.000	50%	625.000	12	300.000	25%	75.000	4
Wet Markt en Overheid	1.187.500	4%	47.500	4	1.187.500	1%	11.875	4
Informatiebeveiliging en gegevensbescherming (NIEUW)	1.000.000	5%	50.000	4	160.000	20%	32.000	1
Paragraaf Verbonden Partijen								
Weerstandsvermogen GR AVRI	600.000	50%	300.000	9	151.000	50%	75.500	3
Weerstandsvermogen GR GGD	96.000	50%	48.000	3	96.000	25%	19.250	2
Verstrekte geldlening CV Parijsch	12.500.000	5%	625000		12.500.000	5%	625000	
Weerstandsvermogen GR BWB	150.000	5%	7.500	1	150.000	1%	1.500	1
Weerstandsvermogen GR Werkzaak	153.000	50%	76.500	3	153.000	50%	76.500	3
Balans								
Verstrekte leningen aan derden	10.673.000	2%	213.460	5	10.673.000	1%	106.730	5
Svn Duurzaamheidsleningen	2.000.000	2%	40.000	4	2.000.000	1%	20.000	4
Svn Stimuleringsregelingen	2.500.000	2%	50.000	4	2.500.000	1%	25.000	4
Garantstellingen	13.898.000	5%	694.900	5	13.898.000	2%	277.960	5
Garantstellingen (achtervang)	127.104.000	1,0%	1.271.040	5	127.104.000	0,5%	635.520	5
Totaal	**180.617.200**		**5.856.250**		**173.800.350**		**2.588.623**	
Stand laatste actualisatie (Jaarrekening 2020)	*194.633.200*		*5.049.050*		*172.670.350*		*2.383.568*	
Effect mutaties risico's (pos = toename, neg = afname))	*-14.016.000*		*807.200*		*1.130.000*		*205.055*	

Toelichting risico's zoals opgenomen in risicotabel

2.1 Nieuw ten opzichte van risico's jaarrekening 2020

Informatiebeveiliging en gegevensbescherming
Toelichting:
De gemeente hanteert veel informatie die vaak privacygevoelig is, en essentieel voor de uitoefening van onze taken. Hierbij zijn we gehouden aan privacywetgeving als de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Wanneer persoonsgegevens per ongeluk in verkeerde handen vallen is er sprake van een data-lek. Als dat niet adequaat wordt gemeld en opgevolgd kan de gemeente van de Autoriteit Persoonsgegevens een boete krijgen van 2% van de omzet. Wanneer derden zich toegang verschaffen tot informatie of systemen van de gemeente bestaat bovendien de kans dat gegevens gemanipuleerd worden, of systemen gegijzeld. In dat geval ontstaat mogelijk schade voor derden (belanghebbenden bij de gegevens), schade door uitval van systemen (productieverlies) en/ of worden hogere kosten gemaakt om de gegevens en systemen weer vrij te geven of vervangen. Het minimale risicobedrag wordt ingeschat op 160.000 euro (2% van het begrotingstotaal). Het maximale risicobedrag wordt ingeschat op 1 mln.euro.
Beheersmaatregelen:

- Implementatie van de laatste onderdelen van de BIO wordt in 2022 afgerond.
- Medewerkers worden jaarlijks met behulp van het intranet en zogenaamde e-learnings bewust gemaakt van risico's rond informatiebeveiliging en gegevensbescherming, en geïnformeerd over de juiste werkwijze.
- CISO en functionaris gegevensbescherming adviseren met betrekking tot de juiste werkwijze en zien toe op de juiste uitvoering van de BIO en toepassing van de AVG.
- Via de jaarlijkse accountantscontrole krijgt de organisatie inzicht in evt. zwakke plekken in de IT-omgeving die relevant zijn voor de getrouwheid en de rechtmatigheid.
- Via de jaarlijkse Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) wordt verantwoording afgelegd over de toepassing van voorschriften voor informatieveiligheid die volgen uit de BIO.

2.2 Vervallen ten opzichte van risico's jaarrekening 2020

Een risico vervalt onder andere:

- Wanneer de kans en financiële impact dusdanig beperkt zijn geworden dat het effect op de bedrijfsvoering klein wordt geacht.
- Wanneer de kans dat de gebeurtenis zich voordoet zodanig groot is geworden dat er geen sprake meer is van een onzekerheid. Het financieel effect wordt dan verwerkt in de begroting.
- Wanneer er aanleiding is om risico's samen te voegen, te vervangen en/of aan verbonden partijen te koppelen.

Besluitvorming inzake RVO subsidie (verduurzaming BSCW)
Toelichting:
Een deel van de verbouwing van de Brede School Culemborg West (BSCW) wordt gedekt uit 170.000 aan subsidiemiddelen die de gemeente heeft aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Besluitvorming op de subsidieaanvraag was voorzien in april 2021 maar werd vertraagd. Omdat de werkzaamheden niet konden worden uitgesteld in afwachting van het besluit van de RVO liep de gemeente enige tijd het risico dat de subsidie niet zou worden toegekend en de gemeente dus zelf de extra middelen moest inbrengen. Het risico wordt afgevoerd omdat de subsidie inmiddels door RVO is toegekend.

2.3 Actuele beeld van de bestaande risico's

Weerstandsvermogen Gemeenschappelijke Regeling Werkzaak

Toelichting:

De risico's met betrekking tot BUIG en participatiemiddelen zijn door gemeenschappelijke regeling Werkzaak doorberekend in het eigen weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen van Werkzaak is beschreven welke beheersingsmaatregelen Werkzaak treft om te voorkomen dat de risico's zich voordoen en/of de effecten vande risico's te beperken. Het weerstandsvermogen van Werkzaak is echter nog niet voldoende om zelf het actuele risicoprofiel te kunnen opvangen. Indien er zich meer risico's daadwerkelijk voordoen dan Werkzaak kan dragen met eigen middelen, zijn de deelnemende gemeenten verplicht om hierin naar rato bij te dragen. Het risicobedrag voor de gemeente Culemborg is 17% van 900.000 euro, dus 153.000 euro.

Beheersmaatregelen:

- De ontwikkelingen op het gebied van de participatiewet worden nauwlettend door Werkzaak gevolgd. De monitoring vindt zowel inhoudelijk als financieel op een regelmatige en terugkerende basis plaats. In bestuursrapportages worden de deelnemende gemeenten periodiek geïnformeerd.
- De GR Werkzaak legt jaarlijks verantwoording af aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Daarmee worden de gemeenteraden in staat gesteld invulling te geven aan hun controlerende functie. Gemeente Culemborg maakt gebruik van haar recht om zienswijzen in te dienen.

Wmo

Toelichting:

Kostenbeheersing blijft een belangrijk aandachtspunt, de beheersing van de kosten voor WMO isingewikkeld. We hebben te maken met een toenemende vraag, mede als gevolg van de vergrijzing en de aanzuigende werking van het abonnementstarief voor huishoudelijke hulp. Het budget van het Rijk is niet toereikend en bijsturingsmogelijkheden zijn vanwege wettelijke kaders beperkt. De risico's voor dit budget blijven omvangrijk.

Beheersmaatregelen:

We zetten volop in op kostenbeheersingsmaatregelen in combinatie met een transformatieagenda. We kijken voortdurend naar mogelijkheden om kostenbesparingen te realiseren, in het bijzonder naar overgang van cliënten naar de Wlz, scherper indiceren door consulenten, implementeren van een dashboard en het aanscherpen van het contractmanagement. Dit laatste is een regionale aangelegenheid. Financiële consequenties van geïdentificeerde risico's worden in eerste instantie binnen de bestaande budgetten van het programma sociaal domein opgevangen.

Jeugd

Toelichting:

De afgelopen jaren is de vraag naar jeugdhulp gestegen. In Culemborg zien we in het bijzonder een toenemend gebruik van jeugd-ggz. Op landelijk niveau heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar het gebruik van jeugdhulp en de toereikendheid van rijksbudgetten voor jeugdhulp. Hieruit is gebleken dat er een structureel tekort tussen 1,3 en 1,5 miljard bij gemeenten is voor de uitvoering van jeugdhulp. Hiervoor zijn structureel aanvullende middelen aan de algemene uitkering toegevoegd. Op lokaal niveau vinden nadere analyses plaats om beter te kunnen duiden waardoor de toename aan jeugd-ggz wordt veroorzaakt en op welke wijze dit te keren valt met behulp van kostenbeheersing en/of transformatie.

Beheersmaatregelen:

De decentralisatie van de jeugdhulp naar de gemeenten is in 2015 gepaard gegaan met een forse bezuiniging. Vanaf het eerste moment is door gemeenten en zorgpartners gekeken naar manieren om het systeem betaalbaar te houden en daarmee toegankelijk voor iedereen die jeugdhulp nodig heeft. De beheersmaatregelen betreffen o.a. scherper indiceren, implementeren van een dashboard, inzet van een praktijkondersteuner bij de huisarts, gesprekken met zorgaanbieders met de hoogste

declaraties, screening van zorgvragers met de hoogste kosten, onderzoeken of cliënten kunnen worden ondergebracht bij de Wlz. Ook hier zijn we in gesprek met de regio over aanscherping van het contractmanagement.
Financiële consequenties van geïdentificeerde risico's worden in eerste instantie binnen de bestaande budgetten van het programma sociaal domein opgevangen.

Vandalismeschade
Toelichting:
Jaarlijks is er een bedrag aan vandalismeschade aan de sportaccommodaties. Dit bedrag is niet van tevoren in te schatten en te begroten. Vandaar dat het als risico in de begroting is opgenomen.
Beheersmaatregelen:
Het nemen van beheersmatige maatregelen (hekwerken, cameratoezicht ect.) en extra controle en toezicht op accommodaties.

Regeling Specifieke Uitkering Sport
Toelichting;
Sinds 1 januari 2019 kan de gemeente de BTW voor investeringen in sport niet meer in aftrek brengen. Als gevolg hiervan is de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en -materialen financieel minder aantrekkelijk. De Regeling Specifieke Uitkering Sport biedt de gemeente de mogelijkheid om dit nadeel (gedeeltelijk) te compenseren. Hiervoor moet jaarlijks een aanvraag worden ingediend. Voor de regeling is een maximaal bedrag beschikbaar. Op het moment dat er sprake is van een over-inschrijving (alle gemeenten tezamen vragen meer aan dan het rijk heeft begroot), dan ontvangen de gemeenten per saldo een procentueel lagere bijdrage. De hoogte van het feitelijke risico verschilt dus ieder jaar een beetje omdat de hoogte van de aanvraag gekoppeld is aan de geraamde vervangingsinvesteringen buitensport. Met het risicobedrag van 55.000 Kunnen deze schommelingen naar verwachting worden opgevangen.
Beheersmaatregelen:
De gemeente kan geen directe invloed uitoefenen op de hoogte van de aanvragen van andere gemeenten, en/of het voor de regeling maximaal beschikbare bedrag.

Niet tijdig en/of juist publiceren van (voorgenomen) bestuursbesluiten
Toelichting:
Tot 1 juli 2021 waren we verplicht om (alleen) verordeningen bekend te maken op overheid.nl. Sids 1 juli 2021 geldt dat ook voor beleidsregels en andere besluiten van algemene strekking. Niet tijdig en/of niet juist publiceren van (voorgenomen) bestuursbesluiten leidt ertoe dat besluiten niet in werking treden. Dit kan leiden tot aansprakelijkheidsstellingen, onrechtmatige besluitvorming of het niet effectueren van beleid of (financiële) verordeningen.
Beheersmaatregel:
In 2019 is er een check uitgevoerd op voorgaande besluiten die nog niet gepubliceerd waren en daar waar dit het geval was zijn deze alsnog via het juiste medium gepubliceerd. Daarnaast is er een helder intern proces ontwikkeld en uitgerold voor de bekendmaking van verordeningen en beleidsregels. Ook worden er diverse controles uitgevoerd door juridische zaken en communicatie.

Gerechtelijke procedure, aanspraak derden A
Toelichting:
Een derde stelt de gemeente verantwoordelijk voor geleden schade. Er loopt een juridische procedure.
Beheersmaatregel
Door goede juridische bijstand wordt de schade voor de gemeente zo laag mogelijk gehouden. Wettelijke aansprakelijkheid is verzekerd, maar we hebben wel een eigen risico van € 2.500,- per zaak voor vermogensschade en overige aansprakelijkstellingen.

Verontreinigde grond

Toelichting:

Plaatsen met verontreinigde grond zijn inmiddels voor een groot deel in beeld, o.a. oude stortplaatsen en het veerweggebied. Aan bestaande bodemverontreinigingen hoeft veelal pas wat gedaan te worden, als er bepaalde ontwikkelingen op een terrein plaatsvinden.
Bodemverontreiniging van bestaande locaties is daarom een beperkt financieel risico. Wel kunnen er calamiteiten plaatsvinden waarbij bodemverontreiniging optreedt (nieuwe gevallen) of door externe partijen wordt ontdekt, die meteen moeten worden gesaneerd. Dit gebeurt vooral bij aanleg van kabels- en leidingen door externe partijen, de gemeente is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden in schone grond. Gedumpte verontreinigingen (bv. asbest) zijn niet bij ons bekend en worden buiten in het werk ontdekt. Gemeente dient dan veelal direct te saneren.

Beheersmaatregel:

Diverse locaties van verontreinigde grond binnen Culemborg zijn in beeld (bijvoorbeeld voormalige industriegebieden), toch kan het voorkomen dat onverwacht een verontreiniging wordt geconstateerd. Historische verontreinigingen (zoals voormalige stortplaats) worden zoveel als mogelijk op een natuurlijk moment gesaneerd en de kosten daarvan in het nieuw te realiseren project worden meegenomen

Onderhoud openbare ruimte, met name onderhoud beschoeiingen

Toelichting:

Bezuinigingen op groot onderhoud betekent relatief lage stortingen in de voorzieningen. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Dit risico speelt bij groot onderhoud van beschoeiingen. Hier is bezuinigd op de storting in de voorziening en het meerjarenplan is hier op aangepast. Er is geen buffer in de voorziening voor onverwacht groot onderhoud, bijvoorbeeld na het inzakken van een beschoeiing.

Beheersmaatregel:

Voor groot onderhoud beschoeiingen is een voorziening beschikbaar. Op deze voorziening zijn de laatste jaren verschillende bezuinigingen doorgevoerd. Door temporiseren van groot onderhoud en het uitvoeren van meer klein onderhoud wordt getracht de kapitaalgoederen zo veel mogelijk op niveau te houden.

Het dumpen van drugsafval

Toelichting:

Regelmatig komt het voor dat drugsafval in de regio wordt gedumpt. In Culemborg heeft dit in 2017 plaatsgevonden. De kosten voor de afvoer van het afval zijn hoog.

Beheersmaatregel:

Bij dumpingen van drugsafval zijn de kosten gedeeltelijk te verhalen. Vanaf 1 januari 2021 is dit landelijk geregeld en kun je een aanvraag doen bij de uitvoeringsorganisatie Bij12. Voor gemeenten wordt er dan 50% vergoed vanuit het Rijk.

Rampen en (sociale) calamiteiten van een buitengewone impact

Toelichting:

Er kunnen zich altijd rampen voordoen van een omvang of impact waar een gemeente zich redelijkerwijs niet op kan voorbereiden. De gemeente (en de veiligheidsregio) zijn ingericht en voorbereid op veelvoorkomende crises (op basis van het regionaal risicoprofiel) maar niet op elk denkbaar onheil. Verder is de sociale component toegevoegd om te voorkomen dat bij crises alleen gedacht wordt aan klassieke fysieke rampen zoals branden. Ook openbare orde problemen, ziekten of maatschappelijke onrust kunnen hieronder vallen.

Beheersmaatregelen:

Voor incidenten van "normaal" formaat zijn we als gemeente voorbereid in samenwerking met de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid en zijn rampenplannen beschikbaar. Ook is er beperkt budget om een crisis van “normaal” formaat op te vangen.

Mindere marktomstandigheden in de bouw
Toelichting:
De risico's in de stedelijke vernieuwingsprojecten worden opgevangen via de reserve grondexploitatie. Maar wanneer de bouwmarkt tegen zit, is er ook een (beperkter) risico voor de gemeentelijke begroting:

- De legesinkomsten verminderen omdat er minder ontwikkeld wordt;
- Bij een langdurige crisis zullen er minder plankosten verhaald kunnen worden op ontwikkelaars en grondexploitaties. Er is rekening gehouden met een flexibele schil, waardoor dit risico beperkt is, maar niet volledig onontkoombaar.

Beheersmaatregel:

- Voor de gemeentelijke grondexploitaties en facilitaire projecten werken we met een klein team vaste medewerkers. Voor de overige projectcapaciteit wordt extra capaciteit ingehuurd. Bij slechte marktomstandigheden kunnen de gemeentelijke kosten ook worden beperkt, waardoor het financiële effect van dit risico wordt beperkt. Het levert wel enige inhoudelijke frictie: wanneer de markt weer aantrekt, duurt het langer voor we projecten weer kunnen opstarten.

Planschade ruimtelijke ordening
Toelichting: Ruimtelijke plannen en besluiten kunnen schade veroorzaken. Wanneer de gemeente door een derde aansprakelijk wordt gesteld voor schade als gevolg van ruimtelijke plannen, volgt een juridische procedure. Schadeclaims die worden gehonoreerd kunnen leiden tot compensatie door de gemeente.
Beheersmaatregel
Door goede juridische bijstand wordt de schade voor de gemeente zo laag mogelijk gehouden. Wettelijke aansprakelijkheid voor planschade is verzekerd als de planschade ontstaat doordat de gemeente iets doen wat onvermijdelijk is, en/ of als er onverwacht planschade ontstaat omdat iets wat de gemeente heeft goedgekeurd een onverwacht effect heeft op de omgeving. Voor deze verzekering geldt wel een eigen risico van € 2.500,- per zaak voor vermogensschade en overige aansprakelijkstellingen.

Risico's grondexploitatie
Toelichting:
Voor een goede beheersing van de grondexploitatie projecten, en daarmee van de middelen, wordt jaarlijks een portefeuille-brede risicoanalyse uitgevoerd. Deze analyse leidt tot onderbouwde risicobedragen, die binnen het weerstandsvermogen moeten worden voorzien. Conform gemeentelijk beleid worden deze risico's opgevangen binnen de reserve grondexploitatie. Een nadere toelichting is opgenomen in het Meerjaren Programma Grondexploitatie.

Corona
De effecten van de coronacrisis op de taken en financiën van de gemeente worden voortdurend gemonitord. Effecten waarvan we weten dat die zich voordoen, en waarvan we een goede inschatting kunnen maken wat de omvang van het financieel effect is, worden verwerkt in de begroting. Voor sommige effecten is dit (nog) niet goed mogelijk. Daarvoor wordt een algemeen risico opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Inkomstenderving door toename van verzoeken tot uitstel van betaling, kwijtschelding, evt. faillissementen.
- Kostenoverschrijdingen bij gemeenschappelijke regelingen (GR Veiligheidsregio GZ, GGD, Werkzaak)
- Toename in gebruik van zorg en ondersteuning, verband houdende met:
    - het intensieve thuis zijn/werken
    - wegvallen van dagbesteding,

    - verstoring in sociale contacten en mantelzorg,
    - ziekte en (onvolledig) herstel van corona patiënten.
    - Inkomensonzekerheid
    - Schuldenproblematiek
    - Psychische problematiek en stressklachten
    - voorkomen escalatie en verward gedrag bij EPA-doelgroep
- Verwachte toename huiselijk geweld nu mensen meer verplicht zijn met elkaar binnen te blijven.
- Stijging aanvragen bijzondere bijstand. Bijv. voor digitale leermiddelen voor kinderen die hier niet over beschikken.
- Ondersteuning van de cultuursector.
- Druk op opvang van dak en thuislozen loopt door corona maatregelen extra op en leidt tot meerkosten, mede door 1,5 meter richtlijnen. Meer mensen met schulden en psychische problematiek die nu ook op straat terecht komen.
- Extra druk op voorzieningen gefinancierd door de gemeente. de Formulierenbrigade, Schuldhulpmaatjes, Voedselgroep, Leergeld, Jeugdfonds.
- Niet (volledig) kunnen realiseren van bezuinigingen als gevolg van de gewijzigde omstandigheden.
- Wegwerken van achterstanden op taakgebieden die geheel of gedeeltelijk stil zijn komen te liggen ten tijde van de coronacrisis (toezicht en handhaving kinderopvang, JGZ 4-18)
- Onvoorziene investeringen in:
    - fietsinfrastructuur en voorzieningen door een enorme toename in zowel het fietsbezit als gebruik.
    - Ruimten geschikt maken voor 1,5m samenleving om dienstverlening voort te kunnen zetten.
    - Hybride vergaderen

Voor de financiële verwerking van deze effecten hanteren we de volgende regels:

- Financiële effecten van de coronacrisis worden zo mogelijk gedekt met compensatiemiddelen die hiertoe beschikbaar worden gesteld door het rijk en/of de provincie.
- De financiële effecten waarvoor de gemeente niet gecompenseerd wordt zullen in eerste instantie ten laste gebracht worden van het positieve saldo van de begroting 2021.

Regelgeving gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid

Toelichting:

De drempel om door het UWV (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt te worden verklaard, is hoog. De kans bestaat dat medewerkers formeel niet ziek zijn, maar toch niet (volledig) kunnen werken omdat er geen passende arbeid is. Er is dan echter voor de medewerkers geen uitkering mogelijk vanuit het UWV.

Beheersmaatregelen

Er wordt gestuurd om preventief actie te ondernemen om (langdurig) ziekteverzuim te voorkomen.

Onvoorziene kosten onderhoud en investeringen

Toelichting:

Bij nieuwe investeringen kunnen allerlei zaken tegenvallen. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld tegenvallende aanbestedingen, planschade, bezwaren, etc. Ook voor het onderhoud aan installaties en gebouwen kan de gemeente te maken krijgen met onverwachte tegenvallers bij de inkoop en aanbesteding, bijvoorbeeld doordat er schaarste is op de markt of de prijzen van materialen snel stijgen.

Beheersmaatregelen
Er is gekozen om bij (grote) investeringen meer gebruik te maken van een integrale benadering. Zo wordt in samenwerking met de financieel adviseur een checklist afgewerkt waarin verschillende risicogebieden de revue passeren. Dit impliceert onder meer het aan de voorkant afwegen van risico's op het gebied van inkoop, fiscaliteiten, etc.

Inkoop- en aanbesteding
Toelichting:
Door niet naleven van regelgeving op het gebied van inkoop- en aanbesteding kan de gemeente te maken krijgen met claims, proceskosten en kosten door procesmatige vertragingen.
Beheersmaatregelen:
In de afgelopen jaren zijn stappen gezet om de inkoopfunctie van onze gemeente te professionaliseren. In 2020 is een inkoop ondersteunend systeem ingericht en is het inkoopproces opnieuw in kaart gebracht. Ook is per 1 januari 2021 een centrale inhuurdesk gestart, die o.a. toeziet op naleving van de inkoopregels bij inhuur van personeel. Inkoop en aanbesteding wordt daarnaast jaarlijks ge-audit door middel van steekproeven gedurende het jaar, en een integrale check achteraf op overschrijding van EU-drempelbedragen. Waar nodig worden verbeteringen aangebracht in het proces.

Niet voorziene effecten fiscaliteiten
Toelichting
Het niet goed op de hoogte zijn van fiscale wet- en regelgeving kan leiden tot tegenvallende inkomsten, naheffingen en boetes.
Beheersmaatregelen
Binnen bedrijfsvoeringsorganisatie BWB is een specialistische functie op het gebied van fiscaliteiten ingevuld. Zo wordt de kennis van fiscaliteiten beter geborgd in de deelnemende organisaties en zijn peer-reviews mogelijk op ingrijpende fiscale vraagstukken. Dit impliceert ook het vroegtijdig signaleren van problemen door dit aan de voorkant te bespreken. In 2021 vindt een fiscale impactanalyse plaats.

Wet markt en overheid
Toelichting
Het doel van de Wet markt en overheid (Wet M&O) is oneerlijke concurrentie door overheidsorganisaties met marktpartijen te voorkomen en om zo een gelijkwaardig speelveld te creëren. De Wet M&O schrijft voor dat bij economische activiteiten de integrale kosten van deze producten en diensten (inclusief winstopslag) doorberekend moeten worden aan de afnemers. Daarbij gelden enige andere verplichtingen zoals een bevoordelingsverbod van overheidsbedrijven. Alleen als de gemeente zelf een besluit neemt dat een economische taak publiek is, is bovenstaande verplichting niet van toepassing. Het toezicht op naleving van deze wet ligt bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De ACM kan bij overtreding van de regels een dwangsom opleggen.
Beheersmaatregel:
Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de mate waarin de gemeente wel/niet voldoet aan de Wet M&O. Op basis van dat onderzoek heeft terugkoppeling plaatsgevonden in een raadsvoorstel met als doel om in de toekomst te voldoen aan de wet M&O. De aangenomen verbeterpunten uit die raadsvergadering zijn omgezet in concrete actiepunten.

Weerstandsvermogen Gemeenschappelijke Regeling AVRI
Toelichting:
Het weerstandsvermogen van AVRI blijft in de meerjarenbegroting onder het niveau benodigd om het risicoprofiel van AVRI te kunnen dekken (het tekort bedraagt € 5,1 mln). Dit is een financieel risico voor de deelnemende gemeenten. Door jaarlijkse toevoegingen vanuit de afvalstoffenheffing wordt de weerstandscapaciteit de komende jaren vergroot. Wanneer zich risico’s voordoen die de

reserve van de AVRI te boven gaan, wordt het verschil in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Culemborg gaat het om 11,7% van dit bedrag, zijnde afgerond € 600.000. Bij het risicoprofiel van AVRI zijn twee ontwikkelingen in het bijzonder van belang:

- *Risico overdracht stortplaats* In de begroting 2022 van de AVRI wordt in het risicoprofiel uitgegaan van directe overdracht na het beslismoment door de provincie op basis van de provinciale uitgangspunten (waaronder de huidige rekenrente van 3,1%). Op dat moment (2034) dient er € 12,2 mln. extra te zijn 'gespaard' om het dan benodigde doelvermogen te hebben opgebouwd. Dit wordt bereikt door de huidige (reeds in de begroting 2021 opgenomen) opslag in de tarieven voor opbouw van de weerstandscapaciteit bij AVRI (€ 12 per huishouden) te handhaven tot en met het moment van overdracht. Dit risico kan daarmee worden gedekt (gebaseerd op de huidige inzichten en uitgangspunten van het doelvermogen).
- *Risico op tussentijdse renteverlaging* Voor het risico op een tussentijdse verlaging van de rekenrente (of andere nadelige bijstelling van uitgangspunten voor de overdracht van de stortplaats) bouwt Avri op voorhand geen specifieke buffer op. Avri stelt voor om bij de kadernota 2023 deze risico afweging te betrekken, zodat de diverse (financiële) risico scenario's en dekkingsmogelijkheden verder kunnen worden uitgewerkt. Voor de dekking zijn een drietal voorbeeldopties toegelicht; opbouw door Avri (afvalstoffenheffing), opbouw door gemeenten (gemeente begroting) of opbouw door middelen van derden (bijv. verkoop zonnepark) of een combinatie hiervan. De gemeente kan ook ervoor kiezen om dit risico te accepteren en niet af te dekken

Beheersmaatregel:
GR AVRI legt jaarlijks verantwoording af aan de gemeenteraden van de acht gemeenten die eigenaar en opdrachtgever van AVRI zijn. Daarmee worden de gemeenteraden in staat gesteld invulling te geven aan hun controlerende functie. Gemeente Culemborg maakt gebruik van haar recht om zienswijzen in te dienen. Bij het verbeteren van het weerstandsvermogen van AVRI wordt eerst bekeken of bijstelling van de tarieven mogelijk is, zodat er sprake is van een structurele oplossing.

Weerstandsvermogen Gemeenschappelijke Regeling GGD
Toelichting:
De gewogen risico's van de GGD zijn ultimo 2020 nog steeds hoger dan de bij de GGD beschikbare reserve. De streefwaarde van het weerstandsvermogen van de GGD is € 3.469.000,- Op basis van de jaarrekening 2020 is de algemene reserve € 1.545.000,-De algemene reserve van de GGD is dus nog niet toereikend om alle risico's van de GGD af te kunnen dekken. Wanneer zich risico's voordoen die de reserve van de GGD te boven gaan, wordt het verschil in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Culemborg gaat het om afgerond 5% (gebaseerd op aantal inwoners) van dit bedrag, zijnde afgerond € 96.000,-

Gezien het huidige risicoprofiel van GGD Gelderland-Zuid vindt zij het wenselijk om het weerstandsvermogen verder aan te vullen tot aan de norm/streefwaarde. Vooralsnog heeft de GGD nog geen verzoek tot ophoging van de bijdragen van de gemeenten gedaan.

Beheersmaatregelen:
De GR GGD legt jaarlijks verantwoording af aan de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Daarmee worden de gemeenteraden in staat gesteld invulling te geven aan hun controlerende functie. Gemeente Culemborg maakt gebruik van haar recht om zienswijzen in te dienen.

Weerstandsvermogen GR BWB
Toelichting:
De gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) bouwt geen eigen weerstandsreserve op. Als gevolg daarvan is de BWB niet in staat om de financiële gevolgen op te

vangen wanneer de risico's uit hun risicoparagraaf zich daadwerkelijk voordoen. Als deelnemer in de gemeenschappelijke regeling betekent dit een financieel risico voor de gemeente Culemborg.
BWB heeft het eigen risicoprofiel in kaart gebracht, de volgende stap het kwantificeren van de risico's. In afwachting daarvan hanteert de gemeente het eigen aandeel van de maximaal toegestane weerstandsreserve bij BWB als risicobedrag.
Beheersmaatregel:

- GR BWB legt jaarlijks verantwoording af aan de gemeenteraden van de drie gemeenten die eigenaar en opdrachtgever van BWB zijn. Daarmee worden de gemeenteraden in staat gesteld invulling te geven aan hun controlerende functie. Gemeente Culemborg maakt gebruik van haar recht om zienswijzen in te dienen.
- De mogelijkheid om BWB een beperkte reserve te laten vormen (ter dekking van de eigen risico's) wordt nader onderzocht. Daarop vooruitlopend is BWB verzocht om het risicoprofiel en de beheersmaatregelen in de P&C stukken van BWB inzichtelijk te maken. Daarmee is de gemeente in staat om bij de berekening van het eigen weerstandsvermogen rekening te houden met de impact van risico's bij BWB. Ook kan de gemeente zien of adequaat op de risico's wordt gestuurd.

Verstrekte geldlening CV Parijsch
Toelichting
De gemeente heeft leningen verstrekt aan CV Parijsch van € 12,5 miljoen.
Beheersmaatregelen

- De gemeente ontvangt een opslag voor het risico van deze geldlening boven op de marktrente die aan de bank betaald wordt. Die inkomsten vallen in de Algemene Dienst en dienen om het risico van de verstrekte geldlening af te dekken.
- Er is meerdere keren per jaar overleg tussen CV Parijsch en de gemeente over de voortgang van de gebiedsontwikkeling Parijsch en de prognose van de inkomsten en uitgaven in relatie tot de vastgestelde grondexploitatie. Daarbij worden de afspraken over aflossingen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Verstrekte leningen aan derden
Toelichting:
Dit risico betreft het financieel kredietrisico dat de gemeente Culemborg loopt als het gaat om verstrekte leningen aan derden. De gemeente heeft voor genoemd bedrag gelden doorgeleend aan diverse partijen (grotendeels KleurrijkWonen). Het kan voorkomen dat deze partijen niet aan hun aflossings- / betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Rondom de jaarwisseling 2019/2020 is, na een motie van de raad, een nieuwe lening verstrekt aan de Gelderlandfabriek.
Beheersmaatregelen

- De beheersing van dit risico wordt met name vormgegeven door terughoudendheid bij het aangaan van nieuwe leningen. Verder neemt in de tijd de hoofdsom en dus ook het risico van doorgeleende gelden af door aflossingen.
- KleurrijkWonen trekt tegenwoordig zelf vaste geldleningen aan in de kapitaalmarkt. Onderzocht wordt of bestaande doorleningen aan KleurrijkWonen vervroegd kunnen worden afgelost, waardoor de gemeente Culemborg minder risico loopt. Alleen de achtervangfunctie blijft dan bestaan. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garandeert de schulden van de corporaties. De gemeente Culemborg heeft hierin alleen nog een achtervangfunctie (zie ook de nadere toelichting bij het onderdeel Garantstellingen hieronder).
- De lening aan de Gelderlandfabriek is aangegaan met een vergelijkbaar construct als de leningen aan de CV Parijsch. De gemeente volgt de (financiële) voortgang op hoofdlijnen. Jaarlijks worden de jaarcijfers besproken, om zicht te houden op de terugbetaling.

Duurzaamheidsleningen SVn

Toelichting:

Voor de verstrekking van duurzaamheidsleningen is een zogeheten revolverend Duurzaamheidsfonds gevormd, waarvoor een bedrag van € 2 mln beschikbaar is gesteld. Vanuit dit fonds worden leningen verstrekt. Aflossingen van de leningen vloeien weer terug in het fonds waardoor het budget opnieuw (revolverend) kan worden ingezet. Uitvoering van deze regeling vindt plaats in samenwerking met de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn).

Beheersmaatregelen:

De duurzaamheidsleningen bedragen maximaal € 25.000 en worden afgelost in een termijn van maximaal 15 jaar. Voorafgaand aan de verstrekking van de duurzaamheidslening voert de SVn een kredietwaardigheidsbeoordeling uit. Hierdoor wordt voorkomen dat het budget wordt verstrekt aan woningeigenaren die niet in staat worden geacht de lening daadwerkelijk terug te betalen.

Stimuleringsleningen energieneutrale en aardgasvrije woningen SVn

Toelichting:

Voor de verstrekking van Stimuleringsleningen voor aardgasvrije en energieneutrale koopwoningen is een zogeheten revolverend Duurzaamheidsfonds gevormd, waarvoor een bedrag van € 2,5 mln beschikbaar is gesteld. Vanuit dit fonds worden leningen verstrekt. Aflossingen van de leningen vloeien weer terug in het fonds waardoor het budget opnieuw (revolverend) kan worden ingezet. Uitvoering van deze regeling vindt plaats in samenwerking met de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn).

Beheersmaatregelen:

De Stimuleringsleningen bedragen maximaal € 50.000,- en worden afgelost in een termijn van maximaal 15 jaar. Voorafgaand aan de verstrekking van de Stimuleringslening voert de SVn een kredietwaardigheidsbeoordeling uit. Hierdoor wordt voorkomen dat het budget wordt verstrekt aan woningeigenaren die niet in staat worden geacht de lening daadwerkelijk terug te betalen.

Garantstellingen

Toelichting:

Dit risico betreft het financieel kredietrisico dat de gemeente Culemborg loopt als het gaat om garantstellingen. De gemeente staat voor genoemd bedrag garant voor diverse partijen. Het kan voorkomen dat deze partijen niet aan hun aflossings- / betalingsverplichtingen kunnen voldoen. In die gevallen wordt beroep gedaan op de gemeente Culemborg.

Beheersmaatregelen:

De beheersing van dit risico wordt met name vorm gegeven door terughoudendheid bij het aangaan van nieuwe garanties. Verder neemt in de tijd de hoofdsom waar de gemeente garant voor staat af, door aflossingen. Het in beeld brengen van de actuele stand van zaken en eventuele bijzonderheden is een jaarlijks terugkerend aandachtspunt bij de opstelling van de begroting en jaarrekening. In verband met de coronapandemie is bij het opstellen van de jaarrekening 2020 het risicoprofiel voor de garantstellingen iets verhoogd.

Overige garanties:

Stichting Zwembad Culemborg is voor de bouw van het zwembad een lening van 5,1 miljoen euro aangegaan bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). De gemeente heeft bij deze lening ook een garantstelling afgegeven. Deze garantstelling wordt niet betrokken bij de berekening van het weerstandsvermogen van de gemeente omdat het risico op andere wijze is afgedekt: Wanneer de stichting structureel niet langer aan haar betalingsverplichting naar de NWB kan voldoen volgt een faillissement en wordt de subsidie aan de stichting beëindigd. De middelen die de gemeente structureel in de begroting heeft opgenomen voor deze subsidie komen vanaf dat moment beschikbaar en zijn toereikend voor rente en aflossing op de lening door de gemeente.

De Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg is voor de bouw van de Brede School Culemborg Oost een lening van 4,2 miljoen euro aangegaan bij de Triodos bank. De gemeente heeft bij deze lening een garantstelling afgegeven. Deze garantstelling wordt ook niet betrokken bij de berekening van het weerstandsvermogen van de gemeente omdat het risico op andere wijze is afgedekt. Mocht de stichting haar betalingsverplichtingen niet kunnen voldoen, dan vervalt het eigendom van de Brede School aan de gemeente, zoals het ook bij andere onderwijsinstellingen geregeld is.

Garanties (als achtervang) ten behoeve van woningbouw
Toelichting:
Omdat de risico-inschatting voor de achtervang-garanties wezenlijk anders is dan voor de overige garanties, worden deze apart in de paragraaf weerstandsvermogen vermeld. Een belangrijke achtervang-garantie is die voor de leningen van de woningbouwvereniging. KleurrijkWonen trekt zelf vaste geldleningen aan in de kapitaalmarkt. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garandeert de schulden van de corporaties. De gemeente Culemborg heeft hierin een achtervangfunctie als het gaat om garantstelling. . In 2021 wordt besloten over verlenging van de garantie van de gemeente, wat betekent dat Kleurrijk Wonen ook de komende jaren onder deze regeling financiering kan blijven aantrekken.
Beheersmaatregel:
De gemeente monitort de financiële positie van Kleurrijk Wonen via het jaarverslag van Kleurrijk Wonen en de accountantscontrole daarop. Daarnaast is de gemeente door inhoudelijke afstemming rond het woonbeleid vroegtijdig op de hoogte van planvorming die tot het aantrekken van nieuwe leningen kan leiden.
Wanneer Kleurrijk Wonen niet in staat zou blijken om aan de verplichtingen te voldoen, komt eerst het Waarborgsfonds Sociale Woningbouw in beeld, pas daarna de gemeente.

4. Weerstandsvermogen

Door de beschikbare weerstandscapaciteit te vergelijken met de benodigde weerstandscapaciteit wordt de ratio van het weerstandsvermogen bepaald.

De beschikbare weerstandscapaciteit is voor de begroting 2022 € 11,1 miljoen. Het totaal van de impact van de geïdentificeerde, gekwantificeerde risico's ligt (afgerond) tussen € 5,85 miljoen (maximaal risicoprofiel) en € 2,58 miljoen (minimaal risicoprofiel). Dit geeft de volgende ratio's:

Bij een maximaal risicoprofiel is de ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Impact risico's (max.)}} \quad \frac{\text{€ 11,156 miljoen}}{\text{€ 5,856 miljoen}} = 1{,}90$$

Bij een minimaal risicoprofiel is de ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Impact risico's (minimaal)}} \quad \frac{\text{€ 11,156 miljoen}}{\text{€ 2,589 miljoen}} = 4{,}30$$

De beoordeling van de ratio van het weerstandsvermogen vindt plaats op basis van de volgende tabel.

Beoordeling weerstandsvermogen	
Ratio weerstandsvermogen	**Betekenis**
> 2,0	Uitstekend
1,4 < - < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < - < 1,4	Voldoende
0,8 < - < 1,0	Matig
0,6 < - < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Conclusie

De ratio voor het maximaal risicoprofiel is bijna uitstekend en voor het minimaal risicoprofiel zeer uitstekend om de financiële impact van de risico's te kunnen dragen.

We benadrukken dat de nu gepresenteerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit een momentopname zijn. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden, waardoor het weerstandsvermogen weer een andere waardering kan krijgen.

5. Kengetallen

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door uw raad op de financiële positie van onze gemeente. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. In deze paragraaf nemen we vijf - vanuit het BBV verplichte - kengetallen op.

Kengetallen	JR 2020	BEGR 2021	BEGR 2022	BEGR 2023	BEGR 2024	BEGR 2025
Netto schuldquote	79%	88%	90%	88%	75%	69%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	47%	63%	61%	64%	56%	51%
Solvabiliteitsratio	32%	26%	27%	27%	28%	29%
Structurele exploitatieruimte	0,50%	1,74%	0,96%	-0,03%	-0,24%	-0,26%
Grondexploitatie	10,8%	6,7%	3,0%	7,1%	0,1%	0,0%
Belastingcapaciteit	108%	108%	108%	108%	108%	108%

Toelichting:

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. De netto schuldquote voor de gemeente Culemborg is relatief hoog, doordat er sprake is van veel doorgeleende middelen. De netto schuldquote laat meerjarig een aflopend karakter zien, dit komt doordat de doorgeleende middelen de komende jaren afnemen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (betreft met name doorgeleende gelden aan woningbouwcorporaties). Een netto schuldquote van minder dan 100% wordt als voldoende beschouwd.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.
In het algemeen wordt een getal tussen 25 en 40% als een minimum gezien. Dat betekent dus dat Culemborg binnen deze marge valt. Dit wordt veroorzaakt door een relatief hoge schuldpositie. Zoals eerder aangegeven nemen de doorgeleende middelen de komende jaren af, hierdoor laat de solvabiliteitsratio een verbetering zien.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Een negatief percentage (zoals in de jaren 2023, 2024 en 2025) geeft aan, dat de structurele lasten niet voldoende door structurele baten worden gedekt.

Grondexploitatie
De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 onderdeel van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Het percentage in Culemborg is laag.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Dit wordt afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in het voorafgaande jaar. Culemborg zit net iets boven het landelijk gemiddelde woonlasten en dat blijkt ook uit dit kengetal.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het beleid voor de kapitaalgoederen is er op gericht de kapitaalgoederen in goede staat te houden (of bij achterstallig onderhoud in goede staat te brengen). Dit om kapitaalverlies te voorkomen en de veiligheid te waarborgen. Het is noodzakelijk om periodiek onderhoud uit te blijven voeren. Door meerjaren onderhoudsrapportages op te stellen en regelmatig een schouw uit te voeren van het kwaliteitsniveau blijven de financiële consequenties goed in beeld.

Kwaliteitsniveaus

Bij het opstellen van de meerjaren onderhoudsplannen is het uitgangspunt dat er geen kapitaals-vernietiging plaatsvindt. Achterstallig onderhoud moet worden vermeden. Het streven is dat alle kapitaalsgoederen minimaal het kwaliteitsniveau 'voldoende' hebben. Dit wordt bereikt door klein en groot onderhoud uit te voeren en waar nodig zaken te vervangen. In onderstaande tabel is voor een aantal kapitaalgoederen aangegeven wat het kwaliteitsniveau is en hoe dit kwaliteitsniveau gemonitord wordt.

Kapitaalgoed	Kwaliteitsniveau areaal	Hoe meten we dit?
Onderhoud wegen	90% voldoende 4% matig 6% onvoldoende (schouw eind 2019)	Wegenschouw om de twee jaar volgens richtlijnen CROW Volgende schouw in 2022
Openbare verlichting	geen actuele cijfers bekend	Conform richtlijn openbare verlichting, databeheer en schouw
Civieltechnische kunstwerken	Ca. 4% achterstallig onderhoud	Nieuwe schouw wordt uitgevoerd in sept-2021
Riolering	We voldoen aan de wettelijke basisinspanning	Planmatige rioolinspecties. Nieuw beheerplan wordt eind 2021 opgeleverd
Speeltoestellen	Voldoet aan Attractiebesluit	Jaarlijkse inspectie

Wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

In het meerjarenplan onderhoud en rehabilitatie wegen is het beleid voor het onderhoud van het gemeentelijke wegennet vastgelegd. Hieronder vallen alle openbare wegen, straten en pleinen. Doel van het meerjarenplan is om de wegen op een voldoende onderhoudsniveau te houden c.q. te brengen. Getracht wordt binnen het beschikbare budget het groot onderhoud de komende jaren op voldoende niveau uit te blijven voeren.

Het beheer en onderhoud van de openbare verlichting is vastgelegd in het beleidsplan openbare verlichting 2019-2023. De huidige openbare verlichting is relatief nieuw en energiezuinig. Bij vervanging en nieuwe verlichting wordt duurzame, dimbare LED verlichting geplaatst. Getracht wordt om met de beschikbaar gestelde budgetten de verlichting in stand te houden inclusief de areaaluitbreiding. Dit kan doordat vanwege de LED verlichting minder onderhoud aan bestaande installatie nodig is en het energiegebruik daalt.

Het meerjarenplan civieltechnische kunstwerken geeft inzicht in het te verwachten onderhoud van de civieltechnische kunstwerken. Het huidig plan loopt tot en met 2020 en wordt eind 2021 geactualiseerd tot een nieuw meerjaren beheerplan.

Areaaluitbreiding
Aandachtspunt is de toename van het areaal aan wegen dat voor groot onderhoud in aanmerking komt. Wijken die ca. 10 á 15 jaar geleden zijn aangelegd (Goilberdingen en deel Lanxmeer) komen de volgende planperiode (na 2022) in aanmerking voor groot onderhoud. Hierdoor nemen de kosten van groot onderhoud toe.

De meerkosten voor groot onderhoud in verband met areaaluitbreiding geldt ook voor de kapitaalgoederen openbare verlichting, civieltechnische kunstwerken en speeltoestellen. Bij riolering speelt dit probleem minder omdat de kosten uit de rioleringsheffing gedekt worden.

Financiële consequenties
Het voor onderhoud van wegen, openbare verlichting en civieltechnische kunstwerken benodigde budget is beschikbaar in stelposten en voorzieningen. De stelposten en voorzieningen zijn afgestemd op de uitgaven voor onderhoud die zijn opgenomen in de meerjarenplannen.

In 2022 zijn de volgende bedragen begroot voor de uitvoering van vervanging en groot onderhoud:

Rehabilitatie Wegen	394.000,-
Onderhoud Wegen	522.915,-
Onderhoud Openbare Verlichting	135.000,-
Onderhoud Civieltechnische kunstwerken	175.020,-

Projecten 2022
In 2022 worden onder andere de volgende projecten uitgevoerd:
Wegen:
Integraal groot onderhoud gehele wijk Voorkoop
Rehabilitatie Zowijkseweg

Openbare verlichting:
Uitvoeren jaarschijf 2022 uit beleidsplan

Civieltechnische kunstwerken:
Uitvoeren jaarschijf 2022 uit het nieuwe beheerplan 2021-2025

Riolering en water

Beleidskader
Het verbreed GRP en het Waterplan zijn samengevoegd tot het 'Watertakenplan 2019 - 2023'. Dit plan is maart 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Voor de planperiode 2019 – 2023 zijn de hoofdpunten uit het beleid:
- De basis op orde houden: doelmatig beheer en onderhoud van bestaande assets.
- Anticiperen op klimaatverandering.
- Een duurzame kostendekkende rioolheffing.

Financiële consequenties
De kosten van het Watertakenplan worden gefinancierd uit de inkomsten van de rioolheffing.

Riolering
In 2022 wordt onder andere gewerkt aan de volgende projecten:

- Uitvoeren jaarschijf 2022 (groot onderhoud 2022)

In het netwerk waterketen wordt in regio verband samengewerkt aan onder meer het betaalbaar houden van het van een goede afvoer van (afval)water (Netwerk Waterketen Regio Rivierenland).

Met het Waterschap wordt onderzocht hoe preventieve maatregelen getroffen kunnen worden voor het bereiken van de maximumcapaciteit van de afvalwaterzuivering. Een van de belangrijkste maatregelen is dat er in de stad nog meer afkoppeling plaatsvindt van hemelwater van rioolwater .

Watertakenplan:
In 2022 wordt onder andere gewerkt aan de volgende projecten:
- Groot onderhoud Voorkoop: aanpak probleemlocaties uit klimaatstresstest (verbinding groene long - de Zump, uitbreiding wadi's).
- Plan voor combinatie bedrijfsontwikkeling en waterberging op driehoek Beesdseweg.
- Uitwerken plan regiodealprojecten Pavijen Noord en het Hof.
- Uitwerken plan het Jach.

Groen en spelen

Beleidskader
Groen is van belang voor de identiteit van Culemborg, een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving, het behoud en het vergroten van de biodiversiteit en een klimaatbestendige stad. Het Groenbeleidsplan is op 14 mei 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Het plan geeft een ontwikkelingsrichting voor het groen in de stad aan en is tegelijkertijd een toetsingskader bij ontwikkelingen. Naar aanleiding van het Groenbeleidsplan is het Biodiversiteitsplan Culemborg opgesteld dat is vastgesteld op 13 juli 2021. De komende jaren richten we ons op uitvoering van groene projecten die gericht zijn op verbetering van de biodiversiteit in combinatie met klimaatadaptatie en het zorgen voor een gezondere leefomgeving. Dat doen we samen met inwoners en verschillende partners in Culemborg. De uitvoering is mede afhankelijk van het budget en de uren die beschikbaar worden gesteld.

De gegevens met betrekking tot het openbaar groen en de bomen zijn verzameld in een beheersysteem. Voor spelen wordt er geïnvesteerd in de aanleg van 2 nieuwe natuurspeelplekken in bestaande wijken vanuit in 2020 toegekend eenmalig investeringsbudget. Nieuw geïnvesteerd wordt ook in speelplekken in het nieuwbouwproject Parijsch. Daarnaast is sprake van renovatie van enkele bestaande speelplekken waar ondergronden en toestellen technisch afgeschreven zijn. Hiervoor is een bescheiden renovatiebudget beschikbaar. De (her)inrichting van de speelplekken vindt plaats in lijn met het door de Raad vastgestelde speelbeleidsplan "Spelen met Speelruimte".
Het plan biedt een visie voor de speelruimte en recreatieve mogelijkheden voor de Culemborgse kinderen en jongeren. Voor het in stand houden van voldoende en gevarieerd aanbod en de verdere implementatie van "natuurlijk spelen" is naast het huidige eenmalig investeringsbudget ook structureel jaarlijks budget benodigd, om het regulier onderhoud op voldoende niveau te houden, speelplekken met hun toestellen en ondergronden tijdig te kunnen renoveren, het speelruimtenetwerk (waarmee speelplekken met elkaar verbonden worden) aan te leggen en de extra ontmoetingsplekken en beweegmogelijkheden te realiseren voor jongeren

Financiële consequenties
De uitgaven voor het regulier onderhoud en beheer van het groen en de speelplaatsen zijn opgenomen in de exploitatierekening. Voor uitvoering van het Groenbeleidsplan, het Biodiversiteitsplan en het Speelruimteplan is aanvullend budget noodzakelijk. Voor de jaren 2021-2022 is al een aanvullend budget voor groen en biodiversiteit en spelen beschikbaar gesteld. Om het

Speelruimteplan stap voor stap te kunnen uitvoeren is structureel budget nodig voor renovatie, aanleg en onderhoud. De benodigde bedragen zijn aangegeven in het speelruimtebeleidsplan.

Om de komende jaren in te kunnen blijven zetten op het versterken van groen en biodiversiteit en de verbetering van de speelruimte, is voor de daaropvolgende jaren ook een aanvullend budget nodig.

Gebouwen

Vastgoed

Met dit onderdeel in de paragraaf kapitaalgoederen wordt informatie verstrekt over de stand van zaken van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Beleidskader

De gemeente heeft 40 gebouwen in onderhoud en beheer. De gemeentelijke gebouwen worden onderhouden op basis van een meerjarenplanning. Jaarlijks worden alle accommodaties onderworpen aan een inspectie. Gemeente Culemborg voert voor ieder gebouw een zogenaamd instandhoudingsonderhoud uit. Dit betekent dat er alleen planmatig onderhoud wordt uitgevoerd aan een gebouw om de levensduur te garanderen. Er wordt dus geen levensduur verlengend onderhoud uitgevoerd. Dit kwaliteitsniveau is door de gemeenteraad vastgesteld.

Het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is vastgelegd in meerjarenplannen. Uit de meerjarenonderhoudsplannen worden jaarbegrotingen gegenereerd. Het laatste meerjaren onderhoudsplan (MJOP) is voor de periode 2021 - 2030 vastgesteld. Het MJOP moet eenmaal per 5 jaar worden geactualiseerd. In 2021 heeft er een inventarisatie van de verduurzamingsmaatregelen per gebouw plaats gevonden. Het verduurzamen van ons vastgoed willen we integreren met het planmatig onderhoud. Daarom zal er in 2022 een actualisatie van het MJOP 2021 - 2030 plaats vinden. Het geactualiseerde D-MJOP (Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan) wordt eind 2022 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

De buitensportaccommodaties worden in 4 jaar tijd (2019 - 2022) voorzien van nieuwe kunstgrasvelden en toplagen. Daarnaast worden de buitensportaccommodaties periodiek onderhouden.

Accommodatiebeleid

Op basis van het inhoudelijk beleid wordt het accommodatiebeleidsplan geactualiseerd en wordt het vastgoedbeheer verder geprofessionaliseerd. Het accommodatiebeleid geeft invulling aan de doelstellingen uit de verschillende programma's van de gemeente. Het vastgoed staat in dienst van het beleid en wordt ingezet om deze doelstellingen te faciliteren. Vastgoedbeheer is primair gericht op het in stand houden (technisch en economisch) van een, uit beleidsoogpunt gezien, passende vastgoedportefeuille voor de gemeente Culemborg. Het facilitair beheer daarentegen geeft uitvoering aan het accommodatiebeleid en ondersteunt het (dagelijks) gebruik van de panden. Het geactualiseerde accommodatiebeleid wordt begin 2022 aangeboden aan de gemeenteraad. Ook zal er op basis van het geactualiseerde accommodatiebeleid een vastgoedbeleid worden opgesteld.

Vastgoedmanagement

De komende 2 jaar wordt het vastgoedmanagementsysteem volledig ingericht om ervoor te zorgen dat professioneel administratief beheer kan worden gegarandeerd.

Verduurzaming vastgoed

Voor de verduurzaming van het vastgoed wordt op basis van de inventarisatie van de maatregelen een meerjarenplanning opgesteld die geïntegreerd zal worden met het MJOP. De verduurzamingsmaatregelen worden zoveel mogelijk met de onderhoudsplanning van de gebouwen

afgestemd. Bij het verduurzamen is het uitgangspunt energie neutraal en toetsing op de Erkende Maatregelen, die wettelijk uitgevoerd moeten worden. Van deze erkende maatregelen wordt al een groot gedeelte in 2021 uitgevoerd.

Financiële consequenties
Voor het Planmatig Onderhoud van de openbare gebouwen is een voorziening gevormd. Per gebouw vindt jaarlijks een storting in de voorziening “onderhoud gemeentelijke gebouwen” plaats. Naast het Planmatig Onderhoud vindt jaarlijks ook contractonderhoud en dagelijks (klein) onderhoud aan de gebouwen plaats. De kosten voor het contractonderhoud en dagelijks onderhoud zijn jaarlijks in de exploitatie budgetten opgenomen.

Besluitvorming en Informeren gemeenteraad vastgoedbeheer

Hieronder staan de documenten genoemd die ten behoeve van het vastgoedbeheer ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Documenten	Periode
Accommodatiebeleid	Begin 2022
Vastgoedbeleid	Medio 2022
Meerjaren onderhoudsplanning inclusief verduurzamingsmaatregelen (D-MJOP)	Eind 2022

Paragraaf financiering

Inleiding

Algemeen

1. Inleiding

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. Soms leent de gemeente geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Al deze geldstromen lopen via de treasuryfunctie, die de gemeente bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe heeft ondergebracht.
De uitvoering van de financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders die zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden, afgekort Wet fido. In deze wet zijn regels opgenomen voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie bij de decentrale overheden. Op basis van deze regelgeving heeft de gemeente twee belangrijke instrumenten op het gebied van de treasury.
Ten eerste staan de spelregels en verantwoordelijkheden voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie in het treasurystatuut. Dit statuut is geschreven om zoveel mogelijk de financiële risico's te beperken.
Ten tweede wordt jaarlijks bij zowel de begroting als de jaarrekening een financieringsparagraaf geschreven. In deze paragraaf komt het concrete beleid aan de orde, waarbij in de begroting de nadruk wordt gelegd op de plannen voor de toekomst en in de jaarrekening een verantwoording van het afgelopen jaar.

2. Rentevisie

Bij het nemen van beslissingen in het kader het aantrekken van geldmiddelen is het van belang dat de actuele ontwikkelingen op zowel de geld- als de kapitaalmarkt nauwlettend worden gevolgd. Als informatiebronnen zijn gebruikt het wekelijks economische beeld van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten, en de rentevisies van andere (grotere) financiële instellingen.

Op basis van deze visies kan in het algemeen het volgende over de rentevisie worden opgemerkt (stand van zaken medio augustus 2021).

De Europese Centrale Bank heeft deze zomer haar beleid geherformuleerd en daaruit blijkt dat de ECB er van uitgaat dat er het komend jaar geen renteverhogingen te verwachten zijn.

Op basis hiervan is de verwachting dat de lange rentetarieven ook het komend jaar op een laag niveau uitkomen. De analisten van de meeste financiële instellingen verwachten dat de rente van de tienjaars Staat op -/- 0,3% tot 0% uit zal komen

Voor de korte rente is als meetpunt de driemaands Euribor aangehouden. De verwachting is dat dit percentage in zowel 2021 als 2022 negatief blijft en tussen de -/- 0.5% en -/- 0,3 % blijft schommelen.

Specifiek
Ook in 2022 wordt optimaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden om tegen lage kosten te financieren. De kasgeldlimiet zal derhalve optimaal benut worden en op basis van de huidige negatieve rentestanden, betekent dat weinig of geen kosten en mogelijk dus zelfs opbrengsten.
In de begroting hebben wij geen lasten opgenomen voor kort geld.

Risicobeheer

Renterisicobeheer
Onder renterisicobeheer wordt verstaan de onzekerheid over de hoogte van toekomstige rente uitgaven en –inkomsten. Voor de beheersing van de renterisico's gelden een aantal concrete richtlijnen.

1. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de maximale toegestane omvang van de kortlopende schuld aan. Als "kort" wordt aangemerkt leningen met een termijn van maximaal één jaar. Over "kort" geld wordt in de huidige geldmarktsituatie een lagere rentevergoeding betaald dan over "lang" geld. De kasgeldlimiet is bedoeld om de gemeente te behoeden voor het risico, dat de rentelasten opeens fors stijgen, omdat de rente voor "kort" geld sterk kan fluctueren. Door tijdig de "kort" geld-positie te consolideren in "lang" geld ontstaat er meer zekerheid over de op langere termijn te betalen rente. De Wet fido staat een kasgeldlimiet toe van 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2022 betekent dit een limietbedrag van afgerond € 7.194.000 voor "korte" financiering.
Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de provincie Gelderland worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt.

(bedragen x € 1.000)

Kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar 2022	Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
Totaal netto vlottende schuld	5.000	4.000	2.500	5.000
Toegestane kasgeldlimiet	7.194	7.194	7.194	7.194
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	**2.194**	**3.194**	**4.694**	**2.194**

2. Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal met een minimum van € 2,5 miljoen. Bedoeling van de normering is om de gemeente tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te komen, dat het renterisico uit hoofde van de renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.
Kortom, het komen tot een spreiding in de leningenportefeuille op een manier dat herfinanciering (tegen een hoger rentepercentage) niet leidt tot grote renteveranderingen. Hiermee wordt een kader geboden bij de beoordeling van het financieringsbeleid.

(bedragen x € 1 miljoen)

Renterisiconorm en renterisico vaste schulden per 1-1	2022	2023	2024	2025
Begrotingstotaal	84.631	82.044	79.737	79.836
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	16.926	16.409	15.947	15.967
Maximaal risico op vaste schuld	10.758	8.977	5.998	13.142
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	**6.168**	**7.432**	**9.949**	**2.555**

3. Renteschema

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten inzichtelijk zijn, is in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) opgenomen dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend met behulp van de (omslag)rente.

(bedragen x € 1.000)

Renteschema	2022	2023	2024	2025
a1. Externe rentelasten lange financiering	501.517	437.052	369.204	316.103
a2. Externe rentelasten korte financiering	1.932	12.030	32.120	53.596
b. De externe rentebaten	310.902	269.251	225.944	204.851
Saldo rentelasten en rentebaten	**192.547**	**179.831**	**175.380**	**164.848**
c1. De rente die aan de grex moet worden doorberekend	35.338	28.611	32.532	32.532
c2. Rente projectfinanciering naar taakvelden				
c3. Rentebaten doorverstrekte leningen naar taakvelden				
Aan taakvelden toe te rekenen rente	**157.209**	**151.220**	**142.848**	**132.316**
d1. Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
d2. Rente over voorzieningen	0	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**157.209**	**151.220**	**142.848**	**132.316**
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	205.209	199.220	190.848	180.316
f. Renteresultaat op het Taakveld Treasury	**-48.000**	**-48.000**	**-48.000**	**-48.000**

Koersrisicobeheer
Koersrisico's bij beleggingen in aandelen worden beperkt door de bepalingen in de Wet fido, die uitzettingen in de vorm van aandelen, anders dan het deelnemen in ondernemingen uit hoofde van de publieke taak, niet toestaan.
De gemeente beschikt niet over aandelen van beursgenoteerde ondernemingen en loopt als zodanig geen risico's. Wel neemt de gemeente deel in het aandelenvermogen van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en in de aandelen Vitens, Stichting Parijsch en Oiko Credit. Daarnaast heeft de gemeente nog cum pref aandelen Bouwfonds. Het risico op waardeverlies van deze aandelen is beperkt.

Kredietrisicobeheer
Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het directe risico dat wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente gedane uitzettingen (verstrekte geldleningen en beleggingen). Gelet op de bepalingen met betrekking tot Schatkistbankieren zijn nieuwe externe beleggingen niet meer mogelijk. Het uitzetten van geldmiddelen kan daardoor alleen nog maar plaatsvinden in 's Rijks Schatkist of bij andere decentrale overheden.
Daarnaast is een kredietrisico verbonden aan gemeentelijke leningen en garanties, die de gemeente heeft verstrekt c.q. afgegeven aan lokaal opererende organisaties. Op deze leningen loopt de gemeente kredietrisico's. Grootste onderdeel van de verstrekte garanties vormt de achtervangfunctie voor de woningcorporaties en particuliere woningbouw. Daarbij wordt de gemeente pas aangesproken als de sector zelf en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) hun verplichtingen niet nakomen. Dit is tot op heden nog niet voorgekomen. Het risico wordt daarmee gering geacht. De portefeuille voor particuliere woningbouw wordt langzaam afgebouwd, omdat die achtervangpositie is overgenomen door de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). Door meer aflossingen van particulieren bouwt de portefeuille sneller af dan verwacht.
Om het risico voor de gemeente zoveel mogelijk te beperken, wordt in 2021/2022 naar de mogelijkheden gekeken om de leningen die de gemeente rechtstreeks aan de woningcorporatie heeft verstrekt om te zetten in een garantstelling.

Interne liquiditeitsbeheer

(x € 1.000)

Liquiditeitenplanning 2025	2022	2023	2024	
Uitgaven				
Reguliere exploitatie	74.689	73.052	72.702	73.077
Investeringen	3.134	2.727	1.947	1.947
Grondexploitatie	1.302	1.273	112	112
Aflossing leningen	11.252	9.408	6.360	13.142
Totaal uitgaven	**90.377**	**86.460**	**81.121**	**88.278**
Inkomsten				
Reguliere exploitatie	78.341	77.040	77.143	77.568
Grondexploitatie	2.632	1.653	150	150
Aflossing leningen	5.129	1.098	1.075	8.199
Totaal inkomsten	**86.102**	**79.791**	**78.368**	**85.917**
Saldo	**-4.275**	**-6.669**	**-2.753**	**-2.361**

Financiering

Kasgeldleningen

Op basis van de liquiditeitenplanning 2022 gaan we ervan uit dat de liquiditeitspositie in de loop van het jaar kan worden opgevangen binnen de rekening-courant. En in sommige gevallen zal aanvullend een kasgeldlening worden afgesloten.
Op basis van de verwachte rente-ontwikkeling hebben we daarvoor geen lasten geraamd.

Vaste leningen

In het onderstaand overzicht wordt een beeld geschetst van het verloop van de vaste leningenportefeuille voor het jaar 2022.

(bedragen x € 1.000)

Mutaties in portefeuille	Bedragen	Rentepercentage
Stand per 1 januari 2022	59.272	-/- 0,236% - 3,170%
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	10.758	
Vervroegde aflossingen	0	
Stand per 31 december 2022	**48.514**	

Het al dan niet aantrekken van geld hangt af van het verloop van kasstromen in de gemeente en het verschil tussen inkomsten en uitgaven. De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen.

Deelnemingen
In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de instanties waarbij sprake is van een vorm van deelname in het kapitaal van de desbetreffende instelling.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Kredietrisico	Boekwaarde per 31-12-2022
Grootboek Nationale Schuld	AAA	24
BNG	AAA	20
Stichting Parijsch	Geen rating	454
Cum. pref. aandelen Bouwfonds	Geen rating	2
Vitens	Geen rating	27
Oiko credit	Geen rating	100
Totaal		**627**

Een rating is te beschouwen als een kwaliteitskeurmerk. Ratings worden uitgedrukt in een combinatie van letters en cijfers. Een Triple A-rating is de hoogst mogelijke rating. Hoe hoger de rating, hoe lager het kredietrisico voor een belegger en vice versa. Deelnemingen zijn tegen boekwaarde/aanschafwaarde verantwoord en als zodanig in deze financierings-paragraaf opgenomen. Het tegen boekwaarde verantwoorden is in overeenstemming met de geldende voorschriften.

Uitgezette leningen
In het verleden zijn leningen aan derde verstrekt. Het huidige beleid is om hier terughoudend mee om te gaan, vanwege het risico dat eraan verbonden is.

(bedragen x € 1.000)

Verstrekte geldleningen	Stand per 1-1-2022	Aflossing 2022	Stand per 31-12-2022	Rente gemiddeld	Looptijd
Stichting Kleurrijk Wonen	10.139	751	9.388	1,96%	2025-33
CV Parijsch	12.500	4.000	8.500	0,99%	2022-25
St Jachthaven en Camping	338	13	325	4,75%	2038
Stichting Turnen	36	4	32	1,31%	2032
Gelderlandfabriek	150	0	150	0,36%	2035
Zorg om voedsel	10	10	0	0,00%	2022
Totaal	**23.173**	**4.778**	**18.395**		

Garantstelling
In het verleden zijn garanties verstrekt aan met name woningbouwcorporaties of maatschappelijke organisaties. Ook hier voert de gemeente een terughoudend beleid. In onderstaand tabel wordt een overzicht gegeven van de gegarandeerde geldleningen, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen de garanties waarbij de gemeente als achtervang fungeert en de garanties waarbij de gemeente direct risicodrager is.

(bedragen x € 1.000)

Gegarandeerde geldleningen	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Particuliere woningbouw	76.688	64.500	53.506
Woningbouwcorporaties	64.167	62.604	62.541
Gemeente als achtervang	**140.855**	**127.104**	**116.047**
Culturele-/sportvereniging	10.779	10.328	9.877
GR Breedbandnetwerk Rivierenland	0	3.570	3.570
Gemeente als directe risicodrager	**10.779**	**13.898**	**13.447**
Totaal gegarandeerde geldleningen	**151.634**	**141.002**	**129.494**

Relatiebeheer
Met de huisbankier BNG Bank N.V. vindt periodiek overleg plaats (laatste overleg 28 januari 2021), waarbij aandacht wordt besteed aan eventuele nieuwe ontwikkelingen. Ook het contract dat de gemeente met de bank heeft, is tegen het licht gehouden, waarbij de nadruk ligt op inhoudelijke bepalingen en concurrerende condities.
Uit het overleg is duidelijk geworden dat de bank in 2021 en 2022 inzet op een verdere automatisering van haar dienstverlening op het gebied van het betalingsverkeer.

Kasbeheer

1. Geldstroombeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de BNG Bank. De saldi op de overige rekeningen, bij de ABN AMRO worden zoveel mogelijk periodiek overgeboekt naar de hoofdrekening van de BNG Bank. De gemeente werkt met een liquiditeitsprognose die éénmaal per maand wordt geactualiseerd. De grootste onzekerheden inzake inkomende en uitgaande geldstromen volgen uit de grondexploitatie en investeringen in infrastructurele projecten.

2. Schatkistbankieren

De wet schatkistbankieren schrijft voor dat overtollige middelen dagelijks worden afgeroomd naar een rekening bij de schatkist van het Rijk. Het Ministerie van Financiën heeft een drempelbedrag vastgesteld dat op de rekening courant van de eigen bank mag blijven staan. Het drempelbedrag is het maximale bedrag dat een decentrale overheid dagelijks, over een heel kwartaal bezien, buiten de schatkist mag aanhouden. Deze drempel bedraagt per 1 juli 2021 2% van het begrotingstotaal. Conform de regelgeving wordt er bij jaarrekening verantwoording afgelegd over het totaal aan middelen dat per kwartaal buiten de schatkist is gehouden. De verwachting is dat in 2022 aan de drempel wordt voldaan.

Paragraaf verbonden partijen

Een groot aantal van de gemeentelijke doelstellingen wordt niet alleen door de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook door samenwerkingsverbanden gerealiseerd. De relatie tussen de gemeente en deze partijen kan sterk verschillen. Rond de gemeentelijke organisatie is een aantal schillen te zien.

1. Het dichtst bij de gemeentelijke kern ligt dan de schil met de organisaties waarvoor de gemeente een financieel risico draagt en ook bestuurlijk (mede) verantwoordelijk is. Binnen deze schil liggen de gemeenschappelijke regelingen.
2. Meer naar buiten toe komen we bij de privaatrechtelijke rechtspersonen met een gemeentelijke deelname.
3. Daarnaast zijn er de organisaties die met behulp van een gemeentelijke subsidie een bijdrage leveren aan het realiseren van gemeentelijke doelstellingen. Met de meeste van deze organisaties hebben we meerjarige budgetcontracten afgesloten.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de samenwerkingsverbanden waarin de gemeente Culemborg een “bestuurlijk én een financieel” belang heeft. Binnen de programma's van de begroting 2022 worden de belangrijkste ontwikkelingen voor 2022 met betrekking tot de verbonden partijen nader toegelicht.

- Een bestuurlijk belang houdt in dat de gemeente zeggenschap heeft, of door een zetel in het bestuur van een organisatie, of uit hoofde van stemrecht.
- Er is een financieel belang wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij een eventueel faillissement van de verbonden partij en/of er financiële problemen bij de verbonden partij zich manifesteren en deze op de gemeente kunnen worden verhaald.

Onze gemeente heeft met veel organisaties een relatie, maar die voldoen niet allemaal aan de eerder genoemde criteria van verbonden partijen. De organisaties die wel aan de definitie van verbonden partijen voldoen, zijn onder te verdelen in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemingen;
- stichtingen;
- publiek-private samenwerkingen (PPS).

Om in lijn met artikel 15 lid 2 en artikel 26 van het BBV te rapporteren zullen voor verbonden partijen onder andere de volgende gegevens vermeld worden:

- De verwachte omvang van de bekostiging in het begrotingsjaar.
- De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en het einde van het begrotingsjaar.

In 2019 heeft de gemeenteraad de nota verbonden partijen vastgesteld. Vanuit de afspraken in deze nota wordt ook in 2022 gewerkt met onze verbonden partijen. Jaarlijks ontvangt de raad factsheets van alle verbonden partijen, met daarin aanvullende informatie ten opzichte van de informatie die al in de begroting is opgenomen.

1. Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regelingen (verlengd lokaal bestuur) voeren voor de gemeente het beleid en het beheer uit op terreinen waar zij bekend of deskundig in zijn. Wij kiezen voor een gemeenschappelijke regeling als wij dit beleid niet alleen of niet doeltreffend en doelmatig zelfstandig kunnen uitvoeren.

	Regio Rivierenland
Vestigingsplaats	Tiel
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang	De Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten waarbinnen op regionaal niveau voor de gemeenten taken worden uitgevoerd op het gebied van verkeer en vervoer, milieu, ruimtelijke ordening en waterbeheersing, volkshuisvesting, onderwijs, economie, arbeidsmarkt, volksgezondheid en zorg (jeugdbeleid, Wmo). De gemeenschappelijke regeling voert zowel uitvoeringstaken als (strategische) beleidstaken uit.
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden en een onafhankelijk voorzitter. Elke gemeente heeft één zetel. Voorzitter van het AB is een gemeenschappelijk lid, dat door alle gemeenteraden gezamenlijk wordt aangewezen. Het AB benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur dat bestaat uit drie leden. *Belang Culemborg:* Burgemeester G. van Grootheest heeft zitting in het Algemeen Bestuur.
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Risico's	1. Bij Contractgestuurde dienstverlening werken we met dienstverleningsovereenkomsten. Aan het werken met dienstverleningsovereenkomsten zijn financiële risico's verbonden. De financiële risico's en eventuele tekorten bij de uitvoering van taken voor gemeenten kunnen worden opgevangen door inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening. 2. Regio Rivierenland is namens de regiogemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van het regionale vervoersysteem Versis. Het coördineren en beheren van de uitvoering van Versis/Basismobiliteit kan risico's met zich meebrengen. De provincie Gelderland valt per 1 januari 2022 weg als opdrachtgever voor Versis; zij gaat het ov-vangnet vervoer buiten Versis organiseren. Hierdoor is een gecombineerde en efficiënte planning en uitvoering van de ritten minder goed mogelijk. Bovendien is er tot 2024 sprake van een geleidelijke afbouw van de provinciale subsidie op het Wmo-vervoer. Als gevolg van deze ontwikkelingen, die door de provincie zijn geïnitieerd, krijgen gemeenten in 2022 te maken met een toename van de kosten binnen Versis. 3. Voor de uitvoering van het vervoer zijn overeenkomsten gesloten met een regiecentrale en een aantal vervoerders. Financiële risico's bestaan bij een eventueel faillissement van een van de partijen. Daarnaast bestaan risico's bij onenigheid tussen opdrachtgever en uitvoerende ondernemers, wat uiteindelijke financiële gevolgen kan hebben. Tot slot kunnen er financiële risico's zijn op het gebied van personele verplichtingen, als de uitvoering van Versis door de Regio wordt beëindigd. De gevolgen van financiële risico's en tekorten kunnen worden gefinancierd vanuit de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening. 4. In het verleden is een integrale inventarisatie uitgevoerd naar de financiële risico's bij het Regiokantoor van Regio Rivierenland, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen om de risico's te kunnen dekken. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's. 5. In aanvulling op de uitgevoerde risico-inventarisatie bij het Regiokantoor is een vervolgonderzoek uitgevoerd, specifiek gericht op frauderisico's.

	Frauderisico’s kunnen (latent) aanwezig zijn zowel op het gebied van onttrekking van geld of goederen aan de organisatie als ook met betrekking tot de financiële verantwoording. Doel van de frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland. De frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.
Relatie met programma's	Leefbare stad

Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	761	800	2.332	2.119	9.840	9.061

	Avri
Vestigingsplaats	Geldermalsen
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang	De Avri is een gemeenschappelijke regeling van 8 gemeenten die taken uitvoert op het gebied van afvalverwijdering en onderhoud in de openbare ruimte (BOR).
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur (AB) zijn alle betrokken gemeenten vertegenwoordigd en bestaat derhalve uit 8 leden. De voorzitter wordt door en uit het AB aangewezen. Het AB benoemt de leden van het Dagelijks Bestuur dat bestaat uit 3 leden, te weten een voorzitter en 2 door het AB uit zijn midden aan te wijzen leden. *Belang Culemborg:* Wethouder J. Reus heeft zitting in het Dagelijks - en in het Algemeen bestuur. Wethouder M. Wichgers is aangewezen als plaatsvervangend lid van het AB.
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, West Betuwe, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Risico's	Het weerstandsvermogen van AVRI blijft in de meerjarenbegroting onder het niveau benodigd om het risicoprofiel van AVRI te kunnen dekken. Dit is een financieel risico voor de deelnemende gemeenten. Door jaarlijkse toevoegingen vanuit de afvalstoffenheffing wordt de weerstandscapaciteit de komende jaren vergroot. Avri bouwt in principe zelf een buffer op voor haar risico's. Voor de stortplaats zijn deze risico's op dit moment gekwantificeerd op € 4,9 mln. gelet op de vele onzekerheden van dit moment en rekening houdend met de kans dat risico's van verschillende scenario's zich voordoen. Over 10 jaar wordt een besluit door de provincie genomen. Berekend is dat het risico op directe overdracht na besluitvorming van de stortplaats (o.b.v. huidige uitgangspunten provincie) kan worden gedekt door de € 12 buffer tot het overdrachtsmoment in de tarieven te handhaven. Voor het risico op een tussentijdse verlaging van de rekenrente (of andere nadelige bijstelling van uitgangspunten) bouwt Avri op voorhand geen specifieke buffer op (anders dan voor de € 4,9 mln. in het risicoprofiel). Hier ligt het voorstel voor om deze risico afweging te betrekken bij de kadernota 2023, zodat de diverse risico scenario's en dekkingsmogelijkheden verder kunnen worden uitgewerkt. Voor de dekking zijn een drietal voorbeeldopties toegelicht; opbouw door Avri (afvalstoffenheffing), opbouw door gemeenten (gemeente begroting) of opbouw door middelen van derden (bijv. verkoop zonnepark) of een combinatie hiervan. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing behorende bij de begroting 2022 van AVRI worden risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.
Relatie met programma's	Groene stad en de paragraaf lokale heffingen

Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	0*	0*	337	387	42.158	43.258

*De activiteiten van de Avri worden gefinancierd uit de afvalstoffenheffing.

	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Vestigingsplaats	Nijmegen
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling
Openbaar belang	Uitvoering wettelijke taken van op gebied van brandweer (regionaal en lokaal), geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (GHOR) en regionale ambulancevoorziening (RAV) in de Veiligheidsregio Gelderland Zuid. Daarmee wordt aangesloten bij het gebied van de politieregio, waardoor een doelmatig georganiseerde én een gecoördineerde samenwerking tussen de parate diensten kan worden gerealiseerd.
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door hun burgemeester; het Algemeen Bestuur telt 16 zetels. Alle leden hebben 1 stem, tenzij er een besluit genomen moet worden over de jaarrekening, begroting, begrotingswijziging of het regionaal beheers-programma. Daarvoor geldt een gewogen stemrecht per 20.000 inwoners, waarbij elke gemeente minimaal 1 stem heeft. De burgemeester van de gemeente Nijmegen is uit hoofde van zijn functie van korpsbeheerder zowel voorzitter van het AB als het DB. Het DB bestaat uit 6 leden. *Belang Culemborg:* Burgemeester G. van Grootheest heeft zitting in het AB.
Betrokkenen	De gemeenten Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Groesbeek, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.
Risico's	De programmabegroting 2022 van de VRGZ vermeldt de onderstaande risico's. **Belangrijkste risico's** Deze risico's zijn niet nieuw of gewijzigd, maar wel meest relevant: • Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) i.c.m. taakdifferentiatie vrijwilligers: het stelsel van vrijwilligheid voldoet niet aan de Europese vereisten. Het streven is om de meerkosten bij het Rijk te declareren. • LMS/ZCC: de meldkamer van VRGZ wordt in de toekomst in Oost 5 verband georganiseerd en daarnaast is samen met Ambulancezorg Gelderland-Midden een pilot gestart voor een Zorgcoördinatiecentrum. Verwacht wordt dat eind 2021 meer duidelijkheid bestaat over de financiële risico's die gelopen worden op het gebied van achterblijvende kosten, afkoopregelingen en WW-verplichtingen. **Nieuwe risico's:** • Rechtmatigheid: in verband met komende nieuwe wetgeving op het gebied van de rechtmatigheidsverklaring zal vanaf 2022 het DB in plaats van de accountant jaarlijks gaan verklaren (financieel) rechtmatig te hebben gehandeld. • Crisisorganisatie: naar aanleiding van de evaluatie Wet veiligheidsregio's zal de crisisorganisatie worden aangepast. Dit betekent dat crisisfunctionarissen bijgeschoold worden en dat de informatiefunctie wordt geïntensiveerd (personele uitbreiding en software applicaties).

	• Omgevingswet: uit landelijk onderzoek blijkt dat door de nieuwe werkprocessen de kosten met gemiddeld 20% stijgen ten opzichte van de huidige situatie. Daarnaast ontstaat een lastenstijging doordat implementatie van diverse nieuwe wet- en regelgeving de nodige inspanningen vergt. De komende tijd wordt door VRGZ inzichtelijk gemaakt wat dit financieel betekent. • Duikteam: er is met VGGM en Veiligheidsregio Brabant-Noord een dienstverleningsovereenkomst voor het jaar 2021 afgesloten. De omvang van deze uitzetting is na 2021 nog niet bekend. In 2021 wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn van particuliere duikers. • Hack: de kans is klein, maar het (financiële) effect kan groot zijn. • COVID-19: het risico daalt als gevolg van een toename van vaccinaties en testen. De meerkosten kunnen eventueel bij het Ministerie van VWS worden gedeclareerd. • Werkgeversvereniging: in verband met de beëindiging van de CAR-UWO worden de veiligheidsregio's niet meer vanuit CAR-UWO ondersteund en heeft het Veiligheidsberaad besloten dat de veiligheidsregio's gezamenlijk een CAO starten. Daarvoor wordt een werkgeversvereniging opgericht.
Relatie met programma's	Leefbare stad

Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	2.070	2.022	5.017	4.597	69.236	74.033

<table>
<tr><th colspan="7">Werkzaak Rivierenland</th></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td colspan="6">Tiel</td></tr>
<tr><td>Rechtspositie</td><td colspan="6">Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="6">Streven naar een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie van de inwoners van de deelnemende gemeenten en, indien nodig, het verstrekken van uitkeringen aan de doelgroep voor de kosten van levensonderhoud. De gemeenschappelijke regeling voert de wettelijke taken uit die deelnemers hebben op grond van de Participatiewet, met uitzondering van bijzondere bijstand.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td colspan="6">Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden: 1 lid per gemeente. Elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid, tenzij anders is geregeld. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 3 leden, aan te wijzen uit het AB. De DB-leden zijn AB-leden afkomstig uit de colleges van de deelnemende gemeenten.
Belang Culemborg: Wethouder C. Stolwijk heeft zitting in het Algemeen en Dagelijks Bestuur.</td></tr>
<tr><td>Betrokkenen</td><td colspan="6">De gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.</td></tr>
<tr><td>Risico’s</td><td colspan="6">Het weerstandsvermogen van Werkzaak Rivierenland is de financiële buffer om gevolgen (kosten) van risico’s, die zich mogelijk gaan voordoen en nog niet op een andere manier zijn afgedekt, op te kunnen vangen. De financiële gevolgen van risico’s kunnen zowel incidenteel als structureel zijn. In de begroting van Werkzaak Rivierenland is geen post voor onvoorziene uitgaven (structurele risico’s) opgenomen. De hoogte van het weerstandsvermogen wordt bepaald door het risicoprofiel van Werkzaak Rivierenland en de kaders die het bestuur stelt. Artikel 30 van de GR schrijft voor dat het weerstandsvermogen maximaal 3% bedraagt van de jaarlijkse exploitatielasten. Op basis van de begrote lasten over 2022 is het plafond bepaald op circa 3.mln. Per jaareinde 2020 bedraagt het weerstandsvermogen 2.1 mln. Dit betekent een ratio van 0.70 ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen als afdekking van risico's.
De door Werkzaak als belangrijkste benoemde bedrijfsrisico's voor 2022 zijn:
• Verandering van Rijkswetgeving;
• Conjuctuurgevoeligheid;
• Robotisering en digitalisering;
• Kwetsbaarheid rondom ICT-infrastructuur
• Toename problematiek doelgroep vraag om meer begeleiding;
• Omzetdoelstelling/Eigen risico WW/vertraging verbeterproces;
• Eigen risicodrager WW
• Vertraging is procesverbeterslagen inhalen
• Coronacrisis waaraan geen definitief risico bedrag is toe te schrijven.</td></tr>
<tr><td>Relatie met programma's</td><td colspan="6">Zorgzame stad</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Financieel belang (x € 1.000)</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2022</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2021</td><td colspan="2">Begroot Eigen vermogen</td><td colspan="2">Begroot Vreemd vermogen</td></tr>
<tr><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td></tr>
<tr><td>15.239</td><td>14.019</td><td>2.851</td><td>2.701</td><td>10.675</td><td>10.570</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="7">Regionaal Archief Rivierenland (RAR)</th></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td colspan="6">Tiel</td></tr>
<tr><td>Rechtspositie</td><td colspan="6">Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="6">Het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarplaats(en) van de deelnemers en van hun daar naar toe overgebrachte archiefbescheiden, alsmede het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaats(en) overgebrachte archief-bescheiden.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td colspan="6">In het Algemeen Bestuur (AB) zijn de betrokken gemeenten vertegenwoordigd door 2 leden per deelnemende gemeente. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit 3 – door het AB aan te wijzen – leden uit het AB.
Belang Culemborg: Vanuit Culemborg heeft wethouder M. Wichgers zitting in het Algemeen Bestuur. Daarnaast is de Culemborgse raad vertegenwoordigd in de voorbereidende Besluit- en Oordeelsvormende Vergaderingen (BOV) ten behoeve van het AB.</td></tr>
<tr><td>Betrokkenen</td><td colspan="6">Deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel.</td></tr>
<tr><td>Risico's</td><td colspan="6">Het RAR hanteert de volgende uitgangspunten voor het risicomanagement:
• Het RAR wil de continuïteit van de organisatiedoelen waarborgen en de vermogenspositie beschermen;
• Het RAR wil actief haar risico’s beheersen en kunnen opvangen en wil voorkomen dat incidentele tegenvallende financiële resultaten verhaald moeten worden op de gemeenten.

De hoogte van de ratio van het weerstandsvermogen is door het Algemeen Bestuur in 2014
vastgesteld op minimaal 1,0. In 2017 heeft het algemeen bestuur de ‘Update 2017 risicomanagement & weerstandsvermogen’ vastgesteld, dat in 2019 en 2020 een vervolg heeft gekregen en waarbij de minimale norm van 1,0 is gehandhaafd. Op basis van de actuele cijfers bedraagt het normbedrag van de weerstandscapaciteit € 211.000.

Het ratio voor het einde van het jaar 2022 bedraagt 1,55 Dit is ruim boven de norm van 1,0.
Dit ratio is als volgt berekend:
weerstandscapaciteit € 326.646 / risico’s € 211.000 = 1,55</td></tr>
<tr><td>Relatie met programma's</td><td colspan="6">Ondernemende stad</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Financieel belang (x € 1.000)</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2022</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2021</td><td colspan="2">Begroot Eigen vermogen</td><td colspan="2">Begroot Vreemd vermogen</td></tr>
<tr><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td></tr>
<tr><td>320</td><td>308</td><td>347</td><td>326</td><td>8.413</td><td>8.070</td></tr>
</table>

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal						
Vestigingsplaats	Tiel					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Het recreatieschap behartigt de gezamenlijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie, toerisme, landschapsschoon en natuurbescherming op bovenlokaal niveau. Samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe wordt deelgenomen in de B.V. Recreatie-maatschappij Rivierengebied.					
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd, met dien verstande dat een lid en een plaatsvervangend lid wordt aangewezen. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de leden van het Algemeen Bestuur. *Belang Culemborg:* Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het Algemeen Bestuur van het recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten zijn Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel en West Betuwe en West Maas en Waal.					
Risico's						
Relatie met programma's	Ondernemende stad (toerisme) en sociale stad (openluchtrecreatieterreinen)					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	0	0	0	0	6.853	6.853

<table>
<tr><th colspan="7">Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)</th></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td colspan="6">Tiel</td></tr>
<tr><td>Rechtspositie</td><td colspan="6">Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="6">Samenwerking bij de heffing, invordering en kwijtschelding van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) en het beheer en de uitvoering van de Basisregistratie voor Adressen en Gebouwen (BAG). De verordende bevoegdheid blijft bij de gemeente.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td colspan="6">Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit zoveel leden als er deelnemers zijn, waarbij het Waterschap 2 leden benoemt. Uit het AB wordt een Dagelijks bestuur (DB) van 3 leden gekozen, bestaande uit een voorzitter en twee leden. Ten minste 1 van de DB-leden wordt gekozen uit de vertegenwoordiging namens het Waterschap.
Belang Culemborg: Wethouder C. Stolwijk heeft zitting in het AB. Wethouder M. Wichgers is aangewezen als plaatsvervangend lid.</td></tr>
<tr><td>Betrokkenen</td><td colspan="6">Het Waterschap Rivierenland, Avri en gemeenten Culemborg, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.</td></tr>
<tr><td>Risico’s</td><td colspan="6">De incidentele weerstandscapaciteit van BSR is gelijk aan de in de begroting opgenomen post onvoorzien. In 2009 is besloten dat er geen algemene reserve bij BSR zal worden gevormd. BSR heeft als gevolg daarvan geen structurele weerstandscapaciteit. Voor eventuele risico's die niet in de begroting zijn opgenomen, en niet gedragen kunnen worden uit de post onvoorzien, dienen deelnemers van BSR zelf een voorziening te treffen. Risico's met betrekking tot de belastingopbrengsten behoren niet tot de bedrijfsrisico's van BSR.
In de begroting 2022 van de BSR zijn in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing verschillende risico's opgenomen zoals: Opbrengsten vervolgingskosten, datalekken, software, ziekteverzuim, herziening belastingstelsel waterschappen, bepalen WOZ-waarde o.b.v. gebruiksoppervlakte in plaats van inhoud , rechtmatigheidsverantwoording en verandering en verschuiving in werkzaamheden.</td></tr>
<tr><td>Relatie met programma's</td><td colspan="6">Algemene dekkingsmiddelen en de paragraaf lokale heffingen.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Financieel belang (x € 1.000)</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2022</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2021</td><td colspan="2">Begroot Eigen vermogen</td><td colspan="2">Begroot Vreemd vermogen</td></tr>
<tr><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td></tr>
<tr><td>424</td><td>437</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td></tr>
</table>

	GGD Gelderland-Zuid					
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling					
Openbaar belang	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg en het uitvoeren van taken die in wet- en regelgeving aan de gemeenten of de GGD'en zijn opgedragen.					
Bestuurlijk belang	Alle betrokkenen zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen bestuur telt 16 zetels. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het Dagelijks Bestuur bestaan uit de voorzitter van het Algemeen Bestuur en minimaal 4 andere leden. Deze worden aangewezen door het Algemeen Bestuur. Belang Culemborg: Wethouder S. Baggerman heeft zitting in het Algemeen Bestuur.					
Betrokkenen	De gemeenten Buren, Culemborg, West Betuwe, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas en Waal, Zaltbommel, Beuningen, Druten, Heumen, Nijmegen, Wijchen en Berg en Dal.					
Risico's	Het totaal van de verwachte risico van de GGD Gelderland-Zuid bedraagt na weging €3.469.000, conform de in de begroting 2022 opgenomen paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen. De risico's van de GGD overstijgen hun beschikbare algemene reserve. De verwachting is dat de algemene reserve ongeveer 45% van de genoemde risico's kan afdekken.					
Relatie met programma's	Sociale stad					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	1.152	1.187	1.931	1.872	22.249	26.716

<table>
<tr><th colspan="7">Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)</th></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td colspan="6">Tiel</td></tr>
<tr><td>Rechtspositie</td><td colspan="6">Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="6">De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht, waaronder tevens wordt begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten Gelderland.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td colspan="6">Alle betrokken gemeenten zijn vertegenwoordigd met één collegelid in het Algemeen Bestuur (AB). Het AB bestaat uit 9 leden. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat naast de voorzitter van het AB uit drie leden.
Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het AB. Wethouder J. Reus is aangewezen als plaatsvervangend lid van het AB.</td></tr>
<tr><td>Betrokkenen</td><td colspan="6">De deelnemers zijn Provincie Gelderland en de gemeenten Buren, Culemborg, West Betuwe, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Maas & Waal en Zaltbommel.</td></tr>
<tr><td>Risico’s</td><td colspan="6">De weerstandscapaciteit is € 727.550 / geïdentificeerde risico’s € 658.750 = weerstandsvermogen van 1,1.

Het weerstandsvermogen valt hiermee in categorie C - Voldoende.

De ODR staat voor een solide financieel beleid. Men streeft ernaar om, conform het vastgestelde beleid, het weerstandsvermogen op de norm van C (1,0 – 1,5) te hebben om de deelnemers zo min mogelijk in het lopende jaar om extra bijdrage te hoeven vragen.</td></tr>
<tr><td>Relatie met programma's</td><td colspan="6">Leefbare stad</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Financieel belang (x € 1.000)</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2022</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2021</td><td colspan="2">Begroot Eigen vermogen</td><td colspan="2">Begroot Vreemd vermogen</td></tr>
<tr><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td></tr>
<tr><td></td><td>1.510</td><td>1.489</td><td>1.283</td><td>1.254</td><td>5.027</td><td>4.852</td></tr>
</table>

Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BvoWB)				
Vestigingsplaats	Culemborg			
Rechtspositie	Gemeenschappelijke regeling			
Openbaar belang	Het adviseren over en uitvoeren van de bedrijfsvoeringstaken van de deelnemende gemeenten met als doel het verlagen van kosten, het verhogen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het bieden van kansen aan medewerkers.			
Bestuurlijk belang	Iedere deelnemer wijst 1 lid van het bestuur aan. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter. *Belang Culemborg:* Burgemeester G. van Grootheest heeft zitting in het bestuur van BWB. Wethouder C. Stolwijk is aangewezen als plaatsvervangend lid.			
Betrokkenen	De deelnemers zijn de gemeenten Culemborg, Tiel en West Betuwe.			
Risico's	Risico's waar rekening mee wordt gehouden en te nemen maatregelen als ze zich voordoen: • BWB heeft geen weerstandseserve om eventuele onverwachtse risico's op te vangen, in dat geval zullen de andere partners moeten bijdragen in de kosten. • Nog in onderzoek: overdracht ICT-budgetten (hard en software) van gemeenten aan BWB, waardoor op dit moment nog niet integraal op IT gestuurd kan worden. Beheersmaatregel: De overdracht in 2021 realiseren. • De overdracht van de hardware portefeuille met een beleidsplan voor overdracht aan het bestuur voorleggen in december. De applicatieportefeuille met een beleidsplan per Domein voorbereiden en voorleggen aan het bestuur. • De over- en onderschrijdingen in de projectenportefeuille zijn financieel gemaakt. De bedragen zijn gekapitaliseerd. Beheersmaatregel: intensiever sturen op financiële ontwikkeling van projecten in relatie tot de te realiseren doelstelling. • De voorgenomen verbeteringen en jaarplannen opgestart in 2020 zijn nog niet voltooid. Het reserveren van middelen en het uitbreiden van formatie voor noodzakelijke investeringen in de dienstverlening wordt wenselijk geacht. Beheersmaatregel: De (financiële) effecten zichtbaar maken per investering. · Kwaliteit van medewerkers: Het ontwikkelen van de medewerkers (en teams) is gestart. · Ziekteverzuim: We moeten hiervoor aandacht blijven houden. Er is binnen de begroting geen budget voor het inhuren van vervanging bij langdurige ziekte. Bij langdurige ziekte is vervanging soms onvermijdelijk.			
Relatie met programma's	Algemene dekkingsmiddelen			
Financieel belang	**Begrote**	**Begrote**	**Begroot**	**Begroot**

(x € 1.000)	bijdrage 2022	bijdrage 2021	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			31-12-2021	31-12-2022	31-12-2021	31-12-2022
	5.631	4.807	0	0	5.285	5.285

<table>
<tr><th colspan="7">Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR)</th></tr>
<tr><td>Vestigingsplaats</td><td colspan="6">Tiel</td></tr>
<tr><td>Rechtspositie</td><td colspan="6">Gemeenschappelijke regeling</td></tr>
<tr><td>Openbaar belang</td><td colspan="6">UBRivierenland is verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van een breedbandnetwerk in het buitengebied van de deelnemende gemeenten.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td colspan="6">In het Algemeen Bestuur zijn alle deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de leden van het Algemeen Bestuur.
Belang Culemborg: Wethouder M. Wichgers heeft zitting in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur van UBRivierenland.</td></tr>
<tr><td>Betrokkenen</td><td colspan="6">Deelnemende gemeenten zijn Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.</td></tr>
<tr><td>Risico’s</td><td colspan="6">• De deelnemende gemeenten zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan of de UBR niet in staat is om aan de aflossingsverplichtingen van de lening te voldoen. Het gemeentelijk aandeel wordt berekend op basis van de stemverhouding, overeenkomstig de bepalingen zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland.
• De rentelasten nemen jaarlijks af als gevolg van de betaalde aflossingstermijnen van de lening (vanaf 2022).
• Het deelnamepercentage voor breedband aansluitingen is in meerjarig perspectief gemaximeerd op 70% (niveau dat bereikt wordt in 2024), terwijl het een reële verwachting is dat het werkelijk deelnamepercentage (op termijn) daarboven zal uitstijgen.
• De financiële risico's zijn beperkt</td></tr>
<tr><td>Relatie met programma's</td><td colspan="6">Leefbare stad</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Financieel belang (x € 1.000)</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2022</td><td rowspan="2">Begrote bijdrage 2021</td><td colspan="2">Begroot Eigen vermogen</td><td colspan="2">Begroot Vreemd vermogen</td></tr>
<tr><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td><td>31-12-2021</td><td>31-12-2022</td></tr>
<tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>433</td><td>0</td><td>36.591</td></tr>
</table>

2. Deelnemingen

De gemeente Culemborg is in het bezit van aandelen van een aantal vennootschappen. Met deze deelnemingen behartigt de gemeente het publieke belang.

	BNG Bank					
Vestigingsplaats	Den Haag					
Rechtspositie	NV (deelneming)					
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector). Met specifieke financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarnaast streeft BNG Bank naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders.					
Bestuurlijk belang	De gemeente Culemborg heeft geen zetel in het Bestuur en de Raad van commissarissen van BNG Bank. De gemeente heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente heeft 8.775 aandelen met een nominale waarde van € 19.910 in haar bezit.					
Betrokkenen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.					
Risico's	-					
Relatie met programma's	Algemene dekkingsmiddelen en de paragraaf financiering.					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	0	0	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.

	Vitens N.V.					
Vestigingsplaats	Utrecht					
Rechtspositie	NV (deelneming)					
Openbaar belang	De uitoefening van een publiek (drink-)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.					
Bestuurlijk belang	De aandeelhouders hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Een Raad van Commissarissen houdt toezicht. De gemeente Culemborg heeft als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bestuurlijk belang. De gemeente is houder van 26.705 aandelen in deze vennootschap.					
Betrokkenen	Behalve Nuon zijn gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied aandeelhouder van Vitens, dat is opgezet als naamloze vennootschap.					
Risico's	-					
Relatie met programma's	Algemene dekkingsmiddelen					
Financieel belang (x € 1 miljoen)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	0	0	526,3	525,7	1.224	1.234

3. PPS-constructies

Publiek Private Samenwerking (PPS) is een middel om beleidsdoelen te realiseren. De samenwerking met marktpartijen moet meerwaarde opleveren. De samenwerking kan leiden tot efficiëntere uitvoering van plannen en projecten door het benutten van kennis en expertise van andere partijen en het spreiden van risico's.

	CV Parijsch					
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	CV (PPS)					
Openbaar belang	Op 18 december 1995 heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Joh. Mourik & Co. Holding B.V., genaamd de ontwikkelingsmaatschappij Parijsch. De stichting Parijsch treedt op als beherend vennoot van de CV Parijsch.					
Bestuurlijk belang	Als deelnemer in de stichting heeft de gemeente een bestuurlijk belang. Het financieel belang is het bedrag dat de gemeente als werkkapitaal heeft gestort in de stichting. Financiële risico's die verbonden zijn aan de grondexploitatie van het plan. *Belang Culemborg:* Burgemeester G. van Grootheest is voorzitter van de Raad van Toezicht van de Stichting Parijsch.					
Betrokkenen	Joh. Mourik & Co. Holding B.V. te Groot-Ammers (voor 62,5%) en de gemeente Culemborg (voor 37,5%).					
Risico's	Zie paragraaf grondbeleid.					
Relatie met programma's	Leefbare stad en de paragraaf grondbeleid					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2022	**31-12-2023**	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	0	0	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.

4. Stichtingen

De gemeente Culemborg heeft de stichting Accommodatiebedrijf Culemborg voor het beheer en de exploitatie van de Brede School Oost.

Stichting Accommodatiebedrijf Culemborg						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Rechtspositie	Stichting					
Openbaar belang	Het duurzaam exploiteren van de Brede School Culemborg-Oost (BSCO).					
Bestuurlijk belang	De stichting Accommodatiebedrijf Culemborg is eigenaar van de BSCO en voorziet daarmee in (een deel van) de behoefte aan onderwijscapaciteit in de gemeente Culemborg. Hiermee vervult zij (een deel van) de zorgplicht voor het huisvesten van leerlingen in de gemeente Culemborg.					
Betrokkenen	De gemeente Culemborg.					
Risico's	N.t.b.					
Relatie met programma's	Groene stad					
Financieel belang (x € 1.000)	**Begrote bijdrage 2022**	**Begrote bijdrage 2021**	**Begroot Eigen vermogen**		**Begroot Vreemd vermogen**	
			31-12-2021	**31-12-2022**	**31-12-2021**	**31-12-2022**
	0	0	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

De paragraaf Grondbeleid is een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf krijgt u informatie over:

- het grondbeleid van de gemeente Culemborg
- relevante ontwikkelingen en kaders, waarbinnen wij het grondbeleid uitvoeren
- onze projecten en activiteiten, met inzicht in de financiële resultaten
- de risico's die zich binnen de projecten voordoen
- de financiële gevolgen van de projecten voor de gemeentelijke begroting.

Artikel 16 van de BBV stelt eisen aan de inhoud van deze paragraaf. Daaraan is voldaan. Het voeren van grondbeleid en het uitvoeren van projecten is echter een zeer complexe materie. Dat vraagt op onderdelen meer toelichting dan in een paragraaf in de begroting kan worden gegeven. Daarom is in juni het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG 2021) vastgesteld. Hierin is met meer diepgang een toelichting gegeven op de projecten en activiteiten van de gemeente. Het MPG 2021 helpt u om de inhoud van de begroting op het gebied van grondexploitaties nog beter te duiden. Op deze wijze kan het MPG van betekenis zijn als instrument ten behoeve van de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Inleiding grondbeleid

Het Grondbeleid

Visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de begrotingsprogramma's

Het hoofddoel van het grondbeleid is het bereiken van een goed gebalanceerde gebiedsontwikkeling. Door integrale afweging van de volgende drie aspecten willen we nu een gebalanceerde gebiedsontwikkeling bereiken:

1. ruimtelijke inpassing: getoetst wordt in hoeverre een ruimtelijke ontwikkeling aansluit op de ruimtelijke kaders.
2. maatschappelijke effecten: in beeld wordt gebracht hoe goed een project scoort op de vastgestelde kerndoelen door het label hoog, midden of laag.
3. optimale businesscase: er wordt getoetst op de elementen: sluitende grondexploitatie, risicoprofiel versus weerstandscapaciteit en de effecten op de gemeentelijke begroting op de lange termijn.

De afweging tussen de verschillende belangen is uiteindelijk een politieke keuze. Door in de nota de brede afweging centraal te stellen bereiden wij ons voor op inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Wijze waarop wij grondbeleid uitvoeren

Als voorkeursrol kiest de gemeente op basis van onderstaande argumenten voor het zoveel mogelijk toepassen van het regie-faciliterend grondbeleid. Het uitgangspunt is dat de gemeente bij gewenste grondexploitaties meestal zelf geen eigen grond heeft of actief grond wil verwerven, maar vooral ontwikkelingen daartoe van derden mogelijk wil maken en actief hierbij faciliteert. Marktpartijen of particulieren ontwikkelen hierbij voor eigen rekening en risico grondposities. De gemeente beperkt zich tot haar publiekrechtelijke rol. Dat wil zeggen tot het vaststellen van kaders en randvoorwaarden in ruimtelijke plannen. Bovendien is de gemeente verantwoordelijk voor de aan de ontwikkeling gerelateerde aanleg van voorzieningen van openbaar nut. De kosten die de gemeente hiervoor maakt worden verhaald op de initiatiefnemer.

Ondanks dat in Culemborg gekozen is voor de voorkeursrol van regie-faciliterend grondbeleid als uitgangspunt, sluit dit niet volledig de deur voor het incidenteel toepassen van een actieve rol. Daarin verwerft de gemeente zelf grondposities om bepaalde specifieke doelen te bereiken. Selectief kan, mits goed beargumenteerd, worden voorgesteld om actief grondbeleid toe te passen. Daarvoor is besluitvorming door de raad een voorwaarde. In de nota is opgenomen wanneer er sprake kan zijn van actief grondbeleid.

Ontwikkelingen

Resultaten grondexploitatie

Ieder voorjaar worden de lopende grondexploitatieberekeningen geactualiseerd en ter vaststelling aangeboden aan de raad. Dat is gebeurt bij de vaststelling van het MPG, mits het om administratieve en niet significante actualisatie gaat. Indien het een significante wijziging betreft (bijvoorbeeld een programmatische wijziging in een plan), dan wordt de raad daarover expliciet om besluitvorming

Gebruikte parameters

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van parameters voor rente en inflatie. Deze zijn gelijk aan de parameters in de vastgestelde grondexploitaties en het MPG 2021. We monitoren de ontwikkeling van de parameters voor de gebiedsontwikkeling en in dien noodzakelijk doen we voorstellen om deze aan te passen.

Uurtarieven

Voor de doorbelasting van de ambtelijke inzet geboekt op de grondexploitatie projecten worden de volgende uurtarieven aangehouden:

tabel: Uurtarieven per taakveld 2022

taakveld	*tarief* *)*	taakveld	*tarief* *)*
Verwerving/juridisch	€ 133	Civiel technische projectleiding	€ 133
Stedenbouw	€ 133	Civiel technische ontwerpen	€ 133
Ruimtelijke Ordening	€ 133	Bestekschrijven/calculeren	€ 104
Civiele en Cultuurtechniek	€ 133	Tekenen	€ 93
Landmeten/Vastgoedinformatie	€ 104	Directievoeren	€ 116
Communicatie	€ 116	Toezichthouden	€ 93
Projectmanagement	€ 151		
Projectmanagementassistentie	€ 104		
Planeconomie	€ 133		

) exclusief btw

Gebaseerd op: VNG. (2018, 31 mei). *Nieuwe versie plankostenscan.* Geraadpleegd van https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/grondzaken-beleid/nieuws/nieuwe-versie-plankostenscan

De uurtarieven (prijspeil 1 januari 2022) zijn gebaseerd op de uurtarieven in het rekenmodel bij de ministeriële Regeling plankosten exploitatieplan (plankostenscan). De tarieven in de plankostenscan worden jaarlijks aangepast aan de dan geldende tarieven van de cao voor gemeenteambtenaren.

Actief grondbeleid

Per 1 januari 2022 zijn er vier projecten met vastgestelde gemeentelijke grondexploitaties: Pavijen V, Lanxmeer, Sprokkelenburg en Spoorzone West.

tabel: mutaties eindwaarde saldi

Bouwgrond in exploitatie *]	prognose eindresultaat				
	MPG 2021		mutatie	begroting 2022	
	eind waarde	*einde looptijd*		eind waarde	*einde looptijd*
Actieve grondexploitaties					
Pavijen V	5.469	*2024*	6	5.474	*2024*
Lanxmeer	-4.474	*2025*	-	-4.474	*2025*
Sprokkelenburg	2.505	*2023*	-739	1.766	*2023*
Spoorzone West	-1.506	*2027*	-	-1.506	*2027*
ONS-locatie	126	*2021*	-125	1	*2021*

***]** *bedragen x € 1.000,-; negatief = verliesgevend;*

De mutaties in de geprognosticeerde eindresultaten van de actieve grondexploitaties hebben betrekking op de tussentijdse winstneming over 2020.

Facilitair grondbeleid

De gemeente maakt vanuit haar publiekrechtelijke rol projecten van derden mogelijk en verhaalt al haar kosten in beginsel op de initiatiefnemers.

Samenwerkingsverbanden

Voor de realisatie van het plangebied Parijsch werkt de gemeente samen met Mourik Groot Ammers BV. De deelneming in de CV Parijsch is gerubriceerd als verbonden partij. De financiële gevolgen van deze deelname worden nader toegelicht in de paragraaf ‘verbonden partijen’.
Het betreft geen gemeentelijke grondexploitatie:

- de gemeente ontvangt een bijdrage voor de dekking van haar inzet in planontwikkeling;
- de risico’s - verbonden aan de gemeentelijke deelneming in de CV Parijsch – worden gedekt uit de reserve grondexploitatie.

Verspreide eigendommen

Gemeente Culemborg bezit gronden, die in de toekomst wellicht in ontwikkeling kunnen worden genomen. Deze eigendommen staan op de balans als materiële vaste activa. Uit de taxaties ter onderbouwing van de marktwaardes (voorjaar 2021) blijkt dat afwaardering niet aan de orde is.

Meer gedetailleerde informatie kunt u vinden in het MPG 2021 (GZDGCB 141498).

Risico's en reserves

Risicomanagement

Voor de projectenportefeuille is een (financiële) risicoanalyse uitgevoerd. Het totale gewogen risico is geraamd op € 4,61 miljoen. De totale gewogen risico’s kwantificeren de ondergrens van de reserve Grondexploitatie. Daarmee kan worden voorzien in de dekking, als de risico’s zich daadwerkelijk voordoen. De reserve Grondexploitatie maakt daarmee onderdeel uit van het gemeentelijke weerstandsvermogen.
Om het optreden van risico’s zo veel als mogelijk te voorkomen en te sturen op aanwezige optimalisaties (positieve risico’s), worden binnen de projecten passende beheermaatregelen gekozen en toegepast. Periodiek wordt de risicoanalyse op grond van nieuwe inzichten geactualiseerd. Dat kan resulteren in bijstelling van de benodigde risicodekking.

Reserve Grondexploitatie

De reserve grondexploitatie komt op basis van genomen besluiten eind 2021 naar verwachting op een stand van circa € 9,4 miljoen.

Verloop reserve grondexploitatie *)	
Stand per 31 december 2020	**11.031**
Geraamd in 2021:	
onttrekkingen	2.355 (af)
toevoegingen	743 (bij)
Prognose stand per 31 december 2021	**9.419**
Minimale weerstandcapaciteit op basis van bekende risico's	*4.610*

***)** bedragen x € 1.000.

Verkenning nieuw beleid

Het is onze ambitie om, op een duurzame, prettige en gezonde manier met aandacht voor sociale samenhang, woningen en bedrijven toe te voegen. Dat gaan we doen in nieuwe stedelijke ontwikkelingsprojecten en daarvoor hebben we voldoende investeringsruimte nodig binnen de reserve grondexploitatie. De reserve grondexploitatie is er om investeringen in de grondexploitatie en de daaraan verbonden grote risico's niet direct ten laste van de algemene begroting te laten komen.

De woningbouwopgave pakken we aan conform de startnotitie woningbouwopgave (GZDGCB 128923/133375), een proces dat moet leiden tot besluiten over hoe we omgaan met onze woningbouwopgave. Aan het eind van het proces moet dit leiden tot een aangepast woningbouwprogramma, inclusief financiële onderbouwing.
Eind 2021 wordt de visie Stationsomgeving (GZDGCB 102980/181836) ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Als deze ontwikkeling mogelijk wordt, kan hier een groot deel van de woningbouwopgave een plek krijgen.

De financiële onderbouwing bij deze ontwikkelingen leggen we in het Meerjaren Programma Grondexploitatie deel III ('Financiële verkenning nieuw beleid'), waarmee we een antwoord geven op de woningbouwopgave en de bijbehorende financiële aspecten. Met MPG deel III in de hand kan een betere inschatting worden gemaakt van het beslag op de beschikbare middelen in de reserve grondexploitatie.

Paragraaf subsidieplafonds

Wat willen we bereiken?

Op basis van artikel 4 lid 1 van de Algemene subsidieverordening Culemborg 2014 kan de gemeenteraad jaarlijks, bij vaststelling van de begroting, besluiten tot het instellen van subsidieplafonds.

Het instellen van subsidieplafonds voorkomt een open einde financiering. Het maakt het mogelijk om subsidieaanvragen, die verder aan alle eisen en voorschriften voldoen, te weigeren op basis van het feit dat 'het geld op is c.q. er geen subsidiegeld beschikbaar is gesteld'. Daarmee kan nog beter gestuurd worden op het beheersen van subsidie-uitgaven. Uiteraard geldt daarbij voor structurele, langdurige subsidies /subsidierelaties dat een bezuiniging in het te verstrekken subsidiebedrag heldere communicatie en een redelijke overgangstermijn vereist.

In het subsidieprogramma 2022, dat volgt op het vaststellen van de subsidieplafonds, wordt door het college gespecificeerd voor welke specifiekere doeleinden welk specifiek bedrag beschikbaar is in 2022.

Hoe gaan we dat doen?

In de begroting van 2022 vastleggen wat de subsidieplafonds per programma voor kalenderjaar 2022 zijn.

Beleidsterrein	Subsidieplafonds 2022 (in €)
Zorgzame Stad	1.109.420
Sociale Stad	3.935.013
Leefbare Stad	16.513
Ondernemende Stad	631.129
Totaal	5.692.075

Hoofdstuk 2 De Financiële Begroting

Overzicht van baten en lasten

Via vaststelling van de programmabegroting autoriseert de gemeenteraad het college van B&W tot het doen van zowel exploitatie- als investeringsuitgaven. Gezien het belang van een goed inzicht in baten en lasten is het inzichtelijker de baten en lasten per programma weer te geven in een apart overzicht. Dit overzicht vervult een functie bij de autorisatie van de baten en lasten en is daarom integraal, dat wil zeggen bevat alle baten en lasten zoals opgenomen in het programmaplan.

Het overzicht geeft de primitieve begroting weer. Het overzicht is inclusief de budgetaanpassingen uit de Najaarsrapportage 2021. Het resultaat is verwerkt in het saldo van het programma Algemene dekkingsmiddelen.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroot 2021			Begroot 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Zorgzame stad	7.990	30.498	-22.509	8.849	31.931	-23.082
Sociale stad	966	14.305	-13.339	963	12.083	-11.120
Groene stad	7.167	8.726	-1.559	7.433	8.654	-1.220
Leefbare stad	6.246	20.130	-13.884	5.439	16.593	-11.154
Ondernemende stad	5.371	7.648	-2.278	384	2.281	-1.897
Algemene dekkingsmiddelen	69.473	24.139	45.334	57.498	10.715	46.783
Saldo baten en lasten	**97.213**	**105.447**	**-8.235**	**80.566**	**82.257**	**-1.691**

Bedragen x € 1.000

Reservemutaties	Begroot 2021			Begroot 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Sociale stad	1.228	667	561	381	30	351
Groene stad	443	750	-307	170	0	170
Leefbare stad	2.947	82	2.865	17	0	17
Ondernemende stad	146	0	146	146	0	146
Algemene dekkingsmiddelen	5.178	209	4.969	1.007	0	1.007
Saldo Reservemutaties	**9.943**	**1.708**	**8.235**	**1.721**	**30**	**1.691**

Bedragen x € 1.000

Geraamd resultaat	Begroot 2021			Begroot 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Geraamd resultaat	107.156	107.156	0	82.287	82.287	0

De samenstellende delen tellen niet altijd op tot de totalen. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2023			Begroot 2024			Begroot 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Zorgzame stad	8.766	32.081	-23.314	8.675	31.948	-23.273	8.588	31.769	-23.182
Sociale stad	963	12.009	-11.046	963	11.945	-10.982	963	11.811	-10.848
Groene stad	7.385	8.614	-1.229	7.492	8.699	-1.207	7.524	8.750	-1.226
Leefbare stad	4.764	15.707	-10.943	2.939	13.526	-10.587	2.939	13.508	-10.570
Ondernemende stad	256	2.016	-1.760	136	1.835	-1.699	136	1.826	-1.690
Algemene dekkingsmiddelen	57.009	10.006	47.003	57.172	10.372	46.799	57.683	10.930	46.754
Saldo baten en lasten	**79.144**	**80.433**	**-1.290**	**77.376**	**78.326**	**-949**	**77.833**	**78.595**	**-762**

Bedragen x € 1.000

Reservemutaties	Begroting 2023			Begroot 2024			Begroot 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Sociale stad	368	30	338	368	30	338	190	30	160
Groene stad	170	0	170	170	0	170	170	0	170
Leefbare stad	12	0	12	12	0	12	12	0	12
Ondernemende stad	119	0	119	119	0	119	119	0	119
Algemene dekkingsmiddelen	651	0	651	311	0	311	300	0	300
Reservemutaties	**1.320**	**30**	**1.290**	**979**	**30**	**949**	**792**	**30**	**762**

Bedragen x € 1.000

Geraamd resultaat	Begroting 2023			Begroot 2024			Begroot 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0

De samenstellende delen tellen niet altijd op tot de totalen. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Financieel perspectief

In het onderstaande financieel perspectief wordt ingegaan op de uitkomst van de Programmabegroting 2022 en de Meerjarenraming 2023-2025. Het startpunt voor de begroting 2022 is de stand van de begroting na de Voorjaarsrapportage 2021. Vervolgens zijn de begrotingsrichtlijnen en uitgangspunten uit de kadernota op de cijfers toegepast. Dat betekent dat de onvermijdelijke ontwikkelingen in de begroting zijn verwerkt en dat alle budgetten zijn geraamd op het werkelijk te verwachten, dan wel vastgestelde niveau. Vervolgens zijn ook de structurele effecten uit de Najaarsrapportage 2021 in het uiteindelijke financiële perspectief van de begroting verwerkt. Hiermee geven de begrotingscijfers het meest actuele en concrete beeld voor de verwachtingen van dat jaar.

De afgelopen maanden hebben zich echter ook majeure ontwikkelingen voorgedaan, waar we in de begroting voor 2022 op willen en moeten anticiperen. Deze ontwikkelingen zijn dan ook opgenomen in deze begroting, waarmee de begroting nog altijd structureel sluitend is. Zoals hierboven al aangeven vinden we het ook van belang dat de begroting voor 2022 en verder deze ruimte bevat, om daarmee ook na de verkiezingen keuzes te kunnen maken. Hieronder geven we een toelichting op de majeure ontwikkelingen die in deze begroting zijn verwerkt en die we in het bijzonder onder de aandacht willen brengen.

In dit hoofdstuk wordt de uitkomst van de Programmabegroting 2022 verder toegelicht.

Meerjarige financiële ontwikkeling 2022-2025

Het begrotingssaldo 2022 en de meerjarige ontwikkeling 2023-2025 worden voornamelijk bepaald door de volgende onderdelen:

1. De uitgangspunten uit de Kadernota 2022;
2. De effecten van de meicirculaire 2021;
3. De verwerking van de structurele effecten van de Najaarsrapportage 2021;
4. De nadere keuzes en uitkomsten, die hierna verder worden toegelicht.

Deze onderdelen hebben geleid tot de volgende uitkomsten:

Tabel 1. Financieel perspectief 2022-2025

Bedragen x € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Financieel perspectief vastgestelde begroting 2021	-219	-122	43	-110
Voorjaarsrapportage 2021	-71	-99	-6	19
Financieel perspectief na voorjaarsrapportage 2021	**-290**	**-221**	**37**	**-91**
Structurele doorwerking najaarsrapportage 2021	**-122**	**-122**	**-64**	**-64**
Mutaties doorgevoerd in begroting 2022-2025	**1.317**	**400**	**363**	**828**
Financieel perspectief begroting 2022-2025	**905**	**57**	**336**	**673**

De begroting 2022 laat dus een overschot zien, zoals dat ook bij de kadernota werd verwacht. De afgelopen maanden hebben zich ook aantal majeure ontwikkelingen voorgedaan die we in Programmabegroting 2022-2025 hebben verwerkt. Alle ontwikkelingen passen binnen de Programmabegroting 2022-2025 om hiermee structureel sluitende begroting 2022 te kunnen

presenteren. We willen in deze begroting ook ruimte laten voor toekomstige ontwikkelingen die nu nog onzeker zijn.

Wet en regelgeving schrijven voor dat het begrotingssaldo wordt opgesplitst in een saldo vanuit de reguliere exploitatie en op basis van de mutaties op de reserves. Hieronder is dit beeld opgenomen.

Omschrijving / Bedragen x € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Saldo van baten en lasten begroting 2022-2025	-786	-1.233	-613	-89
Stortingen reserves	-30	-30	-30	-30
Onttrekkingen reserves	1.721	1.320	979	792
Saldo begroting	**905**	**57**	**336**	**673**

Het positieve, c.q. negatieve saldo van enig begrotingsjaar wordt financieel technisch verrekend met de algemene reserve, zodat per saldo de begroting ook meerjarig in evenwicht wordt gebracht.

Primitieve begroting

De door de raad vastgestelde kaders, richtlijnen en uitgangspunten zijn de basis voor het opstellen van de begroting. Deze kaders zijn opgenomen in de Kadernota 2022-2025. De belangrijkste uitgangspunten van deze begroting zijn opgenomen in paragraaf uitgangspunten van deze begroting.

Daarnaast zijn ook de kaders die worden gesteld vanuit de provincie Gelderland van belang.
De provincie schrijft onder andere voor dat de begroting 2022 gebaseerd dient te zijn op de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds.
Verder dringt de provincie erop aan, dat de ramingen zijn gebaseerd op reële verwachtingen en dat eventuele bezuinigingsmaatregelen zijn geconcretiseerd.

Bij het voorbereiden en opmaken van de begroting 2022 hebben wij om die reden ook zeer intensief gekeken naar de realiteit van de verschillende budgetten en waar nodig ook aanpassingen doorgevoerd. De afgelopen maanden hebben zich echter ook majeure ontwikkelingen voorgedaan, waar we in de begroting voor 2022 op willen en moeten anticiperen. Vervolgens is gekeken naar noodzakelijke bijstellingen om het reguliere beleid in stand te houden, dan wel om her en der nadere accenten te leggen. Al deze mutaties hebben geleid tot de voorliggende begroting.

Onderstaand is een en ander meer in detail en meerjarig weergegeven.

Bedragen X € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Financieel perspectief na voorjaarsrapportage 2021	-290	-221	37	-91
Financieel perspectief begroting 2022-2025	**905**	**57**	**336**	**673**
Mutaties	1.195	278	299	764
Effecten vanuit NJR 2021:				
Kinderboerderij	-58	-58	0	0
Huis van de Stad	-45	-45	-45	-45
Leges	-19	-19	-19	-19
Mutaties doorgevoerd in begroting 2022-2025:				
Extra inkomsten:				
Gemeentefonds	1.323	1.063	852	1.310
Extra uitkering gemeentefonds	2.050	1.700	1.600	1.450
Stelpostraming inkomsten sociaal domein	0	-471	-471	-471
OZB-opbrengsten	130	155	205	255
Afvalstoffenheffing	90	90	90	90
BTW-compensatiefonds	150	0	0	0
Extra uitgaven:				
Inkoop WMO/Jeugd indexering	-480	-402	-424	-424
Strategische personeelsplanning(SPP en inhuur)	-543	-414	-346	-346
Verdeelsystematiek BWB vertraagd	-200	0	0	0
Project Wijkaanpak	-100	0	0	0
Ontwikkeling loonkosten indexering	-287	-287	-287	-287
Toerekening grondexploitaties	83	83	83	83
Ontwikkeling prijzen indexering	-470	-405	-273	-286
Ontwikkeling kapitaallasten	254	87	86	100

Rijksbijdrage t.b.v. SPUK	-24	-24	-24	-24
Vreemdelingen	-17	-17	-17	-17
Werkzaak/BUIG	-40	-286	-245	-155
Stelpost t.b.v. Wet Open Overheid	-107	-119	-133	-146
Raad	-32	0	0	0
Verkiezingen	-15	-15	-15	-15
Detacheringskosten accommodatiebeheerder	-56	-56	-56	-56
Detailhandel	-15	-15	-15	0
Economische ontwikkeling	-42	0	0	0
Sportmarkt	-10	-10	0	0
Monumentenbeleid	-63	0	0	0
Bijstelling subsidies vanwege nieuwe subsidies	-145	-145	-145	-145
Redichemse waard	-50	0	0	0
Dekking uit reserves	-14	-14	-14	-14
Overige kleine afwijkingen	-55	-100	-90	-75

(min-bedragen zijn negatieve ontwikkelingen en plus-bedragen positief)

Kinderboerderij

In 2022 zal een plan gemaakt worden voor de toekomstmogelijkheden op de locatie van de kinderboerderij. Hierbij wordt ook gekeken wat de effecten op exploitatie van de kinderboerderij dan zijn. Vanwege evt. voorbereidingstijd bij mogelijke ontwikkelingen / wijzigingen wordt 2023 daarom als overgangsjaar gezien. Hierin zal de raad een voorstel krijgen voor de lange termijn en daarover kan dan de nieuwe raad een beslissing nemen.

Huis van de Stad

Uit een marktverkenning blijkt dat de overname van de exploitatie van het Stadhuis voor commerciële partijen onaantrekkelijk is. In de praktijk betekent dit dat de afspraken met de huidige exploitant in 2021 eindigen en het Stadhuis in eigen beheer terugkeert. Daarmee komen de begrote huuropbrengsten te vervallen. Tevens is sinds de start van de consessieovereenkomst (2017) geen gebruik gemaakt van de detachering van één medewerker voor € 15.200, maar is dit nooit in de begroting aan de inkomstenzijde aangepast. De aframing vindt vanaf 2021 structureel plaats.

Leges

Jaarlijks wordt gekeken of de ramingen van de legesinkomsten moeten worden bijgesteld. De leges voor burgerlijke stand, uittreksels, reisdocumenten, rijbewijzen worden naar beneden bijgesteld en leges voor naturalisatie en naamswijzigingen worden naar boven bijgesteld. Per saldo is het financieel effect nadelig.

Gemeentefonds

De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2021. De uitkering op basis van de meicirculaire stijgt ten opzichte van de eerdere berekening vanuit de maartbrief 2021, waarin gemeenten door de Rijksoverheid zijn geïnformeerd over extra middelen in verband met corona. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar de informatienotitie over de meicirculaire 2021.

Extra uitkering gemeentefonds

Zoals bekend krijgen de gemeenten voor het jaar 2022 een bedrag van € 1,314 miljard extra als compensatie voor de enorm gestegen kosten van jeugdzorg. Over de jaren vanaf 2023 waren nog geen afspraken gemaakt, omdat een nieuw kabinet hierover zal besluiten. Om een eenduidige basis te hebben voor de Programmabegroting 2022-2025 hebben het ministerie van BZK, VNG en IPO onderling afgesproken dat 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de Arbitragecommissie voor jeugdzorgkosten van uit gaat.

Stelpostraming inkomsten sociaal domein

In onze begroting hadden we eerder al een stelpost opgenomen voor de extra middelen vanuit het gemeentefonds voor Jeugd en Wmo. Omdat we nu een nieuwe raming mogen opnemen, zoals hierboven beschreven, moet de stelpost die al in de begroting zat hier uit gehaald worden, om dubbelingen te voorkomen.

OZB-opbrengsten

De opbrengsten van de ozb zijn bijgesteld op basis van 1,4% inflatie voor het jaar 2022 en een groei van het aantal woningen.

Afvalstoffenheffing

Conform de begroting 2022 van de AVRI nemen zowel de bijdrage aan de AVRI als de opbrengsten vanuit de afvalstoffenheffing toe. Als gevolg van compensatie bij het BTW compensatiefonds komt dit onderdeel ten gunste van de gemeentelijke begroting.

BTW compensatiefonds

Er ligt een verband tussen de uitkering van het gemeentefonds (die wij van het rijk ontvangen) en de declaraties die – landelijk – gedaan kunnen worden op het BTW-compensatiefonds. Als het beschikbare geld bij het rijk voor het BCF niet volledig wordt uitgekeerd, dan wordt het restant via het gemeentefonds over de gemeenten verdeeld.

Het is toegestaan om in de begroting op voorhand al (deels) rekening te houden met deze te verwachten meevaller, omdat deze toch min of meer als structureel wordt gezien.

Inkoop WMO/Jeugd indexering

De stijging wordt grotendeels veroorzaakt door het gehanteerde percentage voor loon- en prijsontwikkeling bij inkoop van Jeugd en WMO. De regionale inkoopbureau gaat hierbij uit van 3,82%. (zoals eerder door VNG is vastgesteld) Dit percentage passen we toe in 2021. In 2021 was al rekening gehouden met 3%. Dit betekent een structurele stijging van 0,82% met een bedrag van € 84.000

Voor 2022 is het percentage voor loon- en prijsontwikkeling nog onduidelijk. We waren in eerste instantie ook uitgegaan van 3,82%. Maar de laatst geprognotiseerde prijsindex voor overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (OVA) laten een gunstiger beeld zijn. We hanteren een indexatie van 2,5% voor 2022.

Strategische personeelsplanning (SPP en inhuur)
Er is een analyse gemaakt van alle teams binnen de organisatie in het kader van Strategische Personeelsplanning (SPP). Dit heeft ertoe geleid dat het College voorstelt om de organisatie op een aantal geselecteerde onderdelen duurzaam te versterken.

Verdeelsystematiek BWB vertraagd
In 2019 is, na een intensieve voorbereiding, gewerkt aan een nieuwe verdeelsleutel van de bijdragen van de drie deelnemende gemeente in de BWB. Daarbij is afgesproken dat 2020 een 'testjaar' zou worden om door middel van tijdschrijven te beproeven hoe de beoogde verdeelsleutel aansluit bij de daadwerkelijke dienstverlening in de praktijk . Omdat 2020 door corona geen representatief jaar was, is eind 2020 besloten om dit testjaar te verlengen t/m 2021. De uitkomsten van de evaluatie zijn nog niet bekend bij het opstellen van deze begroting. Daarom wordt conform afspraak in het bestuur van BWB, voorlopig in afwachting van de definitieve cijfers op basis van de uitkomsten van de evaluatie, de 50% van het beoogde effect van de verdeelsystematiek structureel verwerkt in de begroting.

Omdat in een eerder stadium de verdeelsleutel volledig was doorgevoerd in de begroting, resulteert dit vooralsnog in structurele negatieve bijstelling van € 250.000. Deze structurele bijstelling denken we op te kunnen vangen vanaf 2023 binnen de stelpost automatisering, omdat de samenwerking in BWB verband op automatisering ook tot meer structurele voordelen leidt dan eerder ingeschat.

Project Wijkaanpak
In 2021 heeft de gemeenteraad een budget van €300.000 ter beschikking gesteld om te starten met deze aanpak. Ook voor 2022 wordt de gemeenteraad hetzelfde budget gevraagd. We zetten deze middelen in 2022 in voor externe projectleiding (€160.000), het faciliteren van bewonersactiviteiten (€40.000), het inrichten van een informatiesysteem (€65.000) en een interventiebudget voor out-of the box maatregelen (€35.000). In te zetten activiteiten in het kader van het positief jeugdbeleid bevinden zich nog in de analysefase en zijn nog niet te kwantificeren in euro's. De dekking van de benodigde €300.000 wordt voor € 200.000 gevonden in de lopende begroting, middelen voor beschermd wonen en reserve sociaal domein. In deze begroting is de resterende € 100.000 opgenomen. Daarnaast maken we samen met partners, een beeld welke capaciteit en middelen de aanpak structureel vergt en welke mogelijkheden er zijn om nog extra (co)financiering aan te boren bij provincie en Rijk. Dit alles om ook een langdurig positief effect te creëren op leefbaarheid in de wijken van Culemborg die dat nodig hebben.

Ontwikkeling loonkosten indexering
De loonkosten van de formatie zijn bijgesteld op basis van een inschatting van 3% voor de totale loonkostenontwikkeling.

Toerekening grondexploitaties
Een deel van de organisatiekosten is bestemd voor het realiseren van grondexploitaties en zijn daarom ook toe te rekenen aan deze projecten. Toerekening wordt bepaald door formatieve inzet met een opslag voor overhead.

Ontwikkeling prijzen indexering
De budgetten zijn waar noodzakelijk op basis van de feitelijke uitputting rekening gehouden met een algemene trendmatige verhoging van 1,4%. De stijging van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen zijn bepaald op basis van de vastgestelde meerjarenbegroting van de betreffende gemeenschappelijke regeling.

Ontwikkeling kapitaallasten
De kapitaallasten (afschrijvingslasten en rente) zijn geraamd op basis van de laatste ontwikkelingen. Een lagere rentestand en aflopende of latere afschrijvingslasten vertonen meerjarig dit voordeel

Rijksbijdrage t.b.v. SPUK
De bijdrage van het rijk ter compensatie van de BTW voor sport is structureel op een te hoog bedrag geraamd. Dat is nu bijgesteld op een reële raming.

Vreemdelingen
Het bedrag voor uitkeringen aan vreemdelingen is opgehoogd vanwege de toename van de aantallen. Hiervoor is ook compensatie verkregen via het gemeentefonds.

Werkzaak/BUIG
De begroting van Werkzaak is 1-op-1 overgenomen in onze begroting en dat geldt ook voor de rijksbijdrage BUIG zoals wij die als gemeente ontvangen.

Stelpost t.b.v. Wet Open Overheid
Via het gemeentefonds zijn structureel en incidenteel (tot en met 2026) extra middelen beschikbaar gekomen voor de Wet Open Overheid. De uitvoering van deze wet zal grotendeels bij BWB belegd worden. Het is in deze fase nog onduidelijk hoe dit financieel gaat uitpakken. Tot die tijd worden de extra middelen geparkeerd op een stelpost.

Raad
Voor de introductie van de nieuwe raad (na de verkiezingen in het voorjaar 2022) is een incidenteel budget opgenomen.

Verkiezingen
Vanwege scherpere eisen – o.a. voortgekomen uit de corona – moet rekening worden gehouden met extra kosten in het kader van de organisatie van verkiezingen.

Detacheringskosten accommodatiebeheerder
De detacheringskosten van een accommodatiebeheerder zijn, in tegenstelling tot de detacheringsinkomsten niet in de begroting verwerkt. De detacheringskosten worden alsnog structureel in de begroting meegenomen.

Detailhandel
De samenwerking in de binnenstad zet in op een gezonde, bruisende binnenstad. Daarvoor zetten we in op verschillende, samenhangende deelprojecten. Voor de ondersteuning van deze activiteiten, specifiek gericht op de positionering van het merk binnenstad, wordt voor drie jaar extra geld gevraagd (€ 15.000,- per jaar).

Economische ontwikkeling
Het verhuisfonds binnenstad is in 2021 gestart met een bijdrage van het RIF van € 40.000,-. We achten het noodzakelijk om dat bedrag in 2022 nogmaals in te zetten en aan te vullen met een werkbudget voor de matchmaker (€ 2.000,-). Het verhuisfonds is nodig om het recent vastgestelde detailhandelbeleid met de bijbehorende inzet richting een compactere binnenstad tot uitvoer te brengen. Hiervoor is het nodig om geregisseerde verhuizingen te initiëren, en daarvoor is het verhuisfonds en de matchmaker noodzakelijk. Het op dit moment niet inzetten van dit verhuisfonds zorgt ervoor dat de doelstelling uit het detailhandelbeleid niet (of later) pas gehaald kunnen worden. Huidige kansen worden niet benut en daardoor kan de binnenstad minder snel op eigen kracht ontwikkelen.

Sportmarkt
Voor het jaarlijks organiseren van de sportmarkt is voor 2 jaar een budget opgenomen

Monumentenbeleid
We nemen extra budget op voor verschillende noodzakelijke activiteiten zoals onderzoek naar de stadsmuur en naar de veiligheid van de toren van de Barbarakerk om toegankelijk te kunnen blijven voor bezoekers. Verder het actualiseren en digitaal beschikbaar maken van de cultuurhistorische waardenkaart en de monumentenlijst. Ook een conditiemeting van de huidige monumenten zal gaan plaatsvinden. We vragen ook € 20.000,- aan om, samen met de parochie een onderzoek te doen naar de mogelijkheden tot herontwikkeling van de Heilige Barbarakerk, conform Kerkenvisie.

Bijstelling subsidies vanwege nieuwe subsidies
Dat betekent o.a. extra subsidies en het structureel maken van het incidentele subsidies.

Redichemse waard
De gemeente zet, samen met het Collectief Redichemse Waard en de eigenaar, in op de lange termijn ontwikkeling van de Redichemse Waard. Daarvoor heeft de gemeente een procesmanager ingehuurd. Intussen spelen er ook een aantal vraagstukken rondom de pachtovereenkomsten die vragen om extra inzet van de rentmeester en een specialistische juridisch adviseur. Daarvoor is in 2021 € 50.000 beschikbaar gesteld. Om het proces te kunnen voortzetten zal deze extra ondersteuning ook in 2022 nodig zijn. In het vierde kwartaal van 2021 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van de Redichemse Waard. Daarin zal het proces en de vervolgstappen worden toegelicht.

Dekking uit reserves
De meerjarige onttrekking aan de reserve van 13.500 is gecorrigeerd omdat deze niet juist was.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Inleiding
De meerjarenbegroting 2022-2024 bevat een aantal incidentele baten en lasten. Deels komen deze voort uit het inplannen van de investeringsagenda.
Bij het bepalen van incidentele baten en lasten hebben wij ons gebaseerd op de voorschriften vanuit de notitie van de commissie BBV. Dat betekent dat alleen de echte - beleidsmatige - incidentele zaken onder deze noemer worden gerangschikt.
In de begroting staan ook veel posten die een verloop kennen over de jaren. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan de kapitaallasten, de algemene uitkering en de verstrekking van uitkeringen. Dit zijn autonome ontwikkelingen en de verschillen tussen de jaren worden dus niet aangemerkt als incidentele baten en lasten. Ook budgetten die eens in de 2 of meer jaren zijn opgenomen, vanwege een bepaald patroon in de uitgaven (zoals verkiezingen) zijn niet als incidentele baten en lasten opgenomen.
Als ondergrens is een bedrag van € 5.000 gehanteerd.

Structurele lasten moeten structureel gedekt worden. Incidentele lasten kunnen dus ook incidenteel gedekt worden en dat principe hebben wij in deze begroting ook consequent doorgevoerd.
Voor de dekking van de incidentele lasten (eventueel onder aftrek van de incidentele baten) worden indien mogelijk reserves ingezet.

Meerjarig overzicht incidentele baten en lasten
Onderstaand zijn meerjarig de geraamde incidentele baten en lasten opgenomen.

Omschrijving activiteit	I/U	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Raad en raadscommissies	U	32.000	0	0	0
Team Ondersteuning	U	7.250	0	0	0
Verdeelsystematiek BWB vertraagd	U	200.000	0	0	0
Ruimtelijke investeringsplan binnenstad	U	254.500	240.000	0	0
Economisch investeringsplan binnenstad	U	39.000	39.000	0	0
Energietransitie	U	200.000	200.000	200.000	200.000
BR Precariobelasting	I	-493.500	-479.000	-200.000	-200.000
Organisatiekosten 2.1 Verkeer en Vervoer	U	125.000	0	0	0
Algemene reserve	I	-125.000	0	0	0
Verkeersbeleid	U	29.100	0	0	0
Autoluwe binnenstad	U	10.000	0	0	0
Detailhandel/middenstand	U	25.000	15.000	15.000	0
Detailhandel/middenstand	I	-10.000	0	0	0
Kinderboerderij	U	58.000	58.000	0	0
Sportmarkt	U	10.000	10.000	0	0
Versterking bedrijvigheid	U	42.000	0	0	0
Monumentenbeleid	U	62.500	0	0	0
Org.kstn 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	U	100.000	0	0	0
Omgevingswet	U	50.000	25.000	0	0
Project Wijkaanpak	U	100.000	0	0	0
Redichemse waard	U	50.000	0	0	0
Formatie-uitbreiding (tijdelijk)	U	68.000	68.000	0	0
Inhuur voor team Jeugd/WMO	U	54.000	0	0	0
Inhuur voor team Veiligheid en MO	U	75.000	0	0	0
Totaal saldo incidentele baten/lasten		**962.850**	**176.000**	**15.000**	**0**

Als we dit afzetten tegen de uitkomsten van de raming van het saldo van de begrotingsjaren dan kunnen we het volgende structurele beeld van de begrotingsuitkomsten geven.

	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Financieel perspectief begroting 2022-2025	904.722	57.039	326.197	662.787
Correctie voor incidenteel	962.850	176.000	15.000	0
Structureel saldo begroting 2022-2025	**1.867.572**	**233.039**	**341.197**	**662.787**

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Inleiding
Het bestaan van structureel begrotingsevenwicht is vast te stellen, als naast de incidentele baten en lasten, ook de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in beeld zijn. Het BBV stelt de gemeenten verplicht (art. 19 BBV) hierin inzicht te verschaffen.

Meerjarig overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
Onderstaand zijn meerjarig de structurele stortingen en onttrekkingen aan reserves opgenomen. Per saldo zijn de structurele onttrekkingen hoger dan de toevoegingen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de dekking van structurele kapitaallasten van investeringen, vanuit de reserve kapitaallasten.

Structurele toevoegingen

Reserves	2022	2023	2024	2025
Buurtbudgetten	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal:	**30.000**	**30.000**	**30.000**	**30.000**

Structurele onttrekkingen

Reserves	2022	2023	2024	2025
Internationale samenwerking	12.000	12.000	12.000	12.000
Reorganisatie	267.273	61.371	0	0
Buurtbudgetten	33.374	33.374	33.374	33.374
Kapitaallasten	779.520	733.789	733.788	546.224
Totaal:	**1.092.167**	**840.534**	**779.162**	**591.598**

De uiteenzetting van de financiële positie

Vanwege de continuïteit van de gemeente besteden wij bijzondere aandacht aan de financiële positie. Wij geven daarbij speciale aandacht aan de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen. Samen met het overzicht van baten en lasten is de uiteenzetting van de financiële positie het deel van de begroting dat de basis vormt voor de controle van de rechtmatigheid.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume geen voorzieningen mogen worden gevormd. Het gaat daarbij om vakantiegelden, eindejaarsuitkeringen, vakantiedagen en wethouders-pensioenen.
Het uitgangspunt daarbij is, dat deze lasten in de reguliere exploitatie zijn opgenomen

Van de jaarlijkse kosten in de begroting vanwege salarissen, toelagen en de werknemerslasten voor pensioenen en andere sociale lasten, kan het volgende beeld worden gegeven.

De salarislasten zijn geraamd met inachtneming van de cao 2020, die een looptijd heeft tot 1 januari 2021. Voor het jaar 2022 is rekening gehouden met een loonkostenstijging van 3% .

Dit heeft geleid tot de volgende ramingen:

Onderdeel	2022	2023
Raad en raadscommissies	327.000	327.000
Burgemeester en wethouders	498.393	498.393
Ambtelijke organisatie	12.083.789	12.083.789
Trainees	50.000	50.000
Bijzondere ambtenaren burgerlijke stand	7.500	7.500
Voormalig personeel ten laste van reserve	125.185	125.185
	13.091.867	**13.091.867**

De ambtelijke organisatie is gebaseerd op de toegestane formatie per medio 2021 en omvat 158,37 fte. De loonkosten zijn toebedeeld aan de taakvelden waarvoor de betrokkenen werken.

De financiering

De volgende tabel bevat onze opgenomen en verstrekte geldleningen.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde	Aflossing	Boekwaarde	Rente
	01-01-2022	*-/-*	*31-12-2022*	*2021*
Opgenomen geldleningen voor woningcorporatie	10.139	791	9.348	257
Overige opgenomen geldleningen	49.133	9.967	39.166	245
Totaal opgenomen	**59.272**	**10.758**	**48.514**	**502**
Verstrekte geldleningen aan woningcorporatie	10.139	791	9.348	257
Overige verstrekte geldleningen	13.033	4.027	9.006	54
Totaal verstrekt	**23.172**	**4.818**	**18.354**	**311**
Saldi	**36.100**	**5.940**	**30.160**	**191**

Kort geld
Op basis van de geprognosticeerde balans verwachten wij in 2022 gebruik te moeten maken van kort lopende financiering, zoals kasgeldleningen. Vanwege de verwachte rentestanden zijn hiervoor geen lasten in de begroting geraamd.

De stand en het verloop van de reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel zijn onze reserves en voorzieningen opgenomen. Deze bedragen zijn gebaseerd op de primitieve begroting plus de voorgenomen vermeerderingen en verminderingen. Bijlage 1 van deze begroting geeft hiervan een specificatie.

Bedragen x € 1.000

	Balanswaarde op 1 jan 2022	Vermeer-deringen (+/+)	Vermin-deringen (-/-)	Balanswaarde op 31 dec 2022
Algemene reserve	5.744	-	135	5.609
Bestemmingsreserves	27.233	30	1.586	25.677
Voorzieningen	7.478	2.027	2.809	6.696
Totaal	**40.455**	**2.057**	**4.395**	**38.117**

Uitgangspunten van deze begroting

Kerngegevens

Voor het opstellen van de begroting 2022 is een aantal gegevens van belang. Het gaat hierbij om de kerngegevens die van invloed zijn op de berekening van de groeigerelateerde budgetten zoals de belastingopbrengsten en de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

In onderstaande tabel zijn de van toepassing zijnde kerngegevens per 1 januari van het betreffende jaar opgenomen. Voor leerlingen geldt als peildatum 1 oktober van het voorgaande jaar (dus voor het jaar 2022 geldt het aantal leerlingen per 1 oktober 2021).

Gegeven	2022	2023	2024	2025	2026
WOZ-waarde woningen*	3.050.519	3.082.855	3.115.533	3.148.557	3.181.932
WOZ-waarde niet-woningen* eigenaren	339.184	339.184	339.184	339.184	339.184
WOZ-waarde niet-woningen* gebruiker	297.209	297.209	297.209	297.209	297.209
Aantal inwoners	29.235	29.515	29.795	30.075	30.355
Aantal jongeren (< 18 jaar)	5.965	5.959	5.968	5.985	5.925
Aantal ouderen (> 64 jaar)	5.393	5.517	5.646	5.779	5.910
Aantal ouderen (75-85 jaar)	1.737	1.845	1.928	1.998	2.057
Aantal woonruimten	13.093	13.293	13.493	13.693	13.893
Mutatie woningvoorraad	200	200	200	200	200
Aantal bijstandsontvangers	496	512	520	522	523
Aantal leerlingen VO	3.147	3.081	3.015	2.952	2.890
Aantal leerlingen (V)SO	528	532	536	540	544

*x € 1.000. Betreft de waardepeildatum 01-01-2020, de waardemutatie in 2020 is hierin dus nog niet meegenomen. Voor de vaststelling van de tarieven voor 2021 wordt de waarde op waardepeildatum 01-01-2020 gehanteerd

Overige uitgangspunten van deze begroting

1) De begroting is opgesteld volgens de voorschriften uit het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) welke vanaf 1 januari 2017 van kracht zijn en rekening houdende met de aanvullende voorschriften, zoals die in de verschillende notities van de commissie BBV zijn opgenomen.
2) Bij de analyse van de primitieve begroting wordt een grensbedrag van € 50.000 gehanteerd en wordt rekening gehouden met de relevante zaken.
3) Het financieel meerjarenperspectief 2022-2025 is gebaseerd op het verwachte prijspeil per 1 januari 2022. De bedragen van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 zijn gebaseerd op de toenmalige prijspeilen.
4) De ramingen van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen zijn - meerjarig - bepaald op basis van de vastgestelde meerjarenbegroting van de betreffende gemeenschappelijke regeling.
5) De salarislasten zijn geraamd met inachtneming van de cao 2020, die een looptijd heeft tot 1 januari 2021. Voor het jaar 2022 is rekening gehouden met een loonkostenstijging van 3% .
6) Voor de berekening van de salarislasten is uitgegaan van de werkelijke functieschalen en periodieken per 1 juli 2021 en voor de vacatures is uitgegaan van het maximum van de functieschaal.
7) Op de overige budgetten is waar noodzakelijk op basis van de feitelijke uitputting rekening gehouden met een algemene trendmatige verhoging van 1,4%.

8) De opbrengsten voor de hondenbelasting, marktgelden en precariobelastingen (exclusief op kabels en leidingen) zijn trendmatig verhoogd met 1,4%. De tarieven voor parkeerbelasting, toeristenbelasting en precariobelastingen op kabels en leidingen worden beleidsmatig bepaald. De tarieven van de rioolheffing, afvalstoffenheffing (verzorgd door de AVRI), lijkbezorgingrechten, en algemene leges worden op basis van kostendekkendheid vastgesteld.
9) Voor de opbrengst van de onroerende zaakbelasting is rekening gehouden met een verhoging voor de algemene prijsontwikkeling. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2022 is bepaald naar waardepeildatum 1 januari 2021.
10) De interne rekenrente bedraagt 0,25% en voor de grondexploitatie is een rente van 0,59% aangehouden(zie ook de paragraaf financiering).
11) Voor de renteberekening over het financieringstekort is meerjarig rekening gehouden met een rente van 0% .
12) De berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2021.
13) Voor jaar 2022 is een bedrag van € 1,314 miljard extra als compensatie voor de gestegen kosten jeugd. Over de jaren vanaf 2023 is conform afspraak met ministerie BZK, VNG en IPO 75% opgenomen van de bedragen waar de Arbitragecommissie van uit gaat.
14) Het gehanteerde percentage voor loon- en prijsontwikkeling bij inkoop van Jeugd en WMO bedraagt 2,5%

Geprognosticeerde balans

Vanaf de begroting 2017 is het , op basis van de gewijzigde BBV voorschriften, verplicht om een geprognosticeerde balans op te nemen in de begroting.

GEPROGNOSTICEERDE BALANS (bedragen x € 1.000)									
	1-1-2022	**1-1-2023**	**1-1-2024**	**1-1-2025**		**1-1-2022**	**1-1-2023**	**1-1-2024**	**1-1-2025**
Mat. Vaste activa	85.387	81.159	76.957	72.763	Eigen vermogen				
Nieuwe investeringen	2.664	1.148	1.179	1.678	* Algemene reserve	5.744	5.744	5.744	5.744
Verstrekte leningen	23.172	18.354	14.526	13.677	* Bestemmingsreserves	27.233	25.678	24.388	23.439
					* Verwacht resultaat	825	905	57	326
					Voorzieningen	7.192	6.361	5.820	5.917
					Vaste schulden	59.272	48.515	39.537	33.540
Totaal vaste activa	111.223	100.661	92.662	88.118	*Totaal vaste passiva*	100.266	87.203	75.546	68.996
Voorraden gronden	2.387	5.650	69	0					
Uitzetting korter dan één jaar	8.900	10.000	10.000	10.000	Netto-vlottende schulden korter dan één jaar	22.881	29.745	27.822	29.789
Liquide middelen	436	436	436	436					
Overlopende activa	3.138	3.138	3.138	3.138	Overlopende passiva	2.937	2.937	2.937	2.937
Totaal vlottende activa	14.861	19.224	13.643	13.574	*Totaal vlottende passiva*	25.818	32.682	30.759	32.726
TOTAAL ACTIVA	**126.084**	**119.885**	**106.305**	**101.692**	**TOTAAL PASSIVA**	**126.084**	**119.885**	**106.305**	**101.692**

Overzicht van taakvelden

In het BBV is voorgeschreven welke taakvelden gemeenten moeten gebruiken bij het opstellen van de verplichte verantwoordingsdocumenten. In onderstaande tabellen zijn de baten en lasten per taakveld opgenomen. Daarbij wordt het begrote bedrag van vorig jaar (2021) vermeld.

Het overzicht geeft de primitieve begroting weer inclusief de structurele gevolgen van budgetaanpassingen uit deze begroting en de budgetaanpassingen uit de najaarsrapportage 2021.

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroot 2021			Begroot 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Verkeer, wegen en water	1.045	4.915	-3.870	185	3.776	-3.591
Overhead	455	10.411	-9.955	359	10.619	-10.261
Onderwijshuisvesting	265	2.707	-2.442	260	2.292	-2.032
Riolering	3.583	2.087	1.496	3.674	2.126	1.548
Beheer overige gebouwen en gronden	47	531	-483	48	458	-410
Musea	0	543	-543	0	510	-510
Openbare orde en Veiligheid	42	1.101	-1.059	57	1.140	-1.083
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	37	1.470	-1.433	37	1.395	-1.359
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	381	3.265	-2.884	360	3.076	-2.716
Cultureel erfgoed	121	1.153	-1.031	82	814	-732
Geëscaleerde zorg 18-	0	1.671	-1.671	0	1.626	-1.626
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.615	4.458	-843	3.598	3.562	36
Wijkteams	0	1.561	-1.561	0	1.888	-1.888
Maatwerkdienstverlening 18+	132	4.874	-4.742	82	4.838	-4.756
Bestuur	0	1.902	-1.902	0	1.963	-1.963
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	937	-937	0	608	-608
Crisisbeheersing en Brandweer	0	2.068	-2.068	0	2.117	-2.117
Samenkracht en burgerparticipatie	191	4.348	-4.157	187	3.005	-2.819
Sportaccommodaties	364	2.288	-1.924	364	2.063	-1.699
Overige baten en lasten	10.092	11.353	-1.262	0	683	-683
Overige baten en lasten	0	38	-38	0	0	0
Burgerzaken	267	775	-508	245	808	-563
Wonen en bouwen	796	2.296	-1.500	796	2.140	-1.344
Belastingen Overig	2.110	6	2.104	131	7	124
Begraafplaatsen	0	40	-40	0	40	-40
OZB woningen	4.340	298	4.042	4.476	321	4.155

Economische promotie	52	278	-225	40	154	-115
Afval	3.203	2.842	361	3.399	2.959	441
Maatwerkdienstverlening 18-	0	4.705	-4.705	0	4.972	-4.972
Economische ontwikkeling	0	488	-488	10	558	-548
Milieubeheer	0	495	-495	0	493	-493
Overige baten en lasten	0	150	-150	0	0	0
Parkeren	97	392	-295	97	300	-203
Arbeidsparticipatie	0	1.695	-1.695	0	966	-966
Resultaat van de rekening van baten en lasten	744	1.570	-825	0	905	-905
Media	0	459	-459	0	544	-544
Sportbeleid en activering	109	354	-244	115	522	-407
Inkomensregelingen	7.858	11.115	-3.257	8.767	12.768	-4.001
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.183	5.183	0	238	238	0
Ruimtelijke Ordening	0	1.634	-1.634	0	271	-271
Geëscaleerde zorg 18+	0	293	-293	0	312	-312
Openbaar vervoer	0	9	-9	0	8	-8
Parkeerbelasting	337	9	328	412	9	403
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	1.356	-1.356	0	1.484	-1.484
Volksgezondheid	0	1.478	-1.478	0	1.539	-1.539
OZB niet-woningen	3.120	139	2.981	3.164	118	3.046
Begeleide participatie	0	3.228	-3.228	0	3.078	-3.078
Treasury	402	363	39	322	263	59
Recreatieve Havens	8	1	8	8	1	8
Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	48.211	0	48.211	49.047	-2.200	51.247
Bedrijfsloket en -regelingen	6	3	3	6	6	-1
Openbaar basisonderwijs	0	114	-114	0	114	-114
Saldo taakvelden	**97.213**	**105.447**	**-8.235**	**80.566**	**82.257**	**-1.691**

Bedragen x € 1.000

Reservemutaties	**Begroot 2021**			**Begroot 2022**		
	Baten	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Algemene dekkingsmiddelen	5.178	209	4.969	1.007	0	1.007
Groene stad	443	750	-307	170	0	170
Leefbare stad	2.947	82	2.865	17	0	17
Ondernemende stad	146	0	146	146	0	146
Sociale stad	1.228	667	561	381	30	351
Saldo Reservemutaties	**9.943**	**1.708**	**8.235**	**1.721**	**30**	**1.691**

Bedragen x € 1.000

Geraamd resultaat	Begroot 2021			Begroot 2022		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Geraamd resultaat	107.156	107.156	0	82.287	82.287	0

De samenstellende delen tellen niet altijd op tot de totalen. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2023			Begroot 2024			Begroot 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Verkeer, wegen en water	185	3.642	-3.457	185	3.418	-3.234	185	3.404	-3.219
Overhead	331	10.002	-9.670	331	9.960	-9.628	331	9.946	-9.615
Onderwijshuisvesting	260	2.345	-2.085	260	2.346	-2.085	260	2.331	-2.071
Riolering	3.625	2.149	1.476	3.695	2.207	1.489	3.728	2.234	1.494
Beheer overige gebouwen en gronden	48	458	-410	48	458	-410	48	458	-410
Musea	0	516	-516	0	522	-522	0	529	-529
Openbare orde en Veiligheid	57	1.140	-1.083	57	1.072	-1.015	57	1.072	-1.015
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	37	1.395	-1.359	37	1.395	-1.359	37	1.395	-1.359
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	360	2.976	-2.616	397	2.965	-2.568	397	2.951	-2.554
Cultureel erfgoed	82	713	-631	82	685	-603	82	685	-603
Geëscaleerde zorg 18-	0	1.626	-1.626	0	1.626	-1.626	0	1.626	-1.626
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.924	2.887	36	1.098	1.062	36	1.098	1.060	38
Wijkteams	0	1.888	-1.888	0	1.888	-1.888	0	1.888	-1.888
Maatwerkdienstverlening 18+	82	4.838	-4.756	82	4.838	-4.756	82	4.838	-4.756
Bestuur	0	1.921	-1.921	0	1.921	-1.921	0	1.921	-1.921
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	662	-662	0	608	-608	0	662	-662
Crisisbeheersing en Brandweer	0	2.102	-2.102	0	2.102	-2.102	0	2.102	-2.102
Samenkracht en burgerparticipatie	187	2.831	-2.644	187	2.823	-2.637	187	2.823	-2.636
Sportaccommodaties	364	2.056	-1.691	364	2.064	-1.699	364	1.890	-1.525
Overige baten en lasten	0	981	-981	0	1.053	-1.053	0	1.158	-1.158
Overige baten en lasten	0	38	-38	0	75	-75	0	113	-113

Burgerzaken	245	827	-582	245	808	-563	245	808	-563
Wonen en bouwen	796	2.105	-1.309	796	2.080	-1.284	796	2.079	-1.283
Belastingen Overig	131	7	124	131	7	124	131	7	124
Begraafplaatsen	0	39	-39	0	39	-39	0	39	-39
OZB woningen	4.551	321	4.230	4.626	321	4.305	4.701	321	4.380
Economische promotie	40	154	-115	40	115	-76	40	115	-76
Afval	3.399	2.959	441	3.399	2.959	441	3.399	2.959	441
Maatwerkdienstverlening 18-	0	4.972	-4.972	0	4.972	-4.972	0	4.972	-4.972
Economische ontwikkeling	0	506	-506	0	506	-506	0	491	-491
Milieubeheer	0	493	-493	0	493	-493	0	493	-493
Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Parkeren	97	298	-201	97	278	-181	97	278	-181
Arbeidsparticipatie	0	991	-991	0	1.015	-1.015	0	1.042	-1.042
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	57	-57	0	336	-336	0	673	-673
Media	0	544	-544	0	544	-544	0	544	-544
Sportbeleid en activering	115	522	-407	115	512	-397	115	512	-397
Inkomensregelingen	8.684	13.011	-4.327	8.593	12.961	-4.368	8.506	12.889	-4.383
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	120	120	0	0	0	0	0	0	0
Ruimtelijke Ordening	0	271	-271	0	271	-271	0	271	-271
Geëscaleerde zorg 18+	0	312	-312	0	312	-312	0	312	-312
Openbaar vervoer	0	8	-8	0	8	-8	0	8	-8
Parkeerbelasting	412	9	403	412	9	403	412	9	403
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	1.484	-1.484	0	1.484	-1.484	0	1.484	-1.484
Volksgezondheid	0	1.539	-1.539	0	1.539	-1.539	0	1.539	-1.539
OZB niet-woningen	3.164	118	3.046	3.164	118	3.046	3.164	118	3.046
Begeleide participatie	0	2.959	-2.959	0	2.853	-2.853	0	2.720	-2.720
Treasury	280	221	59	237	178	59	216	157	59
Recreatieve Havens	8	1	8	8	1	8	8	1	8
Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	48.552	-1.700	50.252	48.683	-1.600	50.283	49.141	-1.450	50.591
Bedrijfsloket en -regelingen	6	6	-1	6	6	-1	6	6	-1
Openbaar basisonderwijs	0	114	-114	0	114	-114	0	114	-114
Saldo baten en lasten	**79.144**	**80.433**	**-1.290**	**77.376**	**78.326**	**-949**	**77.833**	**78.595**	**-762**

Bedragen x € 1.000

Reservemutaties	Begroting 2023			Begroot 2024			Begroot 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen	651	0	651	311	0	311	300	0	300
Groene stad	170	0	170	170	0	170	170	0	170
Leefbare stad	12	0	12	12	0	12	12	0	12
Ondernemende stad	119	0	119	119	0	119	119	0	119
Sociale stad	368	30	338	368	30	338	190	30	160
Reservemutaties	**1.320**	**30**	**1.290**	**979**	**30**	**949**	**792**	**30**	**762**

Bedragen x € 1.000

Geraamd resultaat	Begroting 2023			Begroot 2024			Begroot 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Geraamd resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0

De samenstellende delen tellen niet altijd op tot de totalen. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Het EMU-saldo

Vanuit Europese begrotingsregels hebben het Rijk en de decentrale overheden een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de Europese begrotingseisen. In Nederland zijn deze verantwoordelijkheden verankert in de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF). Het EMU-saldo is een belangrijke parameter voor de beheersing van overheidsfinanciën.

Genoemde gezamenlijke inspanningsplicht krijgt voor de gemeenten vorm in een doorvertaling van de macronorm naar het individueel niveau voor lokale overheden. Dit gebeurt middels een individuele EMU-referentiewaarde. Dit betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een gemeente op basis van zijn begrotingstotaal in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Het CBS is verantwoordelijk voor het opstellen van het EMU- saldo van Nederland en daarmee ook voor het EMU- saldo van decentrale overheden. Het CBS doet een aantal correcties op het exploitatiesaldo en balansmutaties van de decentrale overheden om te komen tot hun EMU- saldo. Het EMU- saldo op macro- niveau is het totaal aan inkomsten min de uitgaven van de Rijksoverheid, sociale fondsen en lokale overheden (gemeenten). Gemeenten sturen niet op basis van het kasstelsel (inkomsten en uitgaven) maar op basis van het stelsel van baten en lasten. Bij de berekening van het EMU-saldo wordt de begroting gepresenteerd op basis van het kasstelsel en meerjarig laat zit het volgende beeld zien.

Berekening EMU-saldo	2022	2023	2024	2025
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	-1.691	-1.289	-950	-762
Afschrijvingen	4.234	4.204	4.196	3.971
Dotaties voorzieningen	2.027	2.115	2.215	2.243
Vervangingsinvesteringen	-2.664	-1.148	-1.179	-1.678
Baten (bijdragen van derden) investeringen	0	0	0	0
Desinvesteringen - in begroting niet van toepassing	0	0	0	0
Aankopen buiten de exploitatie	0	0	0	0
Bouwgrondexploitatie	3.263	-5.581	-69	-516
Lasten gedekt uit voorzieningen	2.809	2.608	2.070	2.115
EMU-SALDO VOOR DE BEGROTING	**7.978**	**909**	**6.283**	**5.373**

Bijlagen

Bijlage 1: De stand en het verloop van de reserves en voorzieningen

	2022			2023			2024			2025		
Omschrijving	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	**Vermin.**	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	**Vermin.**	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	**Vermin.**	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	Vermin.
Reserves												
Algemene reserve	5.743.857		135.000	5.608.857			5.608.857			5.608.857		
Reserve precariobelasting	4.741.050		493.500	4.247.550		479.000	3.768.550		200.000	3.568.550		200.000
Reserve bovenwijkse voorzieningen	472.519			472.519			472.519			472.519		
Reserve internationale samenwerking	190.917		12.000	178.917		12.000	166.917		12.000	154.917		12.000
Reserve buurtbudgetten	91.929	30.000	33.374	88.555	30.000	33.374	85.181	30.000	33.374	81.807	30.000	33.374
Reserve grondexploitatie	10.567.650			10.567.650			10.567.650			10.567.650		
Reserve spoorse doorsnijdingen	1.305.000			1.305.000			1.305.000			1.305.000		
Reserve Flexibele arbeidsvoorwaarden	24.020			24.020			24.020			24.020		
Reserve Parkeercompensatiefonds	54.400			54.400			54.400			54.400		
Reserve flexibiliteit en mobiliteit	73.256			73.256			73.256			73.256		
Energietransitiefonds	242.076			242.076			242.076			242.076		
Reserve kapitaallasten	9.091.727		779.520	8.312.207		733.789	7.578.418		733.788	6.844.630		546.224
Reserve reorganisatie	328.644		267.273	61.371		61.371	-			-		-
Reserve De Fransche school	50.000			50.000			50.000			50.000		
Totaal Reserves	**32.977.045**	**30.000**	**1.720.667**	**31.286.378**	**30.000**	**1.319.534**	**29.996.844**	**30.000**	**979.162**	**29.047.682**	**30.000**	791.598
Voorzieningen	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	**Vermin.**	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	**Vermin.**	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	**Vermin.**	**Stand 1-1**	**Vermeer.**	Vermin.
Riolering	370.030	393.138	918.919	-155.751	423.395	777.023	-509.379	481.346	619.807	-647.840	509.046	683.491
Egalisatie voorziening riolering	2.353.022		128.175	2.224.847		71.279	2.153.568		61.443	2.092.125		12.181
Pensioenen wethouders	2.216.615	123.500		2.340.115	123.500		2.463.615	123.500		2.587.115	123.500	
Wachtgeld wethouders	59.998			59.998			59.998			59.998		
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	929.360	848.000	1.268.498	508.862	906.000	1.242.184	172.678	948.000	793.311	327.367	948.000	1.058.084
Onderhoud wegen	880.506	522.915	493.762	909.659	522.915	517.105	915.469	522.915	595.756	842.628	522.915	361.499
Baggeronderhoud gemeentelijke wateren	245.729	85.000		330.729	85.000		415.729	85.000		500.729	85.000	
Groot onderhoud beschoeiingen watergan	137.250	6.000		143.250	6.000		149.250	6.000		155.250	6.000	
Dubieuze debiteuren	282.225	48.400		330.625	48.400		379.025	48.400		427.425	48.400	
Dubieuze bijstandsdebiteuren	3.512			3.512			3.512			3.512		
Totaal voorzieningen	**7.478.247**	**2.026.953**	**2.809.354**	**6.695.846**	**2.115.210**	**2.607.591**	**6.203.465**	**2.215.161**	**2.070.317**	**6.348.309**	**2.242.861**	**2.115.255**
	40.455.292	**2.056.953**	**4.530.021**	**37.982.224**	**2.145.210**	**3.927.125**	**36.200.309**	**2.245.161**	**3.049.479**	**35.395.991**	**2.272.861**	**2.906.853**

Bijlage 2: Vervangingsinvesteringen 2022-2025

Omschrijving	Vervangings-investeringen 2022	Vervangings-investeringen 2023-2025	Reguliere Investeringsplan	Jaar van investering indien geen vervanging	Maatsch.nut / Econ. nut	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Diverse Vervangingsinvesteringen Kantoorautomatisering	0	0	-	n.v.t.	Economisch	0	0	0	0	0	0
Diverse Vervangingsinvesteringen Stadskantoor	51.300	551.900	-	n.v.t.	Economisch	0	9.159	31.403	40.135	77.961	86.598
	51.300	**551.900**	-			-	**9.159**	**31.403**	**40.135**	**77.961**	**86.598**
Diverse Vervangingsinvesteringen Huis van de Stad	-	497.200	-	n.v.t.	Economisch	-	0	2.429	26.158	83.320	83.115
	-	**497.200**	-			-	-	**2.429**	**26.158**	**83.320**	**83.115**
Diverse Vervangingsinvesteringen educatie	89.000	48.100	-	n.v.t.	Economisch	-	4.672	4.662	4.650	7.967	7.947
Diverse vervangingsinvesteringen Salaamander	-	74.400	-	n.v.t.	Economisch	-	-	2.543	5.967	5.953	7.588
Diverse Vervangingsinvesteringen Sport	1.240.000	118.000	-	n.v.t.	Economisch	2.678	97.010	98.518	102.319	108.940	110.237
Chr. SBO Koninging Julianaschool	-	-	3.598.947	2026	Economisch	-	-	-	-	-	-
Blink (Jan van Riebeeckstr.)	-	-	2.103.023	2028	Economisch	-	-	-	-	-	-
OBS de Regenboog	-	-	1.954.008	2026	Economisch	-	-	-	-	-	-
CBS Koningin Beatrixschool	-	514.098	-	2023	Economisch	-	-	26.990	26.926	26.862	26.797
RKBS De Palster	-	-	393.424	2033	Economisch	-	-	-	-	-	-
	1.329.000	**754.598**	**8.049.402**			**2.678**	**101.682**	**132.713**	**139.862**	**149.722**	**152.569**
Diverse Vervangingsinvesteringen Triosingel	17.000	106.900	-	n.v.t.	Economisch	0	3.443	7.391	11.465	17.623	17.589
Diverse Vervangingsinvesteringen tracties bedrijfsvoering	184.000	378.000	-	n.v.t.	Economisch	0	22.060	44.208	47.278	56.327	61.009
Diverse vervangingsinvesteringen speelvoorzieningen 2019 en verder	131.600	98.700	-	n.v.t.	Economisch	-	11.296	14.092	16.885	19.668	22.444
	332.600	**583.600**	-			-	**36.799**	**65.691**	**75.628**	**93.618**	**101.042**
Diverse Vervangingsinvesteringen verkeer	247.500	75.500	-	n.v.t.	Economisch	52.389	65.157	64.997	71.111	71.031	70.856
Rehabilitatie wegen	394.000	1.125.600	-	n.v.t.	Maatsch.nut	-	19.013	27.835	35.873	44.920	52.920
Meerjarenonderhoud civiel-technische kunstwerken	175.020	525.060	-	n.v.t.	Maatsch.nut	-	14.878	22.281	29.668	37.036	44.388
Uitvoering vervanging openbare verlichting	135.000	405.000	-	n.v.t.	Maatsch. Nut	-	7.088	14.159	21.213	28.250	35.270
	951.520	**2.131.160**	-			**52.389**	**106.136**	**129.272**	**157.865**	**181.237**	**203.434**
	2.664.420	**4.518.458**	**8.049.402**			**55.067**	**253.776**	**361.508**	**439.648**	**585.858**	**626.758**

Bijlage 3: Geldleningen

Opgenomen geldleningen	Stand per 1-1-2022	Aflossing 2022	Stand per 31-12-2022	Rente	Looptijd
BNG Bank	3.500.000	500.000	3.000.000	2,49%	2028
BNG Bank	800.000	800.000	0	0,09%	2022
BNG Bank	6.000.000	1.500.000	4.500.000	0,42%	2025
BNG Bank	7.800.000	1.300.000	6.500.000	0,61%	2027
Aegon	9.533.333	866.667	8.666.666	0,94%	2032
BNG Bank	9.000.000	1.000.000	8.000.000	-0,20%	2030
BNG Bank	2.000.000	1.000.000	1000000	1,79%	2023
BNG Bank	3.000.000	3.000.000	0	-0,22%	2022
BNG Bank	2.000.000	0	2.000.000	-0,17%	2023
Nederlandse Waterschapsbank	5.500.000	0	5.500.000	-0,36%	2025
BNG Bank	1.094.098	76.351	1.017.747	3,17%	2023
BNG Bank	654.663	42.796	611.867	1,35%	2025
BNG Bank	509.209	33.287	475.922	1,35%	2025
BNG Bank	623.201	40.739	582.462	1,35%	2025
BNG Bank	427.649	27.956	399.693	1,35%	2025
BNG Bank	121.549	29.868	91.681	1,15%	2025
BNG Bank	136.924	33.646	103.278	1,15%	2025
BNG Bank	1.299.390	91.584	1.207.806	3,00%	2033
BNG Bank	4.668.043	367.383	4.300.660	2,85%	2032
BNG Bank	604.250	47.458	556.792	2,89%	2032
Opgenomen geldleningen	**59.272.309**	**10.757.734**	**48.514.575**		